

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Annales Episcoporum Slesvicensium

Cypraeus, Johann Adolph

Coloniæ Agrippinæ, 1634

Liber Primus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-64615](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-64615)

LIBER PRIMVS.

ANTE QVAM rem ipsam aggrediar, non abs re me facturum existimaui, si melioris rerum Ordinis ac conuenientia gratia, breuem & quasi compendiosam, SERENISSIMORVM AC ILLVSTRISSIMORVM REGVM DANIAE ET DVCVM SCLESVICENSIVM ET HOLSATIAE Genealogiam, partim initio praemitterem, partim continuo ordine Historiae insererem, vt hac ratione & rerum gestarum certitudo ac veritas magis elucesceret, & tanto cum maiori fructu & utilitate, nec non minori tadio ac difficultate, quae hac historia continentur, à beneuolo Lectore, memoria comprehendi possent. Quamuis itaq; REGNUM DANIAE (quod hisce quatuor praecipuis ac sibi inuicem finitimis ac adiacentibus prouincijs: vtpote IVTIA omnium amplissima & copiosissima: tum FIONIA, deinde SELANDIA, denique SCANIA continetur) per antiquum & vetustum esse, historiarum monumentis constet, veruntamen cum ante GOTFRIDI REGIS tempora, certa Regum sibi inuicem succedentium series ac ordo ab historicis non sit observatus, placuit igitur ab eo, (praemissa breuibus SS. VVILHADI & VVILLERICI vita ac rebus gestis) initium historiae sumere.

A

VILLE-

VILLEHADVS Episcopus.

Anglia Villehadum peregrinas misit in oras,

Frisius & Saxo quem coluere p̃j.

Sanctum mirantur Doctorem, semina verbi

Vt Christi spargit, iustificare fidem.

SWilhadus, natione Anglus, sub an. 755. Martyrij ardore accensus properauit in Frisiam, vbi iam S. Bonifacium purpurea Martyrij laurea inaudierat coronatum. Ingressus prouinciam spe sua excidit. Nam Deo animos hominum moderante, Frisix incolae, non ferreos ac sanguinarios, sed cereos, mansuetos ac disciplinæ Christianæ capaces reperit, ex quibus aliquot millia sacro fonte abluta saluatori nostro æternum peperit. Haud defuere tamen in Drenta, qui flaminis sancti malè fustibus mulctati, vitæ quoque insidiarentur. Sed cum diuina vi se cohiberi experirentur, sanctum cum suis discipulis liberum dimiserunt. Fuerat non nemo, qui caput sancti ablaturus, reliquiarum vi à sancti collo suspensarum impediatur, quo territi incolæ miraculo, aliam animis suis imbiberunt opinionem, vt liberum Wilhadum dimitterent. Sub annum verò 788. à Carolo M. in Saxoniam, borealesq; terræ partes, ablegatus S. Wilhadus, & vitæ exemplo præluxit gentibus & verbo. Nam vt optimè, ita præclarissimè de præfule nostro Breuiarium Schlesuicense ann. 1512. sub Godschalco ab Aleueldt, vltimo Schlesuicensium Catholicorum Episcopo ad vi. Id. Nouemb. editum ait; quod propter antiquitatem hic integrè subiicio;

Annuam beatissimi Wilhadi festiuitatem celebrantes, fratres charissimi, vitæ actuumque eius summam tractatum: qualiter viam Dei cucurrerat, vt in sanctitatis eius exemplo proficere possimus. Hic vir Dei de gente Anglorum oriundus, à pueritia sua
tino-

timorem Domini induens, carismatum spiritualium donis in dies singulos augebatur.

Qui cum iam esset presbyter ordinatus, causa prædicandi gentibus verbum Dei, patriam parentesque relinquens, Frisonum adiit fines. Ibiq; doctrinæ salutaris insistens, frequenter à paganis contumelias & opprobria sustinuit. Quibus non cedens, prædicationi sacræ magis ac magis insistebat.

Eodem autem tempore, gloriosus Imperator Carolus, gentem Saxonum partim ex industria sibi subiectam, hanc Christianitatis ritum instruere cupiens, hunc sanctum Dei virum ad se accersitum, honorifice suscipiens, eius consolationi ac doctrinæ libenter intendebat, & in his partibus eruditorem direxit.

Beatus vero Wilhadus ministerium sibi traditum, officiosissime peregit, ac transiens in circuitu per cunctam diocesim, multos euangelizando ad fidem Christi conuertit: ita ut in secundo anno, tam Saxones quam Frisones, in circuitu commorantes, omnes se pariter fieri Christianos promitterent. Et suis precibus pacifica facta sunt omnia, & sub leui iugo Christi constituta.

Percepta vero consecratione Episcopali, cœpit in omnibus deuotius agere, & virtutum studia, quæ prius exercuerat, augmentando cumulare. Namque à primævis temporibus, vir ille magnæ fuit continentiæ, & fideliter ac deuote omnipotenti Deo ab ætate iuuentutis seruire cœpit & feliciter florere.

Posthæc ædificauit domum miræ pulchritudinis in loco qui dicitur Brema: ibi & sedem constituit esse Episcopalem. Et dedicauit eam in honorem Domini nostri Iesu Christi: sub inuocatione sancti Petri Apostoli. Vnde contigit, ut ipse primus Ecclesiæ illius Episcopalem cathedram susciperet, multisq; in ea virtutum documentis elucens, post plurima sanctita-

tis gesta: hodierna die felici transitu migravit ad Dominum.

VILHARIUS Episcopus.

Vicina accedens loca Cimbris. Præco Vilharus,

Idola in fanis spernere ficta monet.

Patronum templis primum dixere vetustis.

Audax quod docuit verba sacrata Deo.

ANNO 797. S. Wilhado successit Willericus al. Wilharius Canon. Bremensis, Bremensium insula redimitus, vir omni literatura ac morum honestate præclarus, sedulus & gnauus in verbi diuini promulgatione; limitibus suæ diocesis haud contentus, transalbianas identidem peragrabat oras, ac rudes in cognitione diuinæ veritatis fideique Catholicæ doctrina erudiebat ac instruebat. Qui etiam Ecclesiam inter varios Danorum tumultus quinquaginta annos gubernauit ac moderatus est. Deuictis etiam Sclauis & Danis Carolus Mag. ann. regni sui xxxvii. Heridagum virum pium & sanctum Ecclesiæ præfecit Hamburgensi, quam omnibus Slauiorum, Danorumque gentibus Metropolim statuere decreuerat Imperator, vt eius loci Episcopus (*Helmold.*) vicinam Danorum gentem Catholicam edoceret fidem. Sed hic immatura præuentus morte, Willérico Bremensium præfuli Euangelij promulgandi locū dedit, qui nec suo defuit muneri, plurimosque Ecclesiæ adiunxisset, ni mox subsecuta Danorum persecutio & Euangelij retardasset promulgationem, & incrementum Ecclesiæ Hamburgensis.

GOTRICH vel GOTFRID Rex

Daniæ LII.

HVIUS ætate GOTRICH vel GOTFRID, Rex DANIÆ LII. qui vixit tempore CAROLI MAGNI IMP. circa A. C. DCCC. Vallum Danicum vulgò *Danne*

Dennewerck, quasi dicas opus Danorum, prope Urbem SLESVIGAM per dorsum Cimbricæ Chersonesi, ad depellendas incursiones & impetus hostiles exterorum incepit: Nordalbingis, obætritis & alijs Sclauorum populis tributo subactis, Saxones absente Carolo Mag. tributarios effecit, & Frisiam subegit. Quibus bellorum turbis ac motibus tunc ingrauescentibus, felicissimo Ecclesiæ auspicio & Euangelij propagationi mora ac impedimentum iniectum fuit. Cum autem Carolus Magnus Roma reuersus, ut Saxones & Frisios liberaret, in ipsum arma decreuisset, res per vtriusque Consiliarios, inter quos fuisse fertur quidam ex nobili familiâ Danicâ VHRN, (quæ etiam nū floret) transacta est, ita ut in posterum fines Daniæ & Saxonie Eidora terminarentur: quod postea ab Imp. Friderico anno 1214. confirmatum, Papa Alexander IV. ratum habuit anno 1257. Tandem verò Godfridus sub ann. 810. proprii Satellitis insidijs circumuentus, ferro domesticæ fraudis interijt. Quo audito, Carolus Magnus effuso gaudio exultasse fertur, nihil eo casu fortunæ suæ iucundius obuenisse confessus, Anno Christi DCCCIX. Huius soror Geua Vitechindo Magno tori consors,

OLAVS III. Rex LIII.

OLAVS III. Rex DANIE LIII. Anno DCCCIX. cum Subditis bella gessit: cuius extincti corpus Collis Olavi titulo celebris prope Lethram congestus excepit. A.C.DCCCX.

HENNINGVS Rex LIV.

HENNINGVS, Garmonis Nepos, Sigfridi Filius, Olauo Patrueli succedens, Rex Daniæ LIV. cum Ludouico Imp. pacem fecit, ac fœdus iniuit iurisiurandi firmitate stabilitum. Obijt A.C.DCCCXII. alij DCCCXVI.

SIVARDVS II. Rex LV.

SIVARDVS II. dictus Ring, Rex Daniæ LV. à Scanis & Selandis electus: ob vulnus lethale à Ringone ipsi inflictum vna occubuit, A.C.DCCCXVII.

REGNERVS Rex LVI.

REGNERVS, Patre absente in pueritia electus Rex Daniæ LVI. A. C. DCCCXVIII. potentissimus, qui tamen ab excitatâ fortunâ, quæ ipsi in subiugandis regnis Sueciæ, Russiæ, Angliæ, Scotiæ, Norvvegiæ, & Hiberniæ plurimum fauit, ad inclinatam & penè iacentem desciiuit: namque ab Hellâ Hiberniæ Rege captus, in carcere expirauit, serpentibus ipsum corrodentibus, A.C.DCCCXLI. Ex quatuor coniugib. xiv. suscepit liberos.

ANSGARIVS Episcopus.

ANSGARIVS peragrat Danorum sedulus oras,
Vt veri doceat dogmata sacra Dei.
Sed vanus labor ille fuit: nam Rege reuerso
Regnero, cultus mox redit ecce malus.
 A. C. DCCGXXVI.

HARALDVVS KLAGVS ob vsurpatum nomen Regium, à Regnero quater in fugam coniectus. At baptizatus templum Hedebuie Slesuigæ incepit A. C. DCCcXXVII. Postea factus Apostata. Obijt anno DCCcXXXVI.

22(0)25
 35
 9

CA-

CAPVT I.

RELIGIONIS Christianæ semina, in Chersoneso Cimbrica, & Ducatu Slesuicensi, finitimisque regionibus, sub Haraldo Danorum Rege, quæm Klagum nominant, sparsa esse, ex monumentis & scriptis veterum, quæ ad nos peruenerunt, colligere licet. Idque circiter annum. à nato Christo, octingentesimum vigesimum sextum. Is est Haraldus, qui Regnero absente, Iutorum & Scanorum suffragijs, Rex exortus, reuerso autem eo, Regno pulsus & spoliatus fuit, cum aliquot annis quotidianis inter se prælijs contendissent; ita tamen vt omnibus partibus superior fuerit Regnerus. Quâ de causa Haraldus fugere coactus, Ludouici Primi, qui ob Religionem Pij cognomen inuenit, auxilium petiit, in Galliam magnis itineribus contendit, & ad Compendium peruenit, vbi eo tempore Comitibus habebat Ludouicus. Cumq; de Regnero, qui & Reginfridus appellatur Lodbrog, & periculo in quo versaretur, multa questus esset, Ludouicus eum consolatus, bono animo esse, & secum Moguntiam ire iussit. Vbi conuocato Concilio, & re deliberatâ, Ludouicus Haraldum in clientelam recepit, & se eum restitutum promissit, eâ tamen lege, vt quotannis Ludouico tributum penderet, & Christianam Religionem amplecteretur: quod diceret, inter eos non posse animorum coire concordiam, qui de Religione dissentirent. Quas conditiones cum accepisset Haraldus, Imperatore postulante, & eum de sacro fonte suscipiente, Christianorum sacris ibi apud S. Albanum initiatus, & sacro lauacro ablatus fuit, vnâ cum vxore, Fratre

A 4

Erico,

Erico, & viris primarijs, quos ex Daniâ secum adduxerat, & paulò post ab Imperatore multis muneribus donatus, domum per Frisiâ, quâ viâ venerat, reuersus est. Addit Autmarus Imperatorem veritum, ne ob fœdus initum, & religionem susceptam Haraldus in Daniâ non ferretur, ideoq; ei Comitatum quandam in Frisiâ Riuisteum concessisse, quò se, si necessitas postularet, tanquam in asylum tuto recipere posset. Quod & Haraldus tandem facere coactus fuit, ut deinceps exponemus. Itaque Ludouicus religionis propagandæ studio, & ut promissa præstaret, Haraldo Saxones viros bellicosissimos subsidio misit: quorum ope & præsidio semina verbi Diuini in Daniâ iacta, & cultus diuinus palam haberi ac celebrari cœptus est. Sed & his fretus Haraldus in territorio Slesuicensi ædem extruere, Christoq; dicare magnis impensis & summâ curâ moliebatur, ut Saxonis verbis vtar. Quæ ego de templo Heddebuienti accipienda existimo. Nam eius fundamenta ab Haraldo iacta esse, verisimile est, quamuis ab Erico eius Fratre id exædificatum esse omnes testentur.

Anscharius autem homo Gallus, primus eam prouinciam suscepisse, & populum rudem docuisse, ex certissimis historiarum monumentis constat. Nam eum Ludouicus subeundo huius legationis muneri designauit, & Haraldo adiunxit, quod is in Galliâ bonis literis & disciplinis institutus, in Corbeienti Monasterio nouo, iussu Ludouici Pij Scholam aperuisset, & eruditionis specimen haud obscurum edidisset. Corbea autem, (ut hoc obiter ostendamus,) Monasterium est in Galliâ Belgicâ vel Picardiâ ad Flumen Sonam situm, & quidem inter duo oppida, sanctum Quintinum & Ambianum. Quæ ciuitas ab ambientibus aquis, quibus vndique alluirur, nomen accepit. Ambitur enim Sona flumine, quòd in varios
ibi

ibi diuiditur tubos & canales. Olim Sammarobrinam dictam existimant. Monasterium autem Corbeiam, Batildis Clodouei II. Regis Francorum vxor, mortuo marito, circiter annum 662. ædificare cœpit, & amplissimis prouentibus, vnde viri Religiosi ordinis Benedictini viuerent, Deoq; puro corde seruirent, locupletauit. Quod & nomen ipsum indicat. Nam Corbea linguâ Gallica idem valet, quod cor bellum vel mundum. Appellatio sanè conuenientissima & decora illis, qui Religionis amore, cœlibem vitam eligunt, & virginitatem Coniugio præferunt. Illi enim frustra corpus macerant, vbi animus & cor impurum luxuria æstuat. Sed vt ad institutum redeamus, Carolus Magnus Saxonibus deuictis & subiugatis, ad exemplum Batildis Reginae, Monasterium nouum à fundamentis erigere, eiq; Corbeæ nomen imponere constituerat. Idq; dum viueret, animo ex ædificatum habebat. Sed negotijs publicis & bellis impeditus, id quod animo constituerat, effectum reddere non potuit. Adde, quòd Saxones innatam feritatem & impietatem nondum exuissent, eamque rem non magnopere vrgerent, vt qui iugo excusso sese in libertatem vendicare cupiebant. Post mortem autem autem Caroli, Ludouicus Filius, Saxonibus paulatim mitescentibus, & religione Christiana imbutis, Patris voluntatem exequi statuit. Itaque Monasterium in sylua Sollingenſi inter montem altissimum Mosbergam, & amnem longum vulgò dictum, ædificare cœpit, eiq; Corbeæ nomen imposuit, appellatione à vetustâ illâ Corbeâ petitâ, quòd ex eius radice hæc pullulasset, & eius quodammodo soboles esset. Contigit hoc ipsum anno Villerici Archiepiscopi Bremenſis xxxiii. teste Adamo. Triennium autem in eo ædificando consumpsit, & anno Octingentesimo decimo septimo opus absoluit. Ludouicus cui

Religio cordi erat, ædificio perfecto, ex Corbeâ Gallicâ viros Eruditione & pietate præstantes, (religiosissimos Franciæ Monachos. Ada. cap. 15. libr. 1.) & inter alios Adelbertum & Warinum euocauit. Adelbertus ad Abbatis, Warinus ad Prioratus dignitatem euectus fuit. Scholæ autem, quam aperuerat Ludouicus, Anscharium præfecit, quem ex Galliâ accersauerat, circa annum Christi 817. Scholam Anscharius annos, ut minimum, nouem, magna cum laude rexit & gubernauit, iuuentuti, quæ ei in disciplinam tradita erat, vitæ sanctimoniæ & doctrinæ præeundo, ut omnibus illustre exemplum esset, pietatis & castitatis. Quin & Bibliothecam ibi instituisse, eamq; omni Auctorum & librorum genere locupletasse dicitur. Biennio autem post, anno nimirum 819. Decembris die 9. tempestate coortâ, vnâ cum terræ motu, terra discessit, ita ut amnis longus qui Monasterium præterlabebatur, magna ex parte euanesceret, quicquid autem aquæ reliquum erat, rubicundo & sanguineo colore tingeretur, nec vsibus coquendi aut lauandi idoneum esset. Quibus rebus fiebat, ut locum mutare Adelbertus, Warinus, & Anscharius coacti fuerint. Cumq; eâ de re ad Ludouicum retulissent, is pro suo erga Religionem studio & amore, locum commodiorem eligendi, & Monasterium transferendi eis potestatem fecit. Ibi tum occasum versus ad ripam Visurgis fluminis, locus delectus, & Monasterium denuò à fundamentis ædificari cœptum est. Quo loco etiamnum situm est. Fuit id anno Salutis humanæ 822. ut scribit Lambertus Schafnaburgensis, quamuis Conradus Fontanus, anno 819. id factum existimet. Hæc eò prolixius persequuti sumus, ut ostenderemus, quâ occasione, quibus Auctorebus primùm Euangelium in Ducatu Slesuicensi publicatum sit, & quibus ex locis prodierint

rint illi, qui rudem & barbarum populum ab Idolomania, & Dæmonum cultu reuocarint, & Christiana Religione imbuerint, quorum omnium memoria nobis Sacrosancta, atq; honore debet esse consecrata.

Sed vt ad Anscharium reuertamur, is singulari animi fortitudine præditus, Deumq; trahentem sequutus, periculo, quod imminebat, spreto, profectiorem in Daniam suscepit. Sic enim de illo memoriæ prodidit Adamus, c. 14. Cum nemo Doctorum facile posset inueniri, qui cum illis ad Danos ire vellet, propter barbaricam crudelitatem, qua gens illa fugitur ab omnibus, S. Anscharius diuino, vt credimus, Spiritu accensus, & qui ad martyrium aliqua optabat occasione pertingere, cum socio se vltroneum obtulit Audberto & c. S. Anscharius verò, cum territorium Slesuicense attigisset, populum docere, omniaq; boni Pastoris munera exequi, eoq; rem perducere, vt Dæmonum delubra & sacraria deicerentur, eorumque Sacerdotes sacris arcerentur. Ad ripam autem fluminis Sliæ cum baptizasse, & in æde vicinâ, quæ Heidebuia appellatur, publicè concionatum esse, remque diuinam fecisse, memoriæ proditum est. Biennium cum Collegâ Audberto, in Daniâ commoratus est Anscharius. Et tandem in Suetiam profectus cū Withmaro, (vbi perbenignè à Rege Biornio fuit susceptus, publicamq; Euangelij promulgandi accepit potestatem. E multis quoque Hirtgarium Bircæ oppidi præfectum Christo peperit) reliquit Gislemarum apud Regem Haraldum. Ipse in Saxoniam transfretauit. Hac legationis suæ prosperitate gauisi Corbeiani noui Apostoli, cum triumpho duarum gentium, hoc est Danorum & Sueonum, regressi sunt. Tunc Imperator cum Magnatibus S. Anschario de gentium congratulatus salute, ingentes
Chri-

Christo gratias persoluerunt. Sed fideles Christi athletæ, omnem industriæ suæ ac laboris fructum in vnum Deum retulere. Nec multò post Beatus Ansharius ad gentium salutem conuersus, nunc Danos, nunc Transalbianos visitans, innumerabilem ytriusque gentis multitudinem pertraxit ad fidem.

Sed nec diuturna fuit per Ansharium cœpta Euangelij prædicatio. Nam Regnerus Rex reuersus & validâ militum manu stipatus, Haraldum fudit fugauitque, ac Idolorum cultum intermissum instauroit. Haraldus autem qui primus religionem Christianam in Daniam intulerat, metu compulsus, rebus omnibus post habitis, profugit: & quòd in summo & perpetuo vitæ discrimine sibi viuendum esse videret, Patriâ relictâ in Frisiam, Imperatoris Ludouici iussu sese tanquam in asylum recepit, vbi etiam paulò post diem extremum clausit, & vt refert Saxo, tot tantisque calamitatibus fractus religioni valedixit.

Anno à Christo nato 832. qui est Ludouici Imperatoris 18. Imperator habito generali Sacerdotum Concilio, id quod Pater eius cœperat, ad exitum perducere cupiens, Hamburgum Metropolim constituit Danis, Suedis, & Slauis, alijsq; finitimis populis, eiq; Ansharium Archiepiscopum præfecit, quòd publicatio Euangelij in omnes Nationes barbaras dinulgaretur. Consecratus autem fuit Ansharius (vt hoc obiter addam) à Dragone Episcopo Metensi, Cæsaris Fratre Germano, astantibus & fauentibus Othgario Moguntino, Ebone Rhemensis, Hettri Treuirensis, consentientibus quoque Willerico Bremensi & Helmgando Verdensi Episcopis. Quam consecrationem & autoritate sua Pontifex Gregorius IV. & pallij donatione confirmauit, postquam S. Ansharius ex Suetiâ & Dania à se conuersâ domum rediisset. Peracta hac consecratione; tam opera & studio

dio illius, quam subsequenter Episcoporum Hamburgensium, verbum Dei disseminatum est & publicatum omnibus Slauorum, Danorum siue Normanorum populis, frigusque illud Aquilonis gelidum liquefactum ac calore verbi Dei est dissolutum. Multos autem annos consumpserunt & defudarunt Episcopi ac Doctores in conuertendis populis illis, quod errorum & Idolatriæ seges latè radices egerat, vt nec breui spatio, nec facili exstirpari posset.

Ludouicus autem an. 837. vt Religionem contra omnes hostes fortiter tueretur ac defenderet, præsidio Saxonum & Cheruscorum, qui Herciniam syluam accolunt, expeditionem aduersus Danos suscepit, eosque inuasit. Sed illi, quod viribus impares essent, pedem retulerunt. Inde Regnerus qui ingenio erat admodum turbulento, regni cupiditate adductus, Hellam Hiberniæ Regē oppugnare cœpit, successibus prosperis, & victoriis, quas sibi pepererat, elatus. Sed non multò post Ecclesiæ hostis, iusto Dei iudicio, prophanatæ pœnas dedit religionis. Nam victus & in potestatem Hellæ perductus, nouo tormenti genere excruciat, serpentibus nimirum eius corpori admotis, eumque corrodentibus. Dignum Tyranno supplicium, vt qui omnes Christum professos quoad vixit, crudelissimè persequutus est. Ita Religio nascentis Ecclesiæ in his oris variè iactata & profligata fuit. vt in sequentibus capitibus prolixius de singulis quorum hic cursim breuiterque saltem mentio facta, agetur.

His temporibus tanta pluuiarum copia exstitit, vt frumenta propter nimiam aëris humiditatem in agris interierint; sed & pestis seuire cœpit, quæ magnam hominum & pecoris multitudinem absumpsit.

* *
*

CA-

CAPVT II.

SIVARDVS III. Rex Danie LVII. cum Danis prope Slesuicum apud Selker molam prælium commisit, vti adhuc colles indicio sunt, Et is apud quem belligeratum est Sinus, Siuardi funere inclaruit, dictus Siuersund vel Siuershafen. Obijt anno 846.

REGNERVS è medio sublatus, Filium reliquit Siuardum, qui eo tempore, quo Pater è viuis excessit, peregrè profectus erat. Dani moram pertæsi, duos è stirpe Regiæ, Siuardum nimirum & Ericum elegerunt, qui Regni administrationem & gubernacula susciperent. Quibus rebus commoti filij Regneri, Biornus, Siuardus, & Iuarus, classe nauium mille & septingentarum, eos qui Regno præfecti essent, bello persequi statuunt. Quos in proximo Urbis Slesuicensis adorti, semestri pugnâ deleuère. In quo prælio Siuardus occubuit. Colles locum indicant, vbi conflixerunt, nec minus is apud quem pugnatum est, Sinus, Siuardi funere inclaruit, Saxone teste. Sinus autem ille, cuius Saxo meminit, is est, qui vulgò die *Wick* appellatur, vnde & Vrbs Slesuicum nomen accepit, daß die *Slie* alda hinein weicher / id est, quod *Slia* fluuius sese in illum locum insinuat. Nam & sinus maris, seu partes litorum, propter excursus maris, incuruæ, à nautis nostris ein *Wick* nominantur. Et Saxo libr. 7. portum *Herwig* / Latinè Exercituum sinum interpretatur his verbis. Hako in portum, qui Danie *Herwig* / Latinè Exercituum sinus dicitur, classe collatâ, militem exponit, &c. Ita & Sinus *Slie* ab æde Heidebuiensi initium capiens in meridiem vergit, & litus incuruum efficit. Atque ibi pugnatum esse, indicio sunt colles, qui adhuc ad pagum & molam Selkam

Selkam in monte, vbi Sinus desinit, conspiciuntur. (Inciderunt autem hæc circa annum Christi, octingentesimum vigesimum octauum, plus minus.) Nisi quis verba Saxonis de collibus vel tumulis, qui euntibus ad sancti Georgij & Brekelingam, viâ illâ tritâ, quæ in Angliam ducit, sese offerunt, accipienda esse existimet. Quorum magnus est numerus in territorio Slesuicensi, & extra territorium. Nam & populares nostri, ad exemplum Græcorum & Romanorum, (qui ex lege XII. Tabularum cadauera ex Urbibus efferebant, & secus vias publicas & militares sepeliebant: Cambden.) antequam Religione Christianâ imbuti essent, iniectâ glebâ & terrâ tumulis, mortuos humarunt, & quidem in campis patentibus. Quos Latini Tumulos dixere quasi Terrâ tumentes. Quò spectat versus,

Quo magis est æquum tumulis mandare peremptos,

Id quoque liquet ex monumento Gormonis Regis Daniæ, quod vir Illustris Henricus Ranzouius *μακάρις*, quondam Vicarius Regius, æri incidi, & suis libris inseri curauit. Et quidem Danos hunc quoque morem vsurpasse, cumque Pyramides ac Obeliscos exstruere non potuerint, olim in memoriam Regum ac Heroum suorum, ex terra coaceruatâ, ingentes moles, montium instar eminentes, statuissè, credibile omnino ac probabile est. Atque illis adeò in locis vt plurimum, quò sæpè homines commearent aut iter haberent, vt in vijs publicis: quò posteritati memoriam clarissimorum virorum consecrarent, & quodammodo immortalitati mandarent. In eum finem, ad monumentum Gormonis, fontem funditus è Saxis exstructum, ex quo indies aqua à circumiacentibus populis hauriatur, itidem fit verisimile. Et ne quis hoc temerè à me dictum existimet, eius rei argumenta & indicia complura à me proferri possunt, quæ in mea tempora inciderunt.

An-

Anno item 1554. in tumulo Vrbi nostræ vicino inuentus fuit pugio duas spithamas longus ex ære vel Cupro fusus. Sagitta item ærea, & alia instrumenta bellica. Quin & calcar æreum viro forti & bellicoso, & fusum Matronæ sedulæ veteres apposuisse constat, vt indicio sunt calcar æreum & fusus Cupreus in huiusmodi tumulis inuenta mihiq̃ue exhibita, quæ penes me exstant, & ab hæredibus meis adseruantur. Sed & ossa humana complura semiuista, eodem in loco defossa fuerunt. Quin ex tumulo quodam prope Villam Tuetam sito, vrnæ complures vnâ cum ossibus vstulatis mihi exhibitæ fuerunt, eâ occasione inuentæ, quòd viæ sternendæ arena è monte egeretur. Quibus ego adductus, montem conscendi, spathisq̃ue admotis, vrnas vnâ cum ossibus eruendas curavi: quibus adeò abundabat collis, vt vix pedem aliquibi poneres, aut spatham imprimeres, quin vrnarum & ossium reliquiæ sese exhiberent, & terrâ coniectæ detegerentur. Huc accedit, quòd colles & tumuli, qui vbique obuij sunt, lapidibus & saxis ingentibus circumcirca septi & redimiti sunt: quod & ipsum magno argumento est, ibi corpora sepulturæ tradita & colles busta esse. In humanis enim corporibus eum morem etiam Græcos seruasse, non obscure indicat Homerus, qui *ΙΑΙΔΟΣ Ω.* de Hectoris sepulturâ verba faciens ita inquit:

Εννήμαρ μὲν τοί γε ἄγινεο, ἄσπετον ὕλην.

Ἀλλ' ὅτε δὴ δακῆα τέφρα νη φασίμβροτος ἦν.

Ἢ τότε ἄρ' ἐξέφερον θρασυὲς ἑκτορα δακρυχέοντες.

ὣν δὲ πυρὴν ὑπάτη νεκρὸν θέσαν, ὣν δ' ἐβαλον πῦρ.

Ἡμος δ' ἤριγένεια φάνη ῥοδοδάκτυλῳ ἠώς,

τῆμας ἄρ' ἀμφὶ πυρὴν κλυτὰ ἑκτορος ἔγχετο λαός.

Ἀὐτὰρ ἐπεὶ ῥ' ἤγεθεν ὀμηγερέες τ' ἐγενόντο,

πρῶτον μὲν κατὰ πυρκαϊὴν σβέσαι αἰδοπι οἶνον

πᾶσαν, ὅπόσσον ἐπεσχε πῦρὸς μένος. αὐτὰρ ἐπειτα

Ὅς ἐδ

Ο'ς ἑαλειυκά λέγοντ' κάσιγνητι, ἔτα, οἱ τὲ
 Μυρόμεοι, αλερόν δε χατεῖβεν δάχρυ παρειῶν.
 ἧ τὰ γὰρ χρυσεῖον ἐς λάρνακα δῆχαρ ἐλόντες,
 παρφυρέοις πέπλοισι καλύψαντες μάλα κοῖσιν.
 Λίφα δ' ἄρ' ἐς κείλην κατέπετον δέσχαρ· αὐτὰρ ὑπὲρ θο
 πυκνοῖσι μ' ἔπεισεν κατὰ σείροσ' αὐτὰρ μεγάλοισι,

*Nouem dies quidem hi adducebant immensam materiam.
 Ast cum iam decima apparuit lucens mortalibus aurora,
 Tunc extulerunt audacem Hectora lachrymas fundentes,
 Pyrae, summa cadauer imposuerunt, inieceruntq; ignem.
 Quando autem mane genita apparuit roseis digitis aurora,
 Tunc circum pyram inclyti Hectoris congregatus est populus.
 Sed postquam congregati sunt, collectiq; fuerunt:
 Primum quidem pyram exstinxerunt nigro vino
 Totam, quantum occuparat ignis robur: at deinde
 Ossa alba collegerunt fratres socj q;
 Lugentes: tenera autem destillabant lachryma per genas;
 Et haec auream in urnam posuerunt sumentes;
 Purpureis peplis obtegentes mollibus:
 Mox autem in concavam fossam posuerunt, at de super
 Crebris lapidibus obfirmarunt magnis.*

Anno quoque 1588. cum via illa salebrosa, quæ ab
 vrbe Slesuicensi in Angliam ducit, sterneretur, & ex
 colle Vicino terra & arena egereretur, fornax terrâ
 cooperta instar furni cruta fuit, faxis & lateribus con-
 camerata, in quâ urnæ aliquot fictiles, plenæ ossibus
 & cineribus continebantur. Ossa autem igne siccata,
 vstulata & indurata fuisse, color & durities non ob-
 scure indicabat.

Atque id genus tumulos vbique locorum videre
 licet, faxis maximis circumdatos, vt eâ de re nemo
 dubitare possit.

B

CA.

C A P V T III.

ERICVS I. cum seditiosis in Patriam irruens, & Regnum occupans, cum regnasset 36. annos, à Guttormo trucidatur. Fuit Rex Daniae 58. Templum Slesvurgæ edificare cepit. A. C. 847.

ERICVS II. Puer, Rex Daniae 59. A. C. 856. post Con- sanguineorum iacturam, initio Imperij Christianos Regno expulit; verum ab Anschario conuersus, templa Slesuicense & Ripense exedificauit & fundauit, A. C. 850. (alijs 847.) & tam clementem se præstitit in excolenda Religione, quam se crudelem exhibuerat in aspernanda. Hamburgensis Ecclesia Bremensi coniuncta est, Anno Dom. 858.

SIVARDO ad sinum Sliæ propè Selcam pagum interempto, Regnum Daniae Erico, Filio Siuardi, Nepoti Regneri delatum, Ericus Haraldī Regis Frater, omnium suffragijs occupa- uit nemine resistente, eò, quòd Ericus adhuc puer ef- set. Quod tamen exiguo tempore obtinuit. Nam à Guttormo Fratris Filio, cæsus Ericus Senior, & re- gno spoliatus fuit. Quo extincto, Ericus, Filius Si- uardi, in Regnum, quo priuatus erat, restitutus est, & Guttormi, hoc est eius, qui Ericum Seniore inter- emit, filiam, in vxorem duxit. Tantâ cæde vtrique mactati sunt, vt vulgus omne caderet. De stirpe au- tem Regiâ nemo omnium remaneret, præter iam dictum Ericum iuniorem. Ab Erico etiam tem- plum Slesuicense, primum omnium in Septentriona- libus hisce oris erectum esse, omnes vno ore testan- tur. Sed cum duo fuerint Erii Reges vnus nomi- nis, qui eâ tempestate regnarent, nimirum Ericus Frater Haraldī Klagi senior, qui sceptrum Erico iu- niori

niori delatum, in se transtulit; & Ericus filius Siuardi. qui Erico interempto successit, & puer dictus fuit, dubitatur, vter eorum Templum Slesuicense & Ripense erigendum curauerit. Helmoldus *libr. 1. cap. 5.* Vnum & eundem Regem id mandasse scribit: sed tamen nomine suppresso. Est autem extra Controuersiam eum Ericum appellatum fuisse. Vnde efficitur, Helmoldum de Erico puero loqui, quem constat Ecclesiam Ripensem fundasse. Deinde antiquæ Schedulæ, quæ apud me exstant, disertis verbis testantur, Ecclesiam Slesuicensem omnium Aquilonarium Ecclesiarum antiquissimam, anno Domini 850. Imperante Ludouico II. ac regnante in Dania Erico Sifridi filio, sub Anschario fundatam esse. Quamuis ex aliâ æra, id anno 847. factum esse consentiant omnes. Idem etiam memoriæ quoque prodidit Crantzius, nimirum à Sifridi filio Erico, primum templum in regionibus hisce aquilonariis erectum esse. Huc accedit, quòd Helmoldus expressè notat, Regem gentilem facultatem fecisse Anschario, Ecclesias erigendi Slesuici & Ripis. Ericus autem senior, Frater Harald, Christianus fuit, Moguntia vna cum Harald baptizatus, vt M. Adamus cap. 15. Abbas Stadenensis, & alij recentiores hos sequuti, nullo reclamante, testantur. Vnde adhuc dicendum videtur, Ericum puerum, Ecclesias istas erigendas curauisse. Quod & Saxo non obscurè innuere videtur, qui Anscharium primum in Daniam, Erico puero regnante, venisse scribit, eumque conuertisse, lib. 9. Itaque res scrupulo non caret. Sed tamen si quid M. Adamo, & Alberto Abbati Stadenensi tribuendum est, verisimile est, Ecclesiam Slesuicensem ab Erico Seniore, Ripensem ab Erico Iuniore vel puero fundatam esse. Idque expressè tradidit Adamus, vt videre licet cap. 25. & 28. lib. 1. Et credibile est, Ericum Seniore qui Moguntia

baptizatus erat, in Patriam reducem factum, animum ad Religionem & Ecclesias erigendas adiecisse, & ædem, quam in territorio Slesuicensi Frater eius Haraldus animo exædificatam habebat, exstruendam curasse. Sed hic rursus nobis occurritur, quod idem Adamus scribit: Ericum Seniore ab Anschario sacris Christianorum fuisse imbutum, qui tamen omnium testimonio, Moguntia, Christianorum Sacris initiatus erat. Itaque neque rectè dici, neque defendi posse, eum (verbis vtor Adami,) ab Anschario Christianum redditum. Nisi hæc verba ita accipere velimus, eum quidem baptizatum Moguntia, sed ab Anschario, Christianæ Religionis præceptis postea informatum & imbutum fuisse. Sed in re dubia, aliis latius inquirendi locum relinquimus. In portu autem maritimo, templum iussu Erici erectum esse ad Urbem Slesuicum, scribit Adamus, Quod ego de templo Heidebuiensi accipiendum existimo. Nam id omnium antiquissimum esse, vulgò fertur, & ad lacum Sliam in portu maritimo, cuius adhuc vestigia reliqua sunt, ædificatum fuit. Eius fundamenta Haraldus Rex primus iecit, vt supra notauimus ex Saxone. Ericus autem senior Frater Harald, vbi regnum obtinuit, exædificari iussit. Quod & ipsum argumento est, Ericum Fratrem Harald, Ecclesiam primam Slesuici erexisse à Fratre inchoatam. In eo autem templo, Anscharium populum docuisse ac palam concionatum esse, sacraque peregrisse, & in lacu Sliâ baptizasse, memoriæ proditum est. Sed & Ericus potestatem dedit omnibus, qui vellent, Religionem Christianam amplectendi. Magna igitur gentilium multitudo Christo nomen dedit, & conuersa est. Inter quos multi aquâ baptismatis abluti, à corporis etiam morbo, quo detinebantur, liberati, unde etiam posterioribus annis Templi Patronus vulgo no-

go nominatus ac habitus fuit Anſcharius. *Stadenſ.*

Erico Seniore è medio ſublato ſucceſſit Ericus Siuardi filius iuuenis & penè puer. Qua de cauſâ & puer cognominatus eſt. Is ardore iuuenili, ſingulari quodam odio Chriſtianos perſequi, res religioſas deprædari, & Chriſtum profeſſos exitio mulctare cepit, tum etiam Eccleſias claudi præcepit, (vt author eſt Albert. *Stadenſ.* f. 92.) Sed & Dani viribus & virtute, quâ reliquis præſtabant, freti, (Et quòd Rex puer eſſet) primùm Sclauos, deinde Freſones aggreſſi, in ſuam ditionem poteſtatemque redegerunt, & tributum pendere coegerunt. Claſſe inſtructa piraticam fecerunt, Rheno flumine delati Coloniam obſederunt, ad Albim regreſſi Hamburgum ſolo æquarunt & exciderunt. Tempſa, clauſtra, bibliotheca ſummo ſtudio collecta incendio perierunt. Quin & Nordalbingiorum prouinciam, hoc eſt, quicquid inter Albim & Eidoram agrorum erat, vaſtarunt, ac Saxonibus metum maximum incuſſerunt. S. Anſcharius cum reliquijs Martyrum vix nudus euafit. Alijque Sacerdotes, qui ſubeundo legationis, prædicationis, atque inſpectionis in Daniâ muneri deſtinati erant, diſſipati ac proſtigati, ſolum vertere coacti fuerunt, quòd Hamburgo exciſo eis amplius ibi commorandi facultas non daretur. Quo tempore Anſcharius Hamburgo ſeſe Ramſolam recipere, & fuga mortem vitare coactus fuit: multi quoque Religionis cauſa in Ebberſtorpio occubuerunt. Quod late Crantzius alijque perſecuti ſunt. Quamuis in notatione temporis, quo anno propriè hæc perſecutio contigerit, Authores nonnihil variant. Horum itaque vicem miſeratus Ludouicus II. quò ruinam & damna Eccleſiæ illata aliquo pacto ſarciret, Hamburgensem Eccleſiam Bremeni, quæ tunc Epifcopo vacabat, copulauit & coniunxit, vt vtraque in vnum cor-

pus coalesceret, nec deinceps duæ essent Ecclesiæ separatae & diuersae, sed vna Metropolitana, & quidem Bremensis. Causas huius vnionis & consilij has adferunt. Quod cum vtraque Ecclesia in summo discrimine versaretur, altera alteri annexa & vnita, viribus coniunctis, facilius hostium vim sustinere, & propulsare impetum posset, quam si separatae manerent & disiunctae. Deinde quod sacris Canonibus cautum esset, vt quoties Episcopus Diocesi suâ pelleretur, in vicinam vacantem, exul & profugus reciperetur. Quod tamen tantum abest, vt Anscharius vrserit, vt etiam Cæsari diu restiterit, veritus, ne inuidiâ ducti Christianorum animi offenderentur. Imò, eâ lege in hanc rem consensit, si ea mutatio sine iniuriâ & querelâ fratrum fieri posset. Postremò, satius esse putabatur, Ecclesiam Hamburgensem Bremensi annectere, propter imminentem hostem vicinum, Danum scilicet, & maris propinquitatem: & quod Brema in loco tutiori, vt in regione mediterraneâ, & Saxoniae medietate sita esset, neque tam facile oppugnari posset. Ita Ecclesia Hamburgensis, Bremensi annexa & conglutinata fuit, & cum eâ in vnum corpus coaluit, Bremamque translata fuit. De qua arctissima & suauissima vnione & connectione harum duarum Ecclesiarum, Adamus antiquus historicus, his verbis testatur libr. i. Chron. c. 27. *Interea questio magna surrexit, in Regno Francorum, de Bremensi Episcopatu ad inuidiam S. Anscharij conflata. Ea contentio, dire per Regnum, graui & ancipiti dissensione profligata, multis partium studiis, collidebatur. Tandem, Orthodoxus Cæsar Ludouicus, compositis hinc inde contradicentium voluntatibus, præcipuè Guntharij Coloniensis Archiepiscopi, cuius suffraganea prius erat Brema, super his Romam direxit, ad sanctissimum Nicolaum Papam. Ille, quod Ecclesiastica necessitas persuasit, & quod Patrum Concilijs fieri posse, comprobatum est,*

est, facile consensit. Ergo Bremensem & Hamburgensem Episcopatum, auctoritate Apostolica copulari, & deinceps sanxit pro vno haberi. Cuius rei priuilegia, diligenter asseruantur, in Bremensi Ecclesia: quibus etiam additum est, quod idem Papa Nicolaus, tam ipsum Anscharium, quam successores eius, Legatos & Vicarios Apostolicæ sedis constituit, in omnibus gentibus Danorum, Suenonum, & Slauorum. Quod & antea Gregorius Papa concessit. Igitur Bremensis & Hamburgensis Parochia adunatio, facta est vltimo tempore Anscharij. Vitæ annum non ponit, præceptum autem Regis ponit annum 21. Priuilegium Papæ notat: annum Domini DCCCLVIII. qui est ab ordinatione Archiepiscopi 39. Hæc illic; Extant quoque clarissimæ ac euidentissimæ literæ Apostolicæ, Nicolai Pontificis, apud Crantziū Sax. lib. I. c. 38. quæ huic rei fidem faciunt, quarum est Exordium. Quisquis Dominum. quæ inter cætera ita habent. Annuente, ac solemnina sedis Apostolicæ priuilegia præbente, prædecessore nostro, Beatae memoriæ, Papa Gregorio, cuius etiam auctoritate in supra dicto Nordalbingorum populo, sedes constituta est Archiepiscopalis, in Castello superius memorato Hamaburg, & in eadem quoque ade, Archiepiscopus, accepto à sede Apostolica pallio, primus est ordinatus Anscharius. Cui à præfato Pontifice, delegata est cura, seminandi Verbum Dei, & animas lucrandi. Cuius delegationis, & auctoritatis, & pallij acceptionis pagina, nobis est à præfato filio nostro, Ludouico Rege, per iam dictum Salomonem, sanctissimum Episcopum destinata, iuxta morem sanctæ Romanæ Ecclesiæ ebullata: per cuius paginæ tenorem hæc ita fuisse comperimus, sicut pietas præfati Regis, per fidelem virum, Salomonem scilicet Episcopum intimaui. Vnde nos, vestigia tanti Pontificis & prædecessoris nostri, Gregorij sequentes, omnemq; ibi statutam prouidentiam Deo dignam agnoscentes: Magnorum Principum votum, Ludouici scilicet Diuinæ recordationis, & equiuoci eius filij, Excellentissimi Regis, tam huius Apostolicæ auctoritatis præcepto, quam

etiam pallij donatione, more Prædecessorum nostrorum roborare decreuimus, quatenus tanta fundatus auctoritate, prænominatus Anscharius, primus Nordalbingorum Archiepiscopus, & post ipsum successores eius lucrandis plebibus insistentes, aduersus tentamenta Diaboli validiores existant, ipsumq; filium nostrum iam dictum Anscharium in omnibus circumquaque gentibus Suenonum siue Danorum, nec non etiam Slauorum, vel etiam vbicunque illis in partibus constitutis diuina pietas ostium aperuerit, publicam euangelizare tribuimus auctoritatem, ipsamq; sedem Nordalbingorum Hamaburg dictam, in honorem sancti Saluatoris, atque intemerata Genetricis semper Virginis Maria consecratam, Archiepiscopalem esse decernimus, &c. In fine autem scriptum, Data pridie Kalend. Iunij per manus Tiberij primicerij Sanctæ sedis Apostolica. Addit Cæsar Baronius Annal. Eccles. tom. 10. pag. 171. hanc admonitionem. Videant ergo & considerent modo Dani, Suenones & alij circumpacti populi, vnde acceperint Euangelium, nempe à sede Apostolica, per Gregorium atque Nicolaum sanctiss. Pontifices Anschario traditum, & quanta benedictione in animarum prouentum, & operatione virtutum, in ostensione signorum. Quod bene plantatum & cœlitus irrigatum (proh scelus) nouatores suffoderunt temporibus nostris. Quis Anschario sanctior vel sapientior, aut miraculorum editione sublimior suaserit hoc vobis, vel à quo missus, & quibus est notis eius pseudoapostolatus expressus. Videant & confundantur zelantes populi. Post hanc arctissimam & firmissimam duarum harum Hamburgensis ac Bremensis Ecclesiarum vñionem ac coniunctionem, vtriusque administrationem & curam quoque suscepit Anscharius, postquam Ecclesiam Hamburgensem annos sedecim rexisset. Idq; vt diximus de consilio Imper. Ludouici secundi, Ludouici primi filij, patri & nomine & pietate similis, & Nicolai Pontificis auctoritate, & confirmatione. Introductus est autem ab Abderico Clerico & Re-

& Regimboldo Legatis Cæsaris in Episcopatum Bremensem. Præterea Nicolaus Papa Anscharium & Successores eius, Legatos & Vicarios Apostolicæ sedis constituit in Dania, Suetia, & Slauonia, quod etiam antea Gregorius Papa decreuerat. Anscharius vero, postquam ei cura & inspectio Ecclesiarum Aquilonarium à Papa Nicolao & Cæsare commissa ac demandata erat, nihil his motus tumultibus, munus suum diligentissimè exsequutus est, docendo, sacris peragendis ac peregrinando. Quo in officio, vt Deū sibi experiretur magis propitium, interdium noctuque aspero sane cilicio corpus suum domabat, vt habet Breuiar. Slesuicense ante centum annos editum. Ad Regem Daniæ Ericum iuniorem, à Cæsare Legatus missus, vt de rebus ad commodum Ecclesiarum, & vtriusque regni spectantibus tractaret, effecit diuina comitante gratia, vt mirabili metamorphosi ex hoste Christi crudelissimo Ericus factus sit religiosissimus, & Christianorum defensor maximus. Cuius rei argumentum est certissimum, ac euidentissimum, quod literis & diplomatibus publicis testatum fecerit, se Christianū esse, & quod omnibus Religionem Christianam amplectendi facultatem concesserit, & ne quis baptismum suscipere volentes impediret, prohibuerit, suisque omnibus, vt Christiani fierent, per Ediētum mandarit. Ita paulatim Religio Christiana in his oris explosa & profligata, Erici benignitate restituta est; & Sacerdotes Ordinis D. Benedicti ex locis vicinis, qui populum docerent, accersiti fuerunt. Sed & iussu Erici iunioris, octo post annis, in parte Iutiæ Australis fundata & exstructa fuit Ecclesia Ripensis, ad portum alium Regni, sub Episcopo Bremensi Remberto anno 860. vel circiter, quam secundam in Dania Ecclesiam nominat Adamus Bremensis, & Abbas Stadenfis. Quam Ecclesiam

clesiam B. Anscharius Remberto Presbytero commendauit, ipso interea aliò proficiscente, & Ecclesias fidei suæ commissas, indefesso studio ac diligentia, visitante ac frequentante. vt Adamus commemorat sequentibus.

His Ecclesiastico ordine compositis, Beatus Pater noster, Ecclesiam illam (Ripensem scilicet) Remberto commendauit presbytero, & reuersus est ad Hamaburg, vbi de venditione Christianorum Nordalbingos correxit: inde Fresos adiens, castigauit eos pro labore Dominici diei: pertinacius vero agentes, igne cœlesti multauit: & alia quæ antiquis miraculis non imparia leguntur in vita eius. Et quoniam totum studium eius erat, pro salute animarum, si quando à predicatione Gentilium foris liber erat, domi congregationum suarum curam egit: quarum primam, quò ab Hamaburg olim barbarica incursione depulsa est, ipse (vt prædiximus) ad Ramsolas transtulit: Secundam in Bremis habuit sanctorum Virorum, qui habitu quidem vsi Canonico, regula viuebant monastica, vsque ad nostri ferè temporis ætatem. Tertiam sanctarum Virginum congregationem in Luximon adunauit: vbi deuota Christi matrona, totum patrimonium suum offerens cœlesti sponso, magnum Chorum castitatis suo Ducatu nutriuit. Ad curam autem pauperum, & susceptionem peregrinorum, multis locis hospitalia preparauit. Vnum autem, quod præcipuum habuit Bræmæ, vbi per seipsum quotidie veniens, infirmis non erubuit ministrare, quorum plurimos dicitur verbo vel tactu sanasse. Ipse transtulit corpus S. Vvilhadi in matricem Ecclesiam B. Petri Apostoli, ab illo australi Oratorio, quo deportatum est à Vvillerico. Et hinc facta sunt miracula, quæ per merita S. Vvillehadi populo ostensa sunt, ab anno Domini octingentesimo sexagesimo primo, qui est ab ordinatione Episcopi trigesimus. Ipse enim qui transtulit vitam & miracula eius singulis libris comprehendit, &c. Hæc Adamus: Presbyter quidam Bremensis Diœcesis historiam Helmoldi continuans (quæ breui
à me

à me in lucem quoque prodibit. (hactenus quod ego quidem sciam non impressa) de Anschario quoque inter alia memorat. S. Anscharius, Bremensem Ecclesiam & Hamburgensem simul rexit, & prope Idzehoe, in terra Holsatiae in Vvelna, paruum oratorium, in honorem sancti Sixti, cuius caput semper secum deferabat, consecrauit. Vbi cum aliquibus Monachis aliquando propter serenitatem loci ad contemplandum solebat residere. Et legitur in legenda eius, quod cum communiter in pane & aqua solebat carnem subigere, ibidem vna dierum aqua fuerit in vinum conuersa. Et fons vbi illa aqua extracta fuit, hodierno die dicitur fons sanctus.

Tandem verò, Magnus ille Danorum & Suenonum Apostolus, S. Anscharius vitæ huius munere perfunctus, pie ac placide in suo saluatore obdormiuit, vt itidem Adamus, tam vitæ eius curriculum, quàm beatum hinc discessum, breuiter & succincte complexus est. libr. I. c. 31. Interea B. Anscharius, captiuos redimendo, tribulatos refouendo, erudiendo Domesticos, barbaris euangelizando, foris Apostolus, intus Monachus, nunquam legitur ociosus, nec solum erga suos, verum etiam alienos, quomodo viuerent, sollicitus, Episcopos etiam tam voce, quam literis, vt vigilarent super Dominicum gregem, hos arguit, illos obsecrauit: at vero Regibus Romanorum pro sua legatione, Regibus Danorum pro Christiana fide, crebro mandauit. Extant Epistolæ eius plures huiusmodi: vnā vero quam scribit omnibus Episcopis de legatione sua, quam ab Ebbone orsam asserit, ita claudit. Deprecor inquit, vt apud Deum intercedatis, quatenus hæc legatio, crescere & fructificare mereatur in Domino: iam enim Deo propitio, & apud Danos & apud Suenones, fundata est Ecclesia Christi, & sacerdotes absque prohibitione, proprio funguntur officio. Omnipotens Deus, faciat vos omnes huius operis pia beneuolentia participes, & in cœlesti gloria coheredes. Superuixit autem, post illam plenariam Hamburg & Bremæ copulationem, annos septem. Se-

dit

dit annos omnes triginta quatuor. Cuius depositio summa
veneratione colitur tertio Nonas Februarij. Obijt anno Do-
mini octingentesimo sexagesimo quinto, indictione decima
tertia, qui est Ludouici II. xxvi. sepultus est in Basilica S. Pe-
tri ante altare sancta Genitricis Maria.

C A P V T I V.

CANVTVS I. Rex Dania 60. cuius administratores Ger-
maniam Normaniā vsque, quae inde nomen traxit, inua-
serunt, qui tamen ab Arnolpho Imp. repulsi sunt: interim
Hamburgum depopulantur. Hic verò hoc vno deslendus, quod
absque religione Christiana obijt. A. C. 873. qui alias ex
desperato adolescente autor euaserat insperato probitatis.

REMBERTVS Episcopus.

Christicolae veniens Slesuicum, carcere clausos

Fædo, REMBERTVS liberat ære sacer.

Hortaturq; crucem reliquos vt tollere discant,

Discipulos Christi nam mala ferre decet.

A. C. 865.

REMBERTVS itaq; S. Anscharij successor,
in Monasterio Galliae Thuronensi quod
ex liberalitate Cæsaris adeptus erat An-
scharius à teneris educatus, vixit in con-
tubernio fratrum, ibidemq; singulari pietate, erudi-
tione, vitæ sanctimonia morumq; grauitate ac mo-
destia tantopere eminuit, vt pro singulari amore quo
eum amplecteretur, eximiaq; spe ac opinione quam
de eo conceperat, eum sibi filium adoptaret Anscha-
rius, filijq; loco haberet ac amaret. Thuronensem
scholam aliquot annos summa cum laude, nec mino-
ri fructu ac vtilitate auditorum rexit ac gubernauit,
ab Anschario commissus, vt qui eum à teneris educa-
set

set & instituisse. Quod munus cum diligenter ac fideliter Thuronæ in erudienda iuuentute aliquot annos administrasset, de consilio Anscharij, Scholæ Corbeiensis Rector fuit designatus ac constitutus. Tandem sacris initiatus, Ripam in Iutiam ab Anschario missus ac ablegatus fuit, vt ibi Ecclesiam regeret, verbum Dei doceret, ac sacris Christianorum rudium animos imbueret. Qui etiam de vita Anscharij libellum conscripsit, quem fratribus Corbeæ nouæ dedicauit. Anschario autem defuncto sub annum 865. III. Non. Febr. Indictione XIII. Bremam vocatus, atque Episcopus creatus fuit, quod Anscharius diuino Spiritu afflatus, sæpe prædixerat, ipsum suæ virtutis æmulum fore & in Cathedra Pontificali successorem: creationem eius Pontifex, & Cæsar Ludouicus approbarunt. Ecclesiæ præfuit Rembertus magna cum laude annos nouendecim, eamque Diuini verbi prædicatione sacrorumq; administratione insigniter propagauit ac locupletauit. Sed & vicinas finitimasq; gentes religionē Christianā imbuit, captiuos vbique redemit ac vinculis liberauit, (Remberti Episcopi temporibus circiter annum 865. Sigfridus cum fratre Haldano in Dania regnarunt. Hi munera Ludouico Cæsari miserunt gladium scilicet capulotenus aureum & alia præterea, pacem rogantes, missisq; vtrinq; ad Egdoram fluuiū legatis & mediatoribus, pacem firmam ritu gentis per arma iurarunt. Erant alij Reges Danorum, qui piraticis excursionibus eo tempore Galliam vexabant. Horum præcipui erant, Horig, Ordvvig, Godefrid, Rodulf, & Inguar Tyranni. Crudelissimus autem omnium erat Inguar, qui Christianos vbique per supplicia necauit. Abbas Stadenf. fol. 94.

ERICO autem rebus humanis sublato, Ecclesia, nouas subinde calamitates perpeffa est, quod Cnuto Erii filius, religioni infensus, Christianos vndique per-

persequeretur. Neque in Dania tantum, sed & in locis remotioribus. Interea tamen Rembertus, feruentibus huiusmodi turbis ac persecutionibus, nunquam destitit monendo & prædicando verbum Dei propagare. Nam, qui S. Ansgarium in Suetiam & Daniam olim sequutus, comes laborum & periculorum fuerat, diuinæ veritatis, religionisq; Catholicæ propagandæ ac defendendæ causa, nihil non subire paratus erat. Is cum forte fortuna in Daniam iter suscepisset, & Slesuicum venisset, ubi Ecclesiam nouellæ Christianitati constructam habebat, vt quo in statu res Ecclesiæ essent, cognosceret, incidit in multitudinem Christianorum, qui catenis duriter vincti, ad fluuium Sliam submergendi trahebantur; Rembertus oratione blandâ eos, qui captiuos ducebant, permulcens, de liberatione agere cœpit. Quos ubi precibus non flecti animaduertit, precio captiuos redimere statuit. Quam conditionem Slesuicenses acceptarunt. Sed cum pecunia illi non suppetere, equo, quo vehabatur, & χειμῶνις Ecclesiæ, quæ secum tulerat, datis, illos redemit, ipsaq; altaris vasa non dubitauit impendere, quod diceret melius esse animas Domino, quam aurum seruare. Quam rem & miraculo claram & illustrem fecit. Nam catenæ & lora, quibus colligati erant Christiani, sponte dissilierunt ac dissoluta sunt, postquam preces ad Deum fudisset Rembertus. Obijt autem Rembertus anno ab Incarnatione Domini 888. Bremæ sepultus.

CNVTONI a. (vt ad eum reuertamur) cū adhuc per ætatem regnū administrare non posset, initio Cūratores dati fuerunt, Godefridus & Sigefridus. Hi cum accepissent, Carolum Caluū bello contra Saracenos distineri, bellandi cupidi, genti suæ persuaferunt; vt de finibus suis cum omnibus copiis exirent, & finitimas, aliasq; regiones inuaderent: per facile esse cum re nauali

uali & multitudine præstarent, totius Germaniæ imperio potiri. Id hoc facilius eis, quòd Imperium Francorum, post tempora Ludouici, bellis debilitatum, misereque laceratum ac diuulsum esset. Classe igitur ingenti instructa ac armata, Rheno flumine vecti, Coloniam primum, Ambianos, Atrebatum, Cameracum, Menapios & Brabantinos inuadunt, eorumque agros & fines depopulantur. Inde ulterius progressi, Leodicum, Traiectum, Tungros & Treuiròs vrbes incendunt, & diripiunt. Palatium regium Aquisgrani, amplissimum & elegantissimum in Equile conuertunt. Ligerim ingressi, Thurones oppugnant, & per Sequanam Parisios obsident, templisq; & monasterijs dirutis & prostratis, magnam hominum stragem edunt.

De quo immani ac nefando Danorum furore, ac Nortmannorum rabie ac sæuitia, Aimon. in historia de translatione & miraculis S. Germani Episcopi ita scribit: prout hæc verba in Annal. Baronij ad annum 845. recensentur ac cōmemorantur. *Anno Incarnationis Dominicæ octingentesimo quadragesimo sexto, Regis item præcellentissimi Caroli sexto, cum Regnum Francorum post obitum Ludouici Imperatoris, varias diuisum esset in partes, & peccata populi crescerent; sanguisq; sanguinem tangeret, Deo permittente, flagitijs quidem exigentibus actum est nostris, vt exteræ Nationes e proprijs egrederentur sedibus, videlicet gens Danorum, quæ vulgo Nortmanni, id est, septentrionales homines appellabantur, & superbo tumentique corde cum valido nauium apparatu, Christianorum fines intrarent. Qui huc illucq; furentes, atque cum magna superbia cuncta gyrantes, cœperunt vastando diuersas Insulas maris, donec nemine sibi resistente, fluuium Sequanam ingressi, Rothomago sorte incredibili applicarent. Cumq; in eadem Ciuitate aliquantisper demorantes, regionis Principes (quod absque ingenti contritione cordis effari nequimus)*

ad

ad bellandum pigros timidosq; aduertērent, exeuntes è mū-
nibus longe lateq; diffusi, cōperunt vtriusque sexus multi-
tudinē trucidare, captiuare, villas, Monasteria, Ecclesiasq;
depopulandō cremare, totamq; suā libidinis immensitatem
cum omni crudelitate in populum Dei debacchando exercere,
quousque ad locum qui vocatur Caroli venna, ventis velisq;
suā malignitati iusto Dei iudicio secundantibus, vltra spem
securi nāuigando peruenirent. Tunc gloriosus Rex Carolus,
qui propter subitaneum eorū ascensum ex toto non pote-
rat, conuocata aliqua exercitus sui parte, venit primum ad
monasterium Macarij Dionysij, vt eius orationibus fultus,
securius contra Dei suosq; pergeret hostes. Denique vt ac-
cessit paratus non solum dimicare, sed etiam pro fide, piaq;
defensione sancta Dei Ecclesia laudabiliter mori, eius aduer-
sarij cognoscentes aduentum, diuerterunt ad alteram prædi-
cti fluminis ripam, vbi quadam parua pars populi erat. Qui-
bus confestim in fugam versis, in Insula quadam eiusdem flu-
uij, ad opprobrium Christianorū plus minus centum vnde-
cim captiuos sudibus suspenderunt, multosq; alios per domos
& arbores confixerunt: atque nonnullos per villas camposq;
miserabili insecutione trucidantes, premerunt. Ipsosq; san-
ctissimo Paschalē festiuitatis Sabbatho, Parisios peruenien-
tēs, vacuam penitus ipsam Urbem quondam populosam, &
omnia in circuitu illius Monasteria suis habitatoribus deser-
ta repperunt. Timor siquidem & metus vniuersos inuase-
rat, vtpote merito iniquitatis, diuino enudatos auxilio, at-
que adeo humanæ defensionis destitutos solatio. Quis rogo
non doletet? antequam bellum cōmitteretur fugatum
exercitum; antequam iaceretur sagitta confossum? ante scu-
ti allisionem ignominiosē subactum? vniuersorum namque
ordo penitus in Ecclesia confusus, atque à bonitatis studio
permutatus, hoc ipsa priuatione boni vsque ad excidij fomi-
tem digna satis vltione promuerat: at pius Pater, iustus, de-
linquentium semper corrector, correctorumq; clemens susce-
ptor, non hoc intulit, vt nos ob innumera, delictorum nostrō-
rum

rum pondera crudelis damnaret, sed vt per immensam benignitatis suæ largitatem afflictos emendaret, &c. Tunc (proh dolor,) sanctissimum B. Germani corpus de suo effossum sepulchro, in possessionem quandam eius Ecclesiæ, quæ Cumbris dicitur, delatum est. Sed quæ facundia, quisue sermo exponere posset, qualis dum hæc agerentur, quantusue in eadem Ecclesiâ extitit luctus. Senes itaq; & iuuenes & pueri flebant, & infantes, vtpote nemo sese à lachrymis temperare valens: similiter & aliorum corpora sanctorum in eodem pago degentiū extumulata, atq; per diuersa sunt loca deportata, exceptis membris duntaxat Macarij Dionysij sociorumq; eius Martyrum, quæ licet à suis fuerunt extracta sepulchris propter tamen Regis præsentiam non sunt tunc ad alia loca transire compulsa, &c. Hinc clare cernere ac perspicere licet, effrenatam ac indomitam Danorum ac Nordmannorū furorē ac sæuitiam, quā passim exercuerūt. Hanc a. Deum detestatum fuisse, multis indicijs, euidētib; signis ac miraculis, in sanctorum reliquijs editis satis clarē testatum fecit, quæ apud præfatum hunc Authorem vltèrius recensentur. Interea a. dum Gallia longis ac diutinis hisce bellis ac persecutionibus, à sæuis ac truculentis istis populis ita duriter ac hostiliter premeretur ac affligeretur, Ludouici regiones (dum adhuc in viuis erat) ab huiusmodi turbis fere immunes fuerunt. Nam is siue arte, siue conditionibus, siue alia ratione, ita Nortmannos tractabat, vt cum totam Franciam vastarent, nihil eius ditio detrimenti acciperet.

Post mortem autem Ludouici, Carolus Filius, alias Crassus vocatus, ex Italiâ domum reuocatur, quod Imperij Romani in summo discrimine versantis res id postularent. Is cum Danis aliquoties congressus acerrimè dimicauit, strenueque ac fortiter conflixit, sed infelici Marte. Et refertur res admodum memorabilis ac stupenda in veteribus Francorum

Annal. apud Aim. l. 5. c. 16. & Regin. anno 882. quæ
 tunc temporis contigit, Obsidentibus Francis & obseſſis à
 Carolo Nortmannis, 12. Kalend. Auguſti, poſt medium diem
 tenebroſa ſubito caligo tota caſtra operuit, fulgure & toni-
 tru concrepante, & talis grando, vt nullus antea Morta-
 lium ſe tale quid vidiffe proſiteretur, non vt ſolitum eſt, la-
 pides descendere, plena & equali ſuperficie, ſed cornuta &
 inequali & aſpera facie, omnibus cernentibus inſolitum &
 magnum præbuit ſpectaculum (mirabile & incredibile di-
 ctu) vt vix groſſitudo eorum potuerit pollice & digito medio
 circumdari. Nam & equi ſtupeſacti fuerunt, & effraëtus ſu-
 dibus ac habenis partim extra caſtra, partim in caſtris erro-
 re & ſtupore verterentur. Ciuitatis quoque quæ obſederant,
 propter impetum aeris, magna pars corruit, ita vt vna cohors
 coaceruatim poſſet equitando ingredi, niſi vallo quod circum-
 erat ſuſpenſa conſtaret. Igitur per tot dies obſidens tam ma-
 gnis Exercitus, æſtuo in tempore, propter putredinem caden-
 tium hominum, ægritudine correptus & perſeſus eſt: nec mi-
 nus incluſi ſimili moleſtia premebantur. Cum in huiusmo-
 modi anguſtias ac difficultates vtrinque redaëtis ef-
 ſent, de pace facienda conſilium cœperunt, Caroloq;
 fœdere cum Danis inito, Friſiam illis habitandâ con-
 ceſſit, & Godefrido vni ex Curatoribus regni, Giſlam
 Lotharij Patruelis filiam in matrimonium, & Friſiam
 in dotem dedit. Godefrido etiam vt Chriſto nomen
 daret, author fuit. Sigefridus verò tutorum alter,
 poſtquam innumerabilem auri vim congeſſiſſet, re-
 liëtâ Normanniâ, vnâ cum magna ac valida ſuorum
 popularium manu conſertiſſimoque agmine, in Da-
 niam reuertitur. Godefrido poſt à Duce Henrico in-
 terempto, Dani eius cædis vindicandæ cupidi, denuò
 Galliam hoſtiliter inuadunt, ibique vnâ cum illis, qui
 remanſerant, ſedes collocant. Vnde & appellatio
 Normandiæ in hodiernum vſque diem manet, nimi-
 rum à Normannis, hoc eſt, gente aquilonari, quæ illic
 con-

confedit, nomine ducto. Normannorum autem exercitus, magnam partem ex Danis collectus fuit, quibus sese gentes finitimæ, Norvvegi, Suedi, & Cimbri aggregarunt, quos receptos ad se socios Dani sibi adsciuerunt. Nam & populi Septentrionales bellis adfueti & quasi innutriti, quum pace crescerent, otij ac quietis tandem pertesi, finibusq; suis egressi, nominis illustrandi, & finium amplificandorum causa, solum verterunt & remotissimas quasque gentes petierunt easq; bello & armis adorti ac persequuti sunt, vt recte Poeta:

*Omnis in Arctois populus quicumque pruinis
Nascitur, indomitus bellis, & Martis amator.*

Normannos autem tandem Lotharingiam ingressos, Arnolphus Carolomanni filius, Cæsar, in Patri sui Caroli Crassi locum succedens, fudit ac prostravit. Duodecim regia signa hostibus adempta, in Bauariam postea allata esse, nec non ad hominum millia centum prælijs occubuisse, scriptores memorant. (*Arnolphus Carolomanni filius fit Imperator anno 894. moritur 906. Aliter hac narrat Abbas Stadenfis fol. 94. & 96.*) Insigni itaque hac victoria, quam de hostibus reportauerat, elatus Arnolphus, magno exercitu fines Danorum inuâsit; eosque tandem multis & crebris prælijs ad Hexamilium, & Eidoram fluuium, qui tunc regni Daniæ terminus erat, cum ijs commissis, ad internecionem cecidit. Bellum diuinitus administratum esse, omnes vno ore testantur, quod centum millibus paganorum cæsis, ex Christianorum exercitu pauci cecidissent. (*Helmod. cap. 7. anno 888. Bellum cœlitus administratum, in quo Nordmanni vel Dani ab Arnulpho Rege, vsque ad internecionem sunt deleti. Siquidem centum millibus paganorum prostratis, vnus de Christianis cecidisse repertus est. Godesfridus & Sigfrid reges ibi sunt occisi. Ada. c. 40. Vnde colligo*

tria bella Normannorum insignia. Vnum regnante Erico iunior. Stadens. fol. 92. Alterum anno 876. cuius idem Stadensis meminit fol. 94. Tertium & vltimum in quo deleti sunt fol. 96. Anno 888. vide Helmold. cap. 8.) Ita iustissimus Deus Nordmannos propter Religionis contemptum, & Christianorum ingentē afflictionem ac persecutionem, tandem ad pœnam rapuit: vt quibus primum res paulo secundiores concesserit, postremo autem pro impietate plagam mortiferam inflixerit. Ab illo itaq; tempore grauissima ac asperrima Nordmannorum persecutio tandem cessauit & conquieuit, Deo sanguinem Christianorum, qui annos septuaginta abundē satis effusus erat, vindicante, (vt Helmoldus scribit cap. 8. & Stadens. fol. 96.) Hæc inciderunt in tempora Adelgarij Episcopi Hamburgensis, qui anno à Christo nato 909. ex hac vitâ migravit. Ex quibus constat religionis exercitia, in his oris sub Cnutone interrupta, aliquantisper conquieuisse. (Anno 912. post Olaph Sueonum Principem, qui regnavit in Dania cum filijs suis, ponitur in locum eius Sigerich. Cumq; paruo regnasset tempore Hardeger filius Sueni à Nordmannia veniens eum regno priuauit. Abbas Stadens. f. 98.

C A P V T V.

FROTHO VI. Rex Daniae 61. rebelles Prouincias domuit: in Anglia religione Christiana imbutus & baptizatus, dum eandem per Agapetum Romanum illic introducere tentat, mortem obit, sub quo templum Slesuicense readificatum.

Imbutus sacro cultu, dum præfuit Anglis,
Danorum FROTHO, Rex cupit esse pius.
Romana mandat doctos à sede vocari,
Sed pia Religio Rege cadente cadit.

A. C. 896.

CNY-

CNYTONI successit Filius Froto, eius nominis sextus. Qui etsi impio Patre natus esset, tamen ad Religionem animum adiecit, in Anglia ea imbutus. Nam magnam Angliæ partem, quæ ab eius Patre defecerat, recuperauerat. Religionis autem propaganda & amplificanda studio in Daniam reuersus, ab Agapeto Pontifice Romano per Legatos, quos Romam ablegauit, petijt, vt viros pietate & eruditione præstantes, in Daniam mitteret, qui populum rudem ad Christum conuerterent, & Dei verbum docerent. Ex Anglia quoq; plerosque accersuit. & ex ijs, qui in Regno Daniæ hinc inde dispersi exulabant, complures collegit, qui rem diuinam tractarent. Sed Froto, antequam Legati Roma rediissent, vitam cum morte commutauit, dignus vita longiori.

GORMO II. Rex Daniæ 62. cognomento Anglicus, propterea quod in Anglia à Rege Alurad educatus: Imperium vtriusque Regni Angliæ & Daniæ obtinere non potuit: sed hoc potitus, alterius dominium ac possessionem penitus amisit: nihilq; fortiter ac animose vnquam pro illius recuperatione conatus.

Huius filius GORMO, Anglicus cognomine, Christianam & ipse Religionem amplexus est, vt qui in Anglia iam dudum ad Christum conuersa, à Rege Alurad educatus esset. Cumq; ex Anglia in Daniam sese contulisset, & disponendis regni negotiis distineretur, Angli libertatis suæ spem in eius absentia reponentes, ab eo defecerunt, & rebellarunt. Neque eam postea vnquam recuperauit. Aded difficile est regna prægrandia, magno interuallo locorum remota, & distantibus in locis posita, in officio continere. Cui defuncto successit Filius.

HARALDVS V. Rex Daniæ 63. obscurioris memoria, nullisq; rerum præclare gestarum monumentis clarus ac insignis, regiarum opum seruator magis, quàm propagator exstitit. Obijt anno

909.

CAPVT VI.

GORMO III. ab Historicis dictus VVormo, hoc est, Anguis: Rex Daniæ 64. Christianorum persecutor infensissimus, templum Heydebuie demolitus est; qui nulla ratione, neque coniugis precibus ad fidem & religionem Christianam conuerti potuit; ab Henrico Imperatore (qui Marchionatum Slesuigæ & Daniæ limitem constituit, inq, eum finem castellum Oldenburg exstrui curauit, & Marchioni attribuit, A.C. 925. cuius rudera adhuc supersunt) tandem victus & Nord-Albingia pulsus, religionem Christianam tolerauit: Obijt cæcus, A.C. 934.

Henrico victus Gormo est à Cesare Danus,
Accepta pacis conditione pari.

Tunc Vnni vt Danos doceat pia dogmata Præsul
Hamburgo venit Rege iubente fero.

A.C. 930.

HARALDO IV. successit Gormo, inimico, atque infenso erga religionem animo. (*Stadens. eum filium Hartevvichi nominat.*) Nam simul atque Rex exortus esset, Christianos maximè persequi, & quibus potuit iniurijs ac molestijs afficere & vexare non destitit. Quam ob causam ab Historicis Wormo nominatur, hoc est, anguis, quòd Religionem Christianam, Catholicamque Fidem ex Daniâ penitus exterminare, funditusque delere ac extinguere, omnino decreuisset, animumque induxisset. Quamobrem pios sacerdotes orthodoxosque Ecclesiæ Doctores, sua ditione ac regno pellere, multos etiam durissimis vinculis atque omni suppliciorum genere misere excruciatos, tandem quoque neci tradere non fuit veritus. Cum vero

tem-

templis ac delubris Idolorum cultum iam pridem abolitum, iterum restituere in animo haberet, templum in fundo Slesuicensi à Christianis erectum, tanquam Impietatis domicilium, ex imis demolitus est fundamentis, *Saxone teste*. Quod ego de templo Heidebuiensi accipiendum existimo, quod eius solummodo Historiæ meminerint. Sed & Nord-Albingiam vastauit, Transalbinos & Frisios inuasit, eorumque agros populatus est, quod nemo eius conatibus resisteret. Nam Conradus I. Dux Franconiæ, Cæsar, Henrici Aucupis Antecessor, bello Vngarico & Bohemico occupatus, vim illatam propulsare, & Imperij subditos ab iniuria defendere non potuit. Quæ res fecit, ut maiores sibi Spiritus Gormo indies fumeret, miserosq; Christianos maiori confidentia ac libertate atrocius ac crudelius oppugnaret. Mortuo Conrado Imp. Anno 919. cum septem annos Imperio præsuisset, (qui odijs priuatis sepositis salutemque publicam iniurijs priuatis anteposendo ante obitum suaserat, ut Imperium commendaretur Henrico Aucupi nepoti Arnolphi Imperatoris ex filiâ Ludgardâ, cui & per Fratrem Eberhardum insignia Imperij miserat, adductus admiratione virtutis & sapientiæ Henrici quod hunc solari afflictas, peneq; dirutas ac collapsas Imperij res iterum subleuare ac erigere, patriam quoque contra Barbarorum gentium furorem ac insidias strenue ac fortiter defendere ac vindicare posse, ex eius consilijs ac conatibus, arte militari ac industria, rerumque gerendarum peritia (quam cum hostem eum habuisset vsu iam satis & experientia esset expertus, sibi persuasissimum haberet) Carolina progenie extincta, Henricus Auceps, origine Saxo, Othonis Magni Ducis Saxonix Filius, Imperator designatus fuit, Anno 920. Is Slauis, qui Danis foederati erant, bellum primò intulit, & magnam eorum

partem concidit, reliquos Christo nomen dare, imperata facere, & tributum pendere coegit. Deinde Daniam magno cum exercitu ingressus, Gormonem primo impetu adeò perterrefecit, vt metu compul-
sus, se illius imperio submitteret pacemque supplex deposceret. *Adamus latè cap. 48. & Stadenf. fol. 102. & Helmol. cap. 8.* Prælium illud prope Slesuicum ad Hexamilium commissum est. Quin & Vrbem Slesuicum florentissimam potentissimamque expugnando cœpit Henricus. Quo tempore & pacis conditiones à Cæsare oblatas acceptare, & inter alias concedere coactus fuit, vt Slesuici Marchio, hoc est, Dux limitaneus constitueretur, qui fines illos tutaretur, & ab iniuria & maleficio defenderet, quòd à Danis illam Saxonix partem continuis incursionibus infestari ac desolari audiret, & re ipsa experiretur. Quin & conuenit, vt Slesuici, Imperij Romani limes esset, quod antea Eidora flumine terminabatur. (*Helmoldus, cap. 9.* dum ait, *Fines Danorum, qui olim fuerunt apud Slesvvic transgressus Otto. &c.*) Ita Vrbs Slesuicum, quæ tunc Heidebu nominabatur, (*Adamo cap. 48. & Helmoldo c. 8. teste,*) Saxonum Colonia constituta est, Gormoneque victo, & in gratiam, illis, quas diximus, conditionibus recepto, pax inter Imperatorem & Regem Daniæ est cōstituta. Quæ omnia à quodam Episc. Danorum viro cordato se verè accepisse, & fideliter Ecclesiæ tradidisse, refert *Adamus c. 48.* Quibus consentanea tradit Sigebertus, nimirum Henricum vicisse Danos, qui Piratica Frisones incurfabant, atque etiam tributarios sibi fecisse. Et Luitbrandus Ticinensis scribit, Henricum Imperatorem ea de causa maximè apud Italos claruisse, quòd Danos nulli antea subiectos, solus ipse debellarit & tributarios fecerit. Verba Luitbrandi hæc sunt lib. 3. cap. 5. Henricus Slauorum gentem innumeram subiugauit, sibiq, tributariam fecit. Primus etiam hic Danos subiugauit, sibiq, seruire coegit,

coegit, ac per hoc nomen suum multis nationibus celebre fecit. Et cap. 13. Hugo Rex Henricum Regem fortissimum, multis collatis muneribus amicum sibi fecerat: cuius apud Italos nomen tunc maximè clarebat, quòd Danos nulli antea subiectos, solus ipse debellaret, ac tributarios faceret. Est enim gens indomita sub Septentrione in Oceano degens, cuius sauitiam multarum saepe gentium nobilitas luxit. Hi aliquando classibus per Rheni fluminis alueum conscendentes ferro & igne cuncta miserè laniarunt. Ipsas insuper nobilissimas Ciuitates Agrippinam, quæ nunc Colonia vocatur, atque Treueros, non longè à Rheno positas, nonnullasq; alias in Regno Lotharij debellantes, vi ceperunt, cunctisq; ablatis, ea quæ secum deferre non poterant, combusserunt. Thermas etiam Grani Palatij atque Palatia combusserunt. lib. 3. cap. 33. Idem tradit Witichindus libr. 1. fol. 18. de Henrico verba faciens, Quum autem omnes in circuitu nationes subiecisset, Danos qui nauali latrocinio Fresones incursabant cum exercitu adiit, vicitq; & tributarios faciens, Regem eorum nomine Nubam (legendum Gormam) baptismum percipere fecit. Idem Withikindus libr. 3. in fine de Ottone. Populus, inquit, pro laude Ottonis mortui, & gratiarum actione multa loquutus memorauit, eum paterna subiectos rexisse pietate, ab hostibus eos liberasse, superbos hostes Auaros, Sarracenos, Danos, Sclauos armis, vicisse, Italiam subiugasse, delubra deorum in vicinis gentibus destruxisse, templa, ministrorumq; ordines constituisse, multaq; alia in vicem conferentes, regali funeri insisterant. fol. 52. Limitem autem ea de causa Henricus Auceps Slesuicum esse voluit, & propter emporium, natura, situ, & potentia florentissimum & ditissimum, & multarum gentium conuentu frequens, (vt Pauli Aemilij verbis vtar;) quod intra munitiones retractum à Rege Godefrido, Henricus in suam ditionem potestatemque redegerat: & quòd Slia fluuius vnà cum Hexamilio Danos à Saxonibus planè segregaret &

diuideret, vsque adeò vt certiores & commodiores fines vel limites constitui nulli possent. Quos etiam arce vel castello communiuit Henricus, cuius adhuc vestigia tam aperta & euidentia non longè ab æde Heidebuiensi supersunt, vt ea de re dubitare nemo possit. Vulgus *Oldenburgum*, hoc est, arcem vetustam, & rectè. Nam annos ab hinc sexcentos & sexaginta, plus minus, ædificari cepta est. Sita autem fuit arx in monte edito & excelso, qui adhuc hodie conspicitur; sed arbutis, fruticibus & spinis adeò munitus & impeditus, vt ascensu difficilis sit. Et si autem arx illa vel munitio planè diruta & solo æquata est, vt nec rudera quidem supersint, tamen fossæ adhuc tres satis altæ & conspicuæ visuntur, quibus illa septa & circumdata fuit. Sed & castrorum vestigia apparent. Atque hæc munitio vnà cum vrbe Slesuico, Marchioni vbi sederet, & præsidia haberet, attributa fuit. Vnde constat fuisse Oldenburgum propugnaculum totius Chersonesi Cimbricæ, & Ciuitatem Slesuicum Cimbriæ metropolim & caput, vnà cum territorio & agris à flumine Sliâ vsque ad Eidoram Imperio Romano subiectam fuisse. Quod & Helmoldus benè notauit.

C A P V T VII.

POSTQVAM autem Gormo victus, & Dania Imperatori tributaria facta esset, Vnno (alij legunt Vnni *Ad. c. 49. Helm. c. 8.*) ex Monasterio Corbeiensi an. Christi 917. exortus & electus, iam sibi aditum ad verbum Dei gentibus publicandum, patefactum existimabat. Itaque religionis propagandæ & amplificandæ amore, quo flagrabat, omnem suam diœcesin peragrarè & lustrare cœ-

ræ coepit. (Stadens. fol. 102. nihil asperum & graue se subire posse arbitrans pro Christo.) Et viris pijs & doctis comitatus in Daniam profectiōem suscepit, (Secutus est eum, vt aiunt, grex vniuersus Bremensis Ecclesiæ, boni Pastoris absentia mœsti, secumq; & in carcerem & in mortem ire parati.) vt Gormonem iam mitiorem factum ad religionem Christianam conuerteret.

(THYRA, cognomento Danebod / Ethelredi Regis Angliæ filia, dicta caput maiestatis Danicæ, Gormonis coniux. Vallum Danicum, vulgò Dennewerck / quantum Slesuico ab Orientali ad Occidentalem Oceanum patet, distantia videlicet duorum milliarium, quò isthmus Cimbricæ Chersonesi clauderetur, ac Patriam ab exterorum incurfionibus tutam præstaret, perfecit, vbi & domicilium non procul à porta valli vnica, dicta Kalegatt, habuisse fertur: Iellingæ apud maritum sepulta, quorum monumentum Generosus, Strenuus ac Nobilissimus vir, Henricus Ranzouius, p. m. Produx Cimbricus in æs incidi, & suis Scriptis in antiquitatis memoriam inferi curauit.)

Quam ad rem, magno ei adiumento fuit vxor Gormonis, Thyra, Anglica natione, Ethelredi Anglorum Regis Filia, femina singulari pietate & castitate prædita: quæ orando, & monendo quotidie apud maritum instabat, vt Christo nomen daret. Imò & congressum eius ad aliquod tēpus refugiebat, vt hac ratione eum Christo lucrifaceret, & in suam sententiam pertraheret. Sed nec sic quicquā profecerunt. Nam Gormo pro innata feritate & sæuitia, eorum precibus & monitionibus locum nullum reliquit, neque vllō modo flecti potuit, vt Christianorum sacris baptismate initiaretur. Interim tamen potestatem permisit publicandi & prædicandi Euangelium: vel quod mihi verisimile sit, id permittere coactus fuit, idque de mandato Imperatoris Henrici. Quod & ipsius Filius Haraldus, quem Blatandum nōn-

nant

nant permisit, qui religione utcumq; imbutus, Christianis aliquanto æquiores ac beneuolentiores se præbebat, etsi eo tempore nondum per baptismum Christo insertus esset. Huic etiam Vnni, cum apud Patrem nihil proficeret, Sacerdotes, Dei ministros, & multitudinem eorum qui Christo nomen dederant quàm diligentissimè commendauit, utque eos in suam clientelam ac patrocinium reciperet, omniq; gratia ac fauore amplecteretur, amantissime rogauit. Quod & se facturum recepit. Ordinatis itaque ac constitutis in regno Danorum per singulas Ecclesias Sacerdotibus, multitudinem credentium Haraldo commendauit. Cuius etiam fultus præsidio ac adiutorio, eiusq; nomine ac autoritate in obeundo suæ legationis munere firmiter munitus, omnes Danorum Insulas transeundo peragrauit, prædicans verbum Dei gentibus, & fideles, quos ibi captiuos inuenit, in Christo consortans. *Annal. fol. 102.* Ibi tum Ecclesijs in his oris tranquillitas quædam ac malacia obtigit. Vnde & Sacerdotes Ecclesiæq; Pastores, qui populum fidem Catholicam docerent remq; diuinam administrarent, passim ab Vnnone delecti, & constituti fuerunt. Idem quoq; captiuos Christianos in carceribus & vinculis detentos, verbo Dei summo ardore ac vehementia spiritus constanter ac efficaciter consolatus est, animosq; eorum, ne ab agnita fide deficerent, neque in pietatis studio, doloris impatia fracti, languescerent ac defatigarentur, firmiter confirmauit ac roborauit. Moritur autem Vnno postquam in Gotlandiâ, Suetiâ, & Daniâ Ecclesias constituendo, & prædicando, sacraq; peragendo magnos labores exantlasset in vrbe Suetiæ Bircâ An. 935.

De huius sanctissimi Hamburgensis Archiepiscopi Vnni, potentis opere & sermone felici obitu, prolixè narrat ac commemorat Adamus libr. 1. cap. vlt.

Per-

Perfecto legationis suæ ministerio, cum tandem redire disponerat Euangelista Dei, apud Bircam ægritudine correptus, ibidem fessi corporis tabernaculum deposuit: anima vero, cum multo animarum triumpho stipata, cælestis patriæ Capitolium, semper latatura conscendit. Tunc discipuli Pontificis, exequias eius, cum fletu & gaudio procurantes, cetera quidem membra sepelierunt eodem loco vel oppido Birca, solum caput reportantes Bremam, quod decenti honore condiderunt in Ecclesia S. Petri coram altari. Obijt autem, peracto boni certaminis cursu, in Suetia (vt scribitur) anno Dominicæ incarnationis nongentesimo trigesimo sexto, indictione nona, circa medium Septembris. Hic est annus Ottonis Magni primus, à transitu S. V Vilhardi, primi Episcopi Bremensis, centesimus quadragesimus octauus: Addit autem porrò idem Author ad commendationem & imitationem huius sancti Episcopi hæc verba: Eia vos Episcopi, qui sedentes gloriæ, lucris, ventris & somni breues delicias, in primo Episcopatus officij loco ponitis, respicite inquam istum pauperem & modicum seculi, imo laudabilem magnumq; Sacerdotem, qui nuper tam nobili fine coronatus, exemplum dedit posteris, nulla temporum vel locorum asperitate, vestram pigritiam excusari posse: cum per tanta pericula maris & terræ, feroces Aquilonis populos ille pertransiens, ministerium legationis suæ tanto imple-ret studio, vt in vltimis terræ finibus expirans, animam suam pro Christo poneret. Hæc illa. De Birca oppido late Velleius, cap. 50.

C A P V T VIII.

HARALDVS VI. Rex Danie 65. post pacem reconcilia-tionemq; ob Marchionem Slesuicensem occisum, & arcem Oldenburg à Danis desolatam, cum Othone I. Imp. Rom. 4000. apud Slesuicum caesis, & Iutia occupata vsque ad fre-tum

tum Ottenfund (ob lanceam ibidem ei aculatam denominatum,) initam ac factam, cum coniuge Gunilda & Filio Suenottone baptizatus, A. C. 848. Episcopatus fundauit, veteribus limitibus Daniae per Eidoram reassumptis, & Marchionatu antiquato. Ab hoc tempore Cimbrica Chersonesus paganismus valedixit. Et sic Otho I. in religione propaganda idem praestitit Danis, quod Carolus magnus Saxonibus & Westphalis, exinde horum Apostolus canonizatus Anno 1165. Ob filij persecutionem profugus Haraldus, Iulini ex vulnere interijt, A. C. 980. Roschildiae, vbi templum SS. Trinit. adificauerat, sepultus in Martyrum ordinem relatus.

SVENOTTO Rex Daniae 66. post trinam redemptionem à Vandalis Iulinsibus, A. C. 982. & subsecutum exilium 14. annorum in Scotia, ab Erico Rege Suetiae regno pulsus, ad religionem Christianam conuersus & baptizatus, propterea in regnum receptus est. Norvvegia subacta per Adaldagum constituitur Episcopus Poppo, qui plurima miracula per Christum, quem professus edidit, quibus suos populares & Suecos ad Catholicam religionem ac fidem perduxit. Syrittam Regis Sueci viduam duxit. Obijt anno 1012. ab 1014. Roschild. sep.

Auceps Henricus Danorum vt cessit ab oris,

Primus Slesuici Praesul Ericus adest.

Defuncto Danus iuga pellit Cesare fortis,

Tunc Bremam Antistes aufugit Vrbe nouus.

A. C. 937.

PRIMVS itaque deligitur ab Vnnone Ericus, qui in Chersoneso Cimbrica, verbi Diuini veritatem Catholicamq; doctrinam doceret, propagaret, ac defenderet, quod eius constantiam Vnno multis experimentis iam pridem satis cognitam ac perspectam haberet, qui si res postularet, religionis causa capitis periculum adire non vere-

vereretur. (*Quatuor persecutiones Ecclesie Nouelle in Dania. Ad. fol. 47.*) Hunc itaque, mortuo iam Vnnone, Adaldagus Meindorfius Archiepiscopus Bremensis & Hamburgensis, Slesuicum misit, vt ibi initium docendi & sacra administrandi faceret. Quod & ipsum summa cura & diligentia est exsequutus. Nam rudem populum docere, conciones palam habere cepit, req; diuina fungi, fretus ope & defensione Marchionis & militum, qui Slesuici in præsidio collocati erant. Nam Marchio non tantum de finibus tuendis, sed & de religione propagandâ mandatum habebat: eaque res tam illi, quam cæteris militibus, viris Christianis, inprimis cordi erat, vt hac ratione gentem illam Deo lucrifacerent, & Imperatoris iussum exsequerentur. Sed non multo post, noui bellorum motus turbaque indies ingrauescentes, religionis exercitia interruperunt. Nam Dani, simul atque accepissent, Henricum Aucupem è viuis excessisse, & Othonem bellis, domesticisque malis distineri ac grauari, magnis copijs è Iutiâ collectis, Marchionem de improviso adorti, vnâ cum Legatis Regis Othonis, apud Hedebyiam, hoc est, Slesuicum trucidarunt & interemerunt, & sese in pristinam libertatem vindicarunt. (*Ada. c. 2. Helmold. cap. 9. eleganter.*) Arcem etiam Oldenburgum ex imis fundamentis demoliti sunt. Et Slesuico vrbe in suam potestatem redacta, Saxonum coloniam funditus euertunt. Graue enim ipsis, minusq; ferendum videbatur, Marchionem vrbe ditissima, ac populosissima, vbi antea Rex Daniae præfectum habuisset, loco tam propinquo confidere, & limitibus Regni imminutis Marchionatum illic inualescere ac inueterascere. Nam terminum Regni Daniae Carolus Magnus Eidoram constituerat, postquam Godefrido mortuo Henningus cum eo pacem fecisset, vt supra demonstrauius. At Henricus

cuseum Gormonem superasset, Slesuici limites esse voluit, hoc est, Sliam & Hexamilium. Qua ratione quicquid inter Sliam & Eidoram terrarum aut agrorum est, Danis ademit, & Imperio adiecit, hoc est, magnam partem Ducatus Slesuicensis, quæ Holsatiam spectat. (*Ad. Otto transgressus terminos apud Slesvvig olim positos. c. 2.*) Fuit hoc anno à nato Christo 938. vel circiter. Vnde colligitur, Marchionatum Slesuicensem ad tempus exiguum, hoc est, annos duodecim plus minus durasse. Hinc Velleius scribit, Marchionatus durationem cum mora Adami in Paradiso rectè conferri posse, *cap. 48.* Nam Henricus anno Christi 920. regnare cepit, & anno 937. Vel vt Schafnaburgensis notauit, anno 935. imperare desijt, vnaq; cum eo extinctus est Marchionatus. In laudem Henrici & Othonis Filij hos versus fecit Luitprandus lib. 4. *cap. 7.*

*Ipse qui quondam superare gentes
Impias bello solitus cruento,
Nouimus nunc Rex dederis popello
Morte quàm magnas propera ruinas:
Turba certatim viduata charo
Rege iam cesset lachrymare: quando
Alter exsurgit similis cluenti
Filius Patri venerandus orbi
Rex Otho: gentes ditione magna
Qui premet, pacemq; feret beatam.
Quicquid Henrici perijt recessu,
Præstitit rursus populis hic ortu,
Blandus & mitis, patiensq; sanctis,
Pestifer duris, rabidusq; seuis.
Bella nonnullis tibi sunt gerunda,
Ex quibus nomen referens in astra
Cuncta calcabis pedibus per orbem,
Quæ premit tardus radians Bootes,*

Et qui-

Et quibus nomen dedit Hesper almus,

Lucifer rursus vocitatus idem,

**Surgit eo properans corusco,*

**Exiens cælo iubar ante Eoum.*

Circa hæc tempora Gormo Rex, cū ad summā senectutem peruenisset, impietatis pœnas dedit. Nam ad reliquā mala & incommoda, quibus conflictatus erat, oculorum quoque accessit cœcitas, quibus priuatus vitam acerbam in posterum ac iniucundam egit. Tandem cum de morte Knutonis filij, (cuius tanto amore afficiebatur, vt à se neci traditum iri iuraret, qui prius ipsius exitum nuntiasset,) certior factus esset, subito mœrore exstinctus est. Cui & filio simul, Thyra exsequias parauit.

Patris corpus Haraldus Filius, amplissimo funere elatum, in pago Iellingen sepulturæ mandauit. Thyra marito superstes aliquot annos adhuc in viuis fuit. Tandem & ipsa non longè à mariti sepulchro humanata est. Exstat adhuc vtriusque monumentum visu & memoriâ dignum, quod in æs incidi curauit vir Nobilissimus HENRICVS RANZÖVIVS. Duo montes ex aduerso conspiciuntur, quorum alter ad Septentriones, alter ad meridiem spectat. Hic triginta septem vlnas altus, ille quadraginta septem vlnarum altitudinem habet. Vterque manu factus & coaceruatus videtur ex arenâ, de vicinis locis congestâ & cumulâtâ, quemadmodum illâ ætate tumulos & montes in memoriam defunctorum excitare consueuerunt, vt paulò ante demonstrauimus. Inter hos montes templum vel Sacrarium, duobus coniugum socialibus bustis interstitum, & plumbo tectum iacet, vt Saxo refert. In monte qui ad Septentrionem vergit, fons est, è Saxis excitatus & exstructus, è quo quotidie aquam hauriunt, qui villam Iellingen incolunt, qui in circuitu vlnas quadraginta septem continet. Lapis
D sepul-

sepulchralis vlnas quinque & dimidiam, in circuitu nouem habet, & imaginem hominis vno latere exhibet, in altero latere hæc verba:

GORMO KONINGA GIORDE KVBE DISSE OFVER
THYRE KONOE. Item. HARALD KONG BYGT
KIRKE KYBL DISSE OFVER GORM FADER
SIN, OCH OFVER TYRE MYTTER SINSE.
HARALDER KES OFVER DENMARCK.

(*Kibl, hoc est, Collis.*) In monte qui versus meridiem est, lapis insignis magnitudinis iacet, pauloque minor illo, qui apud templum inter duos montes collocatus est. Atque in illo monte Thyram sepultam esse verisimile est. Nam Saxo refert Haraldum totam Regni classem exerendo, ne paruo apparatu magnæ molis pondus aggrederetur, quo matris tumulum insigniret, inusitatæ magnitudinis saxum in Iutico litore repertum, iunctis hominum, boumque copijs abstrahi iussisse. (*Vltimus Carolorum apud Orientales Francos imperantium Ludouicus erat. Qui cum accepisset uxorem nomine Luitgardam sororem Brunonis, ac Magni Ducis Ottonis, non multis hæc post vixerat annis. Ex quibus Bruno, cum Ducatum administraret totius Saxonie, duxit exercitum contra Danos, & inundatione repentina circumfusus, nec habens locum pugnandi, periit cum omni exercitu, Fratri natu quidem minori, sed omni virtute multo potiori relinquens Ducatum. VVitichindus lib. 1. fol. 9.*) Sed ad institutum reuertamur. Hoc rerum statu Ericus Slesuicum missus metuque mortis territus, loca illa in quibus hæctenus semina verbi Diuini iecisset, deferere, & Bremam sese recipere coactus fuit, vbi & paulò post vitam cum morte commutauit, in Basilicâ Diui Petri sepultus, vbi Folquardus, Magnus, Odoacer, & Poppo quiescunt.

Cædes autem illa funesta maximis motibus & bellis ansam præbuit. Nam Otto Henrici Filius, postquam

quam iniuriam à Fratribus acceptam vindicasset, bellum in Danos parat, vt & illic mortem Marchionis & Legatorum interemptorum vlcisceretur, pœnasq; sumeret de illis, qui contra pacta & fœdera inita, explosâ Religione, Marchionatum à Patre constitutum, euertissent. (*Abbas Stadenf. fol. 105. 106. & Helmold. cap. 9. Transgressus fines Danorum cum exercitu, qui olim fuerant apud Slesvvic (scilicet constituti ab Henrico Aucupe) ferro & igne vastauit omnem regionem. Vide Luitbrandum lib. 4. cap. 9. 10. 11. 12.*) Itaque magno cum exercitu territorium Slesuicense ingressus, & fines Danorum transgressus, qui olim fuerunt apud Slesvvic, (scilicet constituti ab Henrico Aucupe) omnem illam plagam Iutiæ, & Ditionem vsque ad mare, quod Norvvgiam à Danis diuidit, ferro & igni vastauit, & in suam potestatem redegit. (*VVitichindus lib. 3. fol. 35. Otto collecta ex omni exercitu electorum militum manu, Rothum, alias Rothomagum Danorum urbem adiit: sed difficultate locorum, asperiori, hyeme ingruente, plaga eos quidem magna percussit: incolumi exercitu, infecto negotio, post tres menses Saxoniam regressus est, vrbibus Remensē atque Lugduno cum ceteris armis captis Lothorvico Regi concessus. Annal. fol. 105.* Et cum ad extremam Iutiæ oram, quam mare alluit, peruenisset, lanceam in perpetuam eius rei memoriam in mari suâ ipsius manu defixit, eique nomen imposuit. Vnde adhuc appellatio *Ottensund*, hoc est, fretum Ottonis à victoriâ Imperatoris manet in hodiernum diem. Lanceam autem illam quam gestare solitus erat, Otto ab Henrico Patre accepit, qui à Burgundionum Principe Rudolpho partim precibus, partim minis illam extorsit, vt Sigebertus de hac Lancea memoriæ prodidit. Lanceam mirandi operis ex clauis Iesu Christi sanctificatam quæ dicitur primi & Magni Constantini Imperatoris fuisse, donatam Rudolpho Regi Burgundiorum & Italia à Sampsonē Comite,

Rex Henricus precibus, minis, muneribus, addita etiam parte
 prouincia Sueuorum à Rudolpho extorquet & hanc ad in-
 signe & tutamen Imperij posteris reliquit. Lanceam autem
 Constantini Filij, Helenæ iussu confectam esse, fe-
 runt. Fuit autem in medio lanceæ spina expressa, &
 circumcirca foramina instar fenestrarum. In medio
 autem spinæ, crux ex clauis conflata, quibus clauis
 Saluatoris nostri manus & pedes Iudæi confixerunt
 & perforarunt. Monet hic tamen Cæsar Baron. An-
 nal. Eccles. tom. 10. ad annum Christi 928. Quod (sci-
 licet apud Historicos) dicitur ex clauis Dominicis illam esse
 confectam, verius puto esse dicendum ex aliqua parte clauis
 alio ferro coniuncta illam elaboratam. Huic autem lan-
 ceæ singularem quandam efficaciam, & diuinū quid-
 dā inesse, pia & veneranda sensit atq; experta est An-
 tiquitas: vt de hac lācea imprimis in gestis S. Gerhardi
 Abb. Broniensis, qui tunc temporis singulari pieta-
 tis ac sanctitatis laude ac gloria eminuit, præclare
 scribitur ac commemoratur apud Surium tom. 5. d.
 3. Octob. Henricus Rex Ottonis Saxonum Ducis filius, vt
 erat Deum timens, & amator Religionis Ecclesiasticæ, vbi
 percepit Rudolphum Burgundionum Regem habere tam cœ-
 leste & inestimabile donum, quod idem Rudolphus pro sum-
 mo amicitie munere à Samson Comite acceperat, missis ad
 eum Legatis, tentauit multis oblatiis muneribus, si ab illo im-
 petrare, sibiq; aduersus tum inuisibiles, tum visibiles hostes ar-
 ma inuictissima, triumphumq; perpetuum comparare posset.
 At Rudolpho Rege id se nulla ratione daturum asseuerante,
 modis omnibus Henricus Rex, quem muneribus emollire non
 posset, minis intentatis frangere conatus est, affirmans se
 omne eius Regnum ferro, & flammis vastaturum. Sed quia
 illud quod petebatur munus eiusmodi erat, quo olim Deus
 terrena cœlestibus vtraque pacificans, coniunxit, Rudolphi
 Regis animus tandem diuinitus est emollitus, ita vt iusto Re-
 gi iusta petenti annueret. Quo autem amore donum hoc exi-
 mium

miū Rex Henricus complexus sit, hoc ipso vel maximè declarauit, quod non modo auri & argenti muneribus Rudolphum Regem honorauit, verum etiam Sueuie Prouincia non minima donauit parte. Deus autem qui cordium inspector est, & bonas muneratur voluntates, qua mercede, huius rei causa, piū Regem Henricum in aeterna vita affecerit, quibusdam indicijs etiam in hoc seculo, prodere voluit, quando hostes in ipsum incurrentes hoc victorioso praeunte signo semper terruit, atque fugauit. Tali igitur occasione, diuina fauente voluntate, Sanctam illam lanceam Rex Henricus adeptus est: quam filio, de quo nobis in praesentiarum sermo est, è vita decedens dereliquit, vnà cum regno, non minori veneratione ab eo conseruandam, vti non pauca testantur victoriae, quas per eam orando obtinuit. (De lancea illa vide vltèrius Abbatem Stadensem fol. 101. latè, Domini lanceam appellat. & fol. 104. & Luitbrandum Ticinensem latè lib. 4. cap. 11. 12. & VVitichindum lib. 1. fol. 12. qui lanceam sacram appellat. & fol. 43. Et his dictis arrepto gladio & clypeo, ac sacra lancea, ipse (Otto) primus equum in hostes vertit, fortissimi militis ac optimi Imperatoris officia gerens. (VVitich. fol. 43.)

Haraldus etsi maximè eâ clade consternatus esset, tamen Ottoni ex Daniâ in Germaniam redeunti, prope Slesuicum valida copiarum manu stipatus occurrit, & cum eo maxima & acerrima acie contendit. Ancipiti praelio diu atque acriter pugnatum est. (Saxo lib. 3. Helmold. f. 21 & c. 9.) Sed Dani postquam Saxonum impetum diutius sustinere non possent, tandem terga vertere, & in naues, quas in portu Slesuicensi & Sliâ flumine instructas habebant, sese recipere ac confugere coacti fuerunt. (A. c. 2. 2. Annal. fol. 106.) In eo praelio, Danorum circiter millia quatuor ceciderunt. Ibi tum Haraldus victus, & vt quidam volunt, captus, pacis conditiones ab Ottone propositas accepit, & inter alias, vt regnum ab Im-

peratore in feudum reciperet, & Christianam Religionem profiteretur. (Helmold. *ijdem verbis cap. 9. Annal. fol. 106.* Haraldus Ottoni subijcitur, & ab eo Regnum suscipiens, Christianitatem in Dania recipere spondit. c. 2. 2. Seruantur in Bremensi Ecclesia praecepta Regis, quae signant Ottonem Regem in sua ditione Regnum Danicum tenuisse, adeo vt Episcopatus ille donauerit. *ibi. O. I. Helmold. Vigmannus*, cum Imperatoris Ottonis reuersio differretur, ad aquilonares partes se contulit, quasi cum Sege Danorum Haraldo bellum ab integro machinaturus. At ille mandauit ei, si Ducem necasset, vel alium quemlibet Principum, nosset sine dolo, quem sibi sociare vellet, aliter rem fraudulentè agitasse non dubitaret. Interea ab emptore praetereunte latrocinia eius produntur, sociorumq; alij comprehensi, & tanquam contra publicam rem agentes, à Duce damnati vitam strangulo perdiderunt. Ipse autem cum fratre vix euasit. *VVitichind, lib. 3. fol. 47.*)

Quod cum se facturum recepisset, lauacro sancto ablatus fuit, vnà cum vxore Gunildâ & Filiolo Suenone, quem Otto sacro fonti à se admotum de suo nomine Suen-Ottonem appellari voluit, duobus nominibus in vnum coalescentibus. Ab Adaldago autem Haraldum baptizatum & religione Christiana imbutum fuisse, memoriae proditum est. Idq; circiter annum à nato Christo 946. Etsi autem vt diximus, pacis condiciones ab Ottone oblatas inire atq; acceptare coactus fuit Haraldus, interim tamen limites, quos Carolus Magnus constituerat, integri atq; immutati permanserunt, nimirum vt Regnum Daniae Eidora flumine terminaretur, quod Henricus Auceps Sliâ & Hexamilio concluderat. (*VVitichindus lib. 1. fol. 15. Ad Oram quoque fluium Danorum Imperium, erat legendum. Ad Eidoram quoque flurium.*) Sed & Marchionatum institutum passus est Otto Imperator antiquari, & veteri iure & consuetudine regionem
illam

illam administrari, quod putaret gentem fortissimam melius mansuetudine, quàm ferro, sub iugo contineri posse. Ita & ciuitas Slesuicensis & Ducatus in Regis mansit ditione & potestate, qui ibi præfectum constituit, quemadmodum ipsius Maiores, & qui successerunt Reges facere soliti fuerunt, quoad illa Iutiae pars in Ducatum Slesuicensem euecta fuit. Nam & à primordio Regni Daniae id obseruatum fuisse, testantur Historici. Et quidem regnante Vigeberto, & qui ei successit Wermundo, hoc est anno ante Christum natum 184. Ciuitas Slesuicensis Præfectum habuit virum clarissimum Frovvinum, quem etiam Wermundus Rex sibi affinem adsciuit, filia eius filio suo Vffoni in matrimonium collata, Illustrissimi viri affinitate vtilissimum regni gerendi subsidium recepturo, *vt verbis Saxonis vtat lib. 4.* Frovvinus autem postea ab *Atislo Sueco*, cum quo singulari certamine congressus est, occisus est, relictis duobus filiis *Ketone & VVigone.* Quorum alter *Keto* nimirum & ipse Slesuicensem Præfectus fuit, *de quo multa Saxo.* Ita & ciuitas Slesuicensis regnante Nicolao Præfectum Elinonem nomine habuit, de quo suo loco. Quis autem Vrbi præfuerit Haraldi tempore, hætenus non repperi. *Et de his hætenus.* Atque ab eo tempore Chersonesus Cimbrica Idolatriæ & Paganismo valedixit, & Christiana Religio florere cœpit. (*Hel-mold. 9.*) Nam & Otto eadem tempestate tres Episcopatus fundauit, Slesuicensem, Ripensem, & Arhusiensem, eosque Archiepiscopo Hamburgensi, tanquam Metropolitano subiecit. (*Eo tempore Dania Cismarina, quam Iutland incolæ vocant, in tres diuisa Episcopatus, Hamburgensi Episcopatu subiecta est. cap. 2. libr. 2. Abbas Stadenf. fol. 106. & Hel-mold. cap. 9. Dania plenè recepit fidem, & diuisa in tres Episcopatus Hamburgensi Metropoli subiectos, &c.*) Cui etiam potestatem fecit

mittendi Episcopos in Ducatum Slesuicensem, Idq; longo tempore obseruatum fuit. Qua de causa Agapetus Papa Hamburgensi Ecclesiæ garaturatur, de gentium ad fidem Christianam conuersione, & omnia quæ à Prædecessoribus suis Gregorio, Nicolao, Sergio, & cæteris Pontificibus, Archiepiscopatu Bre-
 mensi concessa sunt, ipse Episcopo Adaldago largitur & concedit. Et inter alia, ei ius ordinandi Episcopos sua vice, tam in Dania, quàm in aliis Septentrionis regionibus, Apostolica autoritate tribuit. (*Ad.c. 2. 2. Annal. fol. 106.*) Quamuis tandem aliquot annos post, beneficio Pontificis Romani, Ducatus Slesuicensis vnà cum Dania à Iurisdictione Hamburgensi exemptus sit, vt infra suo loco demonstrabimus. Haraldus autem Christianitatem, quam semel amplexus erat, in Regno suo latissimè propagauit, & constanter retinuit. Vnde Regnum suum sanctitate & iustitia confirmans, vltra mare in Nordmannos & Anglos suam dilatauit potentiam. *Ad.c. 15. 2.* Angliam etiam annos centum, post mortem Gudredi in Ditione & potestate Danorum permansisse refert, *Adam. 15. cap. libr. 2.* atq; eo tempore Haraldum Heringum Filium, cum exercitu in Angliam misisse, qui Insula subacta, tandem à Nortumbris proditus sit, & occisus.

C A P V T I X.

Otto vocat Marcum Frimur, dum colla repressit

Sclauis, mox Danum vicit & ipse ferum.

Quem, docet vt Vagriam, Slesuicum iussit adire

Cæsar, fundarat nam tria templa pius.

A. C. 946.

ADALDAGVS itaque primus, in Ducatu Slesuicensi & Dania, Episcopos ordinauit & consecrauit.

eravit. Idque Imperatoris Ottonis iussu & mandato.
 (De Adaldago Stadenfis. Tribus Ottonibus, fortissimis atque
 iustissimis Imperatoribus carus & familiaris erat Adalda-
 gus, pro virtutum merito, & doctrinae magisterio, ut à latere
 eorum vix aut raro diuelleretur. fol. 109. Igitur Adaldagus
 omnium primus ordinavit in Dania Episcopos, Haraldum in
 Sliasvrig, Liafdagum ad Ripam, Reinhardum ad Arhusam.
 fol. 106. Annal.) Adaldagus autem ex nobili familiâ
 Meindorfiorum prognatus, ex Canonico Hildeshei-
 menfi exortus est Cubicularius, & postea Cancellarius
 Ottonis primi Imperatoris, totiusque Imperij,
 idque ex commendatione Cognati & Præceptoris
 sui Adelvardi Episcopi Ferdensis. Hic Marconem
 nobili genere oriundum, Episcopum Slesuicensem
 constituit, Idque anno Christi 946. vel secundum
 calculum Chronici Bremensis anno 952. (Marco præ-
 fuit annis 19. & fuit Episcopus Slesuicensis secundus. nam
 ante ipsum Ericus præfuit. Helmold. c. 12.) Genere illustris,
 ætate iuuenis, decorus specie, morumque probitate spe-
 ciosior. Ad l. 2. c. 1. Marco propter summam eruditio-
 nem, pietatem, & in rebus agendis dexteritatem, apud
 Ottonem, principem locum obtinuerat, & Cancellarij
 munere functus erat. Sed & eius opera & consilio
 Otto Secundus, & Tertius, quoad vixerunt, vti sunt.
 Quibus de causis Otto Imperator Aldenburgensi
 vrbi eum Pontificem dederat, eiusque ditioni om-
 nem Obotritorum regionem usque ad Penim flu-
 uium, & oppidum Deminum subiecerat. Nam Sla-
 uis deuictis & subiugatis, vrbs Aldenburgensis, quæ
 in Wagria sita est, & Stargardia lingua Slauonica, hoc
 est vrbs antiqua appellata fuit, Christo nomen dede-
 rat, vnâ cum numerosa eius Regionis plebe. Ea au-
 tem tempestate, vrbs Slesuicum Imperio Romano
 subiecta, superiorum temporum bellis direpta, ager-
 que omnis qui à lacu Slia ad Eidoram protenditur

vastatus & incultus erat, qui alioqui optimus & fertilis est, vt & vbertate & varietate fructuum & magnitudine pastionis facile solo Holsatico antecellat. Ita & Wagria, quæ & ipsa bonitate agrorum & copia fructuum abundat, à plebe & cultura hominum deserta erat. Quibus rebus fiebat, vt Episcopus prouentus nullos, vel exiguos saltem haberet, vnde sese aleret ac sustentaret. Eam ob causam, & quòd Marco vir experientissimus & industrius esset, ei & Episcopatus Slesuicensis commissus fuit (*Ciuitatem opulentissimam Slesvici eiusdem Marconis iuri delegauit Imperator. Helmold. Qui præsuit annis 19. vt Frater meus notauit ad Helmoldum.*) Huc accedebat commendatio sanctitatis, pietatis, & diligentiae, quam in erudiendis Wagriae & Obotritorum populis adhibuerat, vt quos ipse primus religione Christianâ imbuerat, & baptizâret. Quod & ipsum Marco, quamdiu Slesuicensi Ecclesiae præsuit, magnâ cum laude exequutus est, docendo, prædicando, baptizando, remque diuinam faciendo vsque ad extremum vitæ spiritum, magnaque fide & constantiâ, quâ præditus, pericula quæ sibi imminabant, spreuit atque contempsit. Tandem post multos labores exantlatos, placidè in Domino obdormiuit Marco, & sepultus est. Eo autem mortuo peculiarem nacta est Ecclesia Slesuicensis Episcopum, vt deinceps ostendemus. (*Post obitum Adaldagi tota regio Iutlandiae in duos Episcopatus bipartita est, tertio apud Arhusen desiciente. Annal. fol. 113.*) Atque ab eo tempore vnâ cum Religione Christianâ, læta quoque & optata pax florere cœpit, cuius commoda ac beneficia experti sunt & Wagria & Ditho Slesuicensis. Eo. n. tempore vrbs Slesuicum cum ditone adiacente, quæ à lacu Sliâ ad Egdoram fluuium protenditur, Romano subiecta erat Imperio, habens terram amplam & spatiosam, frugibusque fertilem & copiosam, sed maxime

mè desertam, eò quòd inter Oceanum & Balthicum mare quotidianis excursionibus & insidiarum iacturis attereretur. Postquam autem misericordia Dei, & virtute Magni Ottonis pax omnia possedit, désertæ Wagriæ & Slesuicenses Prouinciæ habitari cœperunt. *Helmold.* Vsq̃ue adeò vt nullus penè locus, quantumuis exiguus reliquus fuerit, qui vrbibus, vicis, & ædibus sacris non esset ornatus. Quæ omnia Dei benignitati, & Ottonis pietati & sapientiæ accepta referenda sunt. (*fol. II. Helmold.*) Atque harum vrbium & habitationum inditia in Syluâ, quæ ab vrbe Lucilenburgâ (*Crantzius Luttelenburg nominat in Vandalia*) Slesuicum vsque porrigitur, deprehendi posse scribit *Helmoldus.* (*Cap. 49. Helmoldus Lutilenburg appellat. Albertus Crantz. lib. 6. cap. 14. Lutkenburg legit; Kanutus interfectus est in vrbe Lutilenburg. cap. 31. Helmold. c. 57. Percussit omnem terram Planensem, Luttelenburgensem, Aldenburgensem, omnemq̃ regionem quæ inchoat à riuo Sualen, & clauditur mari Balthico & flumine Trabena. Idem Helmoldus cap. 84. Oportunum videbatur, vt edificaretur Ecclesia in Lucelenburg & Rathecoue. Creuit ergo opus Dei in terra VVagirensi. Et cap. 95. Dominus Episcopus venit in Lucelenburg, perlatusq̃ Bozoue multis illic diebus decubuit.*) Cuius vasta solitudo, & vix peruia, inter quercus maximas, sulcos, quibus iugera ipsa quondam diuisa fuerint, indicet & ostendat. Et ego quidem *Helmoldi* verba de Syluâ illâ accipienda existimo, quæ & nostrâ ætate latissimè patet, hoc est, miliaria, si rem ad amussim examinare volumus, septem vel octo, ab vrbe nimirum Kilonensi, vbi initium est Danici saltus, (vulgo *der Denische Wald* /) qui deinde Hüttam, Bustorpium, Gottorpium, vbi Pola nominatur, protenditur tractu longissimo, & continuo, & quidem miliarium, vt diximus, octo vel nouem. Atque in his syluis vrbes quoque sitas fuisse, idem

Helmol-

Helmoldus autor est, idq; ex ruderibus, & vallorum reliquijs, & structurâ, nec non ex riuis, in quibus aggeres in sum molarum aquis colligendis congesti sunt, haud obscure colligi potest, omnem autem saltum à Saxonibus habitatum fuisse, constat, Nam Germani & Saxones. quos Augustus, teste Suetonio *cap. 11.* trans Albim fluuium summouit, in Holsatiâ, Wagriâ, & Ducatu Slesuicensi confederunt multos annos. Et tandem Britanniae Insulae opibus & commoditate allekti, relicto solo Patriae, Britanniam occuparunt. Ita factum est, vt Wagria & Ducatus Slesuicensis incolis vacuus, desertus iaceret. Atq; hoc ita se habere, testimonio & authoritate *Beda* comprobatur, qui *libro 1. cap. 15.* ita scribit: *Angli de Patria illa, quae Angulus dicitur, & ab eo tempore vsque manere deserta inter Prouincias Vitarum & Saxonum perhibetur, &c.* Quamuis alij *Iutarum* legendum censcant. Ego verò *Vitarum* vocabulum retineo. Nam adhuc in Ducatu Slesuicensi reliquiae exstant *Vitarum*. Hinc *Sundvit*, quasi dicas *Vitae australes* Vide *Cambdenum fol. 58.* (*VVagerlandiam dictam existimo à voce Wagens Germanica & Saxonica, quod Latini periclitari dicunt. Vnde Wagehelse / qui lucri causa in discrimen vitam & fortunas adducunt & periclitantur. Quales fuisse illos, qui in Angliam inuaserint, verisimile est.*)

CAPVT X.

DANIA pacata, Ecclesijsq; constitutis, Otto Imperator in Germaniam rediit. Haraldus Regis mater, Thyra, vidua Gormonis, quam Saxo *caput maiestatis Danicae* appellat, cum videret, excursions & irruptiones quotidie à Ger-

à Germanis alijsq; fieri, secum deliberare cœpit, quam ratione huic malo occurri posset: eoq;ue magis, quòd indignè ferret, Danicam gentem, quæ hæcenus exteris terrori fuisset, & finitimis bella intulisset, nunc eò redactam esse, vt ægrè hostem suis finibus prohiberet, & regionem ab iniuriâ defenderet. His rebus permota, popularibus & subditis suis autor fuit, & suasit, vt vallum à mari Orientali ad Occidentale excitarent & ducerent, quo Isthmus Cimbricæ Chersonesi clauderetur, & contra incursum hostium muniretur. Hac enim ratione posse excludi externos, quòd vallo clausa Peninsulâ, nemini aditus pateret. Id hoc facilius eis persuasit, quòd Isthmus Chersonesi, hoc est, Intercapedo & terra inter duo illa maria, vnus saltem esset milliari Germanici, ideoq; nullo negotio contra transgressionem Germanorum sepiri ac muniri posset. His rebus adducti, & autoritate Reginae permoti, opus illud admirabile & æternâ memoriâ dignum, aggredi constituerunt. Et vt in opere tanti momenti, laboris æqualitas seruaretur, angustias illas Isthmi inter se partiti sunt, idq;ue fortibus opere diuiso. Quarum vna pars Scania, alia Selandiæ, terra Fioniæ excitanda atque vallanda sorte obtigit. Scaniæ illa pars cecidit, quæ à portâ illâ, quæ vulgò *Kalegatum* appellatur, *Hollingstedium* vsque protenditur: Selandis autem & Fionibus portio illa, quæ à portâ versus Sliam vergit, obuenit. Cuius rei adhuc vestigia euidentissima supersunt, & antiquitatis studioso ad oculum demonstrari possunt. Et quòd cibariorum copia suppeteret, commeatum ad alendam multitudinem eorum qui foderent, & opus facerent, Iuti & Slesuicenses subleuarunt, & comportarunt. Vallum autem etiam fossa alta circumdederunt & cinxerunt, quæ adhuc vbique conspicitur. Murum multis post annis, Waldemarus Rex,

Rex, deuictis Slaus, ductore Absalone Episcopo Slesuicensi, pro sua in Patriam pietate & beneuolentiâ ex cocto latere conflatum, excitauit, & vallo imposuit; vt potius valli occiduos lapsus, solidior nouæ molis structura reficeret, quam debilem eius situm crebrior in posterum ruina submitteret, vt Saxo loquitur: & quod Slaui, quos Carolus Magnus in transalbinam Saxoniam traduxerat, Ducatum Slesuicensem assidue excursionibus vastarent, ita vt solitudini penè simillima esset. Murus ille multis in locis septem pedes latus, & octodecim altus adhuc hodieprehenditur, quamuis magnâ ex parte lateres eruti, & murus dirutus sit, ita vt saltè rudera supersint. Nâ ex lateribus illis templum Suesingense conflatum & constructum est, & omnes penè furni, quibus panem in locis vicinis pinsunt & decoquunt agricolæ, ex iisdem lapidibus compacti sunt. Lateres in pago *Schubua* & *Hesbuia* cocti fuerunt. Nam & ibi fornaces lateritiæ & calcariæ fuerunt, quarum adhuc hodie vestigia ibi videre licet. Calcem ex Gotlandia comportarunt, & nauibus aduexerunt. Vallum in summitate latitudinem habet triginta, quadraginta, & quibusdam in locis quinquaginta pedum. Longitudo est vnius miliaris Germanici, vel sex Italicorum, vt rectè Hexamilium dici possit, quo nomine murum in Peloponneso appellarunt, vt deinceps ostendemus. Vallum quâ Orientem solem spectat, initium capit à flumine *Sliâ*, & per dorsum Chersonesi protensum vergit ad Occasum *Hollingstedium* vsque, idque paludes, quas æstus maris Occidentalis ad flumen *Threnam* efficit, excipiunt, & hac ratione à parte maris vnâ, ad alseram vsque Peninsulam claudit. Porta vna in medio relicta fuit, per quam transitus daretur, quam *Kalegatum* nominant, appellatione inde petitâ, quòd in loco vndique patenti & aperto, nullisque arboribus

ribus aut syluis impedito, ea sita sit, quasi dicas, Rael/ schlecht/ vnd offen. Arcem etiam vel Castellum adhuc hodie monstrant, vbi Thyra domicilium habuerit, non procul à pago *Denenverko* paruo, quod vallo contiguum est & cohæret, idque adhuc, ea quæ supersunt rudera, & vallorum vestigia & fossæ ostendunt, vt certum sit Tyram in ædificationem valli multum operæ posuisse, omnique curâ incubuisse, vt eo Peninsula clauderetur, & muniretur, ad exemplum eius valli, quod ab Imperatore Seuero in Britannia ductum, Scotiam ab Anglis diuidit, (vulgò *vallum Seueri*, *Seuers Vvahl* appellatum) & vtramque regionem ab incursionibus tutam reddit. (Vide *Camdenum* fol. 31. *Habitabant, inquam, Romani intra vallum (quod Seuerum trans Insulam fecisse commemorauimus) ad plagam meridianam, quod ciuitates, fana, pontes, & statuæ ibidem factæ testantur.* Et fol. 32. *Adrianus murum LXXX. mille passuum primus inter Barbaros Romanosq; duxit, & fol. 34 38. ac 43.)* Quod Tyræ, vt quæ in Angliâ nata & educata esset, cognitum & exploratum fuit. Et si plerique rerum Gallicarum authores non contemnendi, Tyram huius operis inuentricem atque authorem primam non fuisse tradant: quod vallum illud multis ante annis & penè ducentis, temporibus nimirum Caroli Magni inchoatum, & ædificari cœptum sit. Inter quos *Annonius lib. 4. Historiæ Francorum de Vallo* ita scribit; *Godefridus limitem Regni sui, qui Saxoniam respicit, vallo munire constituit, eo modo, vt ab Orientali maris sinu, (quem illi Osterholt nominant) vsque ad Occidentalem Oceanum, totam Eidoræ fluminis aquilonarem ripam munimentum valli prætexeret, vna tantum porta dimissa, per quam Carra & Equites emitti & recipi possent. Diuiso itaq; opere inter Ducès copiarum, domum reuersus est, &c.* Huc vsque *Annonius*. Quibus consentanea tradit *Paulus Æmilius lib. 3. his verbis; Danorum*

Rex

Rex Godefridus finibus suis non contentus, dum Imperium Germania bellis Francorum fessæ, spe sibi destinat, congregi cum Carolo ausus, terra victus, quod Peninsulam incolens, mari se plus valere putaret, Daniam quæ Francorum bello patebat, fossa aggereq, ac vallo præmuni, vna omnino porta relicta, intraq, munitiones ad Oceanum vsque vtrimq, promotas, retraxit Emporium (Slesuicum scilicet) multarum gentium conuentu frequens. Sed & mari mox victus, positus cum vana spe ferocioribus animis, supplex pacem petens, impetrauit, &c. Hactenus Paulus Æmilius, qui vnà cum Annonio verissima de hoc vallo tradit. Nam & portæ reliquiæ, & vestigia adhuc cuius obuia sunt, & transitum præbent illis, qui ex Holsatia & locis finitimis Flensburgum iter faciunt. Vulgus, vt supra annotauimus portam *Kalegatum* nominat, quasi dicas *portam carbonum*, vt quidam censent, (Cimbri enim *Kalen*, carbones, & *Gat* foramen appellant) quod per eam portam, *Hollingstedio*, *Ellingstedio*, & vicinis locis nemorosis, carbones in pagos & oppida inuehantur. Quod friuolum est, & nulla ratione nititur. Verisimilius est, à voce *Rahl* / quod nudum, detectum, & apertum significat, nomen portæ impositum esse, quod ibi locus spatiosus & patens sit, nullisque arboribus impeditus, (*daß da eine grosse reume sey*) vt longè lateq, circumspiciendi vndique copia detur. (Omnia iam vepribus & dumis obsita.) Itaq; si Gallos tanquam bonos authores sequamur, primum eius operis inceptorem & authorem Godefridum constituamus necesse est. Nam fœmineum id esse inuentum vt credam, vix adduci possum. Interim tamen Thyra non minor laus tribuenda est, quæ vt Patriæ Regniq, salus in tuto collocaretur, (quod inprimis Principi curæ esse debet,) opus illud ante annos ducentos, plus minus, inchoatum, & haud dubiè collapsum & attritum, refecerit & repararit, ad
exclu-

excludendos Saxones, Slauos, & Germanos, qui quotidie in Ducatum Slesuicensem excurrerent & irrumperent. Cui postea, vt supra demonstrauimus, murum Waldemarum adiecit & superædificauit, & portam claustris cinxit. Sed & Regina Daniæ Margareta, quam Nigram nominant Scriptores, vallum tertio reficiendum & instaurandum, murisq; & fossis pedum viginti muniendum curauit, idque circiter annum à nato Christo 1185. Canuto Waldemari Filio regnante, hoc est annos 380. post, quàm Thyra Regina vallum instaurauerat, temporibus nimirum Frederici Primi Imperatoris Romani. Cuius adhuc vestigia satis multa supersunt. Et hæc quidem de vallo illo, quod *Denneverkum* nominat vulgus, quæ partim ex Historijs conquisiimus, partim diligenti inquisitione ac percontationibus accepimus, commemorare visum fuit. Quod Dani exemplo aliarum gentium, hostis propulsandi, patriæque in tuto collocandæ causa, exædificarunt & struxerunt. Nam si quis existimat, Danos solos Chersonesum Cimbricam aggere & vallo clausisse, is longè fallitur, cum constet Græcos duobus in locis idem tentasse & perfecisse, quemadmodum ex Herodoto & Xenophonte, alijsq; colligere licet. Ita Dercyllidas, cum Thraces Chersonesum infestarent, eam à parte maris vna ad alteram muro sepauit, teste Xenophonte *lib. 3. Historiarum Græcarum (fol. 380.)* Et Miltiades Isthmum ab vrbe Candiâ ad Pactium mare præsepsit, ne Absynthij excursionibus regionem vastarent, qui triginta stadiorum est. vt *Herodotus tradit. (lib. 6.)* Ita Absynthios cohibuit, ne excurrerent. Omnium autem Isthmo nostro simillimus est Corinthiacus, in ea parte Græciæ, quæ Peloponnesus, nunc Morea appellatur, & omnium scriptis celebratur, siue situm respicias, siue latitudinem. Nam & hic inter duo ingen-

E

tia

tia maria Ionium scilicet & Ægeum iacet; de quo Ovidius:

*Æquora bina suis oppugnant fluctibus Isthmum,
Et tenuis tellus audit vtrumq; mare.*

Et latitudinem habet eandem, quadraginta nimirum stadiorum, vt Hermolaus Barbarus notauit, quæ quinque Italica milliaria conficiunt, alij sex milliariū spatio eum definiunt. Vnde & murum, qui à mari ad mare in Isthmo Corinthiaco deductus est, castrensi vocabulo Hexamilium vocarunt, atq; nos, Græcos sequuti, & vallum Danorum Hexamilium nominamus. *Strabo lib. 8.* διόλων nominat, per quem à mari ad mare plaustris nauiculas transuehere solent, periculi vitandi & compendij causa, eumq; *πενήκοντα*, hoc est quinquaginta stadiorum esse scribit, vt & *Paulus Iouius*, vocabuli originem rationemque sequutus. Murus autem ille multis ante Christum natum annis ædificari ceptus est, & quidem Xerxis tempore. Nam cum è Græcia in Peloponnesum bello Persico frequentes irruptiones fierent, Peloponnesij, quò patriam in tuto collocarent, consternati clade Spartani Leonidæ, apud Isthmum congregati communibus suffragijs murum à mari ad mare ducere decreuerunt, hoc est à Lechæo ad Cenchræas teste *Diodoro lib. 11.* Quod opus aggressi, aliquot hominum millia dies ac noctes continuos sine vlla quiete elaborarunt, alijs ligna, alijs lapides, alijs lateres, alijs corbes harena repletos comportantibus & conuehentibus. Itaque intra dies paucissimos murus ille stetit. Populi, qui opus fecerunt, apud Herodotum in Vrania enumerantur. Quem tamen Athenienses, bello Peloponnesiaco victores, postea demoliti sunt, quod causarentur, se illo opere Persis proditos fuisse. Murus autem ille postea reædificatus, vsque ad Patrum nostrorum memoriam stetit, & quidem vsque ad annum redemptionis-

demptionis nostræ 1453. Quo tempore Amurates Imperator Turcarum, quò facilius Peloponneso potiretur, Hexamilium demolitus est, & Peninsulam vastauit, incolis partim interemptis, partim in seruitutem abductis. Veneti autem post acceptam hanc cladem Hexamilium destructum intra decimum quintum diem restaurauerunt, opera 40000. hominum, quos muro sarciendo & redintegrando adhibuerunt. Et ita semper Turcis atque Christianis imprimis curæ fuit, Hexamilium vel reficere vel demoliri; quòd in eo magnam vim ac præsidium positum esse animaduertent, ad impetum hostium sustinendum, & ab ingressione propulsandum. Atque in ea re explicandâ, longiores, quàm par est, fuimus, his de causis, vt ostenderemus Corinthum & Slesuicum vrbes, & vtriusque Isthmum rectè inter sese conferri posse, quòd in multis conueniant. Et primùm in eo, quòd vtraque vrbs in Isthmo, inter duo amplissima maria sita sit. Item quod multi Isthmum perfodere conati sunt, ita & Cimbricnm. Deinde, quòd vtriusque Isthmi, hoc est, terræ angustæ inter duo illa maria, intercapedo & spacium, eiusdem sit latitudinis, hoc est, sex vel quinque milliarium Italicorum. Tertio, quod & Græci & Dani Isthmum muro & vallo cinxerint & sepserint. Item, quod vtraque vrbs, omnium testimonio, florentissima, potentissima, & amplissima fuerit. Postremò, quòd variam vtraque experta sit fortunam, & tandem deleta & prostrata iaceat, ita vt emergere non possit. In eâ autem re Græcis Dani anteponendi videntur, quòd Isthmum non tantum muro, sed & vallo fossisque altissimis clauserint. Illud etiam addendum videtur, quod & supra attigimus, Imperatorem Seuerum in finibus Scotiæ & Angliæ vallum excitasse, atque ædificasse contra Pictonum & aliarum gentium incursiones, quod Seo-

tiam ab Angliâ interfluente flumine Tueda diuidit. Quæ omnia hic congerere, opere pretium visum est, vt ostenderemus Danos, neque nouum, neque temerè quidquam tentasse, quod vsum nullum præberet; sed quod ab alijs, & quidem à Græcis, qui omnium hominum sapientissimi habiti fuerunt, antea factitatum esset, idque patriæ conseruandæ & in tuto collocandæ causa, idem quoque illos effecisse ac præstitisse. Ideoq; laudem maximam, & memoriam sempiternam adeptos esse, quàm, quoad operis istius reliquæ vllæ, aut vestigium supererit, nulla vnquam delebit obliuio: culpandam autem posteritatem, quæ vallum vnà cum muro diruendum & exscindendum permiserit, quem absque vllis sumptibus & labore factum tectum integrumq; conseruare & debuissent & potuissent. Imò opus illud per seipsum constare, seque tueri potuisset, quòd ea esset firmitate, modo ab eo demoliendo & violando vulgus manus continuisset, idque Principes edixissent. Et hæc de opere Danorum satis superq;. Nuuc ad institutam narrationem redeamus.

CAPVT XI.

Pax placida vt fuerat Danis, tunc Præsul Haraldus.

Vt populo tradat dogmata sancta, venit.

Natus at expulso Genitore, fideq; negata

Christi, contemerat sacra rapitq; bona.

A. C. 951.

MARCONE Episcopo defuncto, Ecclesia Slesuicensis peculiarem adepta est Episcopum Haraldum, qui ab Hadaldago Meiendorfio Slesuicum missus fuit, vt Eccle-

Ecclesiæ & Episcopatu præset. Fuit hoc anno à Christo nato 951. (*Annal. fol. 106. Defuncto Marcone, Slesvici singulari Pontifice honorata est. Helmoldus cap. 12.*) Nam Hadaldagus cum videret verbum Dei disseminatum quotidie crescere, messem illam minimè negligendam existimabat. Idque quòd Haraldus Rex Christo nomen dedisset, & quòd iam bello confecto paceque constitutâ, finibus Regni muniendis, valloq; claudendis Dani occupati essent, & tranquillitas quædam Ecclesiæ obtigisse videretur. Itaque Haraldum Episcop. qui idem cum Rege nomen haberet, & tam eruditionis præstantia quam vitæ morumq; integritate conspicuus esset, designavit & delegit Hadaldagus, qui illam docendi prouinciam in Ducatu Slesuicensi susciperet. Is est, ni fallor, quem Saxo Haricum nominat, & alij omnes. (*Adæ. c. 2. lib. 2. Adaldagus primus ordinavit in Daniam, Haraldum in Slesuich, Liafdagum ad Ripam, Reginbrandum ad Arhusiam. Quibus etiam commendavit illas Ecclesias, quæ trans mare sunt, in Fionia, Selandia, Scania, ac in Suenonia. Id factum est anno Adaldagi XII. Et cap. 16. libr. 2. Adæ. Episcopi qui in Daniam ordinati sunt, ut Hared, Liafdag, Reginbrand, & post eos Harig, Stercolf, Folgbract, Adalbrig, Mera, & alij. Annal. fol. 110. Ceterorum verò Episcoporum vix aliquem sic clarum prodidit antiquitas, præter Liafdagum Ripensem, qui & miraculis celebris fuit, & transmarinis prædicavit Sueonibus & Normannis.*) De Haraldo Rege narrant Historici, eum tanta erga Deum religione & pietate fuisse, ut inter omnes Reges, plaga aquilonaris, qui cum eo conferri possit, habuerit neminem. Nam in hoc vnum incubuisse fertur, ut Regnum Daniæ viris religiosis & sacerdotibus, qui verbum Dei disseminarent & publicarent, abundaret, & ut Ecclesia Dei indies magis magisque incrementa caperet. In rebus autem civilibus & politicis, ut & Iure constituendo administran-

doque tanta fuit industria, perspicacitate, & solertia, ut non tantum Dani, sed & Saxones & Frisones, eius Sanctiones & Constitutiones pro legibus seruarint, & adhuc pro autoritate viri easdem saluas inuiolatasque retineri ac conseruari, summopere contendant. (*Vide Leges veteres Frisonum Salicas.*) Interim tamen, ut sunt humana, variam & ipsemet expertus est fortunam. Nam filius eius Suenotto, in cuius quasi gremio ac amore, Haraldi Patris ætas iam ingrauescens placide ac tranquille conquiescere debebat, Patrem persequi & oppugnare cœpit, quod diutius pater superstes viueret, quam filius vellet atque optaret. Erat autem Haraldus Iustitiæ amantissimus ac obseruantissimus, pietatisque cultor maximus atque eximius, ita ut apud exteras etiam gentes ob æquitatem gratiosus esset, summoque in honore ac veneratione haberetur. Qua de causa in odium & inuidiam & Filij & Procerum adductus, maximis incommodis conflictatus est. De Haraldo Episcopo Slesuicensi peculiari, & primo, nihil memoriæ proditum est, nisi quod commissum sibi munus quam diligentissime exequutus sit, & in Ecclesijs constituendis, Dei que verbo propagando & publicando fidelem operam præstiterit. Cumque Ecclesiæ Slesuicensi decem annos præfuisset, ex hac vitâ in cœlum emigrauerit. Et hæc primordia misericordiæ diuinæ eiusmodi incrementa subsequuta sunt, Dei benignitate, ut ab illo tempore, in hodiernum diem, Ecclesiæ Danorum, multiplici Borealiū gentium fructu repleta videantur.

Ad. c. 3. 2.

* * *

CA-

CAPVT XII.

*Maximus accedit, Regem, tunc flamen Adalgus,
Quem stimulis agit at dira Megera suis,
Vt grex saluetur Christi, delictaq; culpet
Saua, sed haud animo gaudia vera capit.*

A. C. 961.

HARALDO successit Adaldagus Episcopus Slesuicensis, vt ex Catalogo vetustissimo, cuius mihi copiam fecit vir doctus & Mathematicus insignis M. Petrus Scriba, colligere licet. De eius vita, genere, & rebus gestis nihil memoriae proditum est. Quibus de causis, & quod nemo eorum, quos ego legi, Adaldagi Episcopi Slesuicensis mentionem faciat, ego adducor vt credam, Adaldagum Archiepiscopum Hamburgensem in Catalogum Episcoporum Slesuicensium relatum esse, quod Episcopo Haraldo mortuo, ipse Episcopi partes sustinuerit, & Suenotrem ad pietatem & religionem Christianam, quam abnegarat, retinendam hortatus sit. Quamuis apud eum nihil profecerit. Item quod Episcopos multos designauerit, & in Daniam miserit, quorum nomina apud Abbatem Stadensem exstant, & hæc quidem, Hæred vel Haraldus, Liafdagus, Reimbraodus, Harigus, Stercolphus, Folbrechtus, Adelbrechtus, Merhe, Odinkaris. Et quidem Haraldus, vt ostendimus, Slesuicum, Liafdagus Ripam, Rembrandus Arhusiam, ab eo missus, & Ecclesijs præfectus fuit. (Adamus lib. 2. cap. 16. & Annal. fol. 110.) Folcbertus in Ecclesiam Slesuicensem successit Haraldo mortuo, vt postea explicabimus. Liafdagus ob miracula quæ edidit celebris fuit, & Sueonibus ac Normannis Euangelium publicauit. Odinkarus

Danus nobili familia prognatus, ab eo in Suetiam missus, munus suum fideliter administravit, quod pietate & doctrina præstaret. Aldenburghensem autem Ecclesiam Edoardus adeptus est, qui magnam Slauorum multitudinem ad Christum conuertit, quem & ipsum Adaldagus ordinauit, ut Abbas Stadenfis & Helmoldus scribunt. Hoc tempore odium, quod Suenotto aduersus Patrem mente conceperat, in actum erupit. Nam regni cupiditate adductus, Patrem solio imperij pellere ac deturbare cōstituerat, idque de consilio Procerum, qui à Religione Christianâ abhorrent, & Pyriticam in mari, ut hætenus consueuissent, diutius exercere, grauissimo edicto prohiberentur. Huc accedebat, quod Haraldus in homines facinorosos & nefarios seuerè animaduerneret: prout à viris Religiosis, Sacerdotibus & Pastoribus, sui muneris ac officij esse, edoctus erat. Haraldus cum videret rem ad bellum spectare, neque vlla ratione componi posse, de consilio eorum, qui fidem, quam semel Regi polliciti erant, saluam ac inuiolatam præstare cupiebant, arma, licet inuitus sumisit, & exercitum collegit. (*Vide Adamum lib. 2. cap. 18. & Annal. fol. 110. Consilium habuit cum his: quos Pater ad Christianitatem inuitos coegit.*) Cumque filius Patri pugnandi ansam præbuisset potestatemque fecisset, & vterque aciem instruxissent, Haraldus, cui filij salus magis quam sua ipsius curæ esset, hoc vnum petijt, ut filio parcerent, Davidis exemplū in eo sequutus. Et, ut à primo tempore, quo regnare cœpisset, spem omnem & fiduciam in Deo collocauerat, ita & euentum fortunamque belli vnicè eidem commendabat. Neque tam suum ipsius periculum, quam filij facinus, & Ecclesiæ persecutiones miserabatur & deplorabat. Acriter vtrimque pugnatum est, multis vulneratis & cæsis, Sed tamen filius in eo prælio victor superiorque euasit. Haraldus faucibus ex acie profugit, & naui conscensa

scensa Vvinetam, quæ Slauorum ciuitas erat, & olim Iulinum, nunc VVollinum appellatur, delatus est. (Olim Iumne appellatam Ada. lib. 2. cap. 18.) Vbi præter spem ac opinionem, quòd homines pagani, barbari, moribusque inculti essent, benigne ac humaniter receptus, paucis post diebus ex eodem vulnere deficiens, in confessione Christi migravit. Princeps optimus, qui non tantum Regibus Deo charissimis annumerandus, sed & in Martyrum numerum relatus est. (Helmold, & Saxo lib. 10. Ada. Ille noster Haraldus, qui populo Danorum Christianitatem primus indixit, qui totum Septentrionem Prædicatoribus & Ecclesijs repleuit, Ille, inquam, innocens vulneratus, & pro Christo expulsus, Martyrij gloria non carebit. c. 18. lib. 2.) Quæ de causa & eius memoriam in festo Omnium Sanctorum, Maiores nostri celebrarunt. nam eo die obiit. Annos regnavit L. Corpus Roskildiam translatus, in Ecclesia, quam ipse in honorem sanctæ Trinitatis ædificauerat humatus est. Ad sepulchrum eius cæcos visum recepisse, aliaque insignia miracula edita esse, constanti fama ac traditione perhibetur. (Ad. B.) Haraldum autem Regem faucium interiisse anno Domini 980. indicant versus Epitaphij, qui in æde Trinitatis Roskildie adscripti sunt:

Post natale Dei dum scripsimus Octoaginta

Nongentos, meruit scandere celsa poli.

A. 19. 2.

SVENOTTO autem, quòd Patrem ipsius hospitio exceperant, omni que amore ac beneuolentia persecuti essent, Iulinis bellum indicit, & armis rem vindicare & experiri statuit. Sed prælio victus & captus, vitam redimere & λύτρον persolvere coactus fuit, magnâ pecuniæ summâ expensâ. Ingenti autem hac clade nequaquam perterrefactus, sui vlciscendi ac vindicandi causa rursus Iulinos adoritur, belli aleam pe-

riclitaturus. At rursus victus, inq; potestatem eorum redactus redemptionis nomine, Procerum Regni liberos obsides dare cogitur. Qui cum ante pecuniam persolutam, quæ redemptioni dicta erat, liberari non possent, parentes præfidijs & possessionibus ac rure vendito eos redemerunt. Suenotto adhuc sibi victoriam pollicens, bellandi cupidus, tertium prælio contendit & vincitur: quod Deus iniuriam & mortem Patri illatam non pateretur inultam. (*Et hæc nobis, inquit Adamus cap. 21. Iunior Sueno recitavit in auro suo contigisse iusto Dei iudicio: quoniam illum dereliquit, quem Pater eius bonum defensorem habuit.*) Ibi tum beneficio & liberalitate matronarum locupletum, captiuitate liberatur. Nam cum Regni Proceres, vt qui magno ære persoluto liberos suos redemissent, in illius redemptionem nec possent nec vellent quicquam amplius erogare & conferre, tandem scæminæ misertæ Regis capti, mundo muliebri, monilibus, & alijs ornamentis collectis, eum custodia liberarunt. (*De Danis cæsis prope Glindefmor, vide Helmoldum, qui 20000. interemptos esse memorat.*) Ita Rex, & regno facultatibusque omnibus exutus, conditiones, quas victores præscripsissent, libens acceptavit, & inter alias, Iulinenfibus in Regno Daniæ liberè negociandi & versandi copiam ac facultatem permisit ac concessit, iuratusque promisit, sese memoriam omnium offensionum & iniuriarum ex animo deleturum, neque vnquam sui vlciscendi causa quidquam aduersus Iulinenfes tentaturum ac moliturum esse. Rex restitutus, quò beneficiorum acceptorum memorem & gratum erga illum sexum sese ostenderet, lege latâ sanxit, vt in posterum scæminæ, eodem Iure quo masculi, in bona tam mobilia, quàm immobilia parentibus & cognatis defunctis succederent. Quo priuilegio adhuc in Daniâ scæminæ fruuntur. Sed & Rex Sueo-
num

num Henricus, magno exercitu collecto Daniam inuasit, Suenonemque à Deo derelictum, qui in Idolis suis spem collocauerat, fudit fugauitque, & victor Daniam obtinuit. Sueno Regno spoliatus dignam à Deo zelote factis suis recepit mercedem. Et hæc, inquit *Adamus*, nobis iunior Sueno recitauit, auo suo contigisse iudicio iusto Dei, qui illum dereliquit, quem Pater eius bonum defensorem habuit. *A. c. 21.* Anno Domini 988. cum magnam Christianorum persecutionem in Daniâ Sueno Rex exercuisset, supplicibus Archiepiscopus legatis, crebrisque muneribus laborabat, quatenus ferocis Regis animum mansuetum redderet Christianis. Quibus ille reiectis in sua nimirum crudelitate & perfidia sæuire non cessauit. Vnde & ultio diuina Regem Deo rebellem est subsequuta. Nam cum contra Slauos bellum fusciperet, bis captus, & in Slauiam ductus, totiesque à Danis ingenti auri pondere est redemptus. Nec tamen adhuc Deum reuereri voluit, quem primò in morte Patris offendit, & deinde in nece fidelium irritauit. Tunc potentissimus Sueonum Rex Hericus, collecto exercitu, Daniam inuasit & occurrit ei Sueno à Deo derelictus. Sed cum vtrimque bello nauali, (sic enim gens illa configere solet) omnes copiarum Danorum essent obtritæ, Hericus Rex victor Daniam obtinuit. *Stadens. III. folio.* Suein ergo depulsus à Regno, dignam factis suis à Deo mercedem recepit.

Dum Sueno iratum Regem fugit impius, aras

Folcbartus mitra mox venerandus adit.

Vita magna suæ sensit discrimina, at acer

Poppo animum Regis mitigat vsque malum.

Anno 964. Folcbertus Episcopus Slesuicensis ab Adaldago, more ac ritu solenni ac consueto creatus & consecratus fuit. Abbas Stadenfis Episcoporum nomina, quos Adaldagus in Daniam misit, recensens, & Folc-

& Folcbertum vel Folbrechtum memorat, vt & Catalogus Episcoporum. De cuius ortu, familia, genere, & rebus gestis nihil memoriæ proditum est, nisi quòd summo in discrimine, magnis cum impedimentis conflictatus, verbum Dei propagare conatus sit, sed parum felici successu. Nam Rex Sueno sui vbique similis, Religionem Christianam, eosque qui illam profiterentur, adhuc persequi non destitit, etsi tot tantisque calamitatibus & miserijs fatigatum ac oppressum, tandem aliquanto mitiorem factum esse, verisimile sit. Mortuo Adaldago, Libentius Archiepiscopus Bremensis Successor, Legatis & muneribus missis, animum Suenottonis crudelem ac sanguinarium placare & Christianis æquiores reddere conabatur, sed longe obstinatiores erat, quàm vt de proposito sententiâ ac conatu persequendi Christianos, cum vel periculum & calamitates quas perpeffus erat, vel monitiones & preces Sacerdotum Dei abstrahere ac depellere possent. Vnde & iusto Dei iudicio in maiores adhuc longeque grauiiores incidit miseriae & calamitates. Nam à Rege Suetiæ Erico, regno pulsus, & à suis desertus, errabundus & inops auxilij ad Northmannos proficiscitur, vbi tunc Thruccho rerum potiebatur. Is quod à Religione Christiana omnino abhorreret, nulla erga Suenonem misericordia ac compassione efficiebatur. Quâ de causâ ad Regem Angliæ Edoardum (*Adamus Adelraadum Edgaris filium nominat, c. 25. 2.*) auxilium petatum confugit. Edoardus qui memoriâ adhuc teneret, quàm feliciter Pater ipsius aduersus Anglos pugnasset, & quasque iniurias Dani iamdudum Anglis intulissent, ei suppetias ferre recusauit, cum & hominis fidem suspectam haberet. Hac spe itaque frustratus in Scotiam proficiscitur, cuius vicem miseratus Scotiæ Rex, hominem benignè suscepit. Vbi & solitariam vitam agens in obscuro de-

scuro delituit, quoad Rex Ericus diem suum obiisset. Quatuordecim annos eum in Scotiâ exulasse, scribit Adamus, Saxo septem annos. *cap. 28. libr. 2. & cap. 25. eod.* Erico mortuo, Suenotto Proceres regni, qui ei authores belli contra Patrem suscipiendi, & religionis explodendæ fuissent, anxie sollicitare, precibusq; contendere, vt ab ijs in regnum reciperetur. Quò autem eò facilius peruenire posset, Religionis Christianæ zelum & amorem præ se tulit, & simulauit. His artibus in regnum receptus fuit, idq; concessu & permissione Regis Suetiæ, qui Suenottonis vitricus erat. Nam in vxorem duxerat Herici viduam, matrem Olaphi Regis Suetiæ. *Ad. c. 28. 2.* Eum autem rursus Olaphus regno expulisse fertur, Daniamq; occupasse, vt Adamus testatur. Sed tandem Sueno antea actæ vitæ poenitentia ductus peccata confessus est, precibusq; ad Deum conuersus, clementer exauditus est, Ita vt eum Olaphus in Regnum restitueret, quòd matrem eius in matrimonio haberet. Ibi tum inter sese pacti sunt, fidemq; & Iusiurandum dederunt, de Religione Christianâ, quàm semel amplexi essent, constanter ac firmiter retinendâ, & ad externos quoq; propagandâ, ac disseminandâ. *A. c. 28. 2.* Post id tempus, nihil aduersus Religionem tentare aut moliri ausus fuit, cum eius propagandæ studio sese flagrare antea professus esset, idq; non obscure præ se tulisset. Ita que libertatem & exercitia Religionis omnibus concessit, neque post illa vnquam in Christianos sæuijt. Imò conscientia scrupulo exstimulatus, & quòd videret se ob Religionem temeratam diuinitus affligi, ad meliorem frugem sese recepit, omnesque ad cultum verbi Dei cohortatus est, sperans fore, vt hac ratione Deum iratum placare, & sæuitiam quam exercuisset, expiare posset. *Hector Boethius scribit, Suenonem in Scotia ad pietatem, Sacerdotum Scotorum predicationi-*

cationi-

cationibus & monitis conuersum & baptizatum, atque hac ratione auxilium, quod ab Eduardo petierat, à Scotis impetrasse, eorumque presidio in Regnum restitutum. *libr. 2. c. 18.* Narrat Adamus, se cum Rege Danorum Suenone, nepote Suenottonis, qui eius tempore in Dania regnauit, de morte & exilio Suenottonis sermonem habuisse, cumque aui delicta & crimina quasi de industria præteriret, & Adamus parricidium exaggeraret, Suenottonem in hæc verba prorupisse: Hoc est parricidium quod nos luimus, & quod ipse Parricida suo plauit exilio. Vox memorabilis & notatu digna, qua significatur, Deum parricidia inulta non pati, sed persequi in tertiam & quartam generationem. (*Stadensis anno 974. f. 109. & c. 25. Hæc Parricida aui pericula Sueno Rex nobis attonitis exposuit.*) Folcberto mortuo Poppo vir Sanctus designatus fuit, qui Religionem in Ducatu collapsam erigeret, & Idolatriam extirpatam, verum Dei cultum restitueret. (*A. c. 26.*)

C A P V T XIII.

*Poppo edit clarus miracula, numine Diuum
Tunc se conuertit Dania tota Deo.
Sentinam scelerum merfit, taxatque tyrannos,
Dogmata qui Christi reppulerantque fidem.
A. C. 986.*

ANno itaque 984. plus minus, Poppo Episcopus Slesuicensis creatus, & ab Adalga-
go secundum morem ac institutum Eccle-
siæ consecratus ac designatus fuit, qui in
Chersoneso Cimbricâ Ecclesijs præesset. (*Velleius*
Anno

Anno 966. id factum existimat.) Saxo Popponem ab Adaldago apud Arufium gerendi Pontificij vitæ atq; operibus eius debitum impetrasse scribit. (*Saxo fol. 101. Crantz. f. 153.*) Vnde constat eum Arhusio relicto Slesuicum migrasse, & ab Adaldago missum esse. Idq; disertis verbis testatur Adamus, eum scilicet ordinatum esse ad Ecclesiam Slesuicensem. (26.c.) Nam, vt paulò ante demonstrauius, Suenotto tot tantisque calamitatibus fractus, æquiores paulo ac propensiores se erga Catholicam Religionem exhibebat, resipiscentiamq; testabatur. (*Adamus narrat, Popponem Legatum Cesaris & Hamburgensis Ecclesie, ad Regem Ericum, qui & Dania & Regnum Suetie obtinuit, missum, qui Christianorum Patrocinium susciperet, & de pace ageret.*) Cumque Poppo ob miracula & signa, quæ in Daniâ, exulante Suenottone, edidisset, omnium sermone celebraretur, Conciones eruditissimas haberet, remque diuinam sedulo ac indefesso studio perageret ac conficeret, tandem Suenonem in suam sententiam pertraxit, effecitque, vt eius permissione verbum Dei vbique libere ac palam proponeretur ac edoceret. De Poppone, eiusque vitâ hic aliquid dicendum est. Poppo natione Danus, vir Sanctus & sapiens, (*Ad.*) exteras nationes peragrauit, & in Italiâ aliquot annos apud Pontificem Romanum (cuius etiam Sacellanus fuit,) ætatem egit, idq; Religionis Christianæ, cuius maximè flagrabat amore, cognoscendæ studio. Quâ cum solidè eruditus ac imbutus esset, in Daniam reuersus, populares suos docere, & Euangelium publicare cœpit, Deo ipsius conatus prouidente & fortunante. (*Anno Domini 974. Dani sunt ad fidem per Popponem quendam conuersi, qui ferrum candens & ignitum, in modum Chirothecæ formatum, coram populo sine læsione portauit. Quod videns Rex Haraldus, abiecta Idolatria, cum toto populo ad verum Deum sese conuertit. Poppo autem in* Episco-

Episco-

Episcopum est promotus. fol. 109. Annal.) Et cum forte fortuna Comitia Wiburgi, quæ ciuitas Iutiæ primaria est, haberet Haraldus, eoque Proceres & totius Regni Ordines conuenissent deliberatum, vtrum ex vsu Regni satius esset, Religionem Christianam amplecti, vel à maioribus traditam & acceptam retinere, sententijs variatum est, quòd maxima pars veterem Religionem retinendam, alij verò Christo nomen dandum existimarent. (*Saxo f. 101.*) Poppo, cui verbum Christi cordi esset, vbi ad Comitia venisset, religionem Danorum insectari, reprehendere, damnare, & argumentis testimonijsq; è sacrâ Scripturâ petitis demonstrare, eam pro superstitione & Dæmonum cultu habendam, & reijciendam esse. Cumq; populares suos ad Christianam Religionem amplectendam vehementer hortatus esset, parumque proficeret, quod ab Idolomania & dæmonum cultu ægrè sese diuelli paterentur, & tamen quid Popponi responderent, non haberent, tandem in Concione populi frequentissimâ affirmavit, se signis euidentissimis & miraculis, doctrinam quam profiteretur confirmaturum, clarissimeq; demonstraturum eam verissimam esse. Et quid, si inquit, ferrum feruefactum & ignitum sublatum, ad locum de quo inter nos conueniat, deferam, manibus saluis & illæsis, idq; virtute & potentiâ Iesu Christi, quem vobis annuncio, an meis verbis & prædicationi fidem habebitis? Cumque magno applausu annuissent Dani, Chirothecam, quam ex ferro formari & fieri curauerat, ad cubitum vsque pertingentem, in ignem iniecit, quoad canderet. Feruefactam & ignitam magnâ vultus hilaritate sumpsit, & manui applicuit, ac ad illum locum gestauit, de quo conuenerat. Et quemadmodum hilari illam manui admouerat, ita lætior eam ante pedes Regis Haraldii abiecit, vt qui nulla parte
manus,

manus, aut articulis saucius aut crematus esset. (*Stadens. f. 109.*) Et tandem in hæc verba prorupit; En manum salutem & incolumem virtute & præsidio Iesu Christi, cui hic orbis, & quicquid in illo continetur, paret! Si quis igitur vestrum suæ Religioni fidit, is meo exemplo Chirothecam candentem tollat, & periculum faciat, num à calore & igne eum Deus, cui seruit, conseruare possit, ut nos potius illum sequamur. Quibus rebus perculsi & obstupesci Danii, contra Religionem Christianam ne mutire quidem ausi fuerunt. Ita effectum est, ut multi ad Religionem conuersi, lauacro sacro abluerentur. Hæc in Daniâ gesta sunt ad portum, cui à copiâ glaciæ, quâ abundat, nomen impositum est, & quidem Haraldo regnante ut *Stadensis* scribit. Sed & Popponem Deus alijs miraculis & signis ornauit. Nam Dani etsi Christiani haberi vellent, tamen Idolorum cultum non intermittebant, aliarum gentium & Idolatrarum exemplo. (*Vitichindus lib. 3. Gestorum Saxoniorum, Dani antiquitus erant Christiani, sed nihilominus Idolis ritu gentili seruientes. Contigit altercationem super cultura Deorum fieri. Vide latè Vitichindum lib. 3. fol. 47.*) Accidit, ut in conuiuio quodam de cultu Deorum quæstio moueretur, præsentem Regem Haraldo, Danis contendentibus, Christum quidem pro Deo habendum & adorandum; interim tamen Deos potentiores, & maiores existere, ut qui signis & prodigijs euidentioribus vim suam & numen patefacerent & ostenderent. Quibus Poppo aduersatus est, contendens vnum verum Deum, cum Filio vnigenito Domino nostro Iesu Christo, & Spiritu sancto colendum: simulachra verò, quæ ipsi honorarent, non Deos, sed dæmonia esse omni adseueratione adfirmans. Haraldus Rex, qui teste Vitichindo, ad audiendum velox, ad loquendum tardus fuisse traditur, ab eo percontatus est,

est, num illam quam profiteretur Religionem probare, signisque ac argumentis firmissimis ac evidentissimis demonstrare posset. Quod cum se facturum respondisset, Rex Popponem in crastinum feruari curavit. Postridie ferrum immensi ponderis, & gravius, quàm vt id ab vllò homine tolli, aut gestari posset, tollere & portare iussit. Ille Confessionis suæ testificandæ causa, ferrum imperterritus sustulit, & ad locum, quem Rex designasset, deportavit, manu saluâ & illæsâ, & hac ratione doctrinam de Christo omnibus probabilem reddidit. Fuit id anno Christi 971. vt annotavit *Antoninus Abbas Stadenfis, & VVitichindus, & Adamus c. 26. 2. (f. 97. VVitichind.)* Sed & aliud edidit miraculum Poppo afflatu diuino præditus, & quidem memoriâ dignum, ad amnem qui vulgò *Sacer* nominatus est, & adhuc eo nomine appellatur, ac Slesuico quadraginta stadiis distat Flensburgum versus, Subuculam vel indusium ceratum, hoc est ceræ liquefactæ immissum atque illitum induit, & corpori nudo applicuit. Et iam, inquit, aliquis adesto, qui hanc subuculam incendat, in testimonium eius doctrinæ, quàm hætenus professus sum. Si subucula corpus adusserit, nolo eam recipiatis. Sin illæsus mansero, meæ prædicationi fidem adhibebitis, & baptizari vos patiemini. Idque promittitis? Spondent omnes. Cumque subucula igne cremaretur, ille oculis & manibus in cælum porrectis, liquentes flammæ magnâ patientiâ sustinuit, (A.) & incolumis ac illæsus euasit: neque quisquam ex ijs, qui circumstarent fumum exhalantem vidit, neque animaduvertere potuit, etiam si subucula tota conflagraret, & in fauillam redigeretur, tantùm abest, vt corpori vlla iniusta sit macula flammis, quas ipse magnâ patientiâ & vultu hilari perpeßus est: cuius miraculi nouitate obstupesciti & commoti aliquot millia hominum Christo nomen

nomen dederunt, & baptismo abluti sunt. (*Ada. Hæc aliqui gesta apud Ripam confirmant, alij apud Hedeby, quæ Slesvich dicitur. cap. 26. 2.*) Amni autem sacro colliculus vicinus est, & sylva quædam, quæ de eius nomine in hunc vsque diem *Popponis sylva* nuncupatur, vulgò *Poppholse*. Quo in loco Poppo publicas conciones habuit, & populares suos ad Christum conuertit. Amnis autem ille, olim à pago vicino *Iudebeke* appellatus fuit. Ab eo autem tempore, quo Poppo illic populum docuit, & baptizauit *Hilligebese* / hoc est amnis sacer nominatus fuit. Quod nomen adhuc hodie retinet. Cui amni etiam Antiquitas hunc honorem habuit, & nostra etiam ætate equites & aurigæ, vt ibi equos bibere non sinant, quòd experienciâ compertum sit, equos qui ibi adaquantur, asthmate corripì. (*sich versangen.*) Ideoque ab eo tanquam re sacrâ abstinent. Quod vt nos constanti fama à fide dignis hominibus accepimus, ita fide ac verò ad Lectorem remittimus. His itaque diuinis miraculis, cum Slesuicensis Episcopus exortus esset, Poppo insigniter claruit. Vnde constat, Religionem ea tempestate miraculis non minus confirmari ceptam esse, quàm Apostolorum temporibus. Quæ ope & auxilio diuino edita & perpetrata miracula adeo sunt clara ac manifesta, vtpote, continua totius venerandæ Antiquitatis traditione ac prædicatione, nec non tot Doctissimorum & probatissimorum virorum testimonijs confirmata, vt eorum veritatem ac certitudinem vlla ratione in dubium vocare, extremæ certè foret temeritatis ac audaciæ. Præsertim cum & ipsa loca, vbi hæc miracula sunt facta & propterea nouis nominibus insignita & appellata, adhuc hodierno die ad oculum demonstrantur, vt huic rei fidem derogare, summæ foret infidelitatis extremæq; impietatis. Hisce quoque miraculis Poppo inueteratam illam consuetudinem bel-

landi & armis concertandi, paulatim abrogauit, eoq;
rem perduxit, vt plerasque Controuersias & lites,
quas ante hac bello decreuissent, arbitrio diuino sub-
miserint: & ita *κακοζυλία* quadam purgationes vulga-
res in vsum deductæ sunt, quas postea Pontifices
damnarunt. Et rectè. Poppo autem post exantlatos
labores maximos, quos peregrinando, prædicando,
baptizando remque diuinam faciendo sustinuit, tan-
dem in Domino obdormiuit, & Bremæ sepultus est,
idque anno 1029. vt Crantzius notauit. (Anno Domini
M. XXIX. Poppo celeberrimus Danorum Episcopus obiit, cui
mox subrogatus Ezico, qui cum ad Egdoram fluuiam perue-
nisset, ibidem ægritudine correptus obiit. *Annal. fol. 117.*)
Cuius nomen adhuc hodie per populos & Ecclesias
celebre vbique manet, vsque adeò vt in Frisia Pop-
pones multos, de eius nomine nuncupatos, reperire
liceat. Ex his colligitur, eum Regi Suenoni supersti-
tem fuisse, qui anno 1012. in Anglia obiit, Eboraci se-
pultus, postquam totius Angliæ Imperio potitus es-
set. (De morte Popponis nihil memoriæ proditum
est. *Adamus* refert, eum tempore Vnvvani Episcopi
Hamburgensis superstitem fuisse, quo etiam pro fi-
de & sanctitate vitæ familiariter vsus sit, vt & Otin-
karo: cum Slesuici Ezico sederet, *cap. 34. 2.* Popponem
Bremæ sepultum in Basilica diui Petri idem refert,
cap. 46. Annal. fol. 117.) Hac tempestate, hoc est,
anno 1007. *fames & pestis horrendæ*
toto orbe terrarum
seuijt.

CAPVT XIV.

CANVTVS II. *vel Magnus, Rex Dania, 67. Anglie, Norvvegia Suetia, Vandalia & Hibernia Regna inter Filios distribuit, sibi tamen reseruato summo Imperio: Gaardrecht promulgauit: Monachos in Daniam introduxit. Sub quo Slesvici emporium Anglorum, vulgò Stapel floruit, vnde merces suas, cum transfretatio per fretum Oresundicum nondum adhuc ita frequens ac vsitata esset, ex mari Occidentali ad Orientale. & contra, per duorum miliarium spatium, plaustris transfuehi curauerunt, in Anglia obiit anno 1036. VVinthonia sepultus.*

Ezico tranquillam, satur annis, ducere vitam

Rege pio potuit, non labor vllus erat.

Nam Sclauos saeuo vicit Rex Marte feroces,

Ac Anglum, mæsto qui obediere metu.

A. C. 1018.

REGI Suenoni successit Canutus Filius, qui Angliam subiugauit anno 1017. sedente Ioanne II. Pontifice, vbi & diem extremum clausit. (*Regnavit Knut in Anglia, Nordmannia simul & Dania, quod nulli Regum prius contigit in Dania. Annal. fol. 117.*) Princeps optimus & religiosissimus, diuinæ veritatis fideiq; Catholicæ propagator studiosissimus & defensor acerrimus. His temporibus anno nimirum 1030. (*vel potius anno 1013. Ezico qui Popponi successit. (Annal. f. 117.) Slesuicensem Ecclesiam rexit, cuius nomen & in Catalogum Episcoporum relatum est. (Commenta. Ada Post obitum Popponis successit Ezico, qui ad Egdoram perueniens, aegritudine correptus migravit è viuis.*) Missus autem fuit & consecratus ab Vnnvano Episcopo Hamburgensi,

F 3

qui

qui Slesuicensi Ecclesiæ præfesset. Ordinati quidem fuerunt plurimi, quorum nomina exstant. Quibus autem locis federint, certò non constat. (*Adamus tradit à Libentio Archiepiscopo missum esse Eziconem, lib. 2. c. 32. qui obiit Anno 1013. Refert Adamus post mortem Adalga-qi Iutlandiam totam in duos Episcopatus diuisam esse, Ripensem nimirum & Slesuicensem, Arhusiensi ibi antiquato, & Annal.*) Verisimile est, cum nullæ possessiones, aut prouentus Episcopis attributi essent, & quòd tempus persecutionis incumberet, (*Ad.*) plerosque, quorum meminerunt Historiæ, in loca vicina & remota Euangelij propagandi & publicandi gratiâ missos esse, & nullas certas sedes habuisse. Ezico tamen nullas peregrinationes suscepisse, sed domi permansisse, (*Ada. Ezico domi sedit. c. 34.*) & in suâ Diœcesi Euangelium prædicasse, munereque suo functus fuisse legitur, (à Vandalis eiectus, cum Ecclesiæ Aldenburgensi præfuiisset) quòd laboribus exhaustus viribusq; fractus ac debilitatus, pace ac tranquillitate, quæ tunc Ecclesiæ sub Canuto Rege obtigisset, gauderet ac delectaretur. Nam Canutus debellandis ac subiugandis Exteris occupatus, Daniam tranquillam ac pacatam reddere summopere studebat. Quo factum, vt Christiana Religio indies cresceret, Sacerdotibus fidelibusq; Dei ministris in pace & tranquillitate in id vnicè incumbentibus, vt verbum Dei longè lateque disseminaretur: cuius cultus atque exercitium viuò Sue- none aliquamdiu conquieuerant, quòd is abnegatâ religione Apostata factus esset. Quamuis tandem ad meliorem frugem sese receperit, & resipuerit, vt supra ostendimus. Canutus autem Rex, vt belli gloriâ, ita & munificentiam erga Ecclesias, ac Sacerdotes clarere cœpit. Sclauos bis subiugauit. (*De Gotscalco Principe Sclauorum, qui Christianos persecutus est, eiusq; pœnitentia Helmoldus latè cap. 19. Qui postea duxit Filiam Regis Danorum,*

rum, Magni scilicet, ibidem.) Sembos deuicit, Angliam in suam potestatem redegit, & finitimos metu adactos pacem petere ac inire coegit. Filiam suam Gunildam Henrico III. cognomento Nigro, Imperatori, Conradi II. Saliqui Imperatoris Filio nuptui tradidit. Cum Imperatore Romam proficiscitur, tum ut memoriam Maiorum suorum & Gothorum, à quibus Roma capta & euerfa esset, renouaret, tum ut pietatem ac internam animi deuotionem indicaret ac testatam faceret: inde epistolam conscripsit longam ac ponderosissimam, ex qua tam amorem ac venerationem eius erga SS. Apostolicam sedem, quam insignem eius pietatem & clementiam clarè cernere ac perspicere licet, quæ epistola tum à Wilhelmo Malmesburiensi de Gest. Reg. Angl. lib. 2. c. 11. tum etiam ex parte ab Ingulpho ad omnem posteritatem memoriæ prodita est: eam hic inferere, non abs re neque inutile fore iudicaui.

CNYTO Rex totius Angliæ, & Danamarchiæ, & Norrvægiæ, & magnæ partis Suanonum Egelnoto Metropolitano; & Alfrico Eboracensi, omnibusq; Episcopis & Primatibus, & toti genti Anglorum tam nobiles quam plebeis salutem.

Notifico vobis nouiter me esse Romam, oratum pro redemptione peccatorum meorum & pro salute regnorum, quicunq; subiacent regimini, populorum. Hanc quidem professionem Deo iam olim deuoueram, sed pro negotijs regni & causis impediens huc vsque non poteram persicere: nunc autem ipsi Deo meo omnipotenti valde humiliter gratias ago, quod concessit in vita mea Petrum & Paulum beatos Apostolos, & omne sanctuarium, quod intra urbem Romam aut extra addiscere, potui expetere, & secundum desiderium meum presentialiter venerari & adorari. Et ideo hoc maxime patraui, quia à sapientibus didici S. Petrum Apostolum magnam potestatem accepisse à Domino ligandi & soluendi, clauigerumq; esse Regni cælestis, & ideo specialiter

eius patrociniū apud Deum expetere, valde vtile duxi.
 Sit autem vobis notum, quia magna congregatio nobilium in ipsa solemnitate Paschali ibi cum Domino Papa Iohanne & Imperatore Conrado erat, scilicet omnes Principes gentium à monte Gargano vsque ad istud proximum mare. Qui omnes me & honorifice susceperunt & magnificis donis honorauere. Maxime autem ab Imperatore donis varijs & muneribus honoratus sum, tam in vasis aureis & argenteis, quam in pallijs & vestibus valde preciosis. Locutus sum igitur cum ipso Imperatore & Domino Papa, & Principibus qui ibi erant, de necessitatibus totius populi mei, tam Angli quam Dani, vt eis concederetur lex equior & pax securior in via Romam adeundi, & ne tot clausuris per viam arcerentur, & propter iniustum teloneum fatigarentur. Annuitq; postulatīs Imperator & Rudolphus Rex, qui maxime ipsarum clausurarum dominatur: cunctiq; Principes edictis firmarunt, vt homines mei, tam mercatores quam alij orandi gratia viatores, absque omni anguria clausurarum & teloneorum cum firma pace Romam eant & redeant. Conquestus igitur sum coram Domino Papa, & mihi valde displicere dixi, quod mei Archiepiscopi in tantum angariabantur immensitate pecuniarum, quæ ab ijs expetebantur, dum pro pallio accipiendo secundum morem, Apostolicam sedem expeterent: decretumq; est ne id deinceps fiat. Cuncta enim, quæ a Domino Papa & ab Imperatore, & à Rege Rudolpho, ceterisq; Principibus, per quorum terras nobis transitus est ad Romam, pro mea gentis vtilitate postulabam, libenter annuerunt, & concessa etiam Sacramento firmarunt sub testimonio quatuor Archiepiscoporum, & innumera multitudinis Ducum, & Nobilium, qui aderant. Quapropter Deo omnipotenti gratias magnificas reddo, quia omnia quæ desideraueram, prout mente decreueram, prospere perfeci, votisq; meis ad velle satisfeci. Nunc itaq; sit notum, quia ipsi Deo supplex deuoui, meam vitam à modo in omnibus iustificare, & regna mihi subdita, populosq; iuste & pie regere, æquumq; iudicium per omnia

omnia obseruare: & si quid per meæ iuuentutis intemperantiam aut negligentiam hæcenus, præter quod iustum erat, est actum, totum Deo auxiliante, dispono emendare. Idcirco obtestor & præcipio meis Consiliariis, quibus Regni consilia credidi, ne vlllo modo, aut propter meum timorem, aut alicuius potentis personæ fauorem, aliquam iniustitiam à modo consentiant, vel faciant pullulare in omni regno meo. Præcipio omnibus etiam Vicecomitibus & præpositis vniuersi Regni mei, si meam volunt habere amicitiam, aut suam salutem, vt vlli hominum nec diuiti, nec pauperi vim iniustam inferant, sed omnibus tam Nobilibus quam ignobilibus sit fas iusta lege potiundi, à qua nec propter fauorem Regium, nec propter alicuius potentis personam, nec propter mihi congerendam pecuniam vlllo modo deuiant: quia mihi nulla necessitas est, vt iniqua exactione mihi pecunia congeratur. Ego autem notum vobis fieri volo, quod eadem via qua exiui regrediens, Danimarchiam tendo, pacem & firmum pactum, omnium Danorum consilio, compositurus cum eis gentibus, quæ nos & vita & regno iuuare, si eis fuisset possibile, volebant, sed non potuerunt, Deo scilicet virtutem eorum destruyente, qui nos sua benignitate in regno & honore conseruet, omniumq; inimicorum nostrorum potentiam annibilet. Composita denique pace cum Gentibus quæ in circuitu nostro sunt, dispositoq; & pacato omni regno nostro hic in Oriente, ita vt nulla parte bellum, aut inimicitias aliquorum timere habeamus, quam citius hac æstate apparatus nauigij habere potero, Angliam venire dispono. Hanc autem epistolam iam præmisi, vt de mea prosperitate omnis populus Regni mei latificetur, quia vt vosipsi scitis, nunquam memetipsum nec meum laborem abstinui, nec adhuc abstinere impendere pro omni populi mei necessaria vtilitate. Nunc igitur obtestor omnes Episcopos & regni mei præpositos per fidem quam mihi debetis & Deo, quatenus faciat is, vt antequam Angliam veniam, omnia debita quæ secundum legem antiquam debemus, sint persoluta, scilicet eleemosyna

pro aratris & decimæ animalium ipso anno procreatorum
& denarij, quos Romam ad sanctum Petrum debetis, siue ex
urbibus siue ex villis, & mediante Augusto decimæ frugum
& in festiuitate sancti Martini primitiæ seminum ad Eccle-
siam, sub cuius parochia quisq; degit quæ anglice Curescet
vel (Chireschet) nominatur: Hæc & alia, si cum venero, non
erunt persoluta, regia exactio secundum leges, in quem cul-
pa cadit, districtè absque venia comparebit. Potentia
quoque Regis Canuti maxima longèque amplissima
fuit. Nam Norvvegiæ, Daniæ, Suetiæ, Scotiæ, & Go-
thorum Rex creatus ac designatus erat. (Anno Domini
1036. Conradus Imperator Filiam Regis Knut Henrico Filio
suo accepit in matrimonium. Et regio fastu statim Italiam
ingressus, Knut Regem itineris sui comitem adsumsit, poten-
tia trium Regnorum barbaris gentibus valde terribilem. Re-
gno fecit iustitiam. Knut autem cum tres haberet filios, sin-
gulos super singula regna posuit, ipse aliquando visitans Da-
nos, aliquando verò Nordmannos, sæpius autem sedit in
Anglia. Annal. f. 119. Sueni Regi Danorum Knut Filius eius
successit, qui deuictò Adelrad Rege Anglorum, victor ab An-
glia rediens, in ditione sua per annos multos Regnum Daniæ
possedit & Angliæ. Annal.) In legibus ferendis & iure
constituendo æquissimus fuit, quique ipsemet legi-
bus, quas tulisset, sese lubens subijceret. Exstant ad-
huc leges, quas Anglis dedit in Archæonomiâ Lælan-
di. Templum Roskildense exædificauit, nec non diui
Laurentij Lundis. Quod & ipsum magno argumen-
to est, cum non minus Religionis propagandæ ac
defendendæ, quam Regni dilatandi studiosis-
simum fuisse. Ex ærario ingentem auri vim ad su-
stentandos Sacerdotes erogauit, Cænobia quoque
Monachorum habitationibus & cellulis amplifica-
uit. Ita factum est, vt moriens numerosum gregem
Sacerdotum, Canonicorum regulariter viuentium,
& Monachorum post se reliquerit. Vt qui primus
Mo-

Monachis ac Religiosis in Dania ianuam quasi aperuerit, aditumque patefecerit. Tam læto atque exoptato itaque, tamque tranquillo ac quieto rerum statu, mirum non est, si Ezico placide ætatem exegerit. Nam & ante Slauorum irruptionem, & motum qui paulò post sequutus est, diem suum obiit. Talis itaque fuit status Ecclesiæ, quamdiu vixit Ezico. (*Ezico ad Egdom perueniens, aegritudine correptus migravit è viuis. Ad. glossa. c. 46. 2. & Annal. fol. 117. Idem anno 1029. factum esse scribit. Ada. cap. 38.*)

CAPVT XV.

VT autem historiam Canuti resque id temporis gestas ulterius persequar. Canutus Rex, Angliam deuictam, cum Episcopos aliquot in Daniam adduxisset, indignè admodum hoc ipsum tulit Vnvanus Archiepiscopus Hamburgensis, ideoque Gerbrandum ex Angliam redeuntem in custodiam tradidit, eam de causam, quod is inscio & inconsulto Vnvano, ab Eltrodo Anglorum Archiepiscopo ordinatus esset. Gerbrandus quo carcere liberaretur, Vnvano fidem ac obedientiam promisit. Nam & illum liberaliter habitum Vnvanus sibi summam familiaritate deuinxerat, eo tempore, quo detentus esset, ut hac ratione de iniuria illatam Gerbrando aliquo pacto satisfaceret, eumque sibi offensum iterum amicum ac placatum redderet. Itaque priusquam eam de re Rex certior factus esset, Gerbrandum unam cum suis ad Regem mittit cum muneribus (A. c. 38.) Vnvanus, qui ei de rebus in Angliam feliciter gestis gratularetur; eumque de Episcoporum in Angliam factam electione reprehenderet & obiurgaret.

ret. Rex ubi comperisset factum, etsi commotus, iniuriam tamen & contumeliam Gerbrando illatam, pro suâ, erga Episcopum, Dei ministrum, obseruantia & amore, mussitauit, & æquo animo tulit. Et post id tempus Archiepiscopo ad eum deditus & coniunctus fuit, ut ex eius sententia omnia faceret. (A.c.38.2.) Et hæc se à Suenone Estritio accepisse refert Adamus. (*ibidem.*) Vnyvanus etiam eos, qui ex Anglia subeundo docendi & prædicandi muneri destinarentur, humanissimè recepit, & donis muneribusque pellexit, ut Ecclesiæ Hamburgensi obedientiam sponte præstarent. (Anno 1022. *Kanutus multos in Daniam ab Anglia adduxit Episcopos. De quibus Bernardum posuit in Sconiam, Gerbrandum in Selandiam, Reinherum in Fune. Quod zelatus Vnyvanus, Gerbrandum redeuntem ab Anglia cepit, quem ab Eluodo, Anglorum Archiepiscopo ordinatum esse cognouit. Ille verò, ut necessitas persuasit, satisfaciens, fidelitatem Bremensi Ecclesiæ, cum subiectione debita spondens, familiarissimus deinde Vnyvano effectus est. Per quem & suos Legatos ad Knut Regem cum muneribus transmittens, congratulatus est ei, de rebus bene gestis in Anglia, sed corripuit eum de presumptione Episcoporum, quos transtulit ex Anglia. Quod Rex grauiter accipiens, in posterum coniunctus est Archiepiscopo, ut ex sententia eius omnia deinceps agere maluerit. Annal, fol. 115.) Canuto regnante lateres illi incocti, vel pumices (vulgo Duffstein/) ex Anglia in Chersonesum Slesuicensem nauibus aduecti sunt, Ex quibus templa quædam ædificata fuerunt Slesuici, & illud quod Hollingstedij conspicitur. Sed & templum Haddebuense, & Monasterij Slesuicensis, in quo Virgines Deo dicatæ nobiles viuunt, ex his lateribus magna ex parte conflatum est. In quibus & lapides sepulchrales pedis pastoralibus insignitos cernere licet, in memoriam Pastorum, & ministrorum verbi Dei, qui illic humati*

humati sunt. Nam cum vni & eidem Regi Anglia & Dania tunc temporis pareret, cœperunt Angli merces suas Slesuicum nauibus asportare, vbi Emporium eo tempore celeberrimum & opulentissimum erat, quod facilis esset & breuissima transmissio ex Angliâ Hollingstedium, quas inde Slesuicum ad mercatum plaustris transfuehendas curarunt. Indicio sunt ædificia illa quæ adhuc ex pumicibus conflata, Slesuici & Hollingstedij conspiciuntur & exstant. Nam ea ab Anglis exstructa, & mercium condendarum & venum exponendarum causa, à mercatoribus facta esse, monumenta, quæ supersunt, satis indicant. Vtraque aurem domus, vrbe postea diruta & euerfa, & quod, vt à maioribus nostris proditum est, Anglorum discessu cessarent commercia, in templa conuersa est, & quidem Slesuicensis in ædem sancti Spiritus. Cui etiam deinceps turres duæ altæ & elegantes, sumptibus ciuium locupletum & religiosorum adiectæ fuerunt, quarum altera adhuc nostrâ ætate facta tectaq; permansit, & anno 1593. tecto & culmine, quod ruinam minari videretur, primùm nudata & spoliata fuit. Ædem autem ipsam non multò ante destructam esse nouimus, fatali vrbe nostræ casu, quæ iam quadringentis plus minus annis, tot ærumnis & calamitatibus fatigata & vexata, in vicum, teste *Saxone*, redacta est, vsque adeò, vt nec templa, fana, aliaque monumenta, quibus vrbs abundauit plurimis, à maioribus ædificata, posteritas facta tecta præstare potuerit, vt rectè ille scripserit, ἀποθήσκουσι πόλεις ὡς αὐτὴ καὶ ἀνδρῶν. Νῦν ὁ ἀπόλωλεν ἤδη καὶ τὸ ἐν ἰχθὺ εἰλεῖται αὐτῆς.

In Charonte. Quid, quod & spolia ex Anglia in Dania & Ducatum Slesuicensem aduecta esse constat, & inter alia imagunculas & simulacra templo Slesuicensi dicata: Laminas item & massas altaria solida referentes, quæ extrinsecus splendide deaurata,

rata, magni quis precij & solida esse, existimaret, cum tamen ex ære vel cupro conflata essent. Sed & plumbum, quo templa penè omnia in Chersoneso Cimbricâ tecta cernuntur, regnante Canuto, & aliquot post annis, quibus Anglia Danis paruit, ex Angliâ transportatum esse, constat; quòd Reges Daniæ, qui tunc rerum potirentur, subditis & popularibus suis merces omnis generis ex Britannia exportandi potestatem facerent, & quidem vel nullo vel exiguo pretio.

CANUTVS Rex, tandem mortalitatis suæ memor, dum adhuc in viuis fuit, Roma reuersus, Regna, quæ possidebat, inter Filios diuisit, & tandem pie ac placide in Christo obdormiuit Anno 1036.

CANVTVS III. siue Durus, Rex Daniæ 68. vt Norrvegiam Daniæ coniungeret, cum Magno transiit, vt, quicumq; post alterius fatum superstes esset, is Regna Daniæ & Norrvegiæ solus obtineret. In Nuptijs subito exspirauit.

SVENO ex Alfgiua natus Norrvegiæ Præfectus & Rex. Anno 1039. post Patrem per 4. annos. Obijt 1040.

KNVTONEM autem Suetiæ & Angliæ solum hæredem reliquit. Norrvegiæ regnum inuasit Sueno, quod tunc obtinebat Magnus diui Olai Filius. Cumque diu multumq; certatum esset, tandem post longam disceptationem inter eos conuenit, vt vter alteri superstes esset, is vtroque Regno potiretur, hoc est, Daniæ & Norrvegiæ. Quæ pacta Procerum consensu & iureiurando firmata fuerunt. Cumq; Canutus alteri præmortuus esset, Magnus vigore fœderis iurati, vtriusque Regni Rex exortus est.

MAGNVS I. dictus Bonus, Rex Norrvegiæ, per pactum hereditarium de mutua successione cum Canuto initum Rex Daniæ 69. Vandalos in Iutiam irrumpentes repressit, 15000. apud Heydebuy casis, anno 1048. obijt. Cuius Filia Gisula Ordolpho Electori Saxonie, de familia Billingorum nupta, à Vandalis supplicio affecta.

Hoc

Hoc tempore serenitatem & pacem diuturnam tempestas maxima consecuta est. (*Adam. c. 59. lib. 2. latè.*) Nam mortuo Canuto Magno, Wandali bel-landi cupidi in Iutiam de improviso irrumpunt, eam-que populantur. Quibus rebus nunciatis, Magnus collecto exercitu eos reprimere conatur. Cui Princeps Vandalorum Ratibor, vir inter barbaros magnæ authoritatis ac potestatis, confertissimo agmine validaq; copiarum manu instructus obuiam procedit. Ancipiti prælio diu atque acriter pugnatum est, sed tandem Ratibor victus, grauiterq; vulneribus confectus occubuit. Ratiboris filij, quos octo superstites reliquerat, cladem acceptam ulturi bellum renouant, quòd armis exercitati multisque præliis experti essent. Sed parum feliciter. Nam omnes ad internecionem cæsi sunt. Vandali victi magno dolore affiebantur. Interim tamen vindictæ cupidi occasionem quærunt belli redintegrandi, quæ paulò post satis commode atque ex sententia sese illis obtulit. Nam cum bello acerrimo atque grauisimo aduersus Suenonem Magnus distineretur, longiusq; abesset, Vandali rursus in Ducatum Slesuicensem impressionem faciunt, eumque Ripam vsque depopulantur & diripiunt. Rex Magnus è Nordmannia rediens Heydebium appulit, (*Ada c. 59. Annal. yfisdem verbis. fol. 121.*) deque his rebus certior factus dubitauit, Suenonemne in bello persequi, an exercitum Slauorum, qui Iutiam inuasisset, profligare & expellere, magis è re regni atque vsu suo foret. Tandem re cum Proceribus deliberata, cunctorum suffragiis vnanimiq; consensu placuit ac decretum fuit, Wandalo ex Iutiâ abitionem paranti prius occurrendum, iterq; obstruendum ac intercludendum esse. Itaque ne elabendi facultas daretur in Isthmo ad Heidebuiam, hoc est, Slesuicum expectare constituit, quoad Vandalus veni-

veniret. Omnibus ad pugnam paratis Vandalum occurrentem prope Slesuicum, ad Sliam flumen in campatribus Heideby intrepidus excepit, (*Ad. c. 59.*) & quasi de victoriâ certus, confidenti ac imperterito animo aggreditur, idq; quod in somnis vidisset, se in ista pugna victorem fore, cui euentus respondit, hoste partim cæso, partim in fugam verso. In eo prælio ad quindecim mille occubuisse ferunt. (*Annal. Qui Danorum copiis collectis, egredientes à Dania VVinulos in campatribus Heidabæ excepit, & quindecim millibus occisis, facta est pax & letitia Danis omni tempore Magni. fol. 121.*) Felicissimo hoc rerum successu insigniq; hac victoria de hostibus reportata, Magnus apud suos laudem maximam, & Boni cognomentum adeptus est, Regnumque deinceps in pace & quiete administravit: qua & eius subditi Christiani à Slavis hætenus grauius afflicti, omnibusque fortunis spoliati, ac fere ad summam inopiam ac egestatem redacti, deinceps læto ac tranquillo animo tempore Magni perfruebantur.

Sternitur vt Sclauus (mox vita est dura Rodolpho)

Tristis, cum natis tota cohorsq; perit.

Tunc magnus studuit flamen Patriarcha vocari.

Rege sed inuito spe cadit ipse sua.

A. C. 1038.

Circa hæc tempora Rodolphus Episcopus Slesuicensis exortus & creatus est, à Bezelino Alebrando Archiepiscopo Hamburgensi legitime consecratus ac missus, cui antea Sacellanium egerat. (*Anno M. xxxix. Bezelinus, pro legatione sibi ad gentes credita, amore Prædecessorum suorum sollicitus, Coadiutores predicationis sue ordinauit Episcopos, Rodolphum è Capellanis suis in Sliasvvig, Abellinum in Slauoniam, VVala Bremensi è Choro in Ripam. Annal. fol. 119.*) Adamus cap. 58. l. 2. Magnus Dania Rex, qui Canuto Duro successit, Dania & Norvvegia Regnum obtinuit.

nuit. Ad eum Archiepiscopus Bezelinus (qui & Alebrandus nominatus fuit) venit Slesuicum, colloquendi causa. Habebat in comitatu secum Ducem Bernardum & Thiadmarum Episcopum Hildimensem, nec non Rodolphum Slesuicensem. Thiadmarus natione Darius, antea Tymmo dictus, eò quoque venit cum Regina Gunildâ, filiâ Canuti Magni, cuius commendatione ille ad Episcopatum Hildimensem euectus erat. Ibi tum de nuptijs agi ceptum est, reque diu deliberata & transacta, Magni Regis soror, Ordolpho filio Ducis Saxoniae desponsata, & postea domum deducta fuit. Nuptijs vix peractis ac celebratis, Ordolphus Dux, in gratiam cognati, Danorum quendam Principem Româ ab Apostolorum liminibus redeuntem trans Albiam obtruncavit, nihilque tale merentem (*innoxium. Annal.*) idque quod Regia stirpe prognatus, propior Regno, quam Magnus videbatur. Ea res initium dedit turbis ac calamitati, quâ familia Ducis postea misere affecta ac perturbata fuit. (Eodem tempore Filius Olaphi Martyris Magnus nomine regnavit in Daniâ simul & Norvvegiâ.) Bezelino (qui & Alebrandus dictus fuit *Annal. fol. 121.*) defuncto, successit Adelbertus, qui gloriæ cupiditate adductus (sedente Leone Pontifice Maximo,) nec non Episcopatus sui amplificandi studio ac desiderio incensus, Episcopos duodecim suæ Iurisdictioni subijcere, qui se ei fideles ac obsequentes præstarent, atque hac ratione Patriarchatum Hamburgi constituere, (*Ad. c. 34.*) conabatur. (*Vide Adamum late cap. 34. & Annal. fol. 128.*) idque hoc facilius se efficere posse sperabat, quod apud Imperatorem Henricum tertium Conradi II. Saliqui Filium, qui Canuti Regis Danorum filiam in matrimonio habebat, gratia & autoritate plurimû posset: & quod Daniæ, Suetiæ, ac Norvvegiæ Pastor esset. Nam, teste Schafnaburgensi,

G

Adal-

Adalbertus, tum propter claritatem generis, tum propter ætatis atque Archiepiscopatus prærogatiuam, illum sæpius colloquendo, obsequendo, etiam atque etiam assentando, ita sibi Regem deuinxerat, vt cæteris Episcopis posthabitis, totus in eum inclinaretur, & ipse in Regno communi Monarchiam vsurpare videbatur. *Ad. c. 37. lib. 3.* Itaque apud finitimos, Suerinensem scilicet & Raceburgensem eam rem vrgeret, & pro suâ, quam in Ecclesias Boreales habere se putabat, potestate, literas ad Pastores dare, eosq; sui officij commonefacere; Immo pro Imperio mandare, vt gregem Domini cui præsent, diligenter pascant, & eos, qui nondum Christo nomen dedissent, ad Religionem conuertant. (Albertus Archiepiscopus statim vt ingressus est Episcopatum, ad Reges Aquilonis pro amicitia Legatos misit. Epistolas quoq; monitorias per totam sparsit Daniam, siue Nordmanniam ac Suediam, & vsque in fines terræ, exhortans Episcopos & Presbyteros in illis partibus degentes, vt Ecclesias Domini nostri Iesu Christi diligenter custodirent, atque ad conuersionem Paganorum intrepidi accederent. (*fol. 241. Annal.*))

SVENO ESTRITIVS *Vlfonis Filius*, Rex Danie 70. Danie Regnum magno obtinuit labore, quod & contra Haraldum Norrvegie Regem strenuè defendit: relicta consanguinea Gyuthapiam traduxit ætatem. Roskildie sepultus. Obijt anno 1074.

Sed & Suenonem II. quem Estritium nominant, qui Canuti Magni Sororis erat Filius, pro eâ, quàm se adeptum putabat authoritate, acriter reprehendere, & insectari, quòd multis annis concubinarum libidinibus sese contaminasset, & quòd tandem ijs posthabitis Gutham (*Gude nominant Annal. fol. 123.*) Consanguineam suam Regis Suetiæ filiam, in vxorem duxisset, & incestu sese polluisset. (*Vide hic Annal. fol.*

fol. 124. quæ eam Guden nominant, & Historiam benè recensent, vt & Ada. lib. 3. cap. 12.) Quod cum Archiepiscopus factum exaggeraret, Regemque, missis Legatis, acriter increparet, & culparet, excommunicationisq; gladio, nisi ad frugem meliorem sese reciperet, eum persequi minaretur, (Ad. c. 12. lib. 3. & Annal. fol. 124.) Sueno grauitè stomachari & indignari cœpit, vsq; adeò vt palam profiteretur, se has reprehensiones inultas non passurum, sed gladio persequuturum, & Parochiam Hamburgensem vastaturum & excisurum, (Ad. c. 13.) Insuper Religionem potius, quàm vxorem se deserturum. Quod vbi Archiepiscopus accepisset, minis perterrefactus recedere satius esse putauit, quam in loco maritimo & periculi pleno commorari. Itaque Hamburgo relicto Bremam migravit, eoq; Pontificatum transtulit. (Anno 1049. Aldenburghensis Ecclesia in tres diuisa est Episcopatus. Quod Imperatoris mandato factum non est, sed Magni Adalberti, Episcopi Hammenburghensis Archiepiscopi adinuentione. Ille enim vir Magnificus & præpotens in Regno studuit Patriarchatus honorem adipisci. Vide plura cap. 22. apud Helmold.) Suenonem autem adeò iracundiâ exarsisse ferunt in Albertum, vt nisi Gulielmi Episcopi Roskildensis auctoritate & persuasionibus repressus fuisset, voces minaces executioni proculdubio dedisset. Qui tamen tandem vbi ira deferbuisset, literis Pontificis flexus, & Sacerdotum admonitionibus, & precibus virorum bonorum locum reliquit, ac libellum repudij consobrinæ dedit, (Ad. c. 13. 3.) eaq; repudiata, ad sanitatem redijt. (Ada. Sed dimissa Consobrina, alias vxores & concubinas accepit, & suscitauit ei Dominus inimicos multos, sicut Salomoni proprios famulos.) Ea paternos lares repetens, vidua reliquam vitæ partem exegit, & resipiscentiâ testata est. Vixit autem, Giuthe repudiata à Rege Danorum propter consanguinitatem, in præ-

dijs suis trans Daniam, hospitalitati & Eleemosynis vacans, & cæteris operibus sanctitatis insistens. Quæ & Legatos Ecclesiæ Breimensis, à Rege Suetiæ repul-
 sos, magnâ reuerentiâ, quasi à Deo missos recipiens,
 magna per eos Xenia misit Archiepiscopo. *Ad. c. 16. 3.*
& Annal. fol. 124. 6. Sed & Ecclesijs multa largita est,
 eorumque Sacerdotibus ac Pastoribus. Inprimis Ec-
 clesiæ Roskildensi chlamydem, & alia ornamenta, ab
 ancillis, quas conduxerat, elaborata, quibus ad rem
 Diuinam vterentur, dono dedit, de quibus *Saxo la-*
tius lib. II.

(Anno Domini M. LV. fames multas regiones afflixit, ege-
stas & penuria ubique præualuit, multi Principes diuersa-
rum Prouinciarum perierunt. Annal. fol. 126.)

Infula sacra datur Siuardo à Rege potente.

Præsulis vt magni temnat ubiq; decus.

Ira cadit Regis dum Ancistes dulcia fundit

Verba, & sic longo tempore venit amor.

A. C. 1062.

Anno 1060. Rudolpho successit Siuardus in Epi-
 scopatum Slesuicensem, non quidem ab Alberto S.
 Romanæ & Apostolicæ Sedis Legato, nec non Sep-
 tentrionalium Nationum Archiep. ritu solenni con-
 secratus, sed Regis Suenonis II. efflagitatu in Anglia
 sacris fuit initiatus. Interea nondum ex animo odium
 Aduersus Adalbertum conceptum deposuerat Sue-
 no Rex, vt qui etiam Pastores plerosque ab exteris
 missos Ditione suâ pelleret. Albertus tamen, quod de
 Episcopatu tuendo ac amplificando mente conce-
 perat, ad exitum perducere satagebat. Cumque videret
 ac perspiceret, summo labore ac industria propter
 multa impedimenta se parum proficere, aliâ viâ rem
 adgrediendam statuit. Negotium ad Pontificem A-
 lexandrum II. defert, petitque vt is eâ de re Regem
 moneat, & quod facto opus sit urgeat. Pontifex eius
 impul-

impulsu literas ad Regem Norvvegiæ dat, quarum hæc erat Summa; sibi tanquam Pontifici curam & inspectionem totius Christianitatis Ecclesiarum commissam esse; idque Regem non ignorare. Cum autem longius absit, & propter locorum distantiam omnia administrare & regere nequeat, eâ de causâ seminus illud Ecclesiarum inspiciendarum Archiepiscopo Hamburgensi commisisse, qui vicariam operam in illis regionibus, quæ Septentriones spectant, præstaret, & quæ reformanda sint, corrigeret. Exemplum literarum Romani Pontificis ex parte extat apud Abbatem Stadensem in suo Chronico his verbis:

Alexander Episcopus servus servorum Dei, Haraldo Northmannorum Regi salutem & Apostolicam benedictionem.

Quia adhuc rudes in fide existitis, & in Ecclesiastica disciplina quodammodo claudicatis: oportet nos, quibus totius Ecclesiæ est commissum Regimen, diuinis admonitionibus vos frequentius visitare: sed quia ob longam difficultatem viarum per nos hoc agere minime valemus, sciatis, nos Alberto (aliq. Adelberdo) Bremensi Archiepiscopo Vicario nostro hæc firmiter commisisse. Prædictus itaq. Archiepiscopus legatus noster, suis nobis est conquestus epistolis, quod Episcopi vestrae prouinciæ, aut non sunt consecrati, aut data pecunia, contra Romana priuilegia, quæ suæ Ecclesiæ sibiq. data sunt, in Anglia: vel in Gallia, pessimè sunt ordinati. Vnde ex auctoritate Apostolorum Petri & Pauli vos admonemus, vt, sicuti Apostolica sedi reuerentiam subiectionis debetis exhibere: ita præfatam venerabili Archiepiscopo Vicario nostro & vice nostra fungenti vos, vestriq. Episcopi impendatis &c. Extant quoque in eandem ferè sententiam literæ Gregorij ad Suenottonem apud Adam. libr. 3. cap. 20. Albertus lectis illis literis in Norvvegiâ, vbi tunc agebat, occasionem sibi datam existimabat, Regis Suenonis sibi propter repudium Consobrinæ adhuc infensi, reconciliandi, quo placato, ad id fasti-

gium, quo contendebat, se peruenire posse existimabat. Slesuicum igitur sese recepit, ubi & propter loci commoditatem Synodum cogere solebat, & omnibus familiariter utebatur. Sueno Rex, qui Slesuici agebat, de Episcopi aduentu certior factus, eum inuitat, & splendido conuiuio acceptum liberaliter tractat. (c. 20. *Ada.*) Episcopus vicissim Regem lautè accepit, & quasi cum eò comestationibus & muneribus certauit, Archiepiscopalem potentiam Regalibus diuitijs anteposendo & præferendo. Et tandem, sicut mos est inter Barbaros, ad confirmandum pactum & fœdus, dies octo continuos conuiuia agitata fuere. Ita Rex Episcopum ex inimicitijs in gratiam recipit, odio, quo hætenus illum persecutus erat, deposito. Cumque inter alia de Episcopis & Pastoribus in Daniâ constituendis, Archiepiscopus verba facere, & agere cœpisset: Rex satius esse respondit, si ad Ecclesiastica munera & ministeria vocarentur indigenæ, in Regno Daniæ nati & educati, quibus sermo Danicus vernaculus & notus esset, quàm exteri & alienigenæ, qui eius vsum nullum haberent: idq; sibi placere. Ita enim Interpretibus opus non esse. Quæ cum ita sint, cupere se, vt in posterum Albertus, in Episcopis designandis & creandis, eius rationem habere, & indigenas exteris præferre vellet. Sed & de pace Christianorum, & paganorum conuersione actum & transactum fuit. Atque ita inter Regem & Episcopum conuenit, & discessum est, consentientibus animis, & rebus benè compositis. Sed & post id tempus, (*Ad. c. 33. 3.*) Adalbertus sæpe Regem ad Eidoram fluuium consistentem conuenit, eumq; ad pietatem & studium Religionis cohortatus est; Rege omnia, quæ ab Archiepiscopo ex sacris literis proferebantur, notante, & memoriæ mandante, & ad ea vitam & mores componente. Quamuis de continentia
gula

gulæ & mulierum frustra illi concionatus sit, nec persuadere potuerit, quòd naturalia illis gentibus ea tempestate essent. Archiepiscopus etsi de Regis voluntate non dubitaret, tamen maioris firmitatis gratiâ, domum ad suos reuersus, author fuit Imperatori, vt Regem Daniæ euocaret, & cum eo fœdus feriret. (*Ada. vterque alteri perpetuam iuraret amicitiam, cap. 20.*) Cuius consilij obsequutus Imperator, fœdere cum Rege inito, cum sibi deuinxit. Vnde maximæ & amplissimæ commoditates ad Ecclesias Boreales redierunt. Nam Sueno ad exemplum Imperatoris & aliorum Principum fœderatorum, qui Christianam Religionem profiterentur, in deligendis Sacerdotibus Deique ministris, iudicio utebatur accurato ac maturo, vt non tantum eruditionem spectaret, sed inprimis etiam pietatem, vitæ castitatem, morumq; sanctimoniam & modestiam consideraret ac perpenderet. Ædes quoque sacras, templa & sacella, à fundamentis erigere, & collapsa sarcire & instaurare, magnis in eam rem sumptibus impensis ac collatis. Liberalitas verò & beneficentia eius erga Doctores & Sacerdotes maximè prædicanda est. Nam quartam, hoc est trientem Numismatis Regij: quartam item exactionis vel capitationis ciuium: & quartam æstiu census portionem Episcopo, qui eo tempore sederet, concessit & legauit, hac additâ comminatione, vt, si quis Successorum suorum, suæ voluntati de hisce donationibus & legatis contrauenire ausus fuerit, is diris deuouetur, & execrabilis sit. Ita Regnum Daniæ Religione ornatius & excultius reddidit Sueno. Ius quoque Archiepiscopi, consuetudoq; mittendi Legatos, & Episcopos in regiones Boreales confirmatum est solertia & studio Archiepiscopi, qui in demortui Bezellini, (*vt dictum supra circa ann. 1043. 27. Kal. Maij*) locum suffectus Suenonem diu relu-

stantem ac tergiuersantem tandem in suam sententiam pertraxit.

In Breuiario Slesuicensi, à Reuerendo in Christo Patre ac Domino, Domino Godschalco de Aleuelde, Dei & Apostolicæ Sedis gratia Episcopo Ecclesiæ Slesuicensis (& quidem ultimo) in lucem edito, memoratur historia admodum memorabilis, vereque admiranda, quæ tunc temporis contigit, dum Danis Anglia pulsas, Northmanni eiusdem imperio potiebantur: quam tum propter veritatem tum vetustatem, in laudem Beatissimæ ac gloriosissimæ Virginis Mariæ (cum liber iste breuiarius admodum rarus sit) hic ponere, fert animus.

ANCELMVS Cantuariensis Archiepiscopus & Pastor Anglorum, Coepiscopis suis & omnibus mysteria B. Virginis Mariæ recolentibus, salutem & perpetuam in Domino benedictionem. Cum Conceptio veneranda Dei Genetricis Mariæ, Dilectissimi fratres quemadmodum per multa experimenta signorum in Anglia & Francia, ceterisque climatibus diuersis olim sit declarata, me narrantem audiat dilectio vestra. Tempore namque illo, quo diuinæ placuit pietati, Anglorum gentem de malis suis corrigere, suæque serututis officiis arctius astringere, gloriosissimo Normannorum Duce VVilhelmo, eandem primam debellando subegit. Qui scilicet VVilhelmus, Rex Anglorum factus, Dei virtute & industria sua, totius Ecclesiæ dignitates & honores in melius reformauit. Cuius intentioni pia & operibus bonis inuidens ille bonorum omnium inimicus, tum familiariorum fraudibus, tum extraneorum incurisibus, conatus est eius obsistere successibus: sed Domino protegente, & timente se Rege & glorificante, ad nihilum redactus est malignus. Audientes autem Dani, Angliam Normannis subiectam, grauiter indignati sunt, se suo quasi hereditario iure priuari, arma parant & classem aptant, vt eos adeuntes à data sibi patria penitus expellant. Quo comperto, Rex prudentissimus, VVilhelmum Helfimum quen-

quendam Religiosum, Abbatem Remensiens. Cœnobij accersitum ad Daniā dirigat, ut huius rei veritatem inquirat. At ille, ut vir admodum sagacis ingenij, strenue negotium Regis exequitur. Quo fideliter peracto, ad Angliam reuerti cupiens, mare ingreditur, & iam maximam maris partem prospero cursu transierat. Tunc subito densis surgentibus vndiq; ventis, horrida tempestas cœlum commouit & vndas. Fatigatis igitur nautis, nec vltra valentibus obniti, fractis remis funibus ruptis, & cadentibus velis, spes salutis amittitur. Cumq; de salute corporum desperati, animarum curam solummodo magnis clamoribus Domino commendarent, & Beatam Dei Genetricem Mariam, miserorum refugium & desperatorum spem, deuote acclamarent, ecce subito conspiciunt quendam reuerendæ habitudinis virum, Pontificali insula decoratum quasi inter medias vndas naui proximum. Qui aduocans ad se Abbatem Helsimum, ait. Vis sanus ad patriam redire? cumq; ille se toto corde id solum desiderare responderet, ait illi Angelus. Scias inquit, me ad te à Domina nostra Dei Genetrice Maria, quam dulciter inclamasti, directum, ut si dictis meis obtemperaueris, saluus cum comitibus tuis, imminens maris periculum euades. Spondet illico se in omnibus ei obtemperaturum, si hoc euaderet naufragium. Promitte Deo & mihi, inquit ille, quod diem conceptionis, & creationis Matris Christi solenniter celebrabis, & aliis celebrandum predicabis. Ait ille, Quo tempore celebrabitur festum istud? Sexto ait, Idus Decemb. hoc festum solennisandum tenebis. Et quo, inquit Abbas, officio vtetur Ecclesia, & Ecclesiastico obsequio? Omne, inquit, obsequium, quod dicitur in eius Natiuitate, dicetur & in eius conceptione, excepto, quod nomen Natiuitatis mutabitur in nomen Conceptionis. His dictis ille disparuit. Et citius sedata tempestate, Abbas cū suis incolumis cōcito gradu applicauit anglicis littoribus. Et quæ viderat audieratq; quib. potuit intimaui, statuens diem Remensiēsi in Cœnobio celebrari & ipse, quoad vixit deuotis obsequiis celebrauit. Et nos fratres, si portus

salutis volumus applicare, Dei Genetricis creationem & Conceptionem dignis officiis celebremus, ut ab eius benedicto filio digna mercede remuneremur. Hac ibi.

HARALDVS VII. Rex Dania 71. Iuramenta litium deciforia introduxit. Obijt A.R. 2. 1080.

Regnante Suenone Haraldus, cui scelera Mali cognomen adiecerunt, Olai Regis Norvvegiæ Frater, Constantinopoli, Fratrem mortuo, in Daniam rediens, Suenonem consanguineum regnantem reperit. Sueno Regnum Norvvegiæ ferro acquisitum, Haraldus fidelitatis Sacramentum iuranti, dedit in beneficium, id pro Ducatu accipienti, quod is totum sese Suenoni submisisset. Haraldus ad suos reuersus, fretus eorum beneuolentiâ & fidelitate, rebellare cepit, classemque 60. nauium adornauit, ac Daniæ oras maritimas adortus, ferro & igne eosdem vastauit ac populatus est. Maximas tunc temporis clades acceperunt Arhusia & Slesviga. Nam Ecclesia Arhusiensis incensa conflagrauit, Ciuitas autem Slesuicensis direpta & vastata fuit. Rex Sueno terga vertit. Haraldus & Sueno quotidianis inter se prælijs, quoad vixerunt, contenderunt, Haraldus tandem in Angliam profectus est, vbi & cæsus fuit. Ad. c. 13. 3.

C A P V T XVI.

S. CANVTVS III. Rex Dania 72. Episcopis sessionem à Regibus proximam & Decimas attribuit. Othoniæ, Blaccone proditore, à Fionibus ante altare internecioni datus, Anno 1088. 10. Iul.

Mortuo Suenone, Canutus, qui propter pietatem & integritatem Sancti cognomen adeptus est, in

in

in Regno successit. Is ad exemplum Suenonis, Sacerdotum & Ecclesiasticum ordinem honestare & promovere cupiens, lege latâ confirmavit, quemadmodum usu Canonum receptum ac approbatum erat, ut Episcopi Regibus proximi affiderent, & apud eos principalem locum obtinerent. Qui honos etiam Siuardo Episcopo Slesuicensi oblatus & exhibitus fuit, ut proximum à Rege locum occuparet, Regi quoque affideret. Neque ea re contentus Rex, alijs etiam privilegijs, immunitatibus, & honoribus, ordinem illum decoravit & ornauit: & inter alia iuri diuino, & Canonibus conuenienter, ut Clerici, Religiosi, & literati, Iurisdictioni Politici Magistratus exempti, coram sui ordinis hominibus conueniantur. Et si quæ poenâ afficiendi sint, vel æris, vel grauioris multæ, ut id de arbitrio cuiusque ordinis, atque Ecclesiasticorum, coram Superioribus Magistratibus, ac Rectoribus fiat, ita enim Clericos à Laicis differre conueniebat. Quin ad institutionem Sacrorum Canonum, Decimarum solutionem populo imperauit. Sed pius ac sanctus Rex, dum Ecclesiæ salutis ac incolumitati intentus, de eiusdem incremento ac propagatione, gloriaque ac honoris Christi apud suam gentem amplificatione, anxie ac sollicite laborat ac contendit, malorum odium ac inuidiam sibi conflauit, qui felicem Euangelij cursum non solum sistere, sed omnino intercidere summo opere conabantur ac impedire. Nam cum in conuentu Procerum, de finibus regni amplificandis, & de Angliâ, quam ipsius Maiores subegerant, recuperandâ, deliberatum esset, adhibito simul in consilium Olao fratre, sine quo nihil decernere ac tentare solebat, omnibus Regis institutum placuit, in primis autem Olao, simulanti, sibi eam rem maximè cordi esse, simulque promittenti, se vnâ in Angliam expeditionem suscepturum. Quamuis regni cupiditate

tate adductus longè aliter sentiret, aliudq; clam corde agitare. Dani ubi iam ad eam rem se paratos esse arbitrati sunt, deq; fide Olai, qui in Angliam vnà se profecturum fratri receperat, nihil quicquam amplius dubitarent, ibi Olaus contra omnium expectationem, diem ex die ducere, procrastinare, modo hoc, modo illud causari, & quòd multis grauissimis rebus, magnique momenti negocijs impediretur, prætendere. Quæ res, diuturna q; cunctatio ac tergiversatio, non minimam sinistra ac difficilis cogitationis suspicionem præbuit, quod aliquid monstri aleret, aliudq; corde clausum aliud ore promptum haberet. Cumque Rex non obscuris indicijs accepisset, cum sibi insidias struere, præter omnium expectationem magnis itineribus Slesuicum contendit, ubi tum Olaus agens nouis rebus studebat, urbis amplitudine & loci oportunitate, vt quæ in Isthmo, & finibus Regni Daniæ sita esset, fretus. Fratrem nihil quicquam mali metuentem de improviso aggreditur, captumque in Flandriam relegat, quòd eum rerum nouarum & Imperij cupidum, magnæque apud Danos authoritatis, & animi in se infensi cognouisset. Quare ne longius eius dementia progrediretur, mature prouidendum, operaque danda, ne quid in posterum sibi nocere ac obesse posset. His peractis Rex iterum in Daniam magnis itineribus contendit, vt classe, quam instructam habebat, in Angliam transmitteret, bellandi & Insulæ recuperandæ studio ac desiderio incensus ac commotus. Sed longè aliter res cecidit, quàm sperarat. Nam ad suos reuersus omnium ordinum & plebis animos à se abalienatos, reperit, vsque adeò, vt nauibus relictis in summum Regis contemptum atque opprobium vnusquisque domum suam repeteret. Hac subditorum suorum contumacia ac temeritate Rex commotus, edicto publico im-

eo imperat, optione datâ populo, vt vel grauissimam Regi mulctam pendant, deq; illatâ contumeliâ hac ratione satisfaciunt: aut Sacerdotibus ac ministris Dei quotannis Decimas persoluant. Congregatione totius Regni facta, consilioque habito, Regi renunciatum est, malle populum exactionibus semel grauari & vexari, quàm in seruitutem perpetuam vnâ cum liberis & nepotibus conijci, quæ Decimarum annuâ solutione illis subeunda esset. Quod cum Rex accessisset, exactiones imperauit, missisq; in omnes Regni partes ministris, vt capitationis nomine pecuniam exigent & Regis Imperium exsequerentur, illis in mandatis dedit. Eos populus, cum pro Imperio agerent, & paulò durius ac asperius pecuniam extorquerent, interemit, conspirationeq; facta de Rege quoq; necando, consilia iniuit. Quæ res cum per iudicium Regi enunciata esset, timore adductus, & periculi vitandi causa, Slesuicum tanquam ad asylum firmissimum, vnâ cum vxore & filiabus profugit, eo consilio, vt, si res postularet, inde in Flandriam cum suis traiceret. Sed paulò post mutato consilio, quòd iam furorem populi deferbuisse existimaret, in Daniam reuertitur. Est locus in medietate Iutiæ celebris, qui ob celsitatem, siue propter antiquorum sacrificiorum frequentiam, vel ob Idoli ibi culti, quod Wyg nominabatur, memoriam, Wygbergis / hoc est, Mons excelsus, aut Mons sanctus nominatur. Eò populus ex totâ Iutiâ ad iudicium conuenire, & bona sua repetere: actionesque omnis generis intendere, & persequi lite & iudicio solet. Huc Rex confugit, quòd eum locum putaret fortunæ suæ miseriæ & iactatæ portum & perfugium futurum. Sed cum illic sibi insidias parari comperisset, relicta Wiberga in Fioniam properauit. De cuius aduentu populus certior factus, spiritu Diabolico afflatus & inflammatus

in

in Regem conspirat: numerusque eorum, qui de Rege interficiendo consilia capiebant, quotidie crescebat. Ad quam rem se administrum præbuit, homo versutus & sceleratus, Blacco nomine, qui sub prætextu pacis conciliandæ, & transigendi inter Regem & populum, ad mensam & colloquium Regis admissus, & liberaliter habitus fuit. Atque ubi animum & voluntatem regis explorasset, ad populum seditiosum reuersus, tantum abest, ut sedandis motibus studuerit, ut omnia in peiorem partem interpretatus sit, verba Regis peruerterit, atque in eius necem animos eorum iam dudum inflammatos atque exulceratos, magis concitauerit atque incenderit. Cumque Rex, qui turbas ac seditionem populi iam sedatam, atque in tranquillo collocatam existimaret, ijs, quibus maximè fidebat, comitatus, ad ædem S. Albani, vespertinas preces auditum, sese contulisset, populus in continenti eum subsequutus est, magno impetu violentisque manibus, plerique valuas Basilicæ infringere, alij ignem admouere ceperunt. Interim Rex religiosissimus, qui videret sibi interitum parari, peccata sua confessus, communione corporis & sanguinis Christi, tanquam viatico omnium certissimo sese communiuit. Ibi tum populus Regem, eosque, qui in ædem sacram conuenerant, iaculis & saxis per fenestras petere, & ubicunque apertura esset, oppugnare. Rex, qui mortem præ oculis videret, coram altari sese abiciens, in modum crucis pronus procumbebat, seque, suosque Deo commendabat. Benedictus & Ericus, Regis Fratres, Regi suppetias ferre conantur. Sed multitudini in limina irrupenti obsistere non potuerunt. Ericus non sine vitæ discrimine elabitur. Benedictus vnâ cum Satellitibus Regis irrupentes excepit, & quosdam interemit. Inter quos & Blacco proditor occisus, prodicionis poenas dedit.

Sed

Sed & Benedictus Frater Regis insons occubuit. Rex precibus fundendis intentus trucidatur. Nam quidam, lancea per fenestras immissa, latus eius transfigit & transfixit. Hic fuit exitus tristissimus ac calamitosissimus quanquam beatissimus Regis optimi, deq; Ecclesia Christi præclare meriti, diuinæ veritatis Catholicæq; Religionis ac fidei amantissimi, eiusque Patroni ac defensoris acerrimi ac studiosissimi.

In cuius sancti ac Beati Regis sempiternam memoriam, inferere iterum huic historiæ libet, insignem eius commendationem, ex Breuiario Slesuicensi antea nominato, vbi primum hac oratio præmittitur.

Deus, qui hodierna die Beatum Canutum Regem & Martyrem à subditis sibi plebibus iniuste peremptum, glorioso Martyrio coronasti: præsta quaesumus, vt ipsum apud te sentiamus intercessorem, quem credimus in cælis gratia tua gloriose regnare victorem. Huic orationi vltcrius subiicitur, in præfato hoc breuiario, succincta ac brevis vitæ, remq; eius gestarum, nec non gloriosissimi martyrij descriptio ac commendatio.

CANVTVS Rex Danorum, acutus ingenio, specie decorus, armis ac animo strenuus, mentisq; industria & oris facundia redolebat. Ad miseras personas viscera gerebat materna: diuinum cultum ampliabat, carnemq; propriam ieiuniis affigebat. Nam solennibus ac priuatis ieiuniorum diebus, nec non & sextis feriis panem solummodo cum sale & aqua comedebat, cum aliis ferculis regalibus, quæ ei apponebantur, vti credebatur.

Considerans autem se Regem factum, propter hoc vt iustitia coleretur, incepit Regni prauas constitutiones pro viribus extirpare. Et vt populus contra ignauiam, virtuosum exercitium haberet, edixit, vt classis pareretur pro Anglia subiungenda, quæ à Dominio Danorum recesserat, & tunc erat per extraneos occupata. Cumq; naues parentur, ac superue-

nient

nienti tempore autumnali populus supplicabat Regi, ut propter culturam agrorum, & occupationem rei domestica suspenderet expeditionem usque ad tempus vernale. Quod & Rex annuebat. Omnibus igitur ad propria reuersis, cœpit edicta proponere cum comminatione vindictæ, ut Decimas populus Ecclesijs solueret, ieiuniâq; per Ecclesias indicta reseruaret. Plura etiam alia, quæ secundum Deum statuenda videbantur. At populus vesanus vicij & iniurijs assuetus contra Regem propter salubria edicta odium concepit: ac destructionem ipsius, primo per occulta conuenticula tractare cœpit, incentiuum habens per Olaum Regis fratrem, & quosdam procures qui Olao adhærebant. Est autem locus celeberrimus fere in medio Iuciæ, qui ob sui eminentiam, siue ob antiquorum sacrificiorum frequentiam, vel ob idoli quondam ibi nominatissimi, quod Wyg dicebatur memoriam Wygbergis (veluti excelsum, aut belli mons, seu sanctificationis, lingua Danica) nuncupatur, ubi pro causis terminandis, siue pro legum veritate & firmitate discutienda, populus ex more de omnibus partib. Iuciæ congregabatur. Hunc locum nobilis Princeps adiit, ut vel ibi refugium inueniret. Sed dum illic insidias paratas videret, versus Fioniam properauit. Cumq; Fioniam intrasset, cœpit & ille populus diabolico spiritu inflammatus in mortem pij Principis conspirare. Confluit ergo malignus populus, ac de die in diem augmentatus. Aderat inter eos versutissimus proditor dictus Pipireo (Blacco) qui Regem adiit sub specie pacis faciendæ inter populum & ipsum. Suscipitur reuerenter, & in mensa Regis honoratur. Sed cum Regis propositum cognouisset, rediens ad populum, omnia verba Regis peruertit, atque in necem pij Principis eorum animos malignus proditor concitauit. Rex autem cum aliquibus sibi fidelibus ad Ecclesiam S. Albani accessit pro vesperis audiendis. Quod cum populus comperisset, subito eum insequitur: alijq; valuas Basilicæ infringere, alij ignem admouere tentabant. Interea Rex deuotissimus per confessionem, & Dominici corporis communionem se munivit.

munivit. Cumq; obstinatus populus ipsum & socios eius, iaculis & saxis per fenestras, aliasq; aperturas nimium infestarent, Rex pius coram altari in modum Crucis procumbens, se & suos Domino commendabat. Dum autem sic orando iaceret, vnus per fenestram, immissa lancea latus eius transfixit, Christo Martyrem fecit. Hæc ibi.

CAPVT XVII.

OLAVS IV. Ex Flandria à Vitis reuocatus, Rex Daniæ
73. summam annonæ caritatem morte expiauit. Anno
1099. 9. Iul.

Censuram tristi sacram dum mente volutat

Spernere Rex, aris ipse Rodolphus adest.

Papa audit causam, tunc Regem Flamine donat

Summo, Metropolis iure caditq; suo.

A. C. 1065.

ANNO 1064. Slesuicum missus fuit Rodolphus, ab Adalberto Magno Episcopo Hamburgensi, qui Episcopatum regeret ac administraret, vir vitæ sanctitate insignis, doctrina singulari præditus, quique apud Adelbertum Sacellani officio antea functus fuisset. Cui etiam pro opinione virtutis ac pietatis hic honos habitus fuit, vt templum maximum Mindæ, quod vnâ cum tota Ciuitate conflagrauerat, & decem post annis reædificatum fuerat, iterum inauguraret & consecraret, Henrico IV. Imperatore præsentem & solennem hunc actum decorante, Anno 1080. idq; ratione affinitatis cum Rege Knutone factum esse, verisimile est, cui hunc honorem Imperator præstare & exhibere voluit. Nam Knutonis Magni filiam

H

Gunil-

Gunildam Henricus III. Imperator in uxorem duxerat. (*Saxo f. 108. Helmol. 48. Crantz. 102.*) Alioqui mirum videri posset, quod in literas relatum est, à Pontifice extero, & in loco remoto agenti consecrationem Ecclesiæ Mindensis factam esse. Olaus qui Slesuici in vincula coniectus, & in Flandriam relegatus fuerat, carcere liberatus domumque reuersus, Kanuto Fratri in Regni imperio ac gubernatione successit. Qui toto tempore, quo imperio præfuit, expertus est Deum vindicem esse scelerum, & sanguinem innocentem exposcere de manibus illorum, qui illum effuderunt. Nec Rex solum qui nefandæ ac detestandæ illius aduersus S. Canutum coniurationis conscius, & quasi author ac Princeps fuerat, sed & Dania tota, finitimæque gentes grauissimam ac seuerissimam ultionem diuinam expertæ sunt, pœnasque suæ impietatis dederunt, longè durissimas ac acerbissimas. Nam non multo post, tanta rerum omnium summa caritas ac inopia extitit, tantaque laboratum est annonæ penuriâ, vt propter frugum inopiam multi fame perirent; quiq; superstites essent, vitam diuturnam sibi polliceri non possent. Idque quod non aliunde alimenta & cibaria, ad subleuandam tantam rei frumentariæ inopiam, quibus tamen finitimæ gentes abundabant, aduehi ac importari tuto ac commode posse, viderent ac perspicerent. Nam vndique ab hostibus Dani premebantur, & eo anno frumentum in Daniâ veris tempore vredine exesum, propter siccitates angustius prouenerat. Quam vredinem ingens caloris æstus subsecutus, segetes arefecit & adussit: Autumno autem, ob copiam imbrium & pluuiarum continuarum agri, & loca culta aqua natabant, vsque adeo vt aristas ex aquis colligere oportet. In locis decliuibus & vallibus cymbis vecti, fruges demessuerunt. Aristas demessas fur-

furnis & fornacibus calefactis arefecerunt & siccarunt, vnde panem pinserent. Sed & ex farinâ illâ panis qui esui esset, subigi aut fieri non potuit, itaque pro pulte conuisci, necessitas extorsit. Ita consumptis longè lateque frumentis, in summis versabantur angustijs, quòd nemo huic inopiæ succurrere, reiç; frumentariæ mederi posse cernerent. Rex Olaus multis prædijs abalienatis, quo militem aleret ac sustentaret, vix habuit. Die quodam, Rege natalem suum celebrante, vix tantum cibariorum suppetebat, quo inuitati saturarentur. Rex qui videret ob iniustam ac nefandam fratris cædem perpetratam, delictaque enormia ac grauissima commissa, Daniæ Regnum ita diuinitus inopia ac calamitate affligi, assiduis ac indefessis precibus à Deo contendit, vt, si quid iræ ac indignationis aduersus populum concepisset, in se, non in populum effunderet ac deriuaret, seque è vitâ tolleret, vt qui huius calamitatis author esset, & populo parceret. Cuius etiam preces Deus exaudiit, eumque rebus humanis exemit.

C A P V T XVIII.

ERICVS III. bonus, Rex Daniæ 74. post impetratam à Papa Romano exemptionem à Iurisdictione Archiepiscopi Bremensis, Archiepiscopatum Lundensem instituit, eiç; Episcopatus Boreales subiecit, Hierosolymam cum vxore Bothilda profectus in Cypro moritur. Anno 1102.

OLAO successit Ericus, ex Suetiâ, vbi hactenus ætatem egerat, euocatus. Cuius regnum Deus in ipso administrationis auspicio ita fortunauit, vt superiorem rei

H 2

fru-

frumentariæ inopiam, magnâ frugum vbertate abunde remuneraret & rependeret: quod iam cœlum mitius omnia vbertim & copiose suppeditaret & produceret. Rex ob insignem pietatem & integritatem Bonicognomen inuenit, Danicè Eigodr. Wandali ubi accepissent, in quas angustias Daniæ Regnum redactum esset, nouis rebus studebant, commodam iam occasionem rati se nactos, quæ minimè negligenda esset. Itaq; bellandi cupidî Daniam inuadunt, & pyratîcam strenuè exercent, multis interfectis, plurimisque spoliatis & abductis. Quibus rebus cognitis, concilio habito, req; deliberata, placuit belligendi prouinciam proceribus Regni Daniæ demandare ac committere, Regem vero domi retinere. Iulinum quò Pyratæ, qui hætenus Daniam incursionibus & latrocinijis infestassent, sese tanquam in asylum recipere consueuissent, prius expugnari ceptum est. Ciuitate obsessa, Ciuibus imperant, vt Pyratas omnes vnâ cū hominibus maleficis & facinorosis, qui scelerum causa solum vertissent, vrbe eijciant, eorumq; potestatem faciant, nec non multæ nomine grandem pecuniæ summam exsoluant. In Pyratas & transfugas grauissimè animaduersum est. Nam ad palos deligati, reuinctis post tergum manibus, ventre aperto, exenterati & euiscerati sunt, corde etiam euulso & ori impacto, additis verbis contumeliosis, quibus illis culpam ac delicta exprobrarunt, vt nouo hoc supplicij genere, alij imposteriorum similibus peccatis deterrentur. Qua re comperta, Archiepiscopus Bremensis Liemarîus grauiter commotus, Regem diris deuouet, & excommunicationis fulmine ferit, quòd existimaret, eum in pœnis inferendis modum excessisse, tyrannidemq; ac crudelitatem noua ac insolita hac pœna exercuisse. Rex accepto hoc nuncio indignatus, vt qui nullius sibi criminis conscius

sciuss esset, Romam proficiscitur, & de iniuria ab Episcopo illatâ queritur. Pontifex vtraque parte audita, Regem absoluit, & excommunicationis vinculo, quo irretitus erat, liberat. Rex his rebus adductus, apud Pontificem instare, vt Iurisdictione Archiepiscopi eximeretur, atque vt Archiepiscopus in posterum ex numero Episcoporum Regni Daniæ cooptaretur, subeundo visitationis muneri, quod hucusque Hamburgensis obisset. Papa ad Regis instantiam recepit, se Cardinalem missurum, qui de statu Ecclesiarum Regni Daniæ cognosceret, & ad se referret. Cumq; præter spem & exspectationem hoc negotium aliquanto longius differretur, Rex tandem moram pertasus, cum Hierosolymam versus peregrinationem suscepisset, denuò Legatos ad Pontificem misit, qui de mittendo Cardinali, vrgerent & instarent, quòd Rex non libenter vellet in posterum Ecclesias suas externi alicuius Episcopi Iurisdictioni & potestati subiectas esse. Ibi tum Legatus à Pontifice mittitur, qui de Regni & Ecclesiarum statu ad Pontificem retulit, eoq; rem perduxit, vt Pontifex Regis precibus, & calumnijs, quibus grauatus erat permotus, Archiepiscopum Lundensem designaret Ascherum nomine, cui Daniæ, Suetiæ, & Norvvegiæ Episcopi subiecti, vsq; ad tempora Anastasij, id est, vsque ad annum 1153. Papæ obedientiam præstiterunt. Quo tempore Norvvegia peculiarem adeptæ est Archiepiscopum, quem Nicolaus Cardinalis, ab Eugenio Papâ ablegatus, emenso mari Britannico, præsidente Eschillo Lundensi constituit, qua ætate & Norvvegiæ Regem peculiarem habuit. Ita propter censuram & excommunicationem temerè ac inconsideratè aduersus Regem decretam, Archiepiscopus Bremensis Iurisdictionem in Religiosos & Clericos, visitandiq; ius, quod à primo quoque tempore Euangelij publi-

cati in totâ Daniâ habuerat, amisit. Rex tamen præpropera ac immatura morte præuentus, Archiepiscopi confirmationem, & reformationem à Pontifice factam oculis suis non vidit, atque perspexit, vt qui peregrè in Cyprio mortem obierit. Eo autem peregrinante & absente, Ascherus & electus, & à Pontifice confirmatus fuit. Qui & post, Episcopos à se ordinatos, & confirmatos, in Ducatum Slesuicensem misit, vt & ipsius Successores, quemadmodum suo loco ostendemus.

C A P V T X I X.

HAc ferè ætate, anno scilicet 1066. plus minus, floruit Ansuerus, vir singulari pietate & eruditione præditus. (*Metrop. f. 70. Helm. 21.*) De quo nobis hic aliquid dicendum est, quòd illustre ac insigne hoc decus Patria nostra vrbs Slesuicensis tulerit nobisque dederit. Ansverus nobili genere prognatus, Patre Osvaldo Equite strenuo, & Matre Agnete, & quidem Slesuici in ædibus illis, quæ plateam (Caninam vulgò dictâ,) ingredientibus ad sinistram sese offerunt, (quas nunc, quando ego hæc ad posteritatem transmittò, Bernhardus Soltovv Quæstor Ducalis Gottorhensis possidet, quemadmodum constanti fama ad nos perlatum est. Annos natus quindecim, hæres futurus paternorum bonorum, parentibus inuitis & reclamantibus, totum se literarum sacrarum studijs dedit. Quæ tamen studia initio nascentis Ecclesiæ in his oris fere neglecta & contempta iacebant, etiamsi Slesuicum ciuitas Saxonum Transalbinorum, vt eam *Helmoldus* & alij nominant, opulentissima, & populosissima

liffima effet. Itaque relictâ Patriâ, & parentibus, Ra-
ceburgum profectus, idq; hortatu Rudolphi Episc.
Slesuicensis, Cœnobium S. Georgij ingressus est: vbi
eo tempore inter Paganos, Idololatrias, Monachi or-
dinis Benedictini viuebant. Vbi cum plusculum tem-
poris exegisset, Christianæ doctrinæ fundamentis
perceptis, ad Religionis professionem sese admitti
petijt. Quod cum impetrasset, assumpto religioso
habitu, tantos in studijs literarum progressus fecit,
vt inter viros doctos Principem locum obtineret, vi-
râq; sanctimonia & exemplo cunctis præiret. Sacris
initatus, & ad Sacerdotium promotus, totus con-
templationi rerum diuinarum, ardentibus precibus
insistens, cor & corpus suum feruenti deuotione in
sacrificium Deo offerebat, & lachrymis litabat. Cum-
que Monasterij Abbas vel Rector è viuis sublatus
esset, ipse cunctis Collegarum suffragijs, vnanimique
omnium voto ac desiderio, Abbas creatus ac designa-
tus fuit, nomen ac officium boni Pastoris consequu-
tus. In quo munere ita se gessit, vt magnam apud
omnes laudem inuenerit, vt qui gregem sibi commis-
sum non tantum verbo, sed & exemplo erudiret &
regeret. Collegas verò delinquentes & peccantes ita
correxit, vt nec rigore & asperitate eos planè pessum-
daret, nec nimiam facilitate eorum erratis indulgen-
do coniuuaret. Sed & verbum Dei in Slauia, quæ
nondum ad Christum conuersa erat, publicauit, &
docuit, vnâ cum Collegis & fratribus, quos viginti
octo fuisse memoriæ proditum est, & plurimos ad
Religionem conuertit. Qua de causa in odium la-
uorum primariorum, qui à Religione Christianâ ab-
horrebant, adductus, vnâ cum Collegis summo in
discrimine aliquamdiu vixit, quoad Slaui, qui inuete-
ratum Dæmonum cultum aboleri nolebant, impetu
in Monasterium facto, Ansyverum vnâ cum Collegis

comprehensos in Monte non procul à Monasterio
 sito apud *Rinsberg* lapidauerunt. (*Ada. cap. II. libr. 4.*)
 Ansvverus veritus, ne Collegæ ipsius, terrore suppli-
 cij fracti ac perterrefacti, religione abnegata iterum
 deficerent, ab ijs, qui eos lapidaturi erant, cum ad sup-
 plicium duceretur, precibus contendit, vt prius quam
 ipse lapidibus obrueretur, de Collegis fumeretur
 supplicium, quò fortitudine & constantiâ Christia-
 norum Martyrum, malè de Religione sentientes pu-
 dore ac ignominia suffunderentur, certaqué fide ac
 indubitata spe contra coronæ gloriæ breui indipis-
 cendæ non exciderent collegæ, nec pusillanimitate
 sua Slauorum diffidentiam augerent, Religionemq;
 deridendam propinarent. Quibus trucidatis, ipse in
 genua prouolutus, exemplo Stephani, Deo animam
 commendauit, & tradidit, magnâ cum hilaritate. At-
 que ita testibus *Annal. fol. 130. Ada. cap. II. libr. 4. & Hel-
 moldo lib. I. cap. 22. & 23.* Idibus Iulij Martyrij decora
 sibi peperere. Quo die & eorum memoriam celebra-
 runt Maiores nostri. Ansvveri brachium adhuc Sla-
 dij in Ecclesia Beatæ Mariæ exstare & conseruari di-
 citur. *Crantz. lib. 4. Metropolis.*) Ad eius sepulchrum
 cæcos visum recepisse, & alia miracula edita esse, vi-
 rute & Clementiâ Seruatoris nostri, Antiquitas me-
 moriæ prodidit, quod nos, vt constanti fama ac indu-
 bitata fide à maioribus ac progenitoribus nostris ac-
 cepimus, ita ad posteros Fide ac verò transmittimus.

Quanto autem honore ac veneratione, memoria
 Sanctissimi ac Gloriosissimi martyris Ansvveri, in Ec-
 clesia celebrata fuerit, ex Breuiario nostro Slesuicensi,
 à Reuerendo nec non Nobili ac Generoso Domi-
 no, Godschalco de Aleuelde (vt ante dictum) edito,
 aperte colligitur, vbi cum totum vitæ eius curricu-
 lum, & beatum ac gloriosum eius Martyrium pro-
 lixè describatur: non inutile operæ ac laboris pretium

me

me facturum existimaui, si in Viri huius sanctissimi, de Ecclesia Christi præclarè meriti, & popularis nostri Slesuicensis, æterna laude digni, sempiternam memoriam, verba ex præfato Breuiario deprompta, huic historiæ insererem.

Præmittitur autem primum more consueto Oratio. Adesto Pater gloriæ nobis, vt victoriæ laudes tuorum Martyrum, digne possimus promere, Ansueri & eius Sociorum.

Cordis ex secretario, gens omnis simphonizat.

Nam in tormento vario, Ansuerus stephanizat.

Cœleste viridarium, iocunde tunc stipatur.

Cum felix per Martyrium, hic mundus irrigatur.

Auete sancti Martyres, Ansueri comitina:

Orate, ne nos flebiles mors tangat recidiua.

Sancte Ansuere, Martyr Dei inclyte,

Cum tuis consortibus, Ora pro nobis, quaesumus.

Item:

Pange terra Holsacia, Nobilis & Generosa:

Nam de tua progenie, prodijt rubens rosa:

Ansuerus, qui nobiliter ex te generatur:

Per quem ineffabiliter multa mirabilia Deus operatur:

Ex cuius odoris fragrantia, tota redundat Slauiæ.

Sequitur Elogium. S. Ansuerus, innocens ab infantia, māsuetus in pueritia, sobrius in adolescentia, secutus parentum vestigia, tantis virtutum moribus est adornatus, vt vsque ætatem virilem, qua perfecte vixerat, propter suæ perfectionis culmen, possit Beato Iob comparari.

Oratio. Deus, qui Beatum Ansuerum sociosq; eius, gloriosissimo Prothomartyri tuo Stephano in passione coequasti: concede propitius, vt eorum meritis & intercessionibus, à tormentis perpetuis liberemur & ad vitam perueniamus æternam.

Regi regum Domino, venite iubilantes:

Qui sanctos in martyrio, confortat agonizantes.

H 5

Hym.

Hymnus.

*Æterna Christi gloria de Martyrum victoria,
 Laudetur cum tripudio, in cordium pallacio.
 Cultores vineæ Dei, in charitate flammei.
 Ansuerus nam cum socijs, sunt iuncti cæli incolis.
 Pro fletu transitorio, vescuntur cæli gaudio.
 Quorum nobis precatio, sit mentis iubilatio.
 Laudemus Patrem omnium, laudemus sanctum Spiritum
 Trinum & vnum Deum.*

Alius:

*Ansuerus in consilio non abiit prauorum:
 Quapropter nunc collegio sortitur Beatorum. Ps. 1.
 Cur in Sanctos Domini, gentes fremuerunt,
 Quos nece valde flebili, flebiliter strauerunt. Ps. 2.
 Inuocantes Domine, sanctos exaudisti,
 Quos in tuo nomine, pati voluisti. Ps. Cum inuocarem.
 Descriptio vitæ eiusdem ortus, progressus, ac exitus
 ex eodem Breuiario.*

B. A N S V E R V S Nobili prosapia, videlicet ex Patre
 Osvaldo, milite strenuo, & matre Agneta progenitus: de
 Ciuitate Slesuicensi fuit oriundus. Ipso namque tempore,
 sicut ex Hamburgensi colligitur Cronica, Slesvick, ciuitas
 Saxonum transalbianorum, quæ sita est in consinio Danici
 Regni, opulentissima atque populosissima, ex improviso, pa-
 ganorum incursum funditus est excisa. Ansuerus spreuit Sco-
 riam terrene dignitatis, vt vsurparet gloriam cælestis Ciui-
 tatis. Dereliquit patriam iuuentutis flore, adeptus castimo-
 niam sub Benedicti more. Elegit abiectus esse in domo Dei sui
 magis, quam habitare in tabernaculis peccatorum. Hic B.
 Ansuerus, cum quindecim esset annorum, & hereditatis pa-
 ternæ speraretur futurus hæres, parentibus inuitis, literarum
 anhelauit studiis erudiri. A patria igitur & parentibus
 discedens, declinauit viam suam, bono duce Spiritu, ad Cæ-
 nobium sancti Gregorij in Ratzeborch, in quo tunc temporis
 inter

inter paganos, idololatrias, degebant Monachi Ordinis sancti
Benedicti.

Vt rosa vel lilium, constipat viridarium,

Sic equali forma

Per Osvaldi filium, fulcitur Monasterium,

Sub Benedicti norma.

Sicut nouella plantationes à iuuentute sua.

Consideratis vero mundi blanditijs, quæ nullum durabile præstant subsidium, aliâq; fortuna secularis despiciens, prædictum adiit monasterium, & feruenti desiderio ad Religionem se recipi postulauit. Deo itaq; volente, qui omnia quæ vult, facit & disponit, postulata faciliter impetrauit.

Eia Rachel sponsa Christi, militans Ecclesia.

Quæ tot proles edidisti, quot ad cœli gaudia

Animas tu transtulisti, per tormentorum genera.

Quorum neces tu fleuisti, per sancta desideria.

Filij tui sicut nouella Oliuarum in circuitu mensæ tuæ.

Bonæ voluntatis scuto coronaſti Domine.

Quos ex huius mundi luto, extraxisti hodie.

Ex ore patientium, vis Christe collaudari.

Vt virtus innocentium, possit comprobari.

In Dei tabernaculo habitat Ansuerus.

Qui in Slauorum populo, fuit Doctor verus.

In eodem autem Monasterio habitu indutus religioso, proficiebat super coæuos suos, qui secum scholis inerant, tam literarum studijs, quam virtutum exercitijs. Ad Sacerdotium denique promotus, mira deuotione contemplatiuus, lachrymosis orationibus insistens, cor & corpus suum sedulè Deo in sacrificium offerebat. Et inter Missarum solennia, crebra meruit reuelatione diuina consolari.

In Patrem dum eligitur Ansuerus, vir discretus,

Ex hoc non erigitur in corde, sed mansuetus,

In pietatis opere permansit indefessus.

Quod docuit summopere alios, est aggressus.

Hic

Hic accipiet benedictionem à Domino, & misericordiam à Deo salutari suo.

Tandem dicti Monasterij Abbate defuncto, concordia fratrum electione, sanctus Ansuerus Abbas effectus, nomen & rem boni pastoris est affecutus. Rexit namque gregem sibi commissum, verbo & exemplo. Delinquentes fratres ita correxerit, ut nec nimis rigidus eos subuerteret, nec, præter modum remissus, eos in errore confoueret. O sacratissimi amatores Trinitatis Deificæ, Abraham in montis radice tres viros vidit, & vnum adorauit, sic Ansuerus ex vno ore tres simul & semel, emisit melodias: Abraham vidit tres viros: tres vidit & vnum adorauit, sic Ansuerus.

Cum ergo sanctus Pater Ansuerus, cum 28. fratribus suis, verbum Dei fiducialiter per Slauiam predicaret, & plurimos ad fidem conuerteret, indignati Magnates, ipsos in monte non remoto à monasterio lapidauerunt. S. Ansuerus, cum ad passionem veniret, supplicauit persecutoribus, ut prius focij, quos deficere metuebat, lapidarentur. Quibus coronatis, ipse gaudens cum B. Stephano genua posuit, & ipsius patrocinia inuocans, lapidatus animam reddidit suo creatori. Ad cuius sepulchrum cæci illuminati sunt, & multa miracula operatur clementia nostri Saluatoris.

Sicut non potest ciuitas in monte celari.

Sic & nequit sanctitas in sanctis occultari.

Hoc in Ansueropanditur sancto sufficienter.

Cui de cælo mittitur virga non latenter

In cereumq; vertitur valde competenter.

A Domino factum est istud & mirabile in oculis nostris.

In te sperantes, hos & pro te morientes

Cælorum Domine, conseruabis benedicte.

In mundo, corde permanserunt sine sorde.

In terra Domini consistunt ergo locandi.

Pro plebis facinore te Christe deprecantur.

Qui in suo sanguine pro te rubricantur.

O militantis Ecclesie capitanei fortissimi.

O tri-

O triumphantis militia phaleratores.

S. Ansuere cum tuis sociis hos precibus vestris defendite.

Quos in vestro seruitio humiliter cognoscitis permanere.

Apud Christum patrociniis vestris adiuuemur semper.

Ex terrenis inquilinis fiunt ciues cœlici,

Dum necantur à lupinis viris. viri angelici.

Per quos Slauī sunt doctrinis docti rosis Mellici,

Et erepti à latrinis carceribus Eumenici.

Vindica Domine sanguinem tuorum qui effusus est.

Eia vos triumphatores pro nobis intercedite,

Et peruersitatis mores in nobis corrigite:

Vt adiutos vestra prece, Deus creator omnium,

Et ablutos ab hac fece perducatur in Empyreum.

Apud Christum vota nostra promouete precibus.

Præcinctus fortitudine Dominus regnavit.

Item.

Qui suos pulchritudine sanctos decorauit.

Seruiet iubilo Deo plebs fidelis:

Qui sanctos à periculo liberat & à pœnis:

Adhaeserunt Domino martyrium sitientes;

Cuius in seruitio steterunt vigilantes,

Sancti & humiles corde hymnum dicite Deo, Halleluia.

In collegio sanctorum laudetur Rex eorum.

Rex gloriose Martyrium, remunerator omnium. Item.

Qui sanctos per Martyrium perducit in Empyreum,

Rubescit in Slauonia Flos, quem diuina gratia

Extraxit ex Holfatia, quem triuit gens incredula.

Hic in pueritia, subiecit cuncta vitia:

Sub benedicti Regula, vixit in castimonia.

Quod experiens æmulus castitatis Diabolus.

Hunc contra sanctum stimulus tumultuauit plurimis!

In Abbatem eligitur, quod vir iustus renititur.

Sed victus prece populi, suscepit iugum Domini.

Trinitati sit gloria, per cuius beneficia,

Ansuerus his cum sociis tantis claruit miraculis:

Amen.

Gaude

*Gaude Ratzeburgensis Ecclesia, diuinitus inspecta.
 A Deitatis clementia, medullitus electa;
 Quæ Sanctorum sanguine pulchre rubricaris,
 Quorum nunc iuuamine mire gubernaris.
 Mirantur ciues cœlici, & spiritus tartarei,
 Stupent, quod hac fragilis natura, sit tam agilis,
 Quod cum tanta gloria, in passionis victoria,
 Ad cœli transit gaudia.
 O Ansuere vir Nobilis, cum quater septem sociis,
 Pro nobis preces fundere, velis & intendere,
 Quod annuis deuotionibus, tua festa recolimus. Et hæc
 Breuiarium.*

CAPVT XX.

*NICOLAUS Bonus Rex Daniæ 75. cum Vandalis, qui
 Slesuicum depopulati sunt, vario confligit Martè: à Ciuibus
 Slesuicensibus populari tumultu in Arce circa plateam
 Cespitum sita cæsus. Anno 1135.*

*Affcherus Præsul Danorum magnus, in oris
 Gunnerum nostris misit adesse pium.
 Anxius à Slauis obfessa viuit in Vrbe,
 Dum pulsant Ciues inuida tela bonos.*

ANNO 1072. Gunnerus natione Danus, ab
 Anschero primo Archiepisco Lundensi
 ordinatus & consecratus est, qui Episco-
 patum Slesuicensem administraret. Hic
 spectator fuit eius cladis & calamitatis, quam Sles-
 uicum vrbs maximam accepit, vt qui id temporis
 dum vrbs Slesuicensis à Slauis obsideretur in ea vixe-
 rit. Causam & occasionem autem huic calamitati
 præbuit, Controuersia inter Danorum Regem Ni-
 colaum, & Henricum Principem Slauorum God-
 scalci

scalci Filium exorta de bonis maternis, quæ Henricus uxori suæ conferri & exhiberi petebat. (Godscalculus enim Princeps Slauorum Christianus, duos habuit filios, Henricum quem ex filia Danorum suscepit, & Buthue ex secunda Coniuge. Helmolt. cap. 24. Godscalculus anno M. LVII. à Slauis est interfectus, quos ipse ad Christum conuertere conabatur. Vir omni æuo memorabilis, magnam partem Slauoniae conuerterat ad diuinam religionem. Passus autem est in vrbe Leontia, quæ & Lensin vulgò dicitur. VII. Idus Iunij, cum Presbytero Ippone, qui super altare immolatus est, & alijs multis tam Laicis, quàm Clericis, qui diuersa pro Christo subierunt supplicia. Annal. fol. 131. Quod cum à Nicolao impetrare non posset, negante eam illi hæreditatem deberi, armis eam extorquere statuit. Itaque plagam illam, quæ inter Albim & Slesuicum sita est, cum exercitu ingressus, eam vastauit ac depopulatus est, incolisq; vacuum ac inanem omnino reddidit. Accidit id anno Christi supra millesimum sexagesimo sexto. In Danos autem veluti authores harum litium, Slau acerbitatis suæ virus emouere cupidi, uxorem Godscalci, ex qua Filium suscepit Henricum, (Ad. c. 13. 4. Syrita dicta. vide latius Adamum eodem loco.) quæ filia erat Regis Canuti, & Soror Nicolai Regis Danorum, cum alijs matronis Christianis, apud urbem Mekelenburgam, in contemptum Religionis, & ignominiam Danorum, vestibus nudatas, dimittunt, & abigunt. (Ad. Filiam Regis Danorum, uxorem videlicet Godscalci, cum cæteris mulieribus cæsam quoque esse scribit, c. 12. lib. 4. Helmolt. c. 24.) vt exemplum ac spectaculum, nec non terrori ac formidini omnibus essent, ipsoq; facto significarent, se omnes eo loco habituros, qui Christum profiterentur illiq; nomen darent. Atque horum omnium autor & inceptor fuit Bluffo (quem Plaffonem Adam. libr. 4. c. 13. Annal. fol. 131. Homold. c. 24. nominant.) Slauus, homo nefarius, & Christianæ

Reli-

Religionis hostis acerrimus ac infensissimus, qui Godscaldi sororem in matrimonio habebat. Qui & eodem tempore territorium Hamburgense ferro & igne vastauit, arce, quam ad lacum Alstria Dux Bernardus condiderat & communierat, funditus deleta & excisa, & in contumeliam Religionis, imaginibus Seruatoris nostri & crucis deiectis & prostratis. (fol. 131. *Annal.*) His rebus perspectis, Nicolaus Rex arma parat, & prope Lubecam hosti occurrit, vbi prælio commisso acriter pugnatum est. (*Chron. Holsa. f. 40.*) Expectabatur etiam Elinus Præfectus Slesuicensis, (nam, vt supra ostendimus, Reges Danie Slesuici, antequam in Ducatum euecta esset Ditio, suos Præfectos habuerunt,) à Rege Nicolao vocatus, vt illi subsidio veniret. Sed is, nescio quid causatus, non comparuit. Postea compertum est, eum ab Henrico muneribus corruptum, vile exiguumque lucrum plus, quam fidem Regi datam spectasse. Rex cum aliquoties cum Sclauis prælio contendisset, sed parum felici Marte, in Daniam reuerti coactus fuit, multis ex nobilitate cæsis, & in captiuitatem abductis. Elinus autem, re patefactâ, perfidiæ pœnas dedit grauissimas. Nam non solum præfectura priuatus, sed & fortunis suis, omnibusque facultatibus in fiscum redactis, infamia notatus, & ad summam inopiam redactus fuit. (*Saxo. Elinus quod Patrie fortunam venditauerit, à Rege perfidiæ damnatus, non solum præfectura beneficio, sed etiam patrimonij rebus ignominiosè exutus, vltima inopia sordidissimi lucri pœnas persoluit.*) Henricus & Bluffo his rebus elati, cum Regem abesse cognouissent, ad limites Ducatus propius accedunt, omnia ferro & igne vastant, ipsoq; vallo Danorum, quod in Isthmo ædificatum esse supra ostendimus, potiuntur; munimento inter Saxoniam & Daniam omnium firmissimo. Quin & Bluffo sui firmandi causa ad lacum Sliam arcem vel Castellum à funda-

fundamentis erigit, & de suo nomine *Blusseburgum* vocat, cuius adhuc vestigia reliqua, ruderatq; quæ supersunt cuius obuia. Vulgus *Luseburgum*, elisa litera B. vocat, sed malè. Henricus insigni triumpho ac victoria, quam superiori prælio, de hostibus reportasset, elatus, insolentiorq; factus, Danos porro, qui loca maritima incolunt, aggressus, spoliauit, & pyriticam exercuit. Loca etiam Eidoræ vicina, & quidquid intra Slesuicum, & Danorum vallum, agrorum iacet, diripuit, & ex toto Ducatu Slesuicensi magnas prædas egit. Tandem quoque urbem Slesuicum copijs, quas nauibus aduexerat, de improviso aggreditur. (*Slesuigam funditus deleuit. Ada. c. 13. lib. 4. Annal. fol. 131. Helmold. cap. 24.*) Ipsa vrbs autem post Elinum remotum, præfecto destituta, non tantum exterorum libidini & rapinis, sed & furtis domesticis exposita fuit. Quibus ciuitas eò acerbius intus, quàm foris vexabatur, quò ad nocendum occulta manifestis, & intestina externis peiora & perniciosiora sunt. Neq; enim minus Ciuis, quàm hostis formidabatur. Nam Frisones vnà cum Holfatis & Dithmaris, impunitatis spe proposita, vacante Præfectura, dies latrocinijs, noctes furtis consumeabant: & vbi ædium fastigia conscendere non licebat, ibi imas earundem partes, & fundamenta ligonibus adorti, cuniculis actis custodes circumueniebant. Quamuis aditui & custodes, magna cura & assiduitate ædes, & res sibi commissas, adseruarent, vsq; adeò vt equos compedibus vinctos, ne à furibus abducerentur, intra domus repagulum tenerent, & excubitores valuis affixi, quò omnia salua essent, iacerent. Qui non tantum ianuas seris obserabant; sed etiam fossis ductis, aditu fures prohibebant. Quibus rebus fiebat, vt quidam ingenuis & claris parentibus prognatus, cum videret homines egentes, spolijs & direptionibus Ciuium sese

I

locu-

locupletasse, nulla verecundiæ aut generis ratione habita, sese rapinis dederet, & clarissimam indolem spe lucri illectam, ex summo nobilitatis fastigio in obscurissimam turpitudinis sentinam abijcere non erubesceret. Ita sanguinis decore indecenter usus, viros generis ad scelerum licentiam transtulit, & quod virtutibus nutrimentum esse debebat, vitijs ac sceleribus mancipauit. Idq; quod nullus eum persequi ausus fuit, etiamsi eius expilationes vulgo notæ essent, quod impunitas eius tantò delictis propensior habebatur, quantò conspectior delinquentis auctoritas esset, vt Saxonis verbis vtar. (*lib. 13.*) Nomen autem viri nobilis, qui urbem expilauit & diripuit, non exprimit Saxo, sed suppressit, generis procul dubio, ex quo ille oriundus fuit, nobilitati parcens. Bluffo huius cladis author & inceptor, paulò post domum reuersus, à suis obtruncatus fuit, Deo ad pœnam illum rapiente (*Annal. fol. 131.*) ita Slesuicum, ciuitas Transalbinorum opulentissima & populosissima de improviso Slauorum incursionibus funditus deleta & euersa fuit, (*Anno 1066. Slesuicum à Sclauis euersum anno Henrici V. octauo. teste Helmold. cap. 24.*) Stormarijque & Holsati omnes aut interfecti, aut in captiuitatem abducti, vt hic cum Helmoldo (*cap. 24.*) exclaimare liceat. Domine venerunt gentes in hæreditatem tuam. (*Slauī omnes facta conspiratione ad Paganismum denuò relapsi sunt, eis occisis qui persisterant in fide. Ada. c. 13. libr. 4. Et hæc fuit Slauorum tertia apostasia, ab eo tempore, quo primum sub Carolo Magno Christo nomen dederant. Annal fol. 132. Helmold. cap. 24.*) Rex Nicolaus, quod viribus impar esset, Slauis hostibus resistere nō potuit. Ita fiebat, vt Slauī nemine prohibente, Slesuicum excurrerēt. Nam qui præfecturam Slesuicensem acceptare vellet, repertus fuit nemo, propter summum discrimen, & crebras finitimorum excursiones.

S. CANV-

(S. CANVTVS Primus Dux Slesuic. circa A. C. 1118. à NICOLAO Dania Rege inuestitus, & Rex Vandalorum à Lothario Saxone ex legato Henrici Obotr. inauguratus, (vnde etiamnum titulus Vandalia remansit,) An. 1128. Sub quo Religio in Eiderstedio & Strandia propagata. A Magno patruele interemptus, in Martyrum ordinem relatus. Anno 1130. Ringstedij sepultus.)

Tandem exortus est Canutus, qui tam periculosum à Patruo multis honorem oblatum expeteret, non opum cupiditate, sed fiducia virtutis. Quod tamen ille gratis à Rege non est consequutus. Imò vendita sui patrimonij parte, munus alijs hactenus ob periculum formidolosum & contemptum adsequutus est, Saxone teste. (*lib. 13.*) Ita Rex extimescendum ignauia decus virtuti venale fecit, hoc est, Præfecturæ beneficium, quod homines ignaui & meticulosi ob periculum respuebant, viro forti & audaci vendidit, qui honestam militiam vili lucro, & opum ex patrimonio parandarum cupiditati anteposuit. (*Legendus Helmoldus, cap. 50.*) Vnde colligere licet, partem illam Iutiae in Ducatum Slesuicensem euectam esse, quatuor potissimum de causis. Primò, quòd Rex Nicolaus, Canuto Fratris Filio, in compensam Regni, quod occuparat, ditionem aliquam dare cogeatur. Nam, vt *Helmoldus cap. 50.* apertè testatur, (*& Annales fol. 158.*) Nicolaus Regno Daniae vi & fraude potitus erat, mortuo Fratre in expeditione Hierosolymitana. Secundò, vt Filium Magnum Regni Hæredem relinquere posset. Tertiò, quòd Slauos, qui eo tempore rerum potiebantur, reprimere non posset Rex Nicolaus, & Ducatum ab illorum iniurijs defendere, nisi ope Canuti. Nam Crito dominium in Slauonia obtinuit, & in suam potestatem redegit Saxones, ita vt ei sub tributo seruirent Holsati, Stormarij, & Tietmarsii. & iugum durissimum ferre coacti fuerunt sub

Imperio Critonis. Quibus rebus fiebat, vt ex Holsatia sexcentæ familiæ & plures Albi transmissio, nouas & remotas fedes quærent, vbi persecutionis furorem vitarunt, & ad montes Harthicos, hoc est, Syluam Hercyniam profecti sunt, vbi & ipsi confederunt & nepotes eorum vsque in hodiernum diem. *Annal. fol. 132.* Quin & terra latrunculis abundabat, qui populum Dei occiderent, & caperent, & gentem Saxonum toto ore deuorarent. *Ibid.* (*Fuit hoc anno M. LXVII. vel circiter. Vide etiam fol. 136. de Slaus Annal.*) Quartò, Lucri cupiditate adductus Ducatum Slesuicensem concessit, vt ex Saxone colligitur, cuius verba supra commemorata sunt. (*Anno M. LXIX. celebre illud Colloquium Henrici Regis cum Rege Danorum habitum est Lunæburgi, vbi sub specie fœderis de bello Saxonibus faciendo, compromissum fuit. fol. 133. Annal.*)

C A P V T XXI.

SEd an in feudum concessus fuerit Ducatus Slesuicensis Canuto, dubitari potest. Idque quòd feudi nulla fiat mentio. Deinde quòd beneficium emisse dicatur Canutus. Emptorem nominat Saxo his verbis; *Emptor verò plus lucri in militia, quàm opum agitatione posuit.* Item, *Munus vendita patrimonij parte assequutus est.* Saxo quidem alibi beneficium Præfecturæ Slesuicensis appellat duobus in locis, lib. videlicet 13. his verbis; *Elinus beneficio Præfecturæ exutus.* Item, *Nemine Slesuicensis Præfecturæ beneficium recipere audente.* Feudum autem est beneficium, quod alicui Dominus dat eâ lege, vt, qui accipit, & fidem & militiae munus, aut aliud seruitium exhibeat. Deinde quamuis & moribus quorundam locorum, certa pecuniæ summa, vel aliud quiddam

dam Domino feudi detur à *li 75 avaxdu. Jevos*, siue pro redemptione, vel, vt nostri loquuntur, pro firmando feudo. Quod vulgari Lingua *Besten* appellant. Vnde vox Germanica vel Gothica in Latinorum coloniam deducta *inuestire*, non à vestiendo, sed à *Besten* / hoc est, firmando vel confirmando Feudo dicta. Quæ summa pecuniæ præstatur, feudi firmandi, & noui possessoris admittendi & suscipiendi causa: etiam si alia accedant symbola, vt manus porrectio, poplitis flexio vel deosculatio. Etiam si Saxo quoque, Breuiarium Slesuicense, Crantzius, & alij hos sequuti, Item Liber Cantilenarum Danicarum, Kanutum Ducem nominent, (*quia scilicet cum acquisitione regionis etiam Ducis titulum adeptus est.*) Crantz. lib. 3. cap. 29. Saxonæ lib. 5. c. 28. & Helmoldus cap. 50. Kanutus, inquit, in patriam reuersus, à Patruo benigne receptus, & Ducatu totius Daniae præditus est. Idem iisdem verbis tradunt, *Annales fol. 158.* Chronicon quoque Holsatiæ disertis verbis id testetur; in hac tamen controuersia aliorum mentem ac sententiam audire, quam meum iudicium ferre ac interponere malo. Fuit id autem anno 1119. plus minus. Sed ad Canutum reuertamur. Is simul atque Ducatum Slesuicensem à Rege consequutus esset, Legatos ad Henricum mittit, pacisq; conditiones offert. Inter alias autem, vt de iniurijs & damnis, quæ Iutiæ & Slesuicensibus intulisset, satisfaciat, & ablata restituat. Legatos autem simul atque se in viam dedissent, subsequitur, animo quasi præfagiente, Henricum conditiones pacis repudiaturum. Henricus ad ea respondit, se pacem cum Danis non facturum, sed petitionem hæreditatis maternæ persequuturum, quoad sibi satisfactum esset. Quod vbi ad Kanutum relatum, mutato consilio, conditiones pacis propositas rescidit. Quo cognito Henricus, subridens in hæc verba prorupisse dicitur,

dicitur, Canutum equo ferocienti & refractario, qui
 sessorem excutit, similitimum esse, se tamen breui eius
 lasciuia & petulantia frenum iniecturum. Qua re
 nunciata, Canutus noctu clanculum magnis itineri-
 bus ad Henricum contendit. Cumq; diluculo ad eius
 munitionem peruenisset, hoc est, vt ego existimo, ad
 castrum Georgij, vulgò Iurgensburgum, (quod in hono-
 rem D. Georgij prope Slesuicum edificauerat, quod tamen
 eiectis ac deletis Slaus, à Canuto Duce Slesuicensi direptum
 fuit: vt notat Patruus meus, Hieronymus Cyprius, ad Hel-
 moldum suum cap. 24. Quemadmodum & in omnibus penè
 Ciuitatibus, vel suburbis, Diuo Georgio, tanquam Diuo, &
 Patrono tutelari, eadem aliquam, vel aram edificarunt: Du-
 ces quoque Slesuicenses, eius imaginem sigillo impressam,
 obsignandis literis adhibuerunt, quarum nos plurimas vidi-
 mus,) Henricus eius aduentu inexpectato & irru-
 ptione consternatus, neque arma capere, neque mu-
 nitione sese defendere ausus fuit; sed equo conscen-
 so, vicinum mœnibus flumen Sliam traiecit, & flumi-
 nis interiectu hostem fefellit. Canutus ea re exhilara-
 tus, quòd salutem suam amni potius, quàm oppido
 Slesuicensi credere maluisset, illum traiicientem cla-
 moribus & dictarijs prosequutus est, & num madesa-
 ctus esset, per ludibrium percontatus est. Henricus
 contra, quid sibi hæc profectio subita & aduentus
 inopinatus vellet, quærit. Veni, inquit Canutus, vt
 frenum & lora, quibus me vincire decreuisti, capes-
 sam. Henricus minas, quas nuper iactauerat, sibi vr-
 banitate quadam exprobrari intelligens, ignominiam
 ioco prosequutus est. Video, inquit, te calcibus ita
 obniti & refragari, vt ne tangi quidem, tantum
 abest, vt contineri queas. Ita Canutus verba contu-
 meliosa, quibus eum Henricus inceserat, dictarijs &
 ioco diluit. Ibi tum Kanutus castrum Iurgensburgum,
 & Blusenburgum, quod ad pratum Regium, vulgò di-
 ctum,

Etum, & Sliam ædificarat Bluffo, demolitus est, & solo
æquauit, hostemq; Ducatu Slesuicensi expulsum, in
Slauiam vsque persequutus est, omnia longè lateque
igne & ferro vastando. Interim tamen cognationis
& sanguinis ratione habita, de pace agi ceptum est, &
tandem conuenit ijs conditionibus, vt Kanutus
Henrico mortuo, Slauiam possidendam iurisiurandi
firmitate teneret, propterea quòd ad bella cum Teu-
tonicis gerenda filiorum virtutibus diffideret, mal-
letq; maturum fortitudine hæredem circumspectu
arbitrij sui libertate consciscere, quàm sub naturali,
sed inualido, patrimonium exteris inuadendum re-
linquere, Sed & de hæreditate materna, cuius peten-
dæ causa bellum aduersus Danos mouerat, inter sese
pacti sunt, vt certam pecuniæ summam Rex nume-
raret. Quam pecuniam à Rege receptam Canutus
Henrico numerauit. (*Saxo. f. 123. Helmold. lib. 1. c. 50. 51.*
52. Annal. fol. 158.) Quàm miserè autem vrbs Slesui-
censis hoc bello & irruptione Slauorum direpta, ex-
pilata, & vastata sit, ædificijs dirutis & prostratis, ru-
dera subterranea adhuc indicio sunt. Nam iacenti-
bus noua fundamenta, aut paulò altius fodientibus
solum, in quo vrbs sita est, vbique tres plateæ, &
tria pluraue pauimenta strata sese offerunt: Item foci
tres pluresue lateribus strati, alter alteri impositus &
superiniectus. Quam gratiam autem Canuto pro
periculis & bene meritis retulerint illi, quo-
rum ille aduersus Slauos defensionem
suscepit, deinceps osten-
demus.

* * *

CAPVT XXII.

*Pontifice Albero Monachi laxare rigorem
Incipiunt, vita ac liberiore frui.*

*Ornatur variis tunc templis ora marina,
Ac bellum geritur triste Canute tibi.*

A.C.1086.

ANNO 1096. Alberus natione Danus, Episcopus Slesuicensis exortus est, ab Ascero Archiepiscopo Lundensi ritu solenni, moreq; consueto, ordinatus ac consecratus. Hoc tempore, cum Ecclesiæ creuissent, & facultatibus, prouentibus, diuitijsque locupletatæ essent, cœperunt paulatim homines religiosi & Sacerdotes, à maiorum virtute & pietate degenerare, & sese otio dedere, atque ad libertatem aspirare, vsque adeò vt eos disciplina, & Regula quadam vitæ coercere deberet. Et cum ante id tempus illi, qui Religionem Christianam docebant & propagabant, ordinis essent Benedictini, (cuius erat & S. Anscharius,) mutato habitu religioso, nomen quoque mutarunt, volueruntq; *Canonici Regulares* appellari, à Regula, ad cuius præscriptum vitam suam instituerent: ita tamen, vt liberiore, quam ante, fruerentur aura. Interim tamen veste decente amiciebantur. Idem & Bremæ postea sub an. 1110. factitatum. Appellabantur autem Canonici Regulares à regula D. Augustini, Nam alij Canonici Regulares posterioribus demum temporibus, suam, ab alijs mutuati sunt, viuendi regulam. Ita Præmonstratenses à S. Nortberto Archiepiscopo Magdeburgensi circa ann. 1120. Hospitalarij S. Antonij à Gastone

Gastone viro Nobili ex Prouincia Viennensi circa ann. 1121. & c. Solebant autem ipsi sub sacro superpelliceis, sub albo amiculo vti. Retinent etiamnum Canonici Slesuicenses consueta & vsitata Canonico-
rum nomina, nimirum *Prepositi, Archidiaconi, Cantoris, Diaconi, Sacrista, Hebdomadarij*, quorum vestigia ex veteri vsu ac consuetudine in Ecclesia Slesuicensi adhuc remanent ac supersunt. Hac ætate Religio Christiana, in Ducatu Slesuicensi incrementa cœpit maxima, locisq; maritimis *Eiderstedia, Strandia*, homines, qui ab humanitate longè abessent, paulatim barbarie exuta, ad Religionem animum applicauerunt. Ita vt in *Eiderstedia*, & *Strandia*, templa in honorem veri Dei, eiusq; cultum ædificari cœpta fuerint: SS. Apostolorum, aliorumq; sanctorum & Beatorum, (qui in numerum Sanctorum relati essent,) nominibus ipsis inditis. Anno 1103. die S. Benedicti, qui Paschales ferias antecedit, Sacellum ex ligno ædificari cœptum est, prope locum vulgo *VVittendune* appellatum, in *Eiderstedia*, in honorem Sancti Magni, in fundo cuiusdam Agricolaë vel Coloni, *Tadeni Eskelij*, & inde *Taringa* appellata. Quæ appellatio in hodiernum diem manet. Idq; sacellum primum omnium in *Eiderstedia*, & locis illis, quæ mare aggeribus manufactis excludunt, à fundamentis erectum, maiores nostri memoriæ proditum dicunt. Hos alij sequuti, Christianæ Religionis propagandæ studio, & ipsi ædes sacras extruere ceperunt. Nam paulò post, Sacellum ligneum in loco, qui *Cleue* dicitur, prope *Garsand* in memoriam Diui Bartholomæi, & Mariæ Magdalene exædificatum fuit. Sacellum autem illud ligneum in *Cleua*, inundatione quadam euersum & collapsum, anno 1114. instaurarunt, in loco, qui dicitur *Garsand*, ad Orientem in honorem Diui Bartholomæi, & mutato nomine *Gardingam* appellarunt, quod adhuc hodie satis con-

spicuum est. Paulò post Diabolus, nascenti Ecclesiæ aduersatus, in illis oris Religionis studia & successum interturbare, vel potius exstirpare conatus fuit. Idq; ex eo colligere licet, quòd anno Domini 1113. *Boiemanni*, qui Parochiæ Cleuensi subiecti erant, impulso Diabolo, virum optimum & sanctissimum, Pastorem suum Hermannum Lutkenum, inopinatò adorti, neci tradidère. Principes, qui delictum illud inultum pati nollent, præter multam, quàm satis grandem persolvere coacti sunt, & Iure Patronatus Parochianos priuarunt. Quod adhuc Principes in hodiernum diem sibi retinent, & vsurpant. Ex æde autem Cleuensi postea pullularunt & exorta sunt alia templa, videlicet *Poppenbullum*, *Tetenbullum*, *Osterbeuera*, *Katrinherda*, *VVeltena*, & *Vollervyika*, paulatim aucta religione, & gentibus, quæ ab humanitate longè aberant, ad fidem & religionem conuersis. [Anno 1245. Sacelli *Oldensvordensis* fundamenta iacta sunt, & in *Holsatia*, locisq; finitimis, magna contentione in ædium sacrarum ædificationem incubuerunt, vnde permulta in Dei honorem templa extructa fuerunt, vt in *Nouo Monasterio*, quod alio nomine *Falderam* vel *VVippendorpum* nominant. Item in *Dithmarsia*, vbi *Vicelinus* verbum Dei publicauit, Vir pius & miraculis clarus, *Berdesholmi* sepultus. Cuius vitam & res gestas latè persequutus est *Helmoldus*, nec non eiusdem *Continuator Presbyter quidam* *Bremensis*, è cuius historia, quæ scripta in nostra Bibliotheca asseruatur, nonnulla in medium adferre lubet, quæ ad laudem ac commendationem sancti huius Viri pertinent: vt qui inter alios, insigne decus, ac clarissimum lumen *Patriæ nostræ Holsatiæ*, dum vixit, extitit, eamq; tam luce diuinæ veritatis, quam miraculorum claritate, insigniter ac præclare illustrauit ac decorauit. Vnde & Sacrosancta eius memoria, meritò nobis grata & com-
menda-

mendata esse debet. De eo autem sic Author commemo-
 rat. S. Vicelinus, fuit in Ecclesia Bremensi Scholasticus, &
 in Theologia disertus, qui multas habuit diuinas Reuelatio-
 nes tempore iuuentutis sue. Hic semper aestuabat Barbaris,
 Sclauis, prope Holsatiam demorantibus, fidem Christi præ-
 dicare. Nam illis diebus, in tota terra Wayororum, scilicet
 Plone, Oldenborch, Luttekenborch, & prope à flumi-
 ne Egdora, & à flumine Sale, quod per villam Nigen-
 munster transit vsque ad mare, in Lubeck, in Kyl, & inde
 porro vsque ad finem mundi versus Aquilonem, fides Christi
 in partibus illis nullibi habebatur. Et si aliquando habita-
 fuerat, tamen quasi per octoginta annos omnes à fide
 Christi declinabant. Hic S. Vicelinus, vestem Religiosam,
 quam Canonici Bremenses cum regula sancti Augustini ab-
 iecerant, derelinquere nolens, cum sancto viro, Thetmaro,
 Cantore Bremensis Ecclesie, partes Holsatiæ adiit, de iussu
 & mandato Reuerendissimi Viri Domini Adevveronis
 Archiepiscopi Bremensis & Hamburgensis, villam Wip-
 pendorp, alias Faldere, in qua Capella lignea constructa
 fuit, & per longa tempora deserta, in possessionem recepit, ac
 ibidem monasterium construi fecit, à quo Nigemunster,
 (alias Nevvmunster) per amplius uocitatum fuit. Ista
 Capella quasi prima fuit in tota Holsatia, & ibidem quam-
 uis Christiani esse dicebantur, tamen lucorum & fontium
 error ac idolatria multiplex habebatur; & eo strictius, S. Vi-
 celinus, de die noctuq, vigilando, orando, & predicando ver-
 bum Dei, seruiebat sub veste Religiosa & Regula sancta. Et
 dedit Deus ipsi gratiam in conspectu populi terra, ut audita
 resurrectione mortuorum & vita æterna post hanc vitam,
 subito mutati sint, omnem idololatriam abijcientes, & soli
 vni vero Deo per amplius sese deuouentes; Et infinita plebis
 multitudo de Wagria, Plone, Oldenborch, & de Hol-
 satia, Stormaria, & Ditmercia, ad audiendum nouum
 Predicatorem verbi Dei vitæ æternæ illuc aduenit: recipiendo
 pœnitentiã peccatorum. Sed & multi etiam venerabiles Viri,

Eccle-

Ecclesiastici & Clerici, S. Vicelino, in ordine, regula, habitu, & sancta vita se copulabant. Acta sunt hæc, circa annum Domini millesimum centesimum vigesimum quintum, regnante Imperatore Ludero, qui Dux fuit Saxonum, & mutato nomine dictus fuit Lotharius, pius & iustus. Et Ducatum Saxonie obtinuit Hinricus Leo, Dux Bauarie, Sanctus autem Vicelinus, cui non solum fuit curæ, suam propriam parochiam Nigemunster, & terram prope existentem Holsatiam, sed etiam terram Slavorum, Wagriam, Oldenborch, Lutkenborck, Lubeke, Plone, & circumadiacentes partes ad fidem Christi conuertere, primum in antiquam Lubeke in Svwartow sitam, verbū Dei seminando, per seipsum etiam illic Sacerdotes de suo Monasterio in Faldere erecto, constituit sanctos viros Ludolphum & Wolchardum, qui salutem populi procurarent. Tamen ob Barbarorum furiam, non diu post, Urbem antiquā Lubeke cum castro destruentium, antedicti sacerdotes Dei, Falderc, Nouum Monasterium reuiferunt. Nam quotiens S. Vicelinus quasi per 30. annos Verbum Dei Barbaris, Slauis predicare cœpit, aliquando per vnum annum, aliquando per duos vel tres, in Wagria, in Lubeke, Oldenburg & in circumiacentem terram fides pullulauit, tamen totiens à fide cepta Slauī apostarunt, & aliquando etiam Nouum Monasterium in Faldera desolabant, quorum furorem S. Vicelinus cum suis declinare volens, ad reseruandum personas notabiliore, & ornamenta Ecclesie & libros, habuit Ecclesiam Bisthorst in palude Haseldorp in asylum ac refugium. Vbi etiam Oratorium habebat ad exorandum auxilium diuinum. Circa idem tempus Adolphus Comes obiit, circa annum Domini millesimum centesimum tricesimum primum, relinquens post se heredem filium etiam Adolphum nomine, virum literatum, prudentem & strenuum, qui Theutunica, Latina & Slauica linguarum fuit peritus. Hic temporibus suis optime gubernauit terram Holsatie & Stormarorum. Demum S. Vicelinus,

nihil

nihil se posse proficere in spiritualibus vidit, nisi Barbarorum, Sclauorum populus valida manu per vim Principum secularium deprimeretur, adiit itaq; Cæsarem Lotharium, virum cultum Dei diligentem in Bardevvick, ibiq; illi revelauit, esse in terra Wayorum montem præexcelsum, super quem si castrum construeretur, quod exinde Sclauis ad fidem compelli possent. Imperator vero illuc accedens, & ita inueniens, castrum de super edificari fecit satis firmum ac validum, anno Domini millesimo centesimo tricesimo quarto. Quod Sclauis videntes dixerunt ad inuicem. Quis proditor huius montis apud Cæsarem fuit? Et vnus ex eis dixit, quod paruus homo & despectus Vicelinus, propter verbum Dei hoc procurasset. Et Cæsar huic monti, ob victoriam nominis Christiani, dedit nomen Victorialis mons, vulgariter Segeberg (von Sieg oder obsiegen dictus.) Ac etiam suasu ac precibus S. Vicelini, sub monte Ecclesiam & Monasterium fundauit, cui sex villas contulit fratribus in stipendium prope adiacentes. S. Vicelinus igitur de Nouo Monasterio, fratres ibidem ad seruiendum Deo, ad edificandam Ecclesiam in Wagria collocauit, cum ornamentis, libris, & clenodiis necessariis, pro vsu suo, & Ditmarum Cantorem Ecclesie Bremensis, suum coadiutorem illis proposuit ad regendum: atque in Lubeke iterum Ludolphum Brunonem, ac Hermannum, ad verbum Dei prædicandum, destinauit. Imperator vero Lotharius, in profectione Italica, immatura morte circa annum Domini millesimum centesimum tricesimum septimum praeuentus est, eiusq; corpus deductum fuit in Saxoniam, in Lutteram, ex nomine suo appellatum monasterium, ibidemq; prope Brunsvvrig fuit tumulatum. Quo mortuo, iterum Sclauis in Lubeke à via veritatis declinantes, suburbium ante castrum Segeberg, cum nouo Oratorio igne consumeabant. Sacerdotes Dei, de Lubeck & Segeberg, ad Falderam nouum Monasterium, vnde iam sæpius emissi, cum incrementum satore Diabolo habere non poterant, iterum reuertentes, graui mœstitia confecti

confecti sunt. Ideoq; fidelius se Deo commendabant, in ieiuniis & Orationibus, die noctuq; orare pro nouella Ecclesia non cessantes. Nam tanta fuit in Falderensi Monasterio virtuosa vita fratrum, quod verbo explicari non potest. Infirmi illuc deuenientes sanabantur, Demones ab obsessis eiciebantur, clamantes igne virorum Sanctorum se vri.

Adolphus vero Comes secundus, circa annum Domini millesimum centesimum tricesimum nonum, castrum Segeberg muro cinxit, ac suburbium & Oratorium de nouo construi fecit, iterum remissis de Faldera Presbyteris, & Clenodiis, pro vsu cultus Dei necessariis; ac etiam misit Legatos, ad Flandriam, Hollandiam, Traiectum, Westphalam & Frisiam, faciens proclamari, quod quicumque agrorum penuria arctarentur, venirent in terram suam spaciosam & fertilem in terra Wayrorum, olim Slauorum inde expulsorum. Et precipue Holsatis atque Stormaris dixit, quod ipsi in eligendo, quamcunque partem habere vellet, eo quod sanguine parentum suorum eam mercati fuissent, praeferrri deberent. Et dedit Holsatis terram à Bornehouede vsque Segeberg, & Plonensee, Westphalis dedit solum Bargardensem, Hollandis Vthinentiam, & Frefis dedit Susle, Oldenborch, Lutkenborch; & circa mare terras adiacentes dedit Slauis, faciens sibi per amplius tributarios vsque in istum diem. Idem quoque Author (Continuator scilicet Helmoldi) nō multo post, breuem quasi descriptionem totius Slauiae, vbi S. Vicelinus maximam ætatis partem docendo ac rem diuinam faciendo transegit, nobis ob oculos ponit: dum porro inquit. A flumine Egdora, quæ est finis Regni Daciae, erat initium Slauis, Nigemunster, Kil, Lutkenborg, Segeberg, Oldenborch, Fimbria, Lubeck, Svverin, & sic ad Orientem ascendendo vsque ad Prutziam. Et per Marchiam Brandenburg, Mysen, Bohemiam, Moruos & Polonos Slauia antiquitus extensa fuit. Et tres Nationes scilicet Stormaria, Dithmaria & Holsatia, Nor-

Nordavvingietiam ultra Albeam, Saxones fuerunt vocati. Quae nationes tota, longè ante Slauiam, à sancto Anschario, Archiepiscopo Hamburgensi, receperunt verbum Dei, & sub fide Catholica manebant, quamuis non bene fundata totali doctrina vsque ad tempora sancti Vicelini, qui postquam Ecclesiam Nouum Monasterium in Faldera siue Wippendorpe fundauerat in finibus Slauia & Holsatia, & primo suos totaliter ad fidem conuerterat, demum operam dedit, Domino operante, Slauos vicinos ad fidem conuertendo, in Lubeck primam Ecclesiam fundando S. Iohannis in arena, & ibidem verbum Dei & circumquaque Prædicando. &c. Vbi Author initium ac originem Prædicationis verbi diuini cultusq; sacri, in ijs locis ad Anscharium refert, complementum vero ac confirmationem S. Vicelino tribuit: vnde & paulò post addit. Tota Dania, Suecia & Norvvegia Originaliter per Anscharium sanctam fidem receperunt. Quod & ipsum Breuiarium nostrum Slesuicense ab Episcopo Godschalco de Aleuelde editum itidem clare indicat ac testatur, vbi hæc oratio habetur.

Deus, qui B. Anscharium Pontificem donasti sanctum Doctorem Genti Danorum: ipsius intercessione da nobis remissionem omnium peccatorum, & supernorum tripudia gaudiorum. Quanta autem sanctitate, ac pietate, morumque grauitate, ac honestate, sacrosanctum hunc suum Episcopatum ac Sacerdotium ornauerit ac decorauerit: quanta itidem cura ac diligentia, S. Anscharius, diuinum hoc suum munus obierit ac perfecerit, eius filij ac discipuli cum summo luctu animiq; ægritudine, testimonium ipsi præbent verissimum ac luculentissimum, quod sequentibus verbis in hoc Breuiario describitur ac continetur. Nos filij atque discipuli, Reuerendissimi Patris Anscharij, inter varias pressurarum angustias positi, veraciter iam sentimus, quid amiserimus, & quid pro nobis dolere debeamus, intelligimus. Viuente enim

Episco-

Episcopo, nihil nobis deesse credebamus. Eius namq^{ue} sanctitatem Reges honorificabant: Pastores Ecclesie venerabantur: Clerus imitabatur: populus vniuersus admirabatur. Et dum illum cuncti, sanctum & iustum predicarent, nos quoque tanquam corpus capitis, pro eius bonitate, venerandi, ac laudabiles videbamur. Nunc tanto munere frustrati, de nostris meritis non presumimus, quin magis timido corde expauescimus, ne peccatis nostris promerentibus, luporum patere incipiamus morsibus. Mundus namque in maligno positus, magis ea, quae iusta & sancta sunt, euertere, quam Religiosa quarit erigere. Sanè, qualis in semetipso Vir Beatus extiterit: qualiter & corpus suum affligerit, iam nunc tempus est narrandi. Nam vt auditum habemus: ipse adolescens & iuuenis, apud nos in monasterio constitutus, senibus & grandaevis mirandus videbatur & imitandus: iam vero apud nos, sumpto Episcopatu, quod in monasterio inchoauerat, modis omnibus augmentare, & vitam omnium Sanctorum imitari studuit, specialius tamen vitam sancti Martini. Cilicio namque ad carnem non solum de die sed etiam de nocte vsus est. Hæc ibi.

S. Vicelinus tandem, multis exantlatis laboribus fractus ac debilitatus, consummato vitæ curriculo, ad coelestem patriam hinc emigravit: vt de eius Beato ac felici discessu Chron. Slau. memorat. Vicelinus Vir sanctus in Faldera post modica tempora paralyti dissolutus, officium linguae perdidit, totumq^{ue} denique latus dextrum exaruit, iam defuncto sanctissimo viro Thetmaro, nec non castro Pluniensi reedificato; Duobus annis & dimidio Vir sanctus Vicelinus versatus est in loco aegritudinis, nec sedere, nec iacere contentus, eratq^{ue} fratribus cura simul & incredibilis mœstitia de eo: frequentius ad Ecclesiam baiulabatur &c. Vicelinus vero post hoc obiit, pridie Idus Decemb. Anno Domini 1174. sedit in Episcopatu annis 5. mensibus 9. & sepelitur in Faldera (siue Bordesholmi vbi adhuc lapis eius sepulchralis extat) presente Racesburgensi Episcopo, &

po, & officium consummante. Extat quoque in libro, de
Scriptoribus rerum Germanicarum Septentriona-
lium, vicinorumq; populorum diuerforum, studio
& opera *Erpoldi Lindenbrogi* edito, poema antiquum
de vita ac rebus gestis *Vicelini*, venustum ac memo-
rabile, quod illic legere ac videre licet.

CAPVT XXIII.

SEd ad Canutum reuertamur. Hac tempestate,
Henricus Slauium Princeps rebus humanis ex-
emptus est. Hic, vt supra ostendimus, cum
Canuto pactus erat, vt sibi mortuo Canutus in
Slauiæ regno succederet. Qua de causa Canutus apud
Lotharium Saxonem instat, vt Regno illo sibi ex
pacto delato inauguraretur, eiusq; confirmationem
petit. Lotharius, qui Canutum multis de causis ob-
seruabat, & diligebat, & eo imprimis nomine, quod
aulam eius diu sequutus esset, precibus tandem lo-
cum reliquit, & Corona capiti eius imposita, eum
Regem *Obotritorum* renunciauit ac declarauit. Kanu-
tus Rex exortus, secum deliberare ac dispicere cœpit,
qua ratione Slauios rebelles ac perduelles in fide &
officio retinere, & à defectione prohibere posset.
Quam ad rem montem editum atque excelsum, (qui
vulgo *Segeberga* dicitur, olim *Alberga* nuncupatus,)
magno adiumento fore existimans, in eo casas & æ-
dículas strui curauit, quæ munitionum instar essent;
cum finitimis quoque *Holsatis* pacem & amicitiam
confirmat, quorum opera & auxilio in reprimendis
ac subigendis Slauiis, si fortè ad ingenium redirent,
& rebellarent, commodè vteretur, & si res postula-
ret, inde in Slauiam irrumpere, obuiumq; quemque
K proster-

prosternere posset. Fratruelem igitur Henrici Pribislauum, & terræ Obotritorum Dominum Niclotum, qui, Henrico mortuo, Slauiam occupare conabantur, aggressus, prælio superauit, & Slesuicum deduxit, inq; custodiam traditos diligentissime adseruari iussit, donec pecuniam, quam pro redemptione, fideiussoribus datis, promiserant, exsoluissent, imperataq; fecissent. Accidit, vt sub idem tempus Daniæ Rex Nicolaus, qui Canuti Patruus fuit, Slesuicum veniret. Quem Canutus Dux Slesuici, vt par erat, humaniter excepit, aduentum & omnia prospera ei gratulatus. (*Annal. latè fol. 158. 159. Helmoldus cap. 51.*) Congregatione autem Procerum & vulgi habita, Rex principem locum obtinens consedit; è regione verò Canutus Rex Obotritorum designatus & coronatus sessitauit. Cumq; Canutus Regi venienti è vestigio non adsurrexisset, Rex surgens ipsum osculo excipere voluit. Eum tamen Canutus præuertit. (*Nam vt ait Helmold. c. 51. Rex Patruus, cum vidisset Nepotem suum in fastu regio, sibiq; nec adsurgere, nec osculum ex more dare, dissimulata iniuria, transijt ad eum, oblaturus ei salutationem & oscula. &c.*) Canuti vero splendor & magnificentia eum in summam inuidiam adduxit, & imprimis apud vxorem Nicolai Regis, quæ ad Regnum Daniæ adspirare, omnibusq; viribus adniti ac contendere Canutum suspicabatur, & ne filio eius Magno præferretur, summoperè metuebat. Itaque Magno ad se accersito, *Videsne, inquit, mi fili, vt patruelis tuus regnum adeptus sese efferat, ac superbiat, omniaq; pro imperio agat? Num eum Regnum Daniæ appetere dubitas? Tuum erit dispicere, omniq; ratione prouidere, quo pacto huic incommodo maturè præuerti ac occurrì possit. Nisi enim id feceris, ipse te Regno, quod tibi debetur, priuabit.* (*Helmold. cap. 51.*) Hac impia matris Oratione impulsua & inflamma-

flammatum Magnus, de Canuto è medio tollendo consilium inire ac secum cogitare cœpit, idq; matris assiduo hortatu & suasu, quæ verebatur, ne ope & præsidio Lotharij Cæsaris, apud quem gratia & auctoritate plurimum valebat, Canutus Daniæ Regnum occuparet ac possideret. Sed & Rex Nicolaus paulò ante, Canutum, quòd in suspicionem regni affectati apud eum delatus esset, interrogauerat, quà de causa, cum Slesuicensem Ducatum possideret, à Cæsare Regnum Obotritorum & coronam rogasset ac impetrasset. Canutus respondit, ea de causa id à se factum esse, vt inter Regnum Daniæ, & Slauos vicinos perpetua pax ac tranquillitas, firmaq; & constans amicitia coalesceret, & confirmaretur. Idq; è re maximè Danorum esse, qui cum Slauis iam multos annos quotidianis prælijs contendissent, cum aut suis finibus eos prohiberent, aut ipsi in eorum finibus bellum gererent. Eius rei se testem esse, qui patriæ liberandæ, hostisq; propulsandi causa, vitam suam sæpè in discrimen adduxisset. Idque omnibus satis constare ac manifestum esse. Rex Nicolaus vbi cognouisset, Canutum & Magnum animis dissidere, Procerum interuentu eos reconciliare, atque in gratiam ac concordiam redigere summopere studuit ac laborauit, eoq; rem perduxit, vt alter alteri fidem daret, se omnem ex animo simultatum exercitarum memoriâ penitus deleturum. Quod etsi sanctè seruaret Canutus, Magnus tamen pro nihilo habuit, vt qui Canuto saluo, incolumem sese fore, regnoq; Daniæ tuto ac tranquille potiri posse, non putabat. Accidit non multo post, vt Roskildia conuenirent Canutus & Magnus, vbi ad colloquium inuitatus à Magno Canutus, venire non respuit, neque recusat, etiamsi Canuti vxor *Indeburga* summopere id dissuaderet, maritumq; ne ad colloquium veniret, dehortare-

taretur, quòd somno se monitam diceret. (*Helmold. cap. 51.*) Canutus vero id pro nihilo habendum existimans, periculo & monitis vxoris spretis, tantum propinquitati & coniunctioni Magni tribuebat, vt salutem suam periclitari potius, quàm de Magni fide dubitasse, videri vellet. Itaque quatuor ministris stipatus ac comitatus, Magnum accedit, qui & totidem secum in comitatu habuit. Magnus loriceatus Canuto venienti adfurgit, osculoq; eum amantissime acceptum suauissimè complectitur. Visis loriceis, & quid sibi arma volunt? inquit Canutus. Respondit Magnus, (conatum animiq; propositum astute ac fraudulenter dissimulans) sibi rem esse cum subdito quodam inobsequenti ac immorigero, in quem animaduvertere decreuisset. Cumq; in syluam vicinam ingressi essent, Satellites, qui in insidijs collocati erant, eis occurrerunt. Cumq; rursus percontaretur Canutus, quid sibi homines armati vellent: Nunc, inquit Magnus, de regni successione, & summa rerum decertabimus. Canutus obstupefactus, Regnum, inquit, ego Patri tuo diuturnum & felix faustum ac optatum ex animo exopto. Quod neque ego appeto, neque vnquam me appetuisse egomet mihi conscius sum. Sed Magnus, qui vita priuare, illumque tollere omnino decreuerat, hac oratione nihil permotus, gladio stricto caput ei percussit & diffidit, reliqui Satellites hastis eum confoderunt. (*Annal. fol. 159. diuissog, membratim corpore crudelitatem suam etiam in mortuo exsaturare gestinerunt.*) Corpus eius exanime Ringstadum deuectum est, quòd vereretur Magnus, ne ob necem illius, populus inflammatus seditionem concitaret. Cædes autem Anno 1130. die Ianuarij septima, commissa fuit. Idq; liber Cantilenarum Danicarum ostendit. Hic fuit exitus tristis admodum ac funestus pij ac sancti Ducis Kanuti, in cuius S. memoriam sempi-

sempiterno honore ac veneratione colendam, Ecclesiæ non inutilem pioq; lectori non ingratum laborem me præstiturum puto, si ex Breuiario nostro Slesuicensi sæpius iam allegato, quæ de eius vita, rebus gestis, ac tristissimo, quanquam Beatissimo vitæ eius exitu, illic memoriæ prodita sunt, huc transferrem & pio ac beneuolo Lectori ob oculos statuerem.

Præmittitur autem primum Oratio. Deus, in cuius fide, Gloriosus Dux Kanutus firmiter incedens, vitæ innocentii violenter subtrahitur, præsta quæsumus, vt sicut ipse imméritæ morti adiicitur, mortem quam meruimus, eius meritis ac precibus euadere mereamur. Per Dominum &c.

Sequitur vitæ rerumq; eius gestarum descriptio. B. Kanutus, Regis Erici filius, Dei dispositione factus Dux lucia, posuit super femur gladium suum. Inuasores Regni dissipat, perdit raptos, & fures suspendit, & in breui ab omni persecutione patriam suam liberauit. In omnibus prosperè egit, quia manus Domini erat cum eo. In diuinis deuotus exstitit & curiosus, in secularibus strenuus & Curialis. A Deo & hominibus iure dilectus erat. Vnde Magnus, Regis Nicolai filius, excæcatus inuidia, Ducem dolo de terra delere voluit. Contigit interim, vt Dux Regi tunc accusaretur: tunc & Rex, falsis fauens suggestionibus, his causis, Concilio Rypensi ipsum aggressus est. Tu contra consuetudines terræ, noua quadam induxisti, & in Slauiæ contra me nomen Regis usurpasti. Super quibus Rex suis responsis auditis (quia simplex erat & cito moueri non potuit) delatoribus derogauit Rex, commendans opera Ducis, quia erant valde bona. Cum in illo tempore, imminente die Natalis Domini Regis, curia esset Roskildis celebranda, & Dux Canutus ad festum inuitatus ire festinaret, vxor eius, rei euentum præcogitans, hortabatur illum iter omittere. Sed cordis innocentia viro iusto eundi proposuit securitatem. Transfretante, venit ad curiam Regis, vbi cum honore receptus est. Magnus igitur, cui Kanutus se tutius committebat, meditabatur die ac nocte, quo eum

neci traderet. Huius perfidi Henricus Sthatelar fretus consilio, tres procures confederavit, in quibus præ cæteris malefaciendi habebat fiduciam. Deinde tanquam familiarem suum, Ducem consuluit, dicens; Frater fidelis præ cunctis mortalibus, cum te sine falsitate aliqua expertus sum, quædam negotia tuo consilio ordinare disposui, volo, ut in secretiori loco mihi soli solus obuias, ubi nemine impediante, quæ deliberanda sunt, definire valeamus. Kanutus falsi fratris verbis fidem dedit, & respondit, locum & tempus assigna, paratus enim sum in omnibus tibi parere. Die autem altero Epiphaniæ Domini, summo diluculo, Magnus, armatus cum suis sequacibus, ad sylvam veniens, in qua fratricidium perpetrare disposuit, doli nuncium ad Ducem direxit, mandans ei, ut, quod fideliter sponderat, cum festinatione adimpleret. Igitur S. Canutus ad locum properans, perfidum per saltum vagantem solum videbat. Qui statim occurrens, osculatur, amplexatur, pacis osculo Iudæ traditoris officio se obligavit, dicens. Frater, sedeamus illic. Sedens cum eo, versipellem latenter sub toga lorica tum perpendens, dixit. Frater bone, ut quid arma portas in tempore pacis? Traditor respondit. Inimico meo, iuxta opus suum, vicem reddere teneor, & ad vindictam ad præsens paratus sum. Iam scelus diutius celare non potuit, sed odiose dixit. Kanute, cuius est Dacia? qui simpliciter respondit, dicens. Frater, cuius est Dacia, nisi Patris tui & Patru mei, quamdiu Deo placuerit. Cui Magnus. Non sic. Omnes vadunt post te. Tu tollis à nobis locum & gentem, & inter nos hoc modo melius diuidi potest. Circumspiciensq; Dux, vidit armatos, & ait. Frater, scit, qui omnia nouit, me tibi, aut tuis, verbo vel opere nunquam obfuisse. Et quare hoc fecisti? In hoc sanctus surgere voluit, sed per cappe caputium traditor eum indigne retrahens, gladio ab aure sinistra in dextrum oculum, caput scidit, & cerebrum denudauit. Deinde cæteri, lanceas in latera eius fixerunt, & Martyrem Christi fecerunt.

* * *

Dum

Dum corpus S. Kanuti Ringstedium transfertur ex
eodem Breuiario. Oratio.

Omnipotens, sempiternus Deus, qui Beatum Ducem Kanutum, meritis suis inter Martyres mirificas, & inter mortales miraculis manifestas, presta quæsumus, ut nos, qui hodie eius translationem celebramus, ipsius precibus, de presenti miseria, ad perenne gaudium, transire valeamus. Per &c.

Deo dilectus Dux Canutus, terminum tangens, quem nemo præterire poterit, in Fidei pignore meritum & nomen Martyris preciosa morte promeruit. Quamplures igitur, tam felici morti dedito, (& pro Nobilitate Germinis, quia Regis filius, & pro Excellentia Dignitatis, quia Dux & Iudex iustus, & Bonitate innata, quia Mente prouidus, Lingua disertus, Manu fortis, Corpore venustus, Facie decorus, fidelibus Familiaris & Factori suo Fidelis apparuit) lachrymas madefactas exequiis impendebant. Prouocabat siquidem eos ratio multiplex corpus gloriosum Roschildas deferre. Ciuitas enim erat, sede Pontificali auctorizata, dignitate ceteris excellentior, & Patroni patriæ precioso dotata pignore, tam Principum quam Prælatorum affcripta sepultura, maioris dignitatis melioribus apparuit. Terror, inquam Tyranni, eos à proposito desistere, subito compellebat. Inde frustrati voto, dispositione Diuina sancti Martyris Reliquas Ringstediam tulerunt, membris tandem tanti Martyris in Basilica sanctæ Mariæ, Matris & Virginis, sepulchro commendatis, Virtutem sepulti, Benignitas Diuina, insepultam manifestauit. Tempore illo, Ecclesiæ sanctæ duo præbendarij erant, & ambo nequam; Qui, quia viciosi, virtutibus Martyris inuidentes, quem Dominus manifestum fecerat, sub modio malicie abscondere satagebant. Præualuit inquam potentior, falsitate cedente veritati, delatorum Martyrum inuectionibus fictis, nullus fidelium fidem adhibuit. Perseuerantes siquidem in malitia sua secundi interfectores, peiores prioribus, sedent in insidiis, ut semel interfectum, iterum interficiant innocentem. Vnde vates vetularum fauentes friuolis, sepul-

chrum

chrum sancti, animalis immundi decoctione adhibita, sedare frustra festinabant: vt his maleficiis, miraculis cessantibus, Martyris memoria meta poneretur. Sed licet filius iniquitatis nocere opposuit innocenti, nihil praeualuit inimicus in eo, quia in Domino dormientis faciente sine fauilla lucem ardentem, nequicia nebula offuscare non potuit. Annis quidem xv. membra Martyris humata manebant, & fama felix de die in diem, accrescentibus Miraculis, longè lateq; incrementum accepit. Vniuersis igitur persecutoribus eius peremptis, perempto etiam Erico, qui Leonina feritate in Fratris ultione nulli parcens eadem exercuit, Ericus Spake regnum obtinuit. Tempore illo, ætatis discretio, naturæ nobilitas, gratia virtutum & timoris absentia, VValdemarum Ducis & Martyris filium, diu latentem in medium duxerunt. Comperto hoc facinore, Ericus Canuti Frater de homicidio tam funesto ac atroci apud omnes questus, plebem concitauit, parumq; abfuit, quin pro summo ac intimo amore, quo piè defunctum complecterentur, ardentissimoq; cordis dolore ac ægritudine propter tristem ac atrocem hanc eius cædem, in Regem ipsum impetum facerent.

(MAGNVS Rex Gothiæ. contra Lotharium Imp. S. CANVTI necem vindicantem, vallum à Nora flum. ad D. Michaelis templum vsque Slesuici eduxit. Obijt anno 1135.)

Magnus cum videret plebis furori obsti ac imperari non posse, metu perculsus in Gothiam exulatum profugit. Non multo post autem Rex, existimans diuturnitate temporis iam populi animos sedatos esse, Filium reuocauit. Quo factum, vt in summam omnium inuidiam & odium adduceretur Pater. Sed & Ericus ea de re & cæde patrata Lotharium Imperatorem, missis Legatis, certiolem reddere, & obnixè petere, curare vellet Imperator, atque efficere, vt de Magno parricida, dignum ac meritum pro grauitate ac atrocitate facinoris, supplicium sumeretur

retur, neue mortem illius inultam pateretur. Lotharius re cognita, summo dolore afficiebatur, quod virum Principem, sibi summa familiaritate coniunctum, tam fœda morte interemptum cognosceret. Itaq; vt eius mortem vlcisceretur, Slesuicum magnis itineribus, valida militum & equitum manu stipatus, contēdit, & ad vallum Danorum seu *Denneverck* peruenit. (*Annal. fol. 159. Helmoldus, cap. 51.*) Cum vero iter sibi interclusum esse animaduerneret, transitusq; non pateret, ibi substitit, castraq; meratus est. Huic subsidio venit Ericus, classe Slesuicum aduectus. Magnus de aduentu Cæsaris certior factus, nouo vallo urbem Slesuicum communiuit, portisq; ciuitatis præsidium validum applicauit. Cuius valli rudera ac reliquæ ad lacum *Noram* vulgo dictum, non procul à Monasterio virginum nobilium Deo dicatarum clarè cernuntur. Altera autem pars valli, & propugnaculi in monte edito excitati, ab æde *Diui Michaelis* (in quam propugnaculum deinde conuersum est,) initium capit, & versus orientem in lacum *Noram*, per agrum *Pastoris* protenditur, qui adhuc magna ex parte integrū conspicitur, etiamsi alicubi interruptū sit, ædificijs, & hortis, qui postea ibi ædificati & facti fuerunt vallo complanato. Nicolaus Rex, qui filij partes tutaretur, vallum interius, quod ciuitati proximum est, milite, quem ex Iutia collegerat, occupat & tuetur. Ferunt tot tantasque eius copias fuisse, vt cum eo Imperator manuum conferere non auderet. Ericus vallum ciuitatis, suis copijs, quas nauibus aduexerat, oppugnauit, attamen in urbem trajicere ausus non fuit. Lotharius cum videret, se frustra illic hæere, tempusq; inutiliter terere, de pace agere cœpit, quo vrbs Slesuicum obsidione liberaretur. Quæ his conditionibus, Erico inuito & reclamante, coiit, vt Magnus Imperatori fidem daret, seq, illi dictis ac imperio

audientem & obsequentem fore promitteret, & ut militem Romani Imperij duceret. Quas condiciones Magnus obuijs vlnis amplexus, & ad genua proci-dens, Imperatorem supplex veneratus est. proq; cæde commissa magnam auri summam multæ nomine exsoluit, ut testis est *Helmoldus c. 51.* ubi ait; Magnus virtute Teutonici militis territus, apud Cæsarem im-menso auro, & hominio, impunitatem indeptus est. Quæ res malè Ericum habuit. Itaq; de Magni leuita-te Imperatorem admonere, & palam enunciare, quòd Cæsar eam fidem Magni erga se experturus esset, quam ipsius Frater Canutus magno suo malo com-perisset. Neque eum opinio fefellit. Nam Imperator domum rediturus, cum Eidoram trajicere conare-tur, ibi tum Magnus ad ingenium rediens, fide, quam Imperatori dederat, neglecta, Ducatu egredientes copias adoritur & persequitur, tandemq; fugat, vsq; adeò, ut armis abiectis natando sibi salutem quære-rent, & euaderent. Ericus verò ægrè ferens Impera-toris animum iam mutatum, pristinam iam iterum deferbuisse iram, Magnumq; in gratiam receptum esse, ideoq; de fratris cæde vindicanda cogitare cepit. Quare in omnes Regni partes excurrere, ac de impia ac truculenta fratris cæde miserrime conquestus, ho-mines ad commiserationem ac vindictam permoue-re & sollicitare, eoque rem perducere, ut multi auxi-lium ei aduersus Magnum pollicerentur, atroxque ac detestandum hoc parricidium vindicare parati es-sent. Itaque coactis copijs Magno pugnandi pote-statem fecit, eumque prouocauit. Sed victus Ericus & in fugam versus, pedem referre coactus fuit.

ERICVS IV. E Mundi cognomine, *Pes Leporinus*, id est, *Häsenfues* / *Rex Danie* 76. Magnum nauali prælio in *Scania* interfecit Anno 1135. à ministro *Plogo* ex *Iutia* oriundo rursus lancea transfixus Anno 1139. *Ripis* sepultus.

Tur-

Turpissimam huiusmodi in fugam cum subinde rebus desperatis sese coniecisset, cognomen tandem adeptus est, ut Pes Leporinus vocaretur. Ericus vero, cum non haberet in Dania, ubi pedem poneret, Slesuicensium opem & præsidium implorat. Qui propter singularem Fratris Canuti pietatem, insignemque eius clementiam ac liberalitatem, qua erga Slesuicenses usus erat, Erici miserti, in urbem hominem receperunt, fidemque & iusiurandum dederunt, sese, si res postularet, pro eo mortem appetituros. Nam ita ait *Helmold. c. 52.* *Illi Slesuicenses memores bonorum, quæ impenderat eis Kanutus, receperunt virum, parati pro eo ferre mortem & exterminium.* Hac re nunciata, Rex Nicolaus & Magnus copiis magnis collectis Slesuicum contendunt, eamque obsident. Obsidionem illam quamvis durissimam ac acerrimam, toto autumnoque fortiter ac animosè ciues sustinent. Ingruente autem hyeme, Rex qui militem in hybernis contineret, ciuitatem strenuè ac acerrime oppugnare cepit, opportunitatem nactus maiorem quam ante, quod Sliamnis, seu qui adiacet ciuitati, lacus congelaciasset, *Helmold. c. 54.* Qua de causa Slesuicenses in summas angustias redacti, Adolphi Holsatiæ Comitis opem & subsidium anxie implorant, centumque marcas se soluturos promittunt, si cum Nordalbingis ciuitati subueniret. (*Annal. fol. 159.*)

Circa hæc tempora ADOLPHVS I. Comes Holsatiæ de familia Santerслеуеn, à LOTHARIO Duce Saxonie, Comitatu Nordalbingia (quod ultra Albim Septentrionem versus sita, sic dicta) siue Holsatiæ, post Gothefridum, cui Magnus, vltimus Dux Saxonie ex familia Billingorum (quos Sturbergehorns vocat *Fabric. lib. 2. origin. Saxon.*) Nordalbingiam in feudum concesserat, à Vandalis obtruncatum, infeudatus est, ut testatur *Chronicon Schaumburgense, Cyriaci*, ni fallor, *Spangenbergij*, impressum in *Stadhagen* anno Christi

Christi 1614. in fol. vbi libr. 1. c. 5. fol. 17. recitat hoc ex ade
Hamburgensium Metropolitana monumentum.

Anno M.C.VI. Inclitus & magnificus Dominus Luderus
Dux Saxonie & VVestphalie, qui postea Romanorum Impe-
rator factus, & Lotharius appellatus, contulit & dedit Co-
mitatum Holsatie, VVagria, & Stormaria vacantem absque
heredibus, per mortem Nobilis viri Domini Gothofridi, di-
ctarum terrarum vltimi Comitis, à paganis pro fide Catho-
lica, cum multis Christianis ministerialibus suis, prope Ham-
burg interfecti: Nobili viro Domino Adolpho Comiti de
Scharvenburg, qui, & sui filij de ipso pro tempore procreati,
ab illo tempore, vsque in hodiernum diem, predictarum ter-
rarum pacifici Domini & Comites sunt & fuerunt: Post
Carolus Magnum & Luduicum eius filium Romanorum
Imperatores & Francorum Reges, huius Ecclesie secundi
fundatores & fidelissimi fautores extiterunt. Orate pro eo.

Deinde ab Henrico V. Imper. confirmatus fuit Adolphus,
A.C. III5. eidemq; gubernatio vrbs Hamburgensis commif-
sa. Lothario Saxoni in subjugandis Vandalis, & eorum Idolo
Filius exstirpando auxilium tulit A. C. III7. qui cum hos
vicisset, castellum in monte Segeberga, quasi dicas Victoria
monte, in signum victoria, & contra persecutionem Paga-
norum in Christianos, instinctu Abbatis Vicelini construi
curauit, vt antea dictum A.C. II30. Obijt anno II33. al. II37.

HARTVNGVS militiam sequutus sub Lothario Saxone
Imp. in Bohemia cum 540. Equitibus casus, hostibus de im-
prouiso huius copias opprimentibus, A.C. II26.

Magnus vero vbi intellexit, Adolpho Holsatie
Comiti centum à Slesuicensibus promissas Marcas,
vt illis succurreret, totidem Marcas se daturum Co-
miti recepit, si Slesuicensibus opem non ferret. Co-
mes quid ageret, quidue cōsiliij hac in re caperet, ani-
mi dubius ac incertus, rem cum proceribus commu-
nicandam existimauit. Quibus vnanimiter placuit,
Ciuitati succurrendum, quod quotidie eius commo-
dis &

dis & mercibus, quibus carere non possent, fruere-
 tur. *Helmold. cap. 52.* Ita Nordalbingorum manu col-
 lecta, ciuitati succurrere statuit. Congregato igitur
 exercitu, Adolphus Comes transijt Egdoram flu-
 uium, visumque fuit ei paulatim subsistendum, quo-
 usque vniuersus conueniret exercitus, eundumq; in
 terram hostilem cum diligenti cautione. Sed populus
 prædæ auidus retineri non potuit. Tanta festinantia
 præterlapsi sunt, vt venientibus primis ad syluulam
 Thieuclam, nouissimi Egdoram fluuium vix attin-
 gerent. *Annal. 159. Helmold. c. 52.* Magnus vbi de Co-
 mitis aduentu certior factus esset, mille loricatos mi-
 sit, qui hostium impetum sustinerent & propulsa-
 rent. Cumque prælio dimicatum esset, Magnus Hol-
 satus superauit. Comes Eidora transmissa salutem
 sibi petijt. Ea victoria Magnus elatus, Slesuicenses
 obsidere pergit, (frustrato tamen labore: nam neque
 ciuitate, neq; hoste potitus est. *Helmold. 52. cap.*) Ciui-
 tate a. potiri non potuit, quòd ciues homines fortissi-
 mi, pro aris & focis, nec non salute Erici totis viri-
 bus pugnarent ac contenderent. Cumq; iam ver ap-
 peteret, Ericus, qui hyeme tota Slesuici sese conti-
 nuisset, vrbe elapsus, in Scaniam nauigat. Eum Ma-
 gnus classe, quam instructam habebat, sequutus est.
 Prælio commisso, Magnus vnà cum Episcopo Petro
 Roskildensi, ceterisque Pontificibus occubuit. Na-
 ues partim direptæ, partim laceratæ fuerunt, quarum
 tabulis plerique inhærentes trucidantur. (*Vide hic
 Helmoldum latius hæc referentem cap. 52.*) Ea victoria
 Ericus insignem laudem, & apud Slesuicenses bene-
 uolentiam adeptus est; (& creatum est ei nomen, vt Eri-
 cus Erum hoc est memorabilis appellaretur. *Helmold. c. 52.*)
 qui iam obsidione, quæ menses octo plus minus du-
 rauerat, liberati essent. Interim tamen victoria illa
 non humanis viribus, sed Dei, iniustam cædem Ca-
 nuti

nuti vindicantis beneficio tribuenda & accepta ferenda est. Nam, exiguo numero accolarum, qui se ei coniunxerant, hostem Magnum superauit Ericus. Nicolaus Rex per Iutiam elapsus, magnis itineribus Slesuicum contendit, ciues sibi reconciliaturus, quos ob eadem Canuti maxime infensos atque exosos sibi habebat. Itaq; apud Ciues instare & sollicitare, vt sibi ciuitatem ingredi liceret. Cumque illis tuto salutem suam committere non auderet, obsides sibi dari petijt, quorum tamen ciuibus recusantibus nulla ipsi copia facta. Tandem à Boieno quodam ciue, qui maxime plebi gratus atque acceptus erat, persuasus, ciuitatem ingredi decreuit, quod is omnem metum & suspicionem ex animo Regis amouisset. Portis apertis urbem ingressus, ab ordine Religiosorum & Canonicis honorifice excipitur, vt qui illum processionis honore venerarentur, & obuiam euntes per plateas in Regiam deducerent. Populus autem ira æstuans vel vt hostem recipit, sibiq; gratulatur, quod post tot pericula & labores exantlatos, tandem in suam potestatem redactus esset. Id vbi intellectum esset, amici & intimi, quibus maxime Rex fidebat, ei vno ore authores fuerunt, vt in ædem Diui Petri se reciperet, tanquam in asylum, rati multitudinem populi, veneratione templi, nihil contra Regem tentaturam. Sed Rex, ne timoris signa ederet, & meticolus videretur, respondit, se Regiam, quam Rex Slesuici habebat, ingressurum, ne penates sacrosancti in æde sacra ipsius sanguine commacularentur: & quod Regia, si res postularet, vitam ac salutem suam tueri ac defendere satius esset, quam templo. Eamque ingressus est. Fuit autem illa in platea vulgo Cespitum appellata, sita ad lacum Noram. Ciues Regiam adorti oppugnare cœperunt. Rex satellitibus & militibus, quos secum habebat, vim illatam propulsare, & se defendere

fendere conatus fuit, ita vt vtrimque plerique grauiter vulnerarentur: sed tamen multitudinis effrenatæ impetum diu sustinere non potuit, quæ, apparitoribus & ijs quos circum se habebat militibus obtruncatis, Regem adoritur & neci tradit. Idque in platea, quæ à cespite nomen habet, factum esse, Maiores nostri memoriæ proditum dixerunt. (Porro Nicolaus Senior naui elapsus venit Slesvich, percussus est à viris ciuitatis in gratiam victoris. Vltusque est Dominus sanguinem Kanuti, quem interfecit Magnus, præuicator iurisiurandi, quod iurauit. Ita Deus patrem iustissime ob parricidiū commissum ad poenam rapuit. [Monasterium in villa VVippendorpe, vel Faldera secundum Slauiam linguam antiquitus dicta, nunc Nigemunster vocitata, per Adevveronem Archiepiscopum Bremensem in insulam Bordesholm translatum, fundatum est post Ecclesiam Hamburgensem, per primum Adolphum Comitem, vbi tunc primum fides Christiana in terra VVagria, tum Slauiæ & Holsatæ per sanctum virum Vicelinum incrementum coepit. Anno Domini millesimo centesimo decimo. Hac Ecclesia ac Nouum Monasterium in honorem Beatæ Mariæ Virginis fundatum est. Ab eodem Comite Adolpho fundatum etiam fuit Monasterium Reinevelde. Nam ipse Comes fuerat de domo Schorvenburgensi, & in finibus terræ illius est Monasterium Locken situm Cisterciensis ordinis. De quo Monasterio Monachos recepit & in Reinevelde statuit permanendos. Quare adhuc hodie illi Monachi in Locken habent potestatem visitandi in Reineuelde illisq. sunt superiores. In hoc monasterio primus Iohannes Comes est sepultus, & alij etiam de illa progenie Iohannis Comitis. Hæc Continuator Helmoldi in manuscripta Historia. (Sub annum Domini IIII2. Episcopi tres è Dania egressi per comitatum Stadensem iter facturi, magna auri summa onusti, spoliati fuerunt vnà cum comitibus, in Albi submersis, à fratribus tribus pecuniam direptam esse memoria prodiderunt. Annal. fol. 153.)

CAPVT XXIV.

*Ascheri querit sublimia munera magni
 Occo, sed frustra talia captat inops.
 Selandis Præsul fit gratus Rege petente,
 Post schisma vt sequitur, pellitur inde, malum.*

A. C. 1157.

ANNO 1126. Occo natione Danus Episcopus Slesuicensis exortus est, confirmatus ab Aschero Archiepiscopo Lundensi. Cuius beneficio Ericus Rex electus fuit, vt deinceps ostendemus. Nicolao Rege Slesuici occiso, Ericus Canuti Ducis frater ad regiam dignitatem euectus est, qui ob res benè feliciterque gestas, naturæque bonitatem Erum, hoc est, clarus dictus fuit, vt dictum supra ex cap. 52. *Helmoldi*. Vbi ad regnum peruenit, genuit ex concubina Thuma nomine, filium Suein, ac sub ipso vixerunt Waldemar S. Canuti Ducis filius, Canutus quoque ex Magno procreatus, *Helmold c. 52.* Hic itaque Ericus leges à Maioribus rogatas ac conditas emendare, & exequi cœpit, quæ durantibus bellis inter arma siluissent. Ante omnia autem sedulo prouidebat, ne potentiores inferioris ordinis hominibus iniurias inferrent, & si id fieret, vt de iniurijs satisfacerent, neque impune subditi peccarent: quod sciret, impunitatem maximam delinquendi illecebram esse. Imò ferro, laqueo, in facinorosos, hominesq; profligatos ac maleficos seuerissime animaduvertebat, nulla generis, cognationis aut familiaritatis ratione habita, vt qui solis ciuilibus & intestinis bellis assueuerant, in posterum magis pacati

cati viuerent. Postquam autem præsidio Occonis Ericus Rex exortus esset, vt qui magnum ad eam rem adiuumentum attulisset, (*nam ea tempestate, vt supra ostendimus, Præsules Principem locum à Rege obtinebant, vt penes quos etiam magna ex parte erat ius eligendi Regem,*) Rex accepti beneficij memor, parem Occoni gratiam referre voluit. Cumque sub id tempus è viujs sublatus esset *Ascerus*, primus Archiepiscopus Lundensis, Rex omnia tentat, vt *Occonem* in demortui locum substituatur. Scanienses contra, ob innumera *Asceri* in se merita, *Eskillum*, cognatum *Asceri*, magno omnium consensu, in locum Archiepiscopi sufficere cupiebant, ac rogabant, & quòd nollent dignitatem illam de familia transferri. Ericus autem qui memoria tenebat, se opera *Eskilli* de improviso *Selandia* eiectionem esse, ei hanc dignitatem inuidebat: quamuis interim satis pœnarum dedisset *Eskillus*, vt qui viginti talenta auri pro illa eiectione pendere coactus fuisset. Rex vbi accepisset, *Selandenses* quoque omnes sibi refragari, indignè tulit, idque factum in pessimam partem interpretabatur, & se contumelia insigni affectum existimabat. Scanienses vero, etsi aperte Regi non repugnarent, tamen idem cum *Selandis* sentiebant. Suffragia igitur aliquantisper suspendunt, temporis oportunitatem exspectantes, quò id minori cum periculo fieri posset. Quibus rebus fiebat, vt electio Archiepiscopi plusculum temporis differretur, quòd suffragiorum colligendorum facultas non daretur. Interim miles quidam clarissimo inter *Iutos* loco natus, qui quotidie Regem comitabatur, Regi interitum parabat, ac machinabatur, eamque rem paulò post ad exitum perduxit. Commodam enim occasionem, oportunitatemque exoptatam nactus, Regem in ciuitate *Ripensi* lancea confodit. (*Pax quoque mortuo Henrico Rege Slauorum, à Slauis turbata; Nam*

anno 1133. Slauorum populi agebant ea, quae sunt pacis, eò, quod Henricus Slauorum Rex Comitem Adolphum & conterminos Nord-Albingorum populos omni beneuolentia complecteretur; At mortuo Henrico filij eius & Zuenteplogus successerunt in regno, ac tranquillitatem intestinis bellis perturbauerunt. Annal. fol. 157. Nota. Enunciabat Demon palam, a Vicelino eiectus, se in oras illas ac Daniam missum, ut ibi turbas daret, & infortunia concitaret. Idq; ad effectum perduxit. Nam & Erico occiso perturbatio grauis erupit, adeò ut oculis probari potuerit, magnum eò Diabolum aduentasse in afflictionem gentis illius. Bella enim, tempestates, pestilentias, & cetera humano generi inimica Daemonum ministerio fieri, quis nescit. Helmod. cap. 56. Annal. f. 161. b.) Atq; hoc pacto Occoni Episcopo Slesuicensi impedimentum obiectum fuit, ne Archiepiscopus designaretur ac constitueretur. Nam electio illa, de qua haecenus controuersum esset, in suspenso mansit.

ERICVS V. Lam dictus, Rex Daniae 77. & tutor Regiae Sobolis, in Vandalos infelix gessit bellum, factus Monachus Othoniae. Obijt anno 1147.

Erico Regi sublato Danialium sufficiunt Ericum, cognomento Lam, hoc est agnus, ob simplicitatem, quod nullis à natura dotibus, quibus imprimis commendaretur aut praestaret, ornatus ac praeditus erat, praeterquam quod Regio sanguine natus esset, & quod in praelio quodam solus in hostes procurrere ausus fuisset, temeritate magis quadam, quam animi fortitudine adductus. Postquam autem Eskillo de Regis in Iutia extincti morte renunciatum esset, confestim magnis itineribus in Scaniam properauit, & traiecit, sperans se Archiepiscopatus honorem adepturum. Hic autem Ericus Rex paulò ante electus, non minus Occoni fauebat, quàm qui eum praecesserat Rex, eumq; ad illam dignitatem euehere summopere cupiebat, ac laborabat. Ibi tum Scanien-

ses,

ses, qui hactenus suffragia non tulissent, palam profiteri ceperunt, se extrema quæq; malle pati, & si res postulet, bello rem decernere potius, quam permittere, ut ius Pontificatus supremi in aliam transferretur familiam. Rex populi precibus, ne nouis turbis ac molestijs ansa & occasio præberetur, cedendum existimans, sui prædecessoris exemplo motus, illorum postulatis locum reliquit, & ne multorum odia, ob gratiam vnius hominis, sibi conciliaret, à proposito destitit. Ut tamen aliqua ex parte Occoni repulsam passo satisfaceret, eò rem perduxit, ut suffragijs cleri Occo Selandiæ Episcopus postulatus crearetur. Itaq; Episcopatu Slesuicensi relicto, in Selandiam migravit Occo. Sed tamen postea, ob turbas Eskillo fugiente, Occo Slesuicum ad Episcopatum reuersus est. Motus autem & contentiones maximæ turbæq; grauissimæ inde consequutæ sunt, quod Occo posthabitus, Episcopatu potiri non potuerit, ut deinceps exponemus.

CAPVT XXV.

ADOLPHVS II. Comes Holsatiae post mortem Lotharq; Imper. à Marchione Alberto Stormaria & Holsatia pulsus, Henrico de Badevvide substituto, mox Henrici superbi auxilio eam recuperavit, & VVagriam, Vandalis oppressis, desolatam & incolis vacuam, colonis, antea ex Nordalbingia tempore Caroli Magni propter eorum copiam transpositis, ex Brabantia, Flandria, & Belgio reuocatis possidendam distribuit, (quæ postea tractu temporis cum ipsis Incolis nomen mutauit,) & Nordalbingiæ suæ Holsatiae coniunxit. Anno Christi 1140. Lubecam edificauit, vel potius restaurauit. A.C. 1143. à Critone aliàs ceptam, quam deinde combustam.

A.C. 1158. Henrico Leoni Duci Saxonia cecidit, cui postmodum contra Obotritas militans, ad Deminum casus, occubuit Anno 1164. Minda sepultus. Cuius coniux Mechtildis, secundo nupsit suo adiuncto Curatori Henrico de Orlemund. Vnde natus Albertus de Orlemund. De quibus postea pluribus.

Circiter hæc tempora, religiosi homines vestes & Regulas, quibus hætenus adstricti fuissent, mutare cœperunt. Nam, qui paucis ante annis ex Monachis Canonici Regulares exorti essent, vestitumque, ut supra ostendimus, mutassent, disciplinam & Regulam, cui hætenus illigati paruissent, pertæsi, ad liberiores vitam & institutum adspirare ceperunt, quod hætenus in ordinem coacti, vitam se solitariam vixisse quererentur. Itaque penitus luxui vestium indulgere, & liberius vivere. Sed nec nomine contenti, ut Regulares appellarentur, à Regula nimirum & viuendi norma illis præscripta, Canonici seculares salutare voluerunt. Cumque hætenus vno habitu & vestitu amicti essent, nunc quisque pro arbitrio, & pro coloris, quo delectatur, varietate, vestem sibi sumit, conueniens esse ratus, non vni vestitui, aut colori addictum esse. De qua religiosorum innouatione quidam ex veteribus ita scripsit: *Paulatim accrescente in Clero religione, apud Ecclesias ex monachis regulares Canonici prodierunt. Quid autem ex hac resolutione deinceps sit oriturum quis nouit? Interpretemur, oro, vocabulum. Si Canon est Regula, & inde nomen habent, Canonici sunt Regulares. Quid autem de Canonico fiet seculari, nisi sit regularis, sin irregularis, aut si id malumus, regularis sine regula. Erat is deuotionis feruor sub sanctis Patribus, ut inter fratres etiam Pontifices instituerent. Iam ventum est ad Regulares, ut Canonici dicerentur & essent. Utinam & ibi perdurassent. Inferior postea inuentus est gradus Canonicus secularis, hoc est, Regularis*

laris sine Regula, Canonicus sine Canone. Haftenus ille. Quod tamen accipiendum est tantum de ijs, qui initio se statui addixerunt Religioso, deinde ad liberio-rem aspirant vitam. Ceteroqui cum & sacra Aposto-lica Sedes, & vniuersa Ecclesia Catholica, quæ à Spi-ritu S. dirigitur, Canonicos approbet seculares, teme-rè quispiam eos culpauerit. Nec enim ij sunt Canoni-ci sine Regula seu Canone, sed Canonici non perpetuò illigati, sed quamdiu beneficijs fruuntur, possunt e-nim ex causis, cum Summi Pontificis venia & facul-tate beneficium suum dimittere: At Canonici regula-res perpetuò suis regulis sunt obstricti. (*Sub hac tem-pora, Magnus Bartzius Dux Daniae duxit Lutgardin filiam Hermannii de VVinceburg. Hic à VValdemaro Rege oculis priuatus, & castratus fuit: Vxor in Saxoniam rediens mise-rabili sorte truncato naso, à seruo mutilata est. Annal. fol. 165. Erat hæc ante nupta Herico Regi Danorum, qui nomi-natur Lam. Anal. fol. 165.*)

SVENO III. Rex Daniae 78. in Selandia: in acie contra VValdemarum interemptus, agrestium quodam ipsi caput præcidente, Anno 1156. Sub quo propugnaculum, in D. Mi-chaelis templum Slesuigæ conuersum, exstructum. Slesuicen-sibus in excidij compensationem Ius municipale & pratum Regium attribuit.

Erico Rege extincto, Iuuenes tres Regio sangui-ne orti, Canutus nimirum in Iutia, Sueno in Selan-dia, & Waldemarum Erici filius magno ambitu, ac co-natu Regnum appetiuerunt, ac affectarunt, contra voluntatem & dispositionem Erici Curatoris. Nam is congregatione Procerum totiusq; nobilitatis ha-bita, communi consilio, vtriusque Regni Suenonem Regem designauerat. Cui Canutus oblistens, Re-gnum, bello contra Suenonem suscepto, summo stu-dio omnibusque viribus affectat. Qua ratione in va-rias distracti factiones, Scanienfes vnà cum populo

Selandensi, Suenouem Regem elegerunt: Iuti verò Canutum. Waldemarum iuuenis S. Kanuti filius, Suenonis partes sequitur, atque hac ratione posterioribus annis scilicet ann. 1161. Ducatum Slesuicensem obtinuit, ac impetrauit, Suenone deinde interempto, Regno quoque Daniæ potitus est. (*Crantz. lib. 5. cap. 27.*) Ex hac fratrum diffensione maximæ consequutæ sunt calamitates, & bella, quæ etiam, signis & prodigijs horrendis præcuntibus, denunciata fuere. (*Historiam hanc latè exsequitur Helmoldus c. 68.*) Quippe in illa cœli plaga, quæ septentriones spectat, ignitæ faces, & humani cruoris species apparuerunt, & conspectæ sunt. Canutus & Sueno inter sese quotidianis prælijs contendentes, nunc victi, nunc victores exstiterunt: non sine magna humani sanguinis effusione, vt rectè quis dixerit, propter eam, qua sibi intimè ac arctissimè coniuncti erant, necessitudinem, eos in propria viscera sæuissè, gladiosq; strinxisse. Adde quòd in Dania intestino bello, grauiori & diuturniori, nunquam antea laboratum sit. Prælio autem tandem in Selandia commisso, pacem fecerunt Canutus & Sueno, *Helmold. cap. 68.* idque de consilio & mandato Pontificis Romani, qui, vt Slauum Religionis Christianæ hostem crudelissimum bello persequerentur, & classe oppugnarent, illis omnino author & hortator erat, Saxonibus terra Slauum aggressuris. Pontifici Romano obsequuti, Canutus cum Iutis magnam nauium copiam contra Slauos parat ac instruit; Sueuo verò classe Slesuicensi eum inuasurus in Germaniam nauigat. Quos Selandenses, & Scani continuo subsequuntur. Hi cum Slauis congressi, inauspicatò admodum ac infelicitè pugnarunt. Nam classis Suenonis à Rugianis cremata, ac cineres redacta est, cum milites prædandi causa in terram exposuisset. Canuti milites, vbi id accepissent, ea clade & infor-

infortunio exhilarati, hosti victoriam gratulati sunt. Sueno classe lacerâ & labefactatâ in Daniam reuersus est, ea spe & intentione, vt nauibus resectis, iterum cum Canuto congredieretur. Canutus clam in Selandiam Caduceatorem miserat, qui Selandenses ad defectionem sollicitaret, fretus multitudine amicorum, quorum opera se effecturum confidebat, vt se illi dederent. Caduceator deprehensus exploratoris pœnas dedit, vt, cui oculi exsculpti fuerunt. Roskildenses verò hisce persuasionibus inducti, Canutum in urbem recipiunt. Quibus rebus moti Scanij, qui Suenoni fidem & iusiurandum dederant, frumento, & com meatu comportato in Selandiam transmittunt. Ibi tum prælio commisso, Suenonis copiae victoria potitæ sunt. Ac Sueno crebris prosperatus victoriis, Canutum eiecit de terra, & ad Saxones pulsum exulare coegit, penes nominatissimum Harturgum Archiepiscopum, qui clarissimo genere natus magna pollebat hæreditate. *Helmold. c. 68.* Rebus ita gestis, Sueno magnis itineribus Slesuicum contendit, Adolphi Holsatiæ Comitis vlciscendi causa, qui Canuto suppetias tulisset, & subsidio militem misisset. Itaque magno collecto exercitu in Wagriam inuadit, & ciuitate Aldenburghensi expugnata & accensa, omnia loca maritima ferro & flamma vastat. Quin & oppidum Segebergense exurit, & solo æquat. Quæ omnia Rex de consilio & instinctu Etheleri perpetrasse dicitur, vt qui Wagriam Regno Daniæ subijcere volebat. (*Certabat vterq; Regum adsciscere sibi Comitem nostrum, (hoc est Holsatiæ) miseruntq; nuntios cum donarijs, plura & ampliora offerentes. Complacuitq; Comiti ad Canutum, habitoq; collega fecit ei hominum. Helmold. c. 68.*) Comes Holsatiæ fuga arrepta, auxilium Henrici Leonis, Ducis Saxoniae, in cuius clientiam & protectionem sese dederat, implorat. Henricus Leo de his

certior factus, causam examinat, tandemq; re bene perpenſa ac deliberata, mandat, vt Proceres fidei & Iureiurando, quod Regi Daniæ dediffent, renuncient, Comitisk; Adolphi partes fequantur, vel Ditione ſua cedant, Idq;e, quod haud obſcuris indicijs accepiffet, Suenonem ſibi Holſatiam ſubijcere, & Regno Daniæ anneſtere decreuiſſe; atque ea de cauſa urbem Slefuiſenſem ſatis antea munitam, firmiorem ac munitiorem reddidiſſe, vt inde, Holſatis ſemel deuictis, & in ſuam poteſtatem redactis, quotidie excurrere liceat, ſi fortassis in officio & fide non manſiſſent. Atque hac tempeſtate propugnaculum illud ad aquilonem in monte excelſo ſitum, à fundamenti erectum & ædificatum eſſe, à Maioribus noſtris memoriæ proditum eſt. Quod poſtea in templum Diui Michaelis conuerſum eſt. Canutus qui exercitum, ad quater mille expeditos, collectum habebat, Slefuiſicum quam ociffime ac celerrime prope- rat ac contendit, urbemq;e tam mari quàm terra obſidere cœpit, (*Helmold. c. 68.*) Obſidio menſes aliquot durauit. Sueno belli & obſidionis pertæſus, cum Canuto de pace agere cœpit, & tandem eò rem perduxit, Principibus pecunia corruptis, vt Canutus obſidionem ſolueret, domumq;e rediret, cum hac pollicitatione, Suenonem Imperata facturum, & fraternè cum eo acturum. Iuuenis hiſce perſuaſionibus inductus, petitioni eius locum reliquit, & Comite inſcio & inconfulto, durante adhuc obſidione, Iutiam repetit. Sueno, qui Comitem Adolphum ſolum remanſiſſe intellexerat, noctu irrumperè, eumq; in caſtris opprimere ſtatuerat. Comes, vbi caſtra à militibus vacua comperiſſet, technam ſubodoratus, ſumma feſtinatione Holſatiam petit, & caſtra de loco qui vulgo Konigshuie dictus & in myrica Croppiana ſitus eſt, vltra Eidoram mouit & traiecit. Rex exercitum
ad

ad Schalebuiam traducit, vt Comitem, qui regressus erat, à tergo adoriretur. (*Helmold, c. 68.*) Ponte ad Eidoram rupto & deiecto, prælio contendere cœperunt. Sed Comes, cum aliquantisper pugnatum esset, prælio vicit ac superauit. Sueno summa clade affectus, cum ijs qui ex ea pugna euasissent, Slesuicum redijt. Pace deinde constituta, Sueno & Comes reconciliati, amicitiam & concordiam perpetuò coluerunt. Canutum redeuntem Iuti Regem salutant, inq; belli subsidium ingentem pecuniæ summam conferunt ac numerant. His cognitis, Sueno rursus Canutum bello temerè laceßere, neque tutum neque consultum fore putauit, nisi prius exercitu reparato ex orientabilibus. Quare primum in Fioniam appellit, deinde in Iutiam trajcit, conciliatis sibi Wiburgensibus, quibus vectigal regium se remissurum pollicitus erat. Canutus vero forti ac intrepido animo Suenoni venienti occurrit, obuiamq; hilariter procedit. Ancipiti prælio diu atque acriter pugnatum est. Tandem Sueno, Canuti exercitum validissimum stratagemate alto profligauit, & ad internecionem cecidit. Nam absque eo, spem totius Regni abijcere coactus fuisset. Canutus, pulsus fugatusque, ad Frisios nostros tanquam ad asylum confugit, eisq; tributorum remissionem pollicetur, siquidem sibi suppetias ferre non recusarent. Frisij ea spe illecti, auxilio se fore promittunt. Et vt fides dictis inesset, mœnia erigere incipiunt, quibus oppidum, quod ad fluuium Mildam ædificare constituerant, cingerent & munirent. Hac re comperta, Rex copias, quas ex Scania in Selandia collegerat, nauibus imponit, & Slesuicum nauigat, Iutisque, vt vnà cum equitatu subsequantur; imperat. Naues autem minores vehiculis Slesuico deuehendas ad Eidoram curauit, ad obsidendam munionem, quam hostis sui defendendi causa moliebat.

tur. Locum autem illum magis natura quam arte munitum reperit. Frisones homines confidentes, bellandi cupidi, magna audacia pugnam inierunt, & aperto Marte in campo hosti occurrerunt, ad amnem quendam valdè amœnum ac placidissimum, ita, vt vtram in partem fluat, vix oculis animaduerti possit. Ibi tanta vtriusque strages edita est, vt amnis cadaveribus, quæ pontis vicem præstabant, impleretur. Canutus, videns sibi victoriam è manibus excidisse, in fugam se conijcit, vnà cum aliis nonnullis, qui illum è vestigio comitabantur. Plerique intra munitionem sese recipiunt, & hosti magno labore & pro viribus resistunt. Sed eam summo conatu ac indefesso studio, continuato die & nocte labore, oppugnare, Sueno non destitit, quòd Canutum ibi se continere putabat. Tandem cum resistendi amplius facultas non daretur, supplices facti sese dedunt, gratiam & misericordiam implorant & exposcunt, quam etiam præter spem & opinionem adepti sunt. Nam & periueros & foedifragos sponte dimisit, Frisonibus vero, vt pœnæ nomine duo millia librarum penderent, imperavit, obsidibus in eam rem datis atque acceptis. Canutus, rebus desperatis in extremas huiusmodi angustias redactus, ad Fridericum Barbarossam confugit, vtque eius ope, consilio & auxilio in Regnum reduceretur, summopere petit, ac contendit. Idque vt eò facilius impetret, pollicetur, si ab eo restitutus fuerit, se Regnum Daniæ eius Imperio subijcere paratum esse. Cæsar Imperij Romani amplificandi cupiditate adductus, Suenonem per litteras ad colloquium peramanter inuitat, fretus amicitia & familiaritate, quam apud Imperatorem Conradum, cui vterque inseruiisset, contraxissent, & iam inde ab incunabulis coluissent. Sueno *Merseburgum* aduolat Imperatori obsequutus. Eò cum ventum esset, Imperator quasi pro Impe-

Impe-

Imperio agere, Suenonemq; ad obedientiam Imperio Romano præstandam cogere. Sueno, qui in ipsius esset potestate, ex tempore consilium capiens, obedientiam Imperatori, & Selandiam Canuto se concessurum verbis promittit, etsi longe aliter sentiret, aliudque interius animo decretum ac constitutum haberet. In eam rem fidem suam interponit Waldemar Dux Slesuicensis, vades factus. Sueno domum reuersus, Imperatori rescribit, se quodammodo coactum fidem dedisse, de Daniæ Regno Imperio Romano subiiciendo: id autem se præstare ac efficere nequaquam posse, quòd Regum Daniæ nemo unquam Imperatori paruisset. Cumq; Waldemar, Vades datus, vt se sisteret posceretur, Sueno eius defensionem & excusationem suscepit, quòd diceret Regnum Daniæ Selandia carere non posse. Interim tamen vt Canuto aliqua ratione satisfaceret, se Canuto tres præfecturas concedere & permittere paratum esse: vnā in Iutia, alteram in Selandia, tertiam in Scania. (Quæ Annales nostri fol. 188. ita referunt. Anno Domini M. C. LII. regnavit Fridericus I. 86. ab Augusto, filius Friderici Sueonum Ducis, vt testis est Otto Fris. li. 2. c. I. (qui fratri suo Conrado Henrici Imp. filio successit,) & Pentecosten Merseburgi celebravit, vbi Regi Danorum Suenoni regnum confirmavit, & Canutum parte regni, & possessionibus suis contentum esse fecit. *Hactenus Annales.*) Waldemar autem Suenonem grauitè inculsat & increpat, quòd fidem falleret, sed is hæc omnia susq; deque nihilque pensi, quid afferebatur, omnino habuit. Nā victoria rerumque prospero successu elatus, omnibus præ se contemptis, tantopere fastu ac insolentia intumescibat, vt omnium animis à sese auersis ac abalienatis, suorum quoque odia in se concitaret. Idque eò magis, quòd ex aula Caesaris reuersus, habitum & cultum

tum Germanicum in Daniam inuexisset. Waldemarus autem Regi etiam in suspicionem venit, quod Canuti Sororem in uxorem duxisset. Quibus rebus fiebat, ut Rex Sueno, tam Waldemaro, quam Canuto insidiaretur. Cum hic rumor sparsus ac disseminatus esset, paulatim res Suenonis ac fortuna inclinare, & quasi ruinam minari coepit. Sueno, ut iram aduersus Canutum & Waldemarum conceptam tandem euomeret, animiq; propositum ac conatum ad exitum perduceret, exercitu collecto, eos inopinantes in Intia inuadere & opprimere constituit. Contradiacentibus vero amicis, & ne id faceret, omnino dissuadentibus, ipsumque à proposito suo summopere dehortantibus, consilio mutato, eorum voluntati tandem obsequitur moremque gerit. Quorum etiam hortatu ac suasu, exercitum dimisit, nihil etiam suspicans mali. Exercitu dissipato, omnium procerum animos ab se abalienatos comperit. Sueno, metu adactus, periculi vitandi causa, recta ad Henricum Leonem contendit, Conrado Imperatore, apud quem triennium vixerat, iam vita functo, eique ingentem pecuniae summam dare, & de fideiussoribus cauere promittit, si eum in Regnum restitueret. Quin & Hartvicus Bremensis Archiepiscopus Suenoni opem & auxilium pollicetur, promittenti, se reducem factum, ius illud, quod Archiepiscopi Bremenses in Dania habuissent, & aliquot iam annos amisissent, Ecclesiae Bremensi integrum restitutum. Quare exercitu collecto, Sueno una cum Archiepiscopo, Slesuicum recta contendit. Ad vallum Danorum cum ventum esset, illicque transitus non daretur, plusculum temporis ibi substiterunt. Post longam autem deliberationem, tandem hanc rationem inierunt, eumque qui portae ferreae praeerat, pecunia oppugnare coeperunt, ut eos transire pateretur. Qui etsi initio diffi-

difficilem ea in re se præberet, tamen paulò post argento corruptus portam reſerat, ijsque tranſitum præbet, idque hoc prætextu, quod Regi rem gratam faceret. Hac commoditate uſi, Sleſuicum obſident, oppugnant, & diripiunt. Sed & exactiorem ac cenſum grauiffimum fereq; intolerabilem à Ciuibus Sueno exegit. Quibus de cauſis commotus Hartvui-
cus Episcopus, Regi author fuit, vt proditorem, qui ære corruptus portam aperuiſſet, ad portam vnà cum pecunia, quam Sueno ei pactus erat, ſuſpenderet, quòd id meritis eſſet, vt alij hoc exemplo territi, ab eiufmodi ſcelere cauerent, & proditiõis præmia omnibus innotefcerent. Cui Rex obſequutus, hominem corripit ac ſuſpendi iuſſit in porta. Sed & claſſem Ruthenorum, quæ in portu Sleſuicenſi erat, expila-
uit & diripuit, mercesque in nauibus repertas militibus pro ſtipendio attribuit & dedit. Quo factum, vt mercatores omnes exteri, & aduenæ, qui eò com-
meare, mercesq; importare ſolebant, poſt illum diem nunquam Sleſuicum redierint. Ita vrbs florentiſſima antea ac populofiſſima, in vicum fermè redacta à Suenone, nunquam ad hunc uſque diem emergere, atq; ad priſtinum ſtatum reduci potuit. Saxo Gram-
maticus hac de re ita verba facit. *Illic Sueno peregrinam claſſem prædatus, direptas Ruthenorum merces ſtipendij loco militibus erogauit. Quo facto non ſolùm Aduenarum in poſterum frequentiam deturbauit; ſed etiam ſplendidam mercimonijs urbem ad tenuem anguſtumq; vicum redegit. Sue-
no vt Ciuitati in ſuam poteſtatem redactæ, de damno & iniuria illata, aliqua ratione ſatiſfaceret, ius municipale, quo adhuc hodie vtuntur, Sleſuiceniſibus dedit, & promulgauit, idque magni beneficij, & Pri-
uilegij loco habendum exiſtimauit. Inter alia autem lege cauuit, vt ciues in Ciuitate conueniri debeant, neque alibi in ius vocari aut conueniri poſſint, vel à*
Rege

Rege vel à Duce. Item, vt Ciuis, qui quotannis duos denarios soluerit in die purificationis, extra portam Ciuitatis, ab Episcopo vel Clericis, vel Romam in ius vocari non possit. Sed & pratum illud, ad ripam Sliæ fluminis situm, vulgò pratum Regium appellatum, ciuibus perpetuò vtendum fruendum dedit. Quo tamen hodie ciues non fruuntur. Exigua sanè immunitas & satisfactio pro tanta iniuria & damno illato, quod Slesuicenses in hunc vsque diem reparare non potuerunt. (*Anno 1154.* Sueno Rex Danorum regno pellitur, & Regnum à Canuto eiusq; nepotibus occupatur, Henricus Dux Saxonie Suenonem Regem Danorum regno suo restituit. Ita *Annal. fol. 190.*) His rebus cognitis, Waldemarum ingenti militum numero coacto, Henricum Leonem adeò perterrefecit, vt, Suenone deserto, in Germaniam redierit: etsi aliam abitionis causam prætexeret, ne videlicet timidus ac meticulosus videretur. Sueno Henricum Leonem abeuntem, domumq; properantem, summo opere rogauit, & sollicitauit, vt cohortes Vandalorum validissimas, quas adduxerat, ei tradere ac committere vellet. Quibus stipatus ac munitus, in Fioniam nauigat, vbi summa omnium cum gratulatione & lætitia suscipitur. Sed cum Canutus & Waldemarum ipsum bello persequi constituissent, Sueno, exercitu relicto, in Iutiam traiicit & fugit. Quare concilio habito, & re deliberata, Regni Proceribus placuit, vt Regnum Danie in tres partes diuideretur. Quarum vna, Scania nimirum, Canuto gubernanda tribuatur: Iutia verò Waldemaro detur: Selandia autem & Fionia alijsque Insulis Sueno præsit. Quæ diuisio religione Iurisiurandi roborata & firmata fuit. Atque ita tandem post diutina bella & concertationes iamdudum optata pax facta est. (*Anno 1151.* Rex Curiam denunciavit apud Marpolim Saxonie ciuitatem.

missa

missaq; legatione, Reges Danorum tumultuantes euocauit, vt decerneret inter eos mediante iustitia. Tunc Canutus, quem tertio pulsum diximus, venit ad Ducem nostrum, rogans, vt eius conductu & auxilio induci iterum in patriam mereretur. Porro Archiepiscopus conduxit Suein Regem, habens inter Religiosos & honestos viros vnà Vicelinum in comitatu suo. Et habitata est Curia illa celebris apud Marpolin: vbi Principes Danorum confederati sunt: Suein coronato in Regem, ceteris eidem hominio subiectis. Helmold. cap. 74. Vide etiam cap. 85. apud Helmoldum.)

CANVTVS V. post bellum inter hos tres Regni amulos sopitum Scaniam obtinuit, Rex Dania factus 79. In Conuiui-
uo à Suenone carminibus irritato cæsus anno 1156. Ros.

Accidit non ita multò post, vt Sueno à Canuto, animis iam reconciliatis, hospitio exciperetur, vbi & Waldemarus esset. (Helmoldus cap. 85.) Forte fortuna quidam carminibus & rhytmis cepit calamitates & miseras, in quas Sueno incidisset, decantare eique inter alia odiosè & contemptim exprobrare: quòd cum antea sese pro Rege gessisset, nunc maximis ac potentissimis Regni Prouincijs defraudatus, tertia eiusdem parte contentus viueret. Ea de re Sueno à muliercula quadam monitus, stomachari & excandescere, deq; iniurijs ac opprobrijs, quibus laceratus erat, vindicandis, altè ac serio cogitare cœpit. Itaque ministro cuidam, cui plurimum præ cæteris fidebat, mandat, vt adhibitis alijs, quos secum habebat, satellitibus, de Consorte Regni è medio tollendo, consili-
um ineat, eumque, data occasione, interficiat ac confodiat. Minister, Suenonis Imperio obsequutus, facinus aggreditur, impetuque in Canutum facto eum interimit, Waldemaro etiam grauitè vulneribus confecto, qui tamen adhuc faucibus euasit & fugit, etsi in summo discrimine ob acceptum vulnus versaretur. (Vide Helmoldum cap. 85.) Eum fugientem perse-

persequi & inquiri iubet Sueno. Sed is amicorum ope & beneficio, eos, qui ad indagandum destinati erant, fefellit, & incolumis euasit, nauemque nactus, tempestate aduersa aliquantisper iactatus, in Iutiam transmisit. Eò cum ventum, qua potuit celeritate id fieri, collecta militum manu, rursus cum Suenone acie dimicat ac contendit. In quo prælio Sueno lassus, viribusque confectus ac destitutus, à rustico quodam confoditur: iusto Dei iudicio eum ad pœnam trahentis, vt qui fidem datam & Iusiurandum toties violasset, & parricidium periuro cumulasset. Referunt hæc breuiter Annales nostri fol. 190. his verbis. Anno 1157. *Canutus Rex à Suenone, dolose interimitur. VValdemarus vulneratus vix euasit. Postea factum est prælium inter Suenonem & VValdemarum. Suenonis victa pars corrunt, ipse autem fugiens capitur & obtruncatur. Anno 1158. maxima tempestas exstitit, ventus turbinis fortissimus arbores immensas radicitus euulsit, Ecclesias cum domibus euertit. Aquarum quoque inundantia infinitam hominum multitudinem cum pecoribus suis exstinxit. fol. 190. Annal.)*

CAPVT XXVI.

*Officio Esbernium depellunt Pontificali,
Fortis & arx hosti præda petita ruit.
(Dum nulla est nobis mutandi fata potestas)
Secedens patria deserit ipse gregem.*

ANNO à nato Christo 1154. Esbernus Danus Occoni Episcopo è Selandia migranti & discedenti sufficitur, & confirmatur ab Eskillo Archiepiscopo Lundensi. Hic, etsi initio suæ administrationis, annisque aliquot subsequenti-

quentibus, nulla mala & incommoda experiretur, quod Regnum Daniæ eo tempore pacatum ac tranquillum esset: postea tamen in magnas ac grauissimas incidit calamitates, quibus miserè conflictatus & oppressus, stationem suam deferere, & fuga sibi consulere cogitur, vt breui explicabitur.

WALDEMARVS I. Dux Slesuicensis II. postea Rex Daniæ 80. Regnum pacatum solus obtinuit, Vandalos & Rugianos ad fidem perduxit anno 1168. Iulino desolato, & eius Idolo Suanteuit destructo anno 1170. Vallo Danico murum cœli lateris, Margareta nigrae prioris coniugis instinctu superiecit. Secunda coniux Sophia, soror Canuti Regis Daniæ. Obijt VVardeburgi anno 1182. Ringstedj sepultus. Leges Scanicas promulgauit.

Post id tempus, Waldemarus solus Regnum Daniæ pacatum feliciter & quietè administravit, etsi foris cum Vandalis gente turbulentâ & seditiosâ, quotidianis prælijs contenderet. Hanc tamen optatam Regni pacem & tranquillitatem, turbæ nonnullæ & dissensiones, inter Regem Waldemarum eiusq; subditos, nec non Archiepiscopum Lundensem Eskillum, motæ atque exortæ, iterum diremerunt ac perturbarunt. Causa autem horum motuum ac turbarum hæc fuit, quòd Eskillus, bello intestino ardente, thesaurum ingentem auri in Galliam ex Dania exportandum curasset, quem, pace constituta, domum reuehendum & referendum Monachis quibusdam mandat. Qui cum non procul à ciuitate Stadensi in pagum quendam diuertissent, & pocula, è quibus biberent, non haberent, vnus è Motiachis calicem aureum è thesauro deprompsit. Id cum vidissent prædones quidam, qui forte fortuna eo tempore vnà in hospitio essent, id quod res erat suspicati, nimirum magnam auri vim penes eos esse, de ijs spoliandis, conuenere. Holsatiam itaque rectà petunt, vt quæ

M

Mona-

Monachis transeunda esset; & cum eos plussculum temporis antecessissent, oportunitatem nacti, thesaurum, quem vehebant, eripiunt, & Monachos spoliant. De quo facinore certior factus Eskillus Archiepiscopus, apud Regem instat, pro sua autoritate & imperio curare velit atq; efficere, vt pecunia erepta restituatur. Quod si fiat, pollicetur se eius pecuniæ partem aliquam, si recuperetur, Regi daturum esse. Cumq; eam rem vrgeret Pontifex, & sollicitandi finem nullum faceret, Rex operam suam illi promittit, sed grauatè, quòd diceret eam pecuniam recuperatu difficilem esse, cum de prædonibus non constet: imò minori negotio à potentioribus eam repeti posse, quàm si à plebeis & tenuioribus ea ablata sit. Tandem Rex Archiepiscopum Slesuicum ire iubet. Ibi Rex inter pocula paulò hilarior iocari, & in hæc verba prorumpere: malè & imprudenter factum esse à baïulis, quibus auri reuehendi cura commissa esset, quòd è poculo aureo bibissent, & suam magnificentiam & splendorem inter homines ignotos ostentassent. Quidam ex ijs, qui circa Regem erant, hanc rem & verba, quibus Rex vsus esset, ad Archiepiscopum deferunt, & sinistra calumniosaq; interpretatione Regi obtrectant, quòd in contumeliam Archiepiscopi ea Rex effudisset. Vnde iræ ac similitudines nonnullæ inter Regem ac Archiepiscopum extiterunt. Huè accedebat, quòd Rex Occonem Episcopum Selandiæ, quem Eskillus Episcopatu Selandensi remouerat, Archiepiscopo in scio & inconsulto, Episcopatu Slesuicensi præfecerat. Res autem ita se habet. Cum Romæ Cardinales de eligendo Pontifice dissentirent, viginti duo Alexandrum, reliqui Octavianum elegerunt. In hoc rerum statu & dissensione, Rex Fridericus Octavianum Pontificem sua voce approbat. Cumq; yndique ex tota Christianitate suffragia collige-

ligerentur, & Rex Daniæ eiusq; Episcopi, de suffragiis ferendis, rogarentur, ibi Episcopi Daniæ omnes, qui ab Eskillo stabant, Alexandrum Pontificem, qui patulas aures haberet, receperunt: Rex verò & Occo soli in Octavianum Pontificem consenserunt. His motus Eskillus, Occonem, quòd proprio motu ac autoritate in ferendis sententijs ei tanquam constituto ac designato Archiepiscopo aduersatus esset, dignitate & Episcopatu Selandensi abdicat: Regem etiam eandem ob causam excommunicationis vinculo astringit. Quæ res non mediocriter subditorum animos aduersus Archiepiscopum, & eos, qui Regis partes tuerentur, inflammavit, ita vt in multorum inuidiam & odium incurreret. Hinc contentiones & certamina inter Episcopum Slesuicensem Esbernium, qui ab Archiepiscopo ordinatus erat adhuc viuo Occone, & Nicolaum Satrapam Slesuicensem Rasi filium recentem exortum, exstiterunt: quæ tandem paulatim aucta in inimicitias grauissimas & capitales exarserunt, vsque adeò, vt Satrapa Slesuicensis vim Episcopo intentaret, eiusq; bona inuaderet. Nam die quadam ira concitatus Satrapa, Slesuico excurrit, & in Esberni Episcopi fundum impetu facto, ædificium splendidissimum demolitur, & solo æquat, quod *Gottorpiam vetustam* vulgò nominant. Cuius rudera non longè à caupona, vulgò *Rugekrogum* dicta, adhuc conspiciuntur & supersunt, cuius obuia, in loco amenissimo sita. Nicolaus suis in mandatis dederat, omnia bona & supellectilem, quæ *Gottorpij* reperirentur, exportandi & atrehendi. Esberni præfectus, ne id fieret, obstitit, & manu quadam exigua collecta, quoad potuit, prohibuit. Ibi dum inter se colluctantur, & rebus Episcopi, ædificio diruto, rapiendis intenti sunt, Nicolaus Slesuicensium Satrapa abs familia Episcopi occiditur. Episcopus Esbernus,

veritus, ne ob eadem commissam in ipsum faba cuderetur, simulauit se Slesuicum iturum, alioq; exulatum profugit. Idq; quod sciret sibi insidias illic parari, & si in manus Regis incideret, de sua salute actum esset. Itaq; in Saxoniam profectus in morbum incidit, cum quo aliquamdiu colluctatus, in Daniam nunquam iterum reuersus est. His cognitis Occo, qui Episcopatu Slesuicensi remotus ac abdicatus erat, Regis & Octauiani ab altera parte pro Pontifice recepti ac approbati, autoritate & imperio fretus, vt apud quos semper graciosus fuisset, in locum Esberni Episcopi Slesuicensis profugi & exulis sufficitur & surrogatur. Et ita Occo secundum exortus est Episcopus Slesuicensis. Archiepiscopus autem Eskillus, post diutinas contentiones & certamina exercita Regi reconciliatur, necessitate & metu compulsus. Libet hic inferere epistolam D. Bernhardi ad Archiep. Eskillum, amoris ac beneuolentiae plenam, & ex intimis cordis penetralibus profectam: cuius hæc inscriptio.

Ad Dominum ac venerabilem Eskilum Lundensem Archiepiscopum, Sedis Apostolicæ in Dacia & Suetia Legatum: cuius corpus gloriosum in Claraualle requiescit iuxta matrem eiusdem Diui Bernardi.. Epistola CCCXIII.

Amantissimo Patri & Domino Eskilo Dei gratia Lundensi Archiepiscopo: Frater Bernardus Claraualis vocatus Abbas, in vero Salutari salutem. Scripta & salutationes vestras, immo affectiones cordis vestri tam libenter suscepi: quam specialiter & diligo vos & diligor à vobis. Inde est, quod auditis tribulationibus vestris, eas non solum meas feci: sed & inueni: quia non possum te dolente non dolere dulcissime Pater: nec nisi molestus & anxius tuas molestias & anxietates audire. Tangit & angit cor meum quicquid tuum exasperat: & quicquid illud sit quod te persequitur, non solum te persequitur: sed me tecum. Quicquid enim gratiae & dilectionis impendere sibi possunt absentes amici, puto & me debere

bere tibi: & mihi deberi à te. Audax sum, sed non mendax:
& in hanc audaciam me compulit tua sublimitatis digna-
tio. Quando enim id præsumerem ego: quando tantam tan-
tillus: & à tanto gratiam sperare auderem? Et si ego retri-
buere non potero: non est mortuus retributor meus: quia Do-
minus retribuet pro me. Dominus inquam: in quo & pro quo
tanta nos deuotione complecteris: tanta stringis affectione.
Benedictus sanctus angelus tuus, qui pio pectori tuo id sugges-
sit. Benedictus Deus noster qui persuasit. Glorior priuilegio
amoris tui. Refectus sum per carissimum Fratrem nostrum
Filium tuum Guilelmum de abundantia suauitatis pectoris
tui. Refectus sum per nuncium tuum: reffectus sum per litte-
ras tuas: reffectus sum per omnes qui à te vsque ad nos vel per
nos euadere possunt. Vtinam mihi datum esset, de super hac
dicere non dictare: vt me potius loquens quàm scribens ape-
rire valerem. Pro certo acceptior esset sermo viuus quàm
scriptus: efficacior lingua quàm littera. Oculi quippe loquen-
tis, fidem facerent dictis: & melius affectum vultus exprime-
ret, quàm digitus. Sed quia illud absens per me non possum:
per litteras quæ secundum in huiusmodi locum obtinent, sa-
tisfacio quantum possum. Nuncium tuum cum magna exul-
tatione vidimus: & negotium tuum, quantumcunq, potui-
mus, muniuimus ad Dominum Papam. De Secreto autem
verbo illo, quod tam ardentem ascendit in cor tuum, responde-
bit tibi ex parte nostra Guillelmus tuus: tuus inquam &
specialiter tuus in visceribus Iesu Christi. Posui enim verba
mea in ore eius, & ipsum audies tanquam me in negotio
isto. Heu auellor: abripior: non licet vltra. Auocat dies mali-
tia: reuocat turba superuenientium: & epistolam potius
rumpunt quàm finiunt. Sed nunquid, quia faciunt vt paucis
scribam, facere poterunt vt parum diligam? Actum exclu-
dunt à me: non affectum: ille semper tecum est: qui sui iuris
est: & tecum erit quamdiu fuerit: omni mihi amicitia iure
colende pie ac reuerendissime Pater.

Hic quoq; non inutile, pioq; ac beneuolo Lecto-

ri minimè ingratum fore exilimo, historiam de sancto Ketillo Confessore ac Martyre, qui hoc fermè tempore claruit ac obiit, ex Breuiario nostro Slesuicensi huc referre & Lectori ob oculos ponere, vbi consueti more hæc præmittitur Oratio.

Omnipotens sempiterne Deus, qui es sanctorum tuorum splendor mirabilis, quiq; hunc diem B. Ketilli Confessoris tui solennitate consecrasti: da Ecclesiæ tuæ de tanta festiuitate letari, vt apud misericordiam tuam exemplis eius protegetur & precibus. Per Dominum &c.

Sequitur vitæ mortisq; S. Ketilli descriptio. Beatus Vir Domini Ketillus, ex illustri profapia ortus, cum adhuc esset in ætate tenera, cepit Deo deuotus existere, veraq; innocentia, & simplicitate sancta. Deo hominibusq; placere. Parentes autem eius in consinio Randiusiensis oppidi habitantes in villa VVynghæ, cum essent diuites, instinctu matris, quæ Deum plus timuit & dilexit, congruum duxerunt, filium studijs literarum tradere, ac gemina instructum scientia, in ministerio Domini mancipare. Traditus autem huiusmodi studijs, non solum in liberalibus disciplinis profecit, verum etiam iuxta Psalmistæ vocem, de virtute in virtutem processit. Erat enim Humilitate præditus, Castitate præclarus, Largitate conspicuus, blandus Alloquio, firmus Consilio, Misericordia insignis, & Charitate ineffabilis. Qui & amicos in Deo, & inimicos dilexit propter Deum. In his virtutibus placens Deo, factus est dilectus, & viuens adhuc inter peccatores, transferri ad meliorem vitam desiderauit, ne forte malitia mutaret intellectum eius, aut fictio deciperet animam illius. Illud enim Dominicum diligebat attentius mandatū. Nisi quis renunciauerit omnibus, quæ possidet, non potest meus esse discipulus. Quocirca non tantum sua, sed seipsum disposuit pro Domino relinquere, nudusq; crucem post Christum baiulare. Crebrescente igitur gloriosa eius fama sanctitatis, quæ vniuerso populo iam innotuit, ad aures venerabilis Episcopi VVybergen: Eskilli peruenit, cuius sanctis exhortationibus

tionibus dilectus Deo amicus, quod prius mente conceperat, ad effectum citius perducere disponebat: placita enim erat Deo anima illius, propterea properabat de medio iniquitatum illum educere, atque inter Religiosos & sanctos viros collocare. Vnde factum est, ut idem venerabilis Pontifex, Spiritu S. mediante, illum sibi alliceret, & in Ecclesia maiore fratribus sociaret: qui ibidem sub Regula B. Augustini summa charitate congregati erant; & Regi Regum Domino deuoti ministrabant. Vbi primum magister puerorum constitutus, pueros commendabiliter instruxit, & preciosa volumina conscripsit. Attendens enim Apostolum dicentem; Qui non laborat non manducat, ociosus nequaquam panem comedere voluit, sed miranda præditus Gratia, duo simul opera quotidie impleuit, pueros docuit, & à scribendo interim manum non retraxit. In his ergo, atque ceteris bonis operibus, sedulus Dei seruus ac deuotus, postquam ministerij Sacerdotalis iugum, Spiritu sancto donante, suscepit, non solum donis spiritualibus multiformiter repleti meruit, sed miranda sanctitatis gratia vndique refulsit. Episcopus vero Eskillus eum, Spiritu sancto cooperante, in Sacerdotem consecrauit. Euolutis autem aliquibus annis, dum in Ecclesia B. Margarete horas Canonicas psalleret, in eum irruentibus Christi inimicis, per Martyrium occubuit. Hæc ibi. (Anno 1164. xiv. Kal. Martij orta est tempestas maxima, & maris abundantia, & inuoluit aqua omnes fines Fresie, Hadelerie, & omnem terram palustrem Albie & VVirre, & submersa sunt multa millia hominum & iumentorum. Submer-

sus est etiam Richbertus Aduocatus. Stadenfis fol.

192.)

* * *

M 4

CA-

CAPVT XXVII.

*Vandalus vt discat diuini oracula verbi
Impius, en Præsul mox Fridericus adest.
Post ponto infelix submergitur ille profundo,
Percharus Regi flaminibusq; pijs.
A. C. 1163,*

ANNO 1167. Occoni mortuo successit Fridericus Episcopus Slesuicensis, qui & ab Eskillo Lundensi legitimè ordinatus ac consecratus fuit. Vir eruditus, magni animi & consilij, rerum gerendarum peritissimus, vt qui non tantum in literis versatus, sed & in remilitari benè egregieq; exercitatus esset. Hoc tempore Waldemarum eius nominis primus, bellum aduersus Wandalos mouit, eosq; terra persequi cœpit, ope & præsidio Henrici Leonis, qui illi subsidio misit Casimirum & Bugislaum Pomeraniæ Principes, & Pribislaum Obotritorum Principem. Rex in eo bello fortunam secundam expertus est, quòd Principes fœderati eius dicto audientes sese præberent, & quæcunque imperasset, sedulo diligenterq; exequerentur. Quamuis autem Rex recenti adhuc memoria teneret, Wandalos & Slatos malè de suis subditis meritos esse, vt quos sæpè bello adorti funditus deleuissent atque prostrassent, eoq; nomine iustissimam illos bello persequendi sibiq; subiugandi causam & occasionem haberet: attamen iniuriarum, & damnorum quæ intulissent, memoriam obliuione delere, eaq; benignè illis condonare maluit, quàm armis vindicare, hostemq; vicisci contendit, quòd ad altiora, hoc est, ad religionem Chri-

Christianam propagandam animum adiiceret. Atq; in eam curâ & cogitationem, dum toto animo ac viribus incumbit, ad Idolorum cultum, qui adhuc in illis locis vigeat, extinguendum & extirpandum sese totum conuertit. Primùm Arconam urbem, Rugianorum Metropolim, obsidere statuit, quòd ibi fanum esset celeberrimum, Ethnicisq; ac Paganis sacratissimum, Christianis autem propter Idololatriam execrabile. Fanum erat vndique lapide quadrato expositum, & artificio insigni, & varietate operis constructum. In eo Idolum stabat, humani corporis formam & imaginem referens, quatuor capitibus expressum & fabrefactum, quorum duo à tergo, duo verò à facie, vultibus in dextram & læuam reflexis. Dextra manu idolum cornu gestabat, ex metallo varij generis conflatum, quod vino Sacerdos illius templi implere solebat, & inde anni sequentis vbertatem prælagire & prædicere. Læua arcum tenebat ad latus reflexum, barba tonsa. Sed & iuxta frenum, sella, ocreæ, ac gladius eximie magnitudinis, cuius vagina auro obducta erat, appensa cernebantur. Huic Idolo, quod Iano quodammodo comparaueris, collectis fructibus & messe finitâ, quotannis ante fanum solenne epulum, mactatis pecudum victimis, à totius Insulæ plebe, & vulgo promiscuo dabatur, quò certiores de euentu anni sequentis redderentur. Sacerdos barbatus vaticinaturus, cornu apprehensum introspicit, vtrum ex eo liquore aliquid exsiccatum & imminutum sit. Si nihil detractum viderit, vbertatem omnium rerum & annum fortunatum prædicat; si liquorem decreuisse animaduernerit, annonæ caritatem prælagit, & segetem fructusq; collectos in annum sequentem asseruari iubet. Vinum autem vetus ebibens ad pedes Idoli effundit, & iterum replet, & paulò post, quasi officio propinandi statuam veneretur,

tur, vinum exhaurit. Placentam etiam pinsere solet Sacerdos mulso admixto, eâ magnitudine, vt ferè hominis staturam adæquet, eamq; Idolo sacrificat. Iuuentus autem eo tempore libaminibus adeò luxuriabat, ebrietatiq; & intemperantiæ ita penitus sese dabat, vt sobrietatem omninò detestaretur, quasi sobriè colere Idolum nefas esset. Quin & capitatio, hoc est, tributum in singula capita instituta erat, & quilibet nummum vnum quotannis pendebat in cultum simulachri. Sed & prædones tertiam partem ex prædâ illi offerebant, quasi eius beneficio prædam acquisiuisent & consequuti essent. Imò rumor est, trecentos equites militasse equis Idolo, & quidquid vel terrâ vel mari prædati essent, id Sacerdoti custodiendum dabatur, vnde templi ornamenta conflabantur. Sed nec exteris licuit vendere, emere, aut mercimonia facere, antequam fano pecuniæ certam summam soluisent. Imò humanis hostijs, quod horrendum & execrabile est, & in primis Christianorum, Idolo litatum esse ferunt, quod id ab Idolo petatum adfirmarent. Interrogati Idololatæ, vnde cultus ille abominandus originem duxisset, responderunt, à Carolo Magno sibi imperatum esse, vt S. Vitum colerent, Sed illi à Diabolo excæcati, Creatoris obliti, creaturam *Santevitum* nomine adorarunt. Cæsar quidem in honorem sancti Viti templum ædificauerat, & vt inde annuum censum Cœnobio Corbeiensi penderent, mandarat. Sed illi religione neglectâ, & Cæsaris Imperio spreto, peculiarem sibi Deum constituerunt, idq; quòd dicerent, se Deo externo parere nolle. Atq; cum tali fuisse habitu & formâ, memoriæ proditum est. Hanc religionis profanationem, & superstitionem extirpare cupiens Rex, ciuitatem Arconam grauius oppugnauit, & vt sese dederent, propositis conditionibus, imperauit. Quarum summa erat, vt Christianos

stianos captiuos laxarent, Religionem Christianam amplecterentur, eamq; secundum ritum Ecclesiarum Danicarum colerent: stipendia & tributa sacrorum veris Dei ministris penderent: &, vt quoties à Rege vocarentur ad ferendum auxilium, sese sisterent. Quibus peractis, postridie Absolon Archiepiscopus Lundensis, (*is est, cuius impulsu Historiam Saxo Grammaticus contexuit,*) vnà cum Friderico Slesuicensi Episcopo, qui & obsidioni interfuit, & Bennone Megapolensi, & Proceres simulachrum euertere & prostertere iussi, urbem ingrediuntur. Horum satellites & ministri Idolum magnâ curâ & circumspeditione è terrâ effodiunt & eruunt, ne, si forte fortuna id laberetur, & aliquem attritu opprimeret, aut quassaret, id ab hominibus superstitionis violati numinis pœnæ imputaretur. Cumq; simulachrum magno fragore ciuib; circumstantibus in terram concidisset, humiq; prostratus iaceret Deus manu factus, à Regijs mandatum est, vt fune ad collum alligato è templo extraheretur, & per medium Slauorum exercitum traduceretur, vt hac re moniti & edocti cognoscerent, se Deum coluisse, qui sibi ipsi opem atque auxilium ferre non posset. Ita simulachrum, vt imperatum erat, protractum, paulò post in frusta concisum, & in ignem coniectum, fanum quoque solo æquatum, nec non & ærarium locupletissimum direptum & expilatum fuit. Sed & continuò templa duodecim in terrâ Rugianorum ex lignis, quæ Rex ad vsum machinarum bellicarum aduexerat, ædificari cepta sunt. In quibus Absalon, & Episcopus Slesuicensis Euangelium publicare & annunciare cœperunt, qui & per Dei gratiam docendo sacraq; administrando in vrbe multum profecerunt, ita vt multi ad fidem Christianam conuersi, lauacro sacro abluerentur. Rex quoque in templis ædificandis, stipendijsq; ac

pro-

uentibus, vnde Sacerdotes sese alerent ac sustentarent, constituendis ac ordinandis, sumptus fecit quam maximos; eoque rem perduxit, vt Rugiani Christi religionem amplecterentur. Sub id tempus Rex Legatos Romam misit, qui Pontificem de obitu Patruī Canuti Ducis Slesuicensis, certiore redderent, simulq; testificarentur de eximijs ac stupendis miraculis, quæ ab illo edita, omniumq; sermone iam peruulgata essent. His cognitis Pontifex seriò mandauit, vt Proceres Regni congregati, solenni processionis & precationis officio, Canuti corpus de sepulchro sublatum & consecratum aræ imponant. Quod & factum est Rege iubente, qui tantâ humanitate & beneuolentia Sacerdotes ministrosq; Dei, & totum cleri ordinem complectebatur, vt maiori non posset. Sed & liberalitas eius, quâ aduersus Ecclesiam Slesuicensem vsus est, maximè prædicanda est. Nam testamento facto, dimidiâ fabricæ monetariæ partē Ciuitatis Slesuicensis Episcopo legauit, & vt post mortem suam ei traderetur, seriò mandauit. Semissem item patrimonij sui, ac peculium reliquum, secundum leges patriæ eidem Episcopo dedit & legauit, additâ comminatione, vt qui his contrauenire ausi fuerint, pœnæ sempiternæ cruciandi addicantur. Interim tamen successoribus suis potestatem concedit, si has donationes & legata solutione æris & pecuniæ redimere velint, vt id illis liceat. Addit, se eam ob causam hæc legasse & dedisse, vt Sacerdotes Slesuici & in Daniâ, se, & coniugem suam, eorumq; hæredes, precibus ardentibus Deo commendent, & pro eorum salute ac incolumitate assiduè ac indefinenter orent. Postquam autem Henrico Leoni renunciatum esset, Regem in bello cum Rugianis gesto superasse, & tributa illis imperasse, obsidibus in eam rem acceptis, Legatos ad Regem mittit, & vt auri, mulsæ nomine à Rugia-

Rugianis soluendi, partem dimidiam mittat, & obsides diuidat, petit. Quod cum Rex se facturum negaret, bellum aduersus illum mouet. Casimirus autem & Bugislaus, quod spe, quam de Rugiâ suâ Ditioni adiiciendâ conceperant, frustrati essent, à Rege deficiunt, & fidem violant. Quin & munitiones, quibus Slauis aditus in Daniam excurrendi & prædandi interclusus erat, demoliuntur, & ædibus sacris subuersis, Christianisque obtruncatis, Ditionem Religione exsoluunt, & in Daniam bellum parant. Regem imparatum & inermem aggrediuntur. Qui impetum & irruptionem de improviso factam, vt potuit, sustinuit, & aspero ac turbulento isto rerum statu, temporisq; angustiis, vt potuit, exercitum quendam naualem collegit. Copijs autem terrestribus, quas habebat, filium nothum, Ducem vel Præfectum Slesuicensem præficit, & in Wagriam, quæ tunc Holsatis parebat, Aldenburgum mittit. Hic Cirnpanos obuios fudit, fugauitque, & mille loricatis, agros in locis maritimis sitos, deuastat. Interim tamen templis & locis Deo sacris parcit, vsque adeò, vt nec bona & facultates in ædes sacras ab hostibus comportatas militibus diripiendi & expilandi facultatem concederet, ne prædandi libidine, sacrilegio sese obstringeret, & occasionem calumniandi maleuolis præberet. Quare magnam laudem adeptus est, quam Sacerdos Bruno præconio extulit, & vndique peruulgauit, in primis autem, quod sacrilegas à fanis manus abstinuisset. Rex, qui irruptionem, & iniurias à Slauis acceptas probè vltus esset, eorum agris & finibus vastatis, domum vnà cum milite, præda omnis generis onusto, redit. Slau, qui prædam paulò ante partam, & propria bona amisissent, vindictæ & bellandi cupidi, anno sequenti de improviso rursus in Ducatum Slesuicensem, & in Daniam irrumpunt, eamq; vbiq; vastan-

vastan-

vastantes ac depopulantes, usque adeò, ut non minorem, imò æqualem prædam reportasse existimentur. Nam Regem circa belli apparatus occupatum, inopinantem, & nihil tale metuentem aggressi, omnia diripuerunt. Rex autem paulò post classe eximia instructâ, tantisque militum copijs munitus ac stipatus iterum appulit, ut cum eo prælium committere, manumque conferere Slaui omnino vererentur. Quâ de causa, Henrici Leonis milites aliud consilium, longèque tutius, ac salubrius, ut ipsi existimabant, ineunt, nimirum, cum Christophorus Holsatiam populatus esset, prædamque illic egisset, & Rex classe suâ mare teneret, ut Slesuicensis Præfecturæ ditionem & agros inuaderent, eosque vastarent. Sed cum portas urbis Slesuicensis & Hexamilij clausas, & defensoribus præsidioque munitas accepissent, consilium mutarunt. Quamuis enim Rex peregrè ageret, tamen ad portarum custodiam sexagies mille Danos collocauerat. Quare Dani & Holsati, conditionibus utrimque propositis, de pace tractare ceperunt. Slaui interea undique magna clade affecti, concisi ac prostrati fuerunt. Iulium captum & direptum, maribus penè omnibus primo impetu occisis. Reliqui supplices facti, pacem petunt, & Regem honorantes, fidem ac obedientiam in posterum se illi præstituros esse, sanctè iurant ac promittunt. Cum in Daniâ omnia iam pacata, ac in tranquillum collocata essent, Pomerani nauem quandam mercibus & armis onustam, & à Socero Regi Daniæ missam spoliant ac diripiunt. Quam cum Rex per internuncios repeteret, Pomerani sannis & ludibrio Danos exceptos, domum remiserunt: quod undique mare pyratibus abundaret, nimiaque licentia ac impunitate abuterentur ac deteriores fierent. Rex eâ iniuriâ & damno commotus, de ijs vlciscendis consultare ac deliberare cœpit.

Nequa-

Nequaquam enim mussitandas has contumelias; impuneq; illas abire statuebat, toties laceffitus. Neque pro tanto delicto satis poenæ existimabat, quòd vrbes direptæ, & pecora tanto numero abacta essent, vt bubulcos mercede conducere oporteret. Imò grauius supplicium de illis sumendum putabat. Igitur Iutis Septentrionalibus subsistere iussis, Episcopo Slesuicensi Friderico, qui aliquoties prælio nauali interfuerat, prouincia & potestas Slauiam vnà cum Iutis australibus oppugnandi & inuadendi committitur. Eum statim Regis filius subsequutus est. Quam expeditionem Episcopus Slesuicensis Fridericus, vir excelli animi, & omni laude dignus suscepit. Classe in altum prouectus, cum flatum lenioris auræ peteret, & ventus vehementior spirans velum latum complexus esset, in mare tempestate coortâ classis abripitur, ita vt nautæ nauium concursum vix vitare possent. Tandem gubernaculo deficiente, nauem turbo euerit, Episcopo vnà cum alijs omnibus submerso. Cuius fatum & mors reliquis eò fuit calamitosior, quòd sociorum cadauera statim reperta fuerint; Episcopi autem corpus, quamuis maiori cura ac diligentia præcæteris quæsitum, ante diem Pentecostes inueniri tamen non potuerit. Quo die corpus ad litus Selandiæ appulsum, & vndarum fluctibus eiectum, illæsum minimeq; putidum repertum fuit. Quod viri huius sanctitati & integritati adscribendum, vetustas pia ac sancta existimauit. (*Saxo fol. 187. lib. 141*) Quæ & hoc veneratione ac admiratione dignum censuit, quòd Episcopi corpus tanto tempore ab amicis quæsitum, nec inuentum, die solenni, qui Spiritui sancto dicatus est, voluerit Deus inclarescere. Quâ de causa, & memoriam corporis inuenti peculiari & honesto cultu honorare posteritas consuevit. Quin & Absalon Archiepiscopus mortem hanc improuisam & interi-

tum

tum Friderici maximè deplorauit, longissimoque tempore anxie ac vehementer luxit, vsque adeò, vt tanti viri neque obliuisci, neque sine suspirio & gemitu meminisse posset. Extremum quoque, quod potuit, illi officium ac honorem præstitit ac exhibuit in eo, quod honorificè in templo Cœnobij Sorensis eum humanum curauerit, in ea templi parte, quæ ad Austrum vergit, superiori ad chorum. Sepulchrum eius, in exiguo lapide lateritio, Epitaphio inscripto, notatum est, eiusque insignia, in columnâ quâdam depicta, cernuntur ac perspiciuntur. Rex verò, qui id, quod semel ceperat, ad exitum perducere cupiebat, Absoloni Archiepiscopo, & Canuto summam belli, & expeditionis committit. Qui classe prædatoriâ soluentes, magnâ celeritate in Pomeraniam nauigant, copiisque in terram expositis, Slauos inopinantes nihilque tale metuentes adorti opprimunt, & agrum maritimum vastant. Quibus cum resistere non possent Casimirus & Bugislaus, quod viribus impares, potentiaque longe inferiores essent, de pace agere ceperunt. Quæ his tandem conditionibus coijt, vt Absoloni Duci, primario capiti, centum libras nummum, necnon duo millia talentorum Canuto, numerarent ac persoluerent, & vt captiuos, quos haberent, liberos dimitterent, quod hæc summa, damnum Regi rapinis datum, æquare ac compensare videretur. Quâ pecuniâ numeratâ, obsidibusque, quos imperauerant, datis, pax tandem facta ac confirmata est. (*Diluuium & exundationem maximam, quæ in hæc tempora incidit, late prosequitur Helmoldus lib. 2. cap. 2. Dilapsis piratis, Dux Henricus Leo pacem inijt cum VValdemaro Rege Danorum, & pro commodis vtriusq; terre celebrauerunt colloquia ad Egdoram siue Lubeke, Rex Duci nummum raut pecuniam, eò quod per ipsum Ducem ipsius territorij limites à vastatione Slauorum fuissent liberati. Atque ab eo tempore*

tempore ceperunt inhabitari omnes Insulae maris, quae ad Regem pertinebant Danorum, eò quòd Pyratæ defecissent. Plura Helmoldus lib. 2. c. 6.

(Anno Domini 1162. Caesar ad colloquium inuitauit omnes Reges totius Christianitatis, & inter alios etiam Regem VValdemarum Laonam, quae in Burgundia sita est. Eo venit VValdemarus cum Episcopis Daniae. Helmold. cap. 91. Anno Domini 1163. Imperator Comitibus celebrauit Bizantia. Quo venit Rex Daniae VValdemarus. In cuius comitatu Dux Borius erat. Quem ipse postea submersit, quia Regnum affectauit. Ibi VValdemarus duo regna Daniae & Suetiae ab Imperatore suscepit. Venit Archiepiscopus Bremensis conquerens ibidem, quòd tria regna Daciae, Sueciae, Norrvegiae, se de sua sede abstraxerint violenter, cum Iure deberent suam Synodum obseruare. Annal. fol. 191. Caesar Fredericus vocauit Regem Danorum VValdemarum ad colloquium, & cum eo iniit amicitiam. Et rogauit Rex Ducem Henricum Leonem, vt faceret sibi pacem de Slaus, qui sine intermissione vastabant Regnum eius, & pactus est ei amplius quàm mille marcas argenti. Vide ibi plura notatu dignissima. c. 87. Helmold. Henricus Leo deletis Slaus in eorum locum tandem Saxones, & alios Germanos collocat. Helmold. c. 88. & sequent. Anno 1168. VValdemarus Rugiam occupauit, & Idolum Zuanteuith demolitus est. Helmold. c. 12. lib. 2. Anno 1168. Danis Slaui, iussu Henrici Leonis bellum intulerunt, ac magna damna. Helmold. c. 13. lib. 2. at postea reconciliati Rex Danorum VValdemarus & Henricus Leo. cap. 14. & vltimo Helmold. Anno 1171. Dux Canutus in Diuorum catalogum est relatus. Anno 1172. Henricus Dux filiam suam Daniae Regi despondit, qui haredem ex ea non suscepit. Annal. fol. 194.

(*)

N

CA.

CAPVT XXVIII.

*Præfulis officio Volmarus, patre necato,
Regnum præponens tristia vincla subit.
Dehinc exul patriâ Bremam reuocatur, vt aris
Præsit, at infelix infula talis erat.*

A. C. 1182.

ANNO 1182. Waldemarus Episcopus Slesuicensis electus, & Slesuicum missus fuit, Abfalone Archiepiscopo Lundensi præfidente, regio sanguine prognatus. Erat enim Canuti Magni filius, quem Sueno in conuiuio Roskildia interemerat, vnde & eum Rex Cautus VI. consobrinum nominat, vt postea ostendemus. Ad hoc tempus, Henricus Leo in inuidiam & odium Cæsaris Friderici Barbarossæ adductus, quòd bellum Italiae quotidie recusaret, Ducatu & ditione exuitur. Imperator vbi accepisset, eum Stadium profugisse, veritus, ne Regem Daniae de ope ac auxilio ferendo sollicitaret, bellumq; iterum aduersus se suscitaret, Waldemarum Regem ad se accersit, quòd cum eo affinitatem se inire decreuisse affirmaret, vt hac ratione Henricum à Regis amicitia penitus auerteret. Idq; Henrici amici non obscure profitebantur: qui, Imperatorem magis odio Henrici, quàm matrimonij contrahendi causa, hanc fabricam ac tèchnam commentum esse, sibi persuadebant. Interim tamen Rex Waldemarus Imperatoris petitioni obsequutus, classe magis ad luxum, ac splendorem, quam ad bellum instructâ, Lubecam nauigat. Quò cum venisset, ab Equitibus Germanis ei aduentum gratulantibus, magno

magno cum plausu excipitur. Postridie Imperator osculo atque amplexu humanissimo Regem veneratus est. Ibi de affinitate & nuptijs agi ceptum est. Imperator filio suo, maiori natu in vxorem petit Regis filiam, sed cum dote triginta millium talentorum; minori autem natu octo millia talentorum, siquidem ipsi filiam despondere Rex vellet. Sed cum Regis filia adhuc impuberes, & nondum viris maturæ essent, dosq; tanta postularetur, res suspicione non caruit. Interim tamen Rex summam minorem se daturum filia in dotem pollicetur. Ibi tum sponsalia inita, & Iurisiurandi religione firmata fuerunt. Paulò post Thuringæ Dux Sigefridus, Cæsare volente & consentiente, vnam è filiabus Waldemari vxorem ducit. Nuptiæ magnâ pompâ & solennitate Slesuici, quò Rex nauibus delatus Sponsam adduxit, celebratæ sunt.

CANVTVS VI. *Rex Dania 81. Anno 1170. Patris Consors & successor. Capitulo Slesuicensi Priuilegia attribuit. Pomeranorum impetus fortiter sustinuit. Obijt anno 1202. Cum quo desinit Historia Saxonis Grammatici. Ringstedij sepultus, Filia Ida & Helleborrig.*

Anno 1184. Waldemaro defuncto Canutus Filius successit, qui & multis ante annis regno inauguratus fuerat, nihilq; minus quàm popularium suorum motum & rebellionem metuebat. Interim tamen in Iutiâ, præter spem ac opinionem, ingentes turbæ motæ atque agitæ fuerunt, animis subditorum aduersus Regem concitatis ac inflammatis. His accedebat, quòd nuncijs quotidie & rumoribus Rex certior fiebat, Scanienfes libertatem expetere. Quo comperto, Absalon ingrauescentes indies turbas, furoremque populi sedare, atque in tranquillum conferre, summo opere satagebat ac studebat, sed nihil quicquam apud eos effecit, etiamsi oratione disertâ, quâ pluri-

mum pollebat, eorum animos sedare ac placare vehementer contenderet ac laboraret, quod odium semel conceptum tam firmiter mentibus illorum inhaereret, ut eius memoriam non facile ex animo deponere possent. Cuius hæc imprimis erat causa, quod Rex paulò ante propter rebellionem & insolentiam, quâ armati animos extulerant, eos ad pontem Dyfium fudisset, & cecidisset. Nam sub prætextu libertatis vindicandæ arma contra Regem sumpserant. Ingenti itaque hac clade adducti ac permoti, Procerum & Nobilium ædes hostiliter inuadere & diripere ceperunt, Dominis vix elabendi copiâ datâ, ac concessa. Sed & Rege Canuto spreto ac repudiato, è Suetiâ quendam, Haraldum nomine, euocant, Regemque salutant, quò libertate & immunitate frui, & ad illum, quoties res postularet, confugere possent. Ad hos motus comprimendos, Absalon classe regiâ instructus soluit, & in Scaniam nauigat. Quæ res haud inauspicatò ac infelicitè ipsi vertit. Nam simul ac saluis ac incolumis eò venit, tumultus omnes sedauit, motusque composuit, factiosos ac rebelles coercuit, quamuis magno cum labore ac difficultate. Ad quam rem magno ei adiumento fuit, quod Lundenses neutrarum essent partium. Nam absque eo tantam rem efficere, atque ad exitum perducere non potuisset. Haraldum è Suetiâ euocatum Regemque designatum, omnium consentientibus animis & suffragijs, iterum eiiciendum & condemnandum curauit. Quo confecto Rex, Iutiâ relictâ, copias terrestres in Fioniam traiecit, & paulò post, ubi de Iutiâ pacatâ nuncium accepisset, diuisit. In Scaniam profectus, ædificia diruta & prostrata restitui & refici iubet, eosque, qui ea demoliti essent, argento mulctat. In quos, & inprimis in seditionis huius authores, durius, & quidem capitis poenâ, animaduersurus erat, nisi eum Absa-

Abfalonis intercedentis preces ad misericordiam commouissent. Non ita multò post, Canutus Rex ab Imperatore in aulam ad colloquium euocatus, venire renuebat. Postquam verò Imperator acrius instaret, Legatisque missis rursus eum inuitaret, respondit, se Regni, quod recens iterum obtinuisset, negotijs disponendis ac conficiendis occupatum ac districtum teneri, quo minus venire ac comparere posset, Cæsaris enim mentem ac consilia satis cognita ac explorata habebat. Quâ oratione Cæsar commotus, grauiter illi interminatus est, se, nisi veniret, Regnum illi adempturum, alijsque concessurum esse. Canutus ad hæc: Cæsarem posse Regnum alicui dare, ita tamèn, vt prius sibi regnum paret, ac acquirat, quàm, quod non possidet, tradat. Cæsar, qui literis hæctenus nihil effecisset, aliâ viâ aggrediendum existimauit, quò Regem ad se perduceret. Quare Sigefridum, qui Canuti Sororem in matrimonio habebat, ablegauit, qui Canuto persuaderet, vt ad Imperatorem iter susceperet, sperans, affinitatis habitâ ratione, id eum facturum: vbi intellexisset se eâ de causâ solummodo missum, ne quid Rex detrimenti caperet, si fortassis Cæsari refragatus esset, cuius vires & potentiam Regni consiliarijs exponere iussus erat Sigefridus. Idq; Sigefridus, vbi in Daniam venisset, summâ fide & diligentia exequutus est. Sed tantum abest, vt hic quidquam profecerit, vt Rex animosè responderit, Regem Daniæ sui Regni non minus esse Dominum, quàm Imperatorem Imperij Romani, idemq; ius habere, neque superiorem agnoscere: Regnum etiam Daniæ non tam facilè à Cæsare occupari posse, vt Thuringiam, idq; Cæsari persuasum esse debere. Addebat Canutus, se memoria tenere, quo pacto cum suo patre, qui iussu Imperatoris ad eum venisset, actum esset, vt nolens volens eius Imperio sese sub-

mittere coactus fuerit. Seneminem superiorem agnoscere, neque vllum obsequium aut seruitium Imperatori deferre statuisse. His cognitis Cæsar grauiter commotus ac incensus, Regem summo odio postea prosequutus est. Cumque Regem vlciscendi & persequendi ei facultas non daretur, Bugislaum Pomeraniæ Principem, muneribus & amplissimis promissionibus ad bellum Regi inferendum, sollicitat. Bugislaus Cæsaris persuasionibus inductus exercitum colligit, illud in speciem intendens, quod Iarimarum Rugianum, vicinum suum, Regis Daniæ amicum & foederatum, inuadere vellet. Quâ re intellecta, Rex Legatos misit, qui Controuersias componerent, Iarimaro in eo gratificatus. Causa tractari cepta, & vltro citroq; discussa est. Sed componi non potuit. Legati re infectâ domum redierunt. Bugislaus qui fidem dederat Cæsari de Dano inuadendo, classem nauium quinquaginta instruit, & Cæsari per literas nunciat, se breui effecturum, vt Daniæ Rex obedientiam Imperio Romano præstet, & imperata faciat. Idque non grauâtè, vbi audierit hanc expeditionem contra se susceptam. Cæsar Ducis inceptum collaudat, eumq; muneribus prosequitur. Ea res cum per indicium Regi Daniæ enunciata esset, sui defendendi causâ naues adornat, quibus Absolonem Archiepiscopum præficit. Absolon Bugislaum eiusq; classem nihil tale metuentem, & fastidiosè nauigantem adortus, fudit & cecidit, vt eius cladis, quoad viueret, meminerit. Quin & Ciuitates eius munitæ eo tempore expugnatae & occupatae fuerunt, hostibus cæsis ac superatis. Circa hæc tempora, anno nimirum à nato Christo 1186. Absolon, qui in Daniâ ob Decimarum solutionem graues exantlarat labores, Waldemaro Episcopo Slesuicensi potestatem fecit, decimas in Diœcesi Slesuicensi flagitandi & exigendi, idque diplomate & lite-

literis datis. Quò autem facilius, animo quod constitutum habebat, assequeretur, incolasque Diœcesis ad soluendas decimas impelleret, Episcopo negotium dat, peruulgandi & persuadendi populo, conuenisse in Daniâ, vt decimæ soluantur in Diœcesi Slesuicensi, eæque in tres partes diuidantur & distribuuntur. Quarum vna Episcopo, altera Sacerdotibus Dei ministris, tertia sacrarum ædium ædificationi cedat. Sed & sub pœnâ excommunicationis Decimas post trinam admonitionem soluendas; sponte autem soluentibus pacem Christi bonâ conscientia annunciant. In *Vtlandiâ, Tonningâ, Gardingâ, & Holmo*, alijsque locis maritimis occidentalibus, decimas de frumento & pecudibus exigendas. Nam cum Sacerdotes ministri Deiq; spiritualia populo seminent, æquissimum esse, vt vicissim carnalia metant, *Augustino* teste, cuius verba sunt: Quicumque peccatorum indulgentiam desiderauerit, reddat decimas. *Item.* Qui dederit decimam, eum non solum frugum vbertatem recepturum, sed animæ etiam salutem consequuturum. Et hac ratione Decimarum soluendarum consuetudinem, de Regis mandato & consilio, inuexit Absolon Archiepiscopus Lundensis in Diœcesin Slesuicensem. Cum antè id tempus incolæ nunquam induci aut impelli potuissent, vt Decimarum admitterent solutionem; Ne, vt aiebant ipsi, se seruituti subijcerent. Quâ in re animum Canuti erga Religionem Christianam, eiusque pios ac synceros Doctores ac Sacerdotes, clarè cernere ac perspicere licet. Quem & abunde testatum fecit priuilegio, prærogatiuâ & immunitatibus, quibus Episcopatum, eiusque subditos & colonos donauit, & honorauit, nimirum, vt omni alienæ Iurisdictioni & dominationi exempti, & ab omnibus oneribus liberi, solis Dominis eorum, aut qui eorum vice funguntur, subiecti pareant;

neque à quoquam alibi conueniri possint, quàm coram Episcopo. Exemplum autem eius Priuilegij postea ab Erico confirmati, subiungere, operæ precium existimaui, quod id, & propter vetustatem, & insignem pietatem, & propter Latinitatem puram, quam redolet, dignum sit, quod legatur. In nomine Sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. Ericus Dei gratiâ Danorum Slauorumq; Rex, Domini Regis Christophori Filius, omnibus, ad quos præsens Scriptum peruenerit, Salutem in Domino. Inspectis priuilegijs Progenitorum nostrorum Ecclesiæ Slesuicensi concessis, videlicet Dominorum Regum Canuti, & VValdemari, ea inuenimus in hæc verba. Kanutus Dei gratiâ Rex Danorum, dilecto Consobrino suo VValdemaro Slesuicensi electo, ceterisq; suis Successoribus Ecclesiæ Slesuicensis in perpetuum S. Cum totius Regni Prouisores à Cunctipotentente creatore simus constituti, meritò ingrati nomen incurrissemus, si Sanctæ Ecclesiæ utilitatibus, Dominiq; ministrorum protectionibus, à quo omnia possidemus, per quem uiuimus & sumus, summopere, ceterisq; negotiis non diligenter intendissemus: qui nobis sceptrum Regiæ concessit Maiestatis, virgam commisit Regni, virgam directionis: ad vindictam malefactorum: laudem verò bonorum: iusti ut eâ protegantur, ne iniusti succumbant oppressionibus: distorti, ut eâ dirigantur, ne à viâ Regiâ exorbitantes, ad dextram declinent, seu ad sinistram: obstinati ut eâ conterantur. Membra enim putrida ressecanda sunt, vnaq; conspectâ liuorem ducit ab vna. Quod & ipse Dominus legitur fecisse, qui & angelis non pepercit peccantibus: sed rudentibus inferni detortos in tartarum tradidit in iudicium cruciandos reseruari. Verùm iacula, quæ præuidentur minus feriunt, & scintilla cum aucta, aut omninò non sit accensa, minori de labore suffocatur, quàm ignis, ubi incendium conualescit, exstinguitur. Hinc est, quòd diuinâ inspiratione admoniti, Prædecessorum tuorum immensas attendentes tribulationes angustiasq;, te cum omnibus tuis successoribus, vestrisq; omnibus & rebus, sub

sub Regia Maiestatis protectione dignum duximus confouere. Quippe ne occasionem damni prestare videamur, postulationibus tuis clementer annuere disponentes statuimus, atque Priuilegij munimine roboramus, videlicet omnes tuos villicos & colonos, tuorumq; Successorum, quos in presentiarum habes, siue in futurum tu, vel tui Successores iuste & Canonice habueritis, in remissionem peccatorum liberos fore ab omni grauamine: vobisq; concedimus super illos, eorum omnium executiones Regio iuri debitas, vt nulli alienae dominationi, quam tua tuorumq; subiecti sint potestati. Si quis ergo presentis Priuilegij paginam sciens temerario ausu ei contrauenire tentauerit, nec tibi tuisq; Successoribus congrue satisfecerit, sciat se vtiq; criminum Maiestatis reum Regali auctoritate districtissime puniendum. Datum Gimmerstorf. XII. Calend. Decembris, Anno ab Incarnatione Domini, M.C.LXXXII. Conuenientes in Epacte IX.

Ego Canutus Rex subscribo.

Ego VValdemarui electus subscribo.

Ego Absolon Lundensis Archiepiscopus

Apostolicae sedis Legatus subscribo. &c.

Atque hic animaduersione dignum est, quod Episcopus Slesuicensis literas illas subscripserit, & Absolon Episcopus Lundensis ille, qui Saxoni Grammatico author fuit, vt Historiam Daniae contexeret, quemadmodum ipse in Prooemio fatetur, se eius hortatu atque impulsu eum laborem suscepisse: Absolonom autem e viuis sublatum, antequam Historiam ad exitum perduxisset. Quam de causâ & ego adducor, vt credam, Saxonem Priuilegium illud Regis iussu composuisse. Idq; ex stylo colligi posse videtur, qui sublimior & elegantior est, quam vt eo seculo, radi & literarum ignaro multi reperti sint, qui id prestare potuerint. Sed & mihi verisimile est, necessitudinis & sanguinis ratione habitâ, Regem Canutum id ius & Prærogatiuam Waldemaro Duci Slesuicensi concessisse;

fisse : qui id fortassis aliàs nunquam daturus fuisset. Nam exactiones seu mulctas, quæ hæcenus Regi deberentur, benignitate adductus, per beneficium & gratiam Consobрино concessit, vt in posterum illis frueretur. Quo ipso summum Imperium in Episcopum transtulit, quo nihil maius illi tribuere potuit. De hoc autem beneficio Ecclesiæ Slesuicensi collato, Pontifex Maximus Clemens III. certior factus, Waldemaro Episcopo Slesuicensi, & Successoribus eius gratulatur, idq; suâ authoritate & Diplomate confirmat & communit: Regi etiam Apostolicam Salutem impertit, & omnia felicia ob beneficium illud in Ecclesiam collatum precatur. Exemplum literarum Pontificis hoc est. *Clemens Seruus Seruorum Dei venerabili Fratri VValdemaro, Slesuicensi Episcopo, Salutem & Apostolicam benedictionem. Intelleximus, quòd charissimus in Christo filius noster Canutus, illustris Rex Dania, Consanguineus tuus, tibi, nec non Successoribus tuis, huiusmodi ius & libertatem spontanea voluntate concessit, & tam ipse, quàm venerabilis Frater noster Absolon Lundensis Archiepiscopus, Scripto proprio confirmauit, videlicet vt tam villici, quàm coloni, quos in præsentiarum habes, vel tu & Successores tui in posterum estis habituri, ab omni grauamine Regio, vel officialium suorum liberi maneant & immunes. In cognitionibus quoque & executionibus, quæ prius per officiales Regios tractari solebant, nunc nemini, quo tempore fuerint, respondeant; sed tuo proprio sint mandato subiecti, nec vllius seculari posthac sint subiecti potestati, &c.*

Hic iterum omittere non possum, quin in sempiternam Archiepiscopi Absolonis memoriam, huc referam, historiæq; huic inseram, quæ tam in eius, quàm Wilhelmi Roschildensis Abbatis laudem ac encomium apud Surium tom. 2. die 6. Aprilis, literis memoriæque prodita sunt: vbi hæc verba habentur.

Anno à nato Saluatore, Millesimo Centesimo Sexagesimo

mo primo, Regnum Daniae obtinuit VValdemarus, Canuti Regis & Martyris filius, qui VVandalos à Regni sui finibus propulsauit. Nam sæpè illos infestos patiebatur, vtriusq; sexus homines & prædam multam secum abducentes, tandem vero etiam Christianæ religioni eos coegit colla submittere. Per id tempus Roskildensi Ecclesiæ cum multa laude præsidebat Absalon Episcopus, vir magni consilij, Cleri decus, mœrentium & afflictorum consolator, Religiosorum pius amator, totius populi Rector modestus, aduenarum & pauperum benignus sustentator, VVandalorum strenuus debellator, Religionis Christianæ ornamentum, & exemplar sobrietatis, forma pudicitiae, veræ Nobilitatis & probitatis insigne speculum, lucerna fulgens in templo Dei, eiusq; columna fortis & immobilis. In eius diœcesi erat Cœnobium Canoniorum in Insula, quam Ezechil vocant, non longe distante ab oppido Roskildensi, mari vndique cincta: & ipse quidem locus peramœnus erat, pratis virentibus & diuersis nemorum arboribus oblectans oculos animosq; illic degentium: attamen id temporis pauci illic morabantur fratres, & ij ipsi frustra Regulares dicti, cum à Regulari disciplina multum deflexissent. Cernens autem venerabilis Episcopus Absalon, illorum mores à Religione prorsus abhorrere, mœrebat animo, ferebatq; indigne, Diabolico fraude deceptos, vitam prorsus mundanam viuere. Cœpit itaq; secum crebrò pertractare, qua ratione posset illi Ecclesiæ consulere, atque illic degentium mores in melius reformare. Redit tandem in memoriam familiaritatis & amicitiae, quæ illi olim intercesserat cum VVilhelmo viro Religioso, cum Parisijs literis operam daret, sciensq; illum virtutibus & sanctis moribus ornatum, deliberauit, illi ad se accito, tradere locum memoratum, mittitq; illic Saxonem præpositum Roskildensem, virum honestum (is est ille, qui cognomento Grammaticus dictus, historiæ Danicæ libros sexdecim scriptos reliquit) qui à S. Genouefa collegio petat Dominum VVilhelmum, & cum aliis tribus fratribus mittat in Daniam, quibus etiam locum oppor-

oppor-

opportunitate se Episcopus daturum pollicebatur. Quo pacto autem Wilhelmus, singulari vitæ pietate ac sanctitate, beatæq; mortis felicitate, Prouincias illas illustrauerit ac decorauerit, insigne ac luculentum ipsi præbet testimonium Breuiarium nostrum Slesuicenses iam sæpius allegatum, cuius verba in æternam eius laudem ac commendationem, hic recensere ac commemorare, non abs re, neq; ingratum fore existimo.

Initium autem fit more solenni ac vsitato à precatore. Omnipotens sempiterne Deus, qui mirabiliter fulges in electis tuis, quos te inhabitatore glorificare voluisti: da nobis quaesumus Beati VVilhelmi Confessoris tui atque Abbatis ita dignè commemorationem agere, vt eius suffragantibus meritis templum tuum fieri mereamur. Per Dominum &c.

Sanctus VVilhelmus natus est in Francia, & ibi Ordinem S. Victoris in Parisiensi ciuitate intrauit. Quem Episcopus Roskildensis adduxit ad Selandiam, vt ibi Regularem disciplinam reformaret. Hic Spiritu sancto plenus, sanctæ Religionis semper extitit amator: vitiaq; extirpans, omnium virtutum sectabatur decorem. Insistebat vigilijs, ieiunijs, & continuis orationibus, seruiens Deo in patientia & humilitate. Virtus pietatis & misericordiæ adeo ipsum repleuerat, vt peccantibus & ad pœnitentiam redeuntibus non sine lachrymis compateretur. Cilicio vsque ad diem mortis suæ carnem tegebat: ipsamq; semper castigans, Spiritum seruire coegit. Nam in strato suo super stramina nunquam, nisi vel laneum pannum, vel pellem vrsinam habere volebat, nisi morbo aliquo grauaretur. Erat etiam parcissimus in cibo & potu: ita vt vix tenuem potum sumeret sine admixtione aquæ. Carnibus etiam nunquam utebatur: hospitalitati & elemosynis dandis intentus erat. Humilitate & patientia predicabat. Animosus erat contra elatos & superbos: pius & modestus erga humiles. Hic sanè vir Dei, prius Abbas erat in loco qui dicitur Eskilzo: quæ insula iacet iuxta ciuitatem Roskildensem. Deinde in loco qui dicitur Paraclitus sine Apilholt,

Apilholt, Abbas existens, ordinem S. Victoris Parisiensis ibidem perpetuè obseruandum instituit, & per Dominum Papam Alexandrum confirmari fecit. Ibi in omni sanctitate, exemplar omnium factus, vsque ad finem vitæ perdurauit. Ante septem annos migrationis suæ ad Dominum, nocte quadam per visum vir venerandus & decorus astitit ei, dicens: septem diebus viues. Vir autem Domini de hac visione sollicitus, mane facto, fratribus, quod viderat, referebat. Ille autem septem dies interpretabatur septem hebdomadas, vel septem menses, aut certe septem annos. Sed interpretatio septem annorum vera erat. Igitur post hanc visionem, vsque ad finem vitæ suæ, se arctius in spiritualis vitæ custodia munire curauit. Septem igitur annis transactis, aduenit tempus Quadragesimale, quod deuotissimè perfecit. Quarta autem feria, præcedente cœna Domini, dum quidam fratres secum loquerentur, prior domus, qui simul ibi aderat, conquerebatur, se nunquam grauiorem noctem habuisse. At vir Dei respondit: Non recolo me vnquam meliorem noctem habuisse, videbam namque Dominum Iesum Christum. Tres enim erant, & ego quartus, & cum eis inæstimabiliter delectabar. Adueniente autem die sacratissimæ cœna Domini, Vir sanctus cum fratribus vltimam cœnam fecit: sancto autem Sabbatho videbatur appropinquare ad finem. Et cum fratres extremam vñctionem sibi dare vellet, ait. Nihil solliciti sitis: spero quod lucem crastinā expectabimus. Sicq; factū est. Nam illucescente die Resurrectionis Dominica, Beatus vir obdormiuit in Domino. Breu.

Sed vt redeamus, vnde digressi sumus, Imperator, non multo post, qui alieno à Rege erat animo, nouis rebus intentus, ansam sibi dari cupiebat, ad eum la-cessendum, & persequendum. Itaque Legatos misit ad Archiepiscopum Bremensem, & Sigefridum Brandeburgensem, vnà cum Equitibus quadringentis, qui Sororem à Waldemaro Rege, Canuti Patre, Filio Cæsaris desponsam, & impuberem, nec non partem
dotis

dotis peterent, reliquâ parte, vbi matura & nubilis esset, exsoluendâ. Rex Slesuico, vbi agebat, abiit, & ad Eidoram profectus, illorum petitioni annuit, eamque dotis partem, quam ipsius pater promississet, exsoluit, & fidem seruauit: non seruaturus, nisi Pater se iureiurando obstrinxisset. Sororem deducit honestè, sed tamen exiguo apparatu. Ea paulò post domum remittitur, vnâ cum Regina, quam Lantgrauius duxerat. Quod indignè ferens Canutus, contra Imperatorem inimicitias suscepit, & bellandi occasionem & materiam quærens, Wagriam, Holsatiam, Stormariam, & Polabros ad Albim vsque, ad se pertinere, suæq; ditioris esse, prætendebat. Nec adfirmasse contentus, rem ad verba confert, Holsatiam & Stormariam inuadit, & longè lateq; ferro & igne vastat.

ADOLPHVS III. Comes Holsatiae, Stormariae, & VVagriae, (qui Cœnobium Reinfeld Ordinis Cisterciensis condidit A.C. 1189. quamuis Continuator Helmoldi in manuscripta Historia hoc referat ad Adolphum I. vt antea indicatum,) ab Henrico Leone, ob denegatos captiuos, cum copias Philippi Archiepiscopi Colonienfis Saxoniam deuastantes in VVestphalia ad Heresfeldiam profligauerat, Holsatiam, feloniam insimulatus, eiectus, A.C. 1177. ac post quinquennium demum, Leone proscripto, ditiones suas recuperavit, simulq; Comitatum Stadensem & Dithmarsiam occupauit; Tandem anno 1189. Comitem cum se adiungeret Frederici I. & Henrici VI. expeditionibus in Palaestinam, vbi auspiciatò bella gessit contra Saracenos, multis cæsis, Henricus Leo iterum ipsi Comitatum eripuit, quem mox tamen redux recepit. Quæ causa fuit, vt ab eo tempore inuestitura feudi Holsatici, à Ducibus Saxoniae conferri solita, ad Imperatores Romanos immediatè deuoluta sit, à quibus etiamnum dependet. Ob iteratam autem peregrinationem in Palaestinam, dictus est Hierosolymitanus, vbi à primoribus Ecclesiasticis Eques creatus, eorundem hortatu auita insignia aliquâ

aliquâ accessione auxit, & vrticæ folio tres adiecit clauos, quos in passione Christi adhibitos credidit antiquitas, ac galea imposuit coronam è spinis contextam. Tandem à Canuto Daniæ Rege A.C. 1199. victus & carceri mancipatus, liberari non potuit, antequam, datis obsidibus, iure suo in Holfatia aut cederet, aut se abdicaret. Senex in Schouyvenburg obiit, Anno 1232.

Anno 1200. & seqq. Dithmarsî, (Stedingos appellat Historia Archiepiscop. Bremensium,) qui Adolphi Holfatiæ Comitis voluntate & consensu, Archiepo Bremensi Hartvico certis conditionibus sese subiecerant, & ab eo in fidem & clientelam recepti erant, obedientiam præstare, moremque gerere mandanti recusant. Quibus de causis Hartvicus, collecto vndique exercitu validissimo, Dithmarsiam inuadit, vt rebelles bello domet, inobedientesq; in ordinem redigat. Quem Adolphus & Christianus Oldenburgenses comitantur. Dithmarsî victi, deditio- nem facere coguntur. Archiepiscopus, re benè gestâ, magnam pecuniæ summam soluendam illis imperat. Dithmarsî eam se soluturos pollicentur, modo priuilegijs suis in posterum saluis ac inuiolatis frui possint. Archiepiscopus, qui maximos eo bello sumptus fecisset, & de fide Dithmarforum eorumq; promissionibusq; nihil quicquam dubitaret, ad suos reuersus est, quòd omnia ex sententiâ se confecisse existimaret. Vbi dies solutioni dictus venisset, militesq; stipendia flagitarent, Archiepiscopus suos in Dithmarsiam misit, qui pecuniam promissam exigere, & reciperent. Dithmarsî, qui comperissent exercitum dimissum esse, pecuniam & tributum soluere recusant, Iurisiurandi q; quod dederant, religione neglectâ, Waldemaro Episcopo Slesuicensi sese subijciunt, hoc prætextu, quòd hoc pacto Coronæ Daniæ vel Regi sese submisissent. Interim tamen se S. Petro,

no, qui & Bremensi & Slesuicensi Episcopatu præ-
 esset, seruire paratos esse. Et in eam rem obsidibus
 datis, fidem dant & promittunt, se Episcopo Slesui-
 censi fideles fore & obediētes. Atque ibi Daniæ Re-
 gno aggregati & iuncti, in fide & officio permanse-
 runt, usque ad eum diem, quo prælio in Bornhouede
 commisso, ad comitem transfugerunt clypeis versis.
 Archiepiscopus à Dithmarsis ludibrio habitus & cir-
 cumuentus, stipendium militibus exsoluere coactus
 fuit, in eam rem prouentibus & redditibus, quos toto
 triennio collegerat, impensis. Waldemarus his rebus
 elatus, & quod regio sanguine natus, Regnum sibi
 deberi existimabat, noua subindè moliebatur, &
 Regnum appetebat, dignitate Ecclesiasticâ, ad quam
 euectus erat, minimè contentus, & beneficiorum,
 quibus à Rege affectus erat, immemor. Ad quam
 rem, cum sibi amicos & vicinos, quibus familiariter
 utebatur, adiumento fore speraret, illorum auxilia
 implorat, quòd diceret, sibi Ius administrandi Regni
 Daniæ competere, eâ de causa, quòd Canuti Magni
 filius esset, quem Sueno Roskildia interemisset, &
 quòd Canutus, qui rerum potiretur, Waldemaro
 tantum prognatus esset, neque Ius aliud prætere
 posset. Sed & necessitudine Cognatorum sanguinis
 materni, quos compures in Norvvegia habebat, fre-
 tus, qui ipsum ad rebellionem & defectionem sollici-
 tabant, sperabat se Daniæ Imperio potiturum. Huc
 accedebat, quòd compertum haberet, Regem multis
 Principibus in Germaniâ exosum esse, quos facile in
 belli societatem pertrahere se posse putabat. His re-
 bus adductus, Othonem Marchionem, Bernardum
 Saxonie Ducem, & Adolphum Holsatie, Stormarie,
 Wagrie, Schouvenburgi & Stada Comitem, qui re-
 cens ex Palæstina domum redierat, & ditionem suam,
 Henrico Leone inuito & repugnante, recuperauerat,
 aduer-

aduersus Regem Waldemarum sollicitauit & commouit; quòd eum singulari amore Adolphus, magno suo periculo, complecteretur. Id hoc facilius effecit, quòd Germaniæ Principes pro certo scirent, se rem gratissimam Imperatori facturos, si bellum aduersus Daniæ Regem suscepissent, qui & Vandaliam inuassisset, & oppugnasset, ac Imperatori sese subijcere recusasset. Waldemar, qui rem ad arma spectare videbat, sui defendendi causa, in Norvvegiâ classem non contemnendam instruxit, quâ copias nauales in Daniam trajceret. Otho autem Marchio, & reliqui foederati Holsatiam cum suis copijs petunt, ibi Regem venientem excepturi. Cuius aduentus cum spẽ longius differretur, Otho moram pertæsus, & quòd sumptus magnos faceret, exercitum reduxit. Adolphus autem, quòd suam erga Waldemarum Episcopum fidem reapse declararet, magnis copijs stipatus Eidoram transmittit, & omnem agrum ditionemq; , quam Regis esse acceperat, vastat & diripit. His cognitis, Rex magno dolore afficiebatur. Accidit, vt dum in Regis subditos Comes Adolphus sæuiret, Waldemar Episcopus ab ijs, quos intimos habebat, & fidelissimos sibi existimabat, seduceretur, vt qui ei persuaderent, satius & tutius esse, rem consilio quàm armis tentare: idque, cum Episcopus sit, eum maximè decere, cum sine discrimine & reprehensione vtramq; personam sustinere nō possit. Quare si pacis cōditiones recipere vellet, Proceres Regni de Controuersijs & grauaminibus cum Rege acturos, & in pacificationem sese interposituros esse. Quibus persuasionibus inductus Episcopus Waldemar, fide publicâ datâ, se totum Regi, eiusq; gratiæ committit, oblitus socij & foederati, qui bellum in Iutiâ Australi gerebat. Episcopus, qui copias auxiliares dimisisset, in carce-

O

rem

rem compingitur, & manicis ferreis, compedibusque constrictus vincitur in arce *Burlund*, non longè à pago *Heldevvad*. Rex odio aduersus *Adolphum* concepto, ob iniurias & damna subditis suis illata, & vt *Soceri* sui *Henrici Leonis* casum vindicaret, in *Nordalbingiam* mouet. Comes, quòd viribus impar esset, & auxiliares copias ad manum non haberet, neq; auxilium externum statim adsciscere posset, Oratoribus & amicis missis, Regem placare, & de damnis, quæ subditis intulisset, satisfacere statuit, idque quòd resistendi facultas non daretur: vt hac ratione suos, quos alioqui Rex exercitu validissimo inuasurus erat, ab iniuria & impressione tueretur. Ibi res amicorum interuentu composita est, & conuentum, vt de damnis illatis Comes Regi solueret mille & quadringentas marcas *Denariorum*. Quibus peractis, Rege placato, exercitus à primipilaribus reducitur.

(*Liberi VValdemari I. fuerunt: Helena Gulielmo, Henrici Leonis Filio (qui obiit anno 1213.) Duci Brunsvicensi & Luneburgensi: VValburgis Bugislao Duci Pomerania: Richsa, Erico XI. Regi Suecia, (Anno 1200. mortuo Ringstedij sepulto,) N. Henrico VII. Rom. Imper. N. Sigismundo Thuringo, nuptæ. VValdemarus II. Victoriosus Dux Slesuicensis III. Canutus VI. Rex Dania: de quibus postea: Isemberga Philippo Galliarum Regi nupta: Christopherus Dux Iutlandia.*

Obyit 1173. Ringstedia sepultus.)

LIBRI PRIMI FINIS.

HISTO-